

Džerom Dejvid Selindžer

LOVAC U ŽITU

Naslov originala:

J.D. Selinger

The catcher in the rye

Preveo Flavio Rigonat

mojoj majci

1

Ako vas stvarno zanima sve ovo, verovatno ćete prvo hteti da saznate gde sam rođen, kakvo je bilo moje bezvezno detinjstvo, šta su moji radili u životu pre nego što su me dobili i još masu takvih gluposti a la David Koperfild, ali nisam baš raspoložen da se upuštam u te stvari. Kao prvo, sve mi je to dosadno, a drugo, moji bi se momentalno oduzeli kad bih ispričao nešto ličnije o njima. Prilično su osetljivi u tom pogledu, pogotovo otac. *Dobri* su i sve - ne kažem - ali stravično su osetljivi. Uostalom, neću sad da vam pričam čitavu svoju autobiografiju ili nešto. Ispričaću vam samo ono ludilo kroz koje sam prošao oko Božića, pre nego što sam ozbiljno propao i morao da pređem ovamo da se malo oporavim. Mislim, to je ono što sam pričao D. B.-u, a on mi je *brat* i sve. Živi u Holivudu. Nije daleko od ove rupe, pa mi skoro svakog vikenda dolazi u posetu. Voziće me kad izađem, možda sledećeg meseca. Nedavno je uzeo 'jaguara'. To je onaj mali engleski bolid što ide trista na sat. Koštao ga jedno četiri hiljadarke. Sada je pun para,

za promenu. Nekad nije bio. Bio je samo običan pisac, dok je sedeo kod kuće. Napisao je onu fenomenalnu knjigu priča *Tajna zlatna ribica*, ako slučajno niste čuli za njega. Najbolja priča u njoj je baš "Tajna zlatna ribica": o nekom klincu koji ne da nikome da vidi njegovu zlatnu ribicu jer ju je kupio za svoj novac. Stvarno me oborila. Sad je tamo u Holivudu, D. B., prodao se. Ako išta mrzim u životu, to su filmovi. Bolje da ih ne pominjete.

Počeo bih od onog dana kada sam napustio Pensi Prep. To je škola u Edžerstaunu, u Pensilvaniji. Verovatno ste čuli za nju. Videli ste bar reklame ili nešto. Reklamiraju je u mali milion časopisa, uz obaveznu sliku nekog dase na konju koji preskače neku ogradu. Kao da se u Pensiju po ceo božji dan samo igra polo. Ja nikad nisam video nekog konja čak ni blizu tog mesta. A ispod slike tipa na konju uvek piše: "Još od 1888. oblikujemo dečake u briljantne, oštroumne mlade ljude." Priče za malu decu. Teško da oni ikog *oblikuju* više nego u ma kojoj drugoj školi. Nisam upoznao nikoga u Pensiju ko bi mogao da se pohvali kako je briljantan, oštroman ili nešto. Možda dvojicu, a i to je pitanje. Verovatno su bili takvi i kad su *dospeli* u Pensi.

Sve u svemu, bila je subota, dan ragbi-meča protiv Sakson Hola. Od toga se pravio čitav cirkus u Pensiju. To je bio poslednji meč u godini, i očekivalo se da izvršiš samoubistvo ili nešto ako stari Pensi ne pobjedi. Sećam se da sam oko tri popodne stajao čak na vrhu brda Tomsen, kod onog idiotskog topa što je harao u Ratu za nezavisnost i svuda. Odatle se video čitav teren po kome su jurcale obe ekipe, cepajući se na sve strane. Tribine nisu bile tako vidljive, ali lepo se čulo kako navijaju, bučno i svi uglas za Pensi - u suštini se čitava škola osim mene skupila tamo - a piskavo i jadro za Sakson Hol, jer su gosti retko dovlačili svoje ljude.

Na ragbi-mečevima nikada nije bilo mnogo devojaka. Samo su maturanti mogli da ih dovode. Jeziva škola, kako god okreneš. Volim mesta gde bar možeš da vidiš poneku devojku s vremena na vreme, pa makar se one samo češale po rukama, ili izduvavale noseve, ili se samo kivotale, bilo šta. Selma Tarmer, kćerka direktora škole, pojavljivala se dosta često na tribinama, mada nije baš bila neka za kojom bi se čovek pomamio. Ipak, nije bila loša. Sedeo sam jednom pored nje u autobusu iz Edžerstauna, pa smo kao odvojili neki razgovor. Dopala mi se. Imala je veliki nos i nokte izgrizene do krvi, i nosila one sulude lažne grudi što štrče na sve strane, ali budila je neku simpatiju. Dopalo mi se što ne guši čoveka pričama o tome

kakva je sila njen otac. Verovatno je znala koliko je taj kreten dvoličan.

Stajao sam gore na vrhu brda Tomsen umesto dole na tribinama zato što sam tek stigao iz Njujorka, sa mačevalačkom ekipom. Bio sam im kao neki menadžer. Jaka stvar. Otišli smo tog jutra u Njujork, na mačevalački dvoboj sa školom MekBerni. Ali nije došlo do dvoboja. Ostavio sam mačeve i opremu i sve ostalo u prokletom metrou. Nisam baš sve ja bio kriv. Morao sam svaki čas da ustajem i gledam u onu mapu, da bismo znali gde da sidemo. I tako smo se vratili u Pensi oko pola tri, umesto za večeru. Čitava ekipa bojkotovala me čitavim putem natrag u vozu. Komično je bilo, u neku ruku.

Drugi razlog što nisam dole na utakmici bio je što sam pošao da se oprostim sa starim Spenserom, mojim profesorom istorije. Imao je kao grip, pa sam nešto mislio da ga verovatno ne bih ni video do boži'nog raspusta. Napisao mi je poruku kako želi da me vidi pre nego što odem kući. Znao je da se ne vraćam u Pensi.

To sam zaboravio da vam kažem. Izbacili su me. Nije ni trebalo da se vratim posle raspusta, jer sam pao iz četiri predmeta, a nisam baš grejao stolicu ili nešto. Stalno su me opominjali da zagrejem stolicu - posebno oko tromesečja, kad su moji bili na razgovoru sa starim Tarmerom - ali ništa od mene. I tako sam dobio nogu. Nisam bio ni prvi ni poslednji koga su šutnuli odatle. Pensi se prilično visoko kotira kao obrazovna ustanova. Najozbiljnije.

Sve u svemu, bio je decembar i hladno kao na veštičjoj sisi, pogotovo na vrhu tog prokletog brda. Imao sam samo mantil, bez rukavica ili nečega. Nedelju dana pre toga, neko mi je ukrao kaput od kamilhara direktno iz sobe, sve sa krznenim rukavicama u džepu. Pensi je bio pun lopova. Dobar deo učenika bio je iz onih veoma bogatih porodica, ali je Pensi svejedno bio pun lopova. Što je škola skuplja, to je više lopova u njoj - najozbiljnije. Sve u svemu, stajao sam i dalje kod tog idiotskog topa, gledao dole na teren i smrzavao dupe. Ali nisam baš mnogo pratio igru. Nacrtao sam se tu zato što sam u suštini pokušavao da osetim kako se opraštam i sve. Mislim, napuštao sam već razne škole i mesta, a da uopšte nisam znao da ih napuštam. Mrzim to. Nije bitno da li je rastanak tužan ili ružan, ali kad napuštam neko mesto, volim da *znam* da ga napuštam. Ako ne znaš, još ti je gore.

Imao sam sreće. Odjednom mi je palo na pamet nešto što me učinilo

svesnim da odlazim bestraga odatle. Slučajno sam se setio kako smo, negde u oktobru, Robert Tičener, Pol Kembel i ja pikali loptu ispred škole. Dobri su bili njih dvojica, posebno Tičener. Bilo je pred večeru i već dosta mračno napolju, a mi smo svejedno pikali dalje. Postajalo je sve mračnije i mračnije, jedva smo i *videli* loptu, ali nije nam se prestajalo. Na kraju smo morali. Profesor biologije, g. Zambezi, promolio je glavu kroz neki prozor na školi i rekao nam da se pokupimo u sobe i spremimo za večeru. Eto, ako se setim tako nečeg, mogu da se oprostim kad god mi zatreba - bar u većini slučajeva. Čim sam se oprostio, okrenuo sam se i počeo da trčim niz drugu stranu brda, prema kući starog Spensera. On nije živio u krugu škole. Živeo je na Aveniji Entoni Vejna.

Trčao sam čitavim puteni do glavne kapije, a onda zastao na sekund, da udahnem malo. Često gubim dah, moram da priznam. Kao prvo, težak sam pušač - mislim, bio sam. Naterali su me da prestanem. A drugo *-porastao* sam šesnaest santimetara u toku prošle godine. I to je razlog što sam u suštini dobio TBC i dospeo ovamo na sve te proklete preglede i ostalo. Inače sam prilično zdrav.

Sve u svemu, čim sam povratio dah, pretrčao sam preko autoputa 204. Bio je gadno zaleđen i malo je falilo da tresnem. Pojma nemam zašto sam trčao - tako mi došlo, valjda. Kad sam pretrčao autoput, osetio sam nekako kao da nestajem. Bilo je neko suludo popodne, bez sunca ili nečega, i osećao si kao da nestaješ kad god pređeš preko nekog puta.

Ljudi moji, kako sam legao na zvono kad sam stigao do kuće starog Spensera. Stvarno sam se sledio. Uši su me bolele i jedva sam mrdao prstima. "Hajde, hajde", gotovo sam viknuo, "otvorite *vrata*." Najzad ih je stara gđa Spenser i otvorila. Nisu imali ženu ili nekoga, i uvek su sami otvarali vrata. Nisu baš imali para.

"Holdene!" rekla je gđa Spenser. "Baš mi je drago što te vidim! Uđi, dušo! Mora da si se živ smrznuo." Mislim da joj je zaista bilo drago što me vidi. Volela me. Bar mi se tako činilo.

Ljudi moji, bukvalno sam utrčao unutra. "Kako ste, gospođo Spenser?" rekoh. "Kako je gospodin Spenser?"

"Daj mi tvoj mantil, dušo", rekla je. Nije me čula kad sam pitao za g. Spensera. Bila je malo nagluva.

Okačila mi je mantil u plakar, a ja sam kao zagladio kosu. Obično sam kratko ošišan pa nikad ne moram da se nešto češljam. "Kako ste inače, gospođo Spenser?" ponovio sam, ali glasnije, da bi me čula.

"Dobro sam, sasvim dobro, Holdene." Zatvorila je plakar. "A kako si mi *ti*?" Po načinu na koji je pitala odmah sam znao da joj je stari Spenser rekao da sam izbačen.

"Dobro", rekoh. "Kako je gospodin Spenser? Je l' prebrodio taj grip?"

"Prebrodio? Holdene, on se ponaša kao pravi - ni sama ne znam *šta*... Eno ga u svojoj sobi, dušo. Slobodno uđi."

2

Njih dvoje su imali svako svoju sobu i ostalo. Bili su bar po sedamdeset godina stari, ako ne i više. Oduševljavali su se, ipak, mnogim stvarima - na neki nemoguć način, naravno. Znam da ružno zvuči kad se kaže tako nešto, ali ne mislim ništa loše. Samo hoću da kažem kako sam često razmišljao o starom Spenseru, a kad čovek *previše* mozga o njemu, počne da se pita zbog čega on uopšte živi. Mislim, bio je već sav pregažen i jezivo se držao, a u razredu, kad god bi pred tablom ispustio kredu, uvek bi neko iz prve klupe morao da ustane i pokupi je za njega. Po meni, to je zbilja užasno. Ali ako misliš o njemu taman koliko treba, a ne *previše*, ispalo bi da mu ne ide baš tako loše. Na primer, kad smo neki učenici i ja došli jedne nedelje na vruću čokoladu, pokazao nam je neko prastaro izlizano navaho-ćebe koje su on i gđa Spenser kupili od nekog Indijanca u Jeloustonu. Lepo se videlo da je ta kupovina bila čitav doživljaj za njega. Na to sam mislio. Uzmite tako nekog fosila kao što je stari Spenser i videćete kako se raduje kao malo dete zato što je kupio ćebe.

Vrata njegove sobe bila su otvorena, ali svejedno sam kao kucao, tek toliko da budem učtiv i sve. Mogao sam i da ga vidim. Sedeo je u velikoj kožnoj fotelji, sav umotan u to ćebe koje sam pomenuo. Pogledao je prema meni kad sam kucnuo. "Ko je to?" viknuo je. "Kolfield? Uđi, mladiću." Uvek

je vikao, osim u razredu. To je ponekad moglo i da nervira.

Čim sam kročio u sobu, zažalio sam što sam došao. Čitao je *Atlantik mantli*, na sve strane vukle su se tablete i lekovi, i sve je vonjalo na Viksove kapi za nos. Deprimiralo me, moram da priznam. Ne ludujem baš za bolesnim ljudima. Posebno je deprimiralo što je stari Spenser bio u nekom žalosnom olinjalom bade-mantilu, u kome se verovatno i rodio. Ne uživam baš da gledam stare ljude u pidžamama i bade-mantilima. Uvek se vide njihove koščate stare grudi. I njihove noge. Noge starih ljudi, na plažama ili negde, uvek izgledaju tako bele i ćosave. "Dobar dan", rekoh. "Dobio sam vašu poruku. Mnogo vam hvala." Napisao mi je tu poruku, pozivajući me da svratim i pozdravim se pre raspusta, pošto se neću vratiti. "Niste morali sve to. Ionako bih došao da se pozdravim."

"Sedi tamo, mladiću", rekao je stari Spenser. Mislio je na krevet.

Seo sam. "Kako vaš grip, gospodine?"

"E moj mladiću, da mi je i malo bolje, već bih zvao lekara", rekao je stari Spenser. To ga je dotuklo. Počeo je da se cereka kao lud. Na kraju se pribrao i rekao: "Zašto nisi na utakmici? Mislio sam da je danas taj veliki meč."

"Jeste. Bio sam. U stvari, malopre sam stigao iz Njujorka s mačevalačkom ekipom." Ljudi moji, taj njegov krevet bio je tvrd kao stena.

Odjednom se strašno uozbiljio. Očekivao sam to. "Znači, napuštaš nas, a?" rekao je.

"Da, gospodine. Biće da je tako."

Počeo je sa onim svojim klimanjem. U životu niste videli čoveka koji toliko klima glavom kao stari Spenser. Nikad se nije znalo da li tako klima zato što kao razmišlja, ili samo zato što je stara dobričina koja ne razlikuje dupe od lakta.

"Šta ti je rekao doktor Tarmer, mladiću? Čujem da ste se pošteno ispričali."

"Da, jesmo. Itekako. Mislim da sam ostao jedno dva sata u njegovom

kabinetu."

"I šta ti je rekao?"

"Pa... ovaj, da je život kao neka igra. I kako ga treba igrati poštujući pravila. Ljubazan je bio. Mislim, nije skakao do plafona ili nešto. Samo je ponavljao da je život kao neka igra i sve. Znae već."

"Život i *jeste* igra, mladiću. Život *jeste* igra koju igraš poštujući pravila."

"Da, gospodine. Znam. Znam da je tako." Igra, ma nemoj. I to mi je neka igra. Ako se nađeš na onoj strani gde su sve sami grofovi, onda je igra, u redu - to priznajem. Ali ako se nađeš na *dragoj* strani, gde nema nikakvih grofova, kakva je to igra? Nikakva. Nema igre.

"Da li je doktor Tarmer pisao tvojima?" upitao je stari Spenser.

"Rekao je da će im pisati u ponedeljak."

"A ti, jesi li im se javio?"

"Ne, gospodine, nisam im se javio, jer ću ih verovatno videti u sredu uveče kad stignem kući."

"I šta misliš, kako će da prime novost?"

"Pa... prilično će da ih iznervira", rekoh. "Hoće, sigurno. Ovo je valjda četvrta škola koju sam promenio." Odmahnuo sam glavom. Često odmahujem glavom.

"Ljudi moji!" rekoh. I to 'ljudi moji' često ponavljam. Delimično zato što mi je rečnik mizeran, a i zato što se ponekad ponašam kao da sam mlađi nego što jesam. Tada sam imao šesnaest, sada mi je sedamnaest, a ponekad se ponašam kao da mi je, recimo, trinaest. To je sušta ironija, jer sam visok 189, a imam i sedu kosu. Ozbiljno. Na jednoj strani glave - desnoj - imam na milione sedih. Imao sam ih još kao dete. Svejedno se ponekad i dalje ponašam kao da mi je samo dvanaest godina. Svi to kažu, pogotovo otac. Ima tu istine, ne kažem, ali nije baš *sasvim* istina. Ljudi uvek misle da je nešto *sasvim* istina. Baš me briga, uostalom, samo me ponekad nervira kad mi govore kako bi trebalo da se uozbiljim. Ponekad se ponašam kao da sam

mного stariji - zaista - ali ljudi to nikad ne primete. Ljudi nikad ništa ne primete.

Stari Spenser je ponovo počeo da klima glavom. Počeo je i da čačka nos. Izvodio je to kao da ga samo gnječi, ali je u suštini gurao dobri stari palac duboko u nozdrvu. Verovatno je mislio da nema ništa loše u tome, jer sam samo ja u sobi. Meni nije smetalo, mada ume da bude neprijatno gledati nekog kako čačka nos.

Onda je progovorio: "Imao sam čast da upoznam tvoju majku i oca kad su pre par nedelja došli da popričaju sa doktor-Tarmerom. Sjajni ljudi."

"Da, jesu. Baš su dobri."

Sjajni. Eto reči koju stvarno mrzim. Lažna je. Mogao bih da povratim kad god je čujem.

Odjednom je stari Spenser živnuo kao da ima nešto osobito prijatno, nešto vrlo lucidno da mi saopšti. Pridigao se na fotelji i malo se promeškoltio. Lažna uzbuna, u suštini. Samo je uzeo *Atlantik mantli* s krila i pokušao da ga baci pored mene, na krevet. Promašio je. Krevet je bio jedno pet santimetara od njega, pa ipak je promašio. Ustao sam, podigao novine i stavio ih na krevet. Onda mi je došlo da odem bestraga iz te sobe. Osetio sam da mi sprema jezivu pridiku. Samo po sebi, to ne bi bilo tako strašno, ali nisam bio raspoložen za pridike dok udišem vonj Viksovih kapi za nos i gledam starog Spensera u pidžami i bade-mantilu. Stvarno mi nije bilo do toga.

Naravno, počelo je. "Šta je to s tobom, mladiću?" rekao je stari Spenser. Rekao je to prilično oštro, bar za njega. "Koliko si imao predmeta u ovom polugodištu?"

"Pet, gospodine."

"Pet. A koliko imaš slabih?"

"Četiri." Mrdnuo sam dupe na krevetu. Najtvrđi krevet na koji sam ikad seo. "Prošao sam iz engleskog jer sam onog Beovulfa i Lorda Randala radio još u školi u Hutonu. Mislim, uopšte nisam morao da učim, samo sam pisao sastave ponekad."

Nije me čak ni slušao. Teško da je ikad slušao kad mu nešto govoriš.

"Oborio sam te iz istorije samo zato što apsolutno ništa nisi znao."

"Znam, gospodine. Zaista je tako. Niste imali nikakvog izbora."

"Apsolutno ništa", ponovio je. To me stvarno izluđuje. Kad neko dvaput ponavlja jedno isto, iako si mu odmah *priznao* da je u pravu. Onda je ponovio i treći put. "Ali apsolutno ništa. Sumnjam da si i jednom otvorio udžbenik u toku čitavog polugodišta. Jesi li? Priznaj, mladiću."

"Pa... prelistao sam ga nekoliko puta", rekoh. Nisam hteo da ga povredim. Bio je lud za istorijom.

"Prelistao, a?" rekao je - vrlo sarkastično. "Tvoj... *pismeni* je tu na komodi. Prvi na gomili. Donesi ga, molim te."

To je bilo vrlo kvarno s njegove strane, ali ustao sam i doneo mu ga - nisam mogao da ga eskiviram ili nešto. Onda sam ponovo seo na njegov betonski krevet. Ljudi moji, pojma nemate koliko mi je bilo krivo što sam svratio da se pozdravim s njim.

Počeo je da barata mojim pismenim kao da je neko govno, šta li. "Učili smo Egipćane od četvrtog novembra do drugog decembra", rekao je. "Od svih ispitnih tema *sam* si izabrao da pišeš baš o njima. Da ti pročitam šta si imao da kažeš?"

"Ne, gospodine. Bolje nemojte."

Svejedno je počeo da čita. Teško je sprečiti profesora kad hoće da uradi nešto. On to jednostavno *uradi*.

"Egipćani su bili drevno kavkaske pleme koje je živelo u jednoj od severnih oblasti Afrike. Ova je, kao što znamo, najveći kontinent na istočnoj hemisferi."

Morao sam da sedim i slušam to lupetanje. Baš je ispao kvaran.

"Egipćani su iz više razloga izuzetno zanimljivi. Moderna nauka još uvek pokušava da otkrije koje su tajne sastojke koristili Egipćani kada su umotavali mrtvace tako da im lica ne istrunu tokom bezbrojnih vekova. Ova

zanimljiva zagonetka i dalje predstavlja izazov za modernu nauku dvadesetog veka."

Prestao je da čita i spustio papir. Počinjao sam gotovo da ga mrzim. "Tvoj esej, da ga tako nazovemo, tu se završava", rekao je nekim vrlo sarkastičnim glasom. Nikada ne biste pomislili da tako star čovek može da bude toliko sarkastičan. "Osim toga, ostavio si mi i malu poruku na dnu stranice."

"Znam, znam", brže-bolje rekoh da bih ga nekako zadržao pre nego što počne da i *to* čita naglas. Ali ko bi njega zadržao. Baš se napalio.

"Dragi gospodine Spenser" (glasno je čitao). "To je sve što znam o Egipćanima. Izgleda da nisam u stanju da se istinski zainteresujem za njih, iako su vaša predavanja veoma zanimljiva. Što se mene tiče, *slobodno* me oborite jer ionako padam iz svih predmeta osim engleskog. S poštovanjem, vaš Holden Kolfild."

Spustio je moj prokleti papir i pogledao me kao da me razbio u ping-pongu ili nečemu. Mislim da nikad neću moći da mu oprostim što mi je naglas čitao to sranje. Ja to ne bih naglas čitao *njemu*, da je *on* pisao - ne bih, ozbiljno. Pre svega, dopisao sam tu idiotsku poruku *samo* zato da mu ne bi teško palo što mora da me obori.

"Zameraš li možda što sam te oborio, mladiću?" rekao je.

"Ne, gospodine! Ni u kom slučaju", rekoh. Molio sam boga da prestane već jednom da me svaki čas zove 'mladiću'.

Pokušao je da baci moj pismeni na krevet kad je najzad završio s njim. Naravno, opet je promašio. Morao sam ponovo da ustanem, pokupim papir i spustim ga na *Atlantik mantil*. Stvarno je dosadno raditi to svaka dva minuta.

"Šta bi ti učinio da si na mom mestu?" rekao je. "Iskreno mi kaži, mladiću."

Eto, lepo se videlo da mu je baš neprijatno što me oborio. Zato sam počeo malo da ga foliram. Rekao sam mu da sam totalni kreten i sve što ide uz to. Rekao sam da bih identično postupio da sam na njegovom mestu, i kako većina ljudi ne zna koliko je teško biti profesor. I tako dalje. Klasične

žvake.

Smešno je, međutim, što sam u stvari mislio na nešto drugo dok sam tako tupio. Ja sam inače iz Njujorka i nešto sam mislio na ono jezerce u Central-parku, na južnoj strani. Pitao sam se da li će biti zaleđeno kada stignem kući i, ako bude, kuda odlaze patke. Pitao sam se kuda odu patke kad se celo jezerce zamrzne i prekrije ga led. Možda dođe neki tip s kamionom i odnese ih u Zoološki vrt ili negde. Ili one možda samo odlete.

Srećan sam ja, u suštini. Mogu da foliram starog Spensera i da istovremeno mislim na te patke. Smešno je to. Čovek ne mora baš da napreže mozak kad razgovara sa profesorom. Iznenada, prekinuo me usred tirade. Večito je prekidao čoveka.

"Kako se *osećaš* povodom svega toga, mladiću? Baš me zanima da čujem. Baš me zanima."

"Mislite na izbacivanje iz Pensija i ostalo?" rekoh. Poželeo sam da pokrije te koščate stare grudi. Nije baš bio neki čaroban prizor.

"Ako se ne varam, čini mi se da si imao nekih poteškoća i u drugim školama. U Hutonu i Elkton Hilsu." To je rekao ne samo sarkastično, već i nekako zlobno.

"Nisam imao posebnih teškoća u Elkton Hilsu", rekoh. "Nisam baš izbačen. Samo sam odustao, tako nešto."

"Zašto, ako smem da pitam?"

"Zašto? Pa... ovaj, duga je to priča, gospodine. Mislim, dosta je komplikovano." Uopšte nisam bio raspoložen da baš njemu objašnjavam čitavu stvar. Ionako ne bi razumeo. To uopšte nije bio njegov teren. Jedan od glavnih razloga što sam napustio Elkton Hils je što sam tamo bio okružen sve samim licemerima. Samo što nisu upadali kroz prozor. Na primer, tu je bio taj direktor, g. Has, najdvoličniji skot koga sam ikad video u životu. Deset puta gori od starog Tarmera. Nedeljom, na primer, stari Has bi zaredao naokolo, rukujući se sa roditeljima koji su stizali u posetu. Sav se topio od ljubavnosti. Osim kad bi neki učenik imao neke male, stare roditelje komičnog izgleda. Trebalo je videti kako se ponašao prema roditeljima učenika s kojim sam delio sobu. Ako je, recimo, nečija majka bila onako debela ili priprostog izgleda ili nešto, a nečiji otac jedan od onih što nose

odela sa ogromnim ramenima i one kulovske crno-bele cipele, stari Has bi se samo rukovao s njima, uputivši im svoj ljigavi osmeh, da bi odmah odvojio razgovor od jedno *pola sata* s roditeljima nekog drugog. Ne podnosim takve stvari. Izluđuju me. Toliko me deprimiraju da bukvalno poludim. Mrzeo sam taj prokleti Elkton Hills.

Stari Spenser me nešto pitao, ali nisam ga čuo. Mislio sam na starog Hasa. "Molim, gospodine?" rekoh.

"Da li ti je zbog ičega *krivo* što odlaziš iz Pensija?"

"Pa... jeste pomalo, naravno... Ali ne baš preterano. Za sad, mislim. Biće da me još uvek nije istinski pogodilo. Treba dosta vremena da me nešto pogodi. Sada mislim samo na odlazak kući u sredu. Ja sam moron."

"Zar nimalo ne brineš za svoju budućnost, mladiću?"

"Ma brinem pomalo za budućnost, naravno. Naravno da brinem." Razmišljao sam malo o tome. "Ali ne baš preterano, mislim. Ne baš preterano."

"*Zabrinućeš se ti*", rekao je stari Spenser. "Itekako, mladiću. Ali biće prekasno."

Nije me baš oduševilo što tako govori. Bilo je kao da sam već mrtav ili nešto. Depresivno je zvučalo.

"Verovatno", rekoh.

"Voleo bih da ulijem malo razuma u tu tvoju glavu, mladiću. Pokušavam da ti pomognem. Pokušavam da ti *pomognem*, ako ikako mogu."

Stvarno se trudio. Lepo se videlo. Ali bili smo na totalno različitim talasnim dužinama. "Znam, gospodine", rekoh. "Mnogo vam hvala. Ozbiljno. Zaista cenim sve to. Najozbiljnije." Onda sam ustao s kreveta. Ljudi moji, ne bih izdržao još deset minuta ni da mi se radilo o životu. "Stvar je u tome što bih sad morao da krenem. Imam masu neke opreme u fiskulturnoj sali koju bih morao da ponesem kući. Stvarno bih morao." Pogledao je naviše u mene i ponovo počeo da klima glavom, s onim stravično ozbiljnim izrazom na licu. Odjednom mi ga je bilo užasno žao. Ali jednostavno nisam više mogao da ostanem, toliko smo bili daleki jedan

drugom, i to njegovo stalno promašivanje kreveta kad baci nešto, i taj žalosni stari bade-mantil koji mu je otkrivao grudi, i taj gripozni vonj Viksovih kapi za nos na sve strane. "Ne brinite za mene, gospodine", reko. "Ozbiljno. Sve će biti u redu. Sada samo prolazim kroz neku fazu. Svako prolazi kroz neke faze ili nešto, zar ne?"

"Ne znam, mladiću, ne znam."

Mrzim kad neko tako odgovara. "Sigurno. Svakom se to događa", reko. "Najozbiljnije. Molim vas, ne brinite za mene." Čak sam mu kao spustio ruku na rame.

"Zar nećeš šolju vruće čokolade pre nego što kreneš? Gospođa Spenser bi bila..."

"Nije da neću, ozbiljno, ali stvar je u tome što sad moram da krenem. Moram pravo u fiskulturnu salu. Svejedno vam hvala. Mnogo vam hvala, gospodine."

Onda smo se rukovali. Uz ostale gluposti. To me ipak gadno rastužilo.

"Javiću vam se, gospodine. Rešite se tog gripa, što pre."

"Zbogom, mladiću."

Kad sam zatvorio vrata i pošao ka dnevnoj sobi, nešto mi je doviknuo, ali nisam ga dobro čuo. Ubeđen sam da je viknuo "Srećno!" Nadam se da nije. Sve bih dao da nije. Ja nikada ne bih nekome doviknuo "Srećno!" To užasno zvuči, kad malo bolje razmisliš.

Ja sam najgori lažov na svetu. Jezivo nešto. Čak i kad idem da kupim novine, a neko pita kuda ću, u stanju sam da kažem kako idem u operu. Strava. Kad sam rekao starom Spenseru da moram u fiskulturnu salu da bih

pokupio opremu i ostalo, bila je to ordinarna laž. Nikad u životu nisam držao neku prokletu opremu u sali.

U Pensiju sam bio smešten u Osenburgerovom krilu nove zgrade. Tu su bili samo juniori i seniori. Ja sam bio junior. Učenik sa kojim sam delio sobu bio je senior. Naš deo zgrade dobio je ime po tom Osen-burgeru koji je nekada išao u Pensi. Namlatio je silne pare kao pogrebnik, kad je izašao iz Pensija. Šta je uradio - osnovao je lanac pogrebnih zavoda po čitavoj zemlji, preko kojih čovek može da sahrani članove svoje porodice za jedno pet dolara po komadu. Trebalo je videti starog Osenburgera. Verovamo ih je samo trpao u džakove i bacao u prvu reku. Sve u svemu, poklonio je Pensiju gomilu para, pa su našem delu zgrade dali njegovo ime. Kada je igran prvi ragbi-meč u sezoni, on je stigao u svom monstruožnom 'kadilaku' pa smo svi morali da ustanemo na tribinama i imitiramo lokomotivu - to je kao neki pozdrav. Sledećeg jutra je u kapeli održao govor koji je trajao jedno deset sati. Počeo je s pedesetak bajatih viceva, tek da nam pokaže kako je on neki normalan tip. Jaka stvar. Onda nam je rekao kako se nikad nije stideo, kad se nađe u nekoj nevolji ili negde, da klekne na kolena i pomoli se Bogu. Rekao nam je kako bi uvek trebalo da se molimo Bogu - da razgovaramo s njim i sve - gde god se nalazili. Rekao je kako bi trebalo da mislimo o Isusu kao da nam je drugar. Izjavio je da *on* neprestano razgovara sa Isusom. Čak i kad vozi auto. To me dotuklo. Lepo sam mogao da vidim tog debelog dvoličnog skota kako ubacuje u prvu i moli Isusa da mu pošalje što više leševa. Jedino što je vredelo u čitavom govoru bilo je baš na sredini. Hvalio nam se kakav je on sjajan momak bio, kakva lafčina i sve, kada je lik koji je sedeo u redu ispred mene, Edgar Maršala, iznenada odvalio taj gromoglasni prdež. Prilično sirova fora, usred kapele i svega, ali komično je ispalo. Dobri stari Maršala. Malo je falilo da razvali krov. Teško da se iko glasno smejaio, a stari Osenburger pravio se da ništa nije čuo, ali je stari Tarmer, naš direktor, sedeo odmah do njega na podijumu i lepo se videlo da je on čuo. Ljudi moji, kako je pobesneo. Ništa nije rekao, ali zato nas je predveče poslao u salu za prinudno učenje, a onda došao i održao nam govor. Rekao je kako učenik koji je izazvao nered u kapeli nije dostojan da pohađa Pensi. Pokušali smo da ubedimo starog Maršalu da grune još jednom, baš usred tirade starog Tarmera, ali nije bio adekvatno raspoložen. Sve u svemu, eto gde sam bio smešten u Pensiju. U memorijalnom krilu starog Osenburgera, u novoj zgradi.

Lepo je bilo vratiti se u sobu posle starog Spensera, jer su svi još bili na utakmici, a u sobi je, za promenu, bilo uključeno grejanje. Baš je prijalo.

Skinuo sam mantil i kravatu i otkopčao kragnu, a onda stavio kapu koju sam tog jutra kupio u Njujorku. To je bila neka crvena lovačka kapa, od onih sa maksimalno dugačkim štitnikom. Video sam je u izlogu neke sportske radnje kad smo izašli iz podzemne, baš kad sam primetio da sam izgubio sve one proklete mačeve. Koštala me samo dolar. Nosio sam je sa štitnikom okrenutim naopako, ka potiljku - prilično kulovski, priznajem, ali tako mi se sviđalo. Dobro mi je stajala naopačke. Onda sam uzeo knjigu koju sam tada čitao i zaseo u fotelju. U svakoj sobi bile su po dve fotelje. Jedna je bila moja, a drugu je koristio učenik s kojim sam delio sobu, Vard Stredleter. Nasloni su im bili u žalosnom stanju, jer je svako uvek sedao na njih, ali bile su to ipak prilično udobne fotelje.

Knjigu koju sam čitao uzeo sam iz biblioteke, ali greškom. Tek kad sam se vratio u sobu primetio sam da su mi dali pogrešnu knjigu. Dali su mi *Iz Afrike*, od Isaka Dinesena. Mislio sam da je nešto dosadno, ali nije. Baš dobra knjiga. Prilično sam nepismen, ali dosta čitam. Moj najomiljeniji pisac je moj brat D. B., a sledeći na listi je Ring Lardner. Brat mi je poklonio jednu knjigu Ringa Lardnera za rođendan, pre mog odlaska u Pensi. U njoj su bile neke smešne, sulude komedije, a bila je i jedna priča o saobraćajcu koji se zaljubi u neku jako zgodnu devojkicu koja uvek prebrzo vozi. Ali taj saobraćajac je oženjen, pa ne može da se venča s njom ili nešto. Onda devojkica gine zato što je opet prebrzo vozila. Ta me priča bukvalno oborila. Ja inače najviše volim knjige koje te bar povremeno zasmiju ili nešto. Čitam dosta klasika, kao *Povratak u zavičaj* i sve, i volim ih, a čitam i dosta ratnih knjiga, detektivskih romana i slično, ali nisam baš zaluden za sve to. Ono što me stvarno obara je knjiga posle koje poželiš da ti je njen pisac najbolji prijatelj i da možeš da ga okreneš telefonom kad god ti dođe. To se ne dešava baš često. Ne bih imao ništa protiv da okrenem malo tog Isaka Dinesena. I Ringa Lardnera, ali D. B. mi je rekao da je on umro. Uzmimo, na primer, knjigu *Ljudski okovi*, od Somerseta Moma. Čitao sam je prošlog leta. To je prilično dobra knjiga i sve, ali ne osećam nikakvu želju da okrenem Somerseta Moma. Pre bih okrenuo starog Tomasa Hardija. Sviđa mi se ona njegova Justasja Vaj.

Sve u svemu, stavio sam novu kapu, seo u fotelju i počeo da čitam tu knjigu, *Iz Afrike*. Već sam je bio pročitao, ali hteo sam ponovo da pročitam neke delove. Međutim, pročitao sam samo dve-tri stranice kad sam čuo kako neko prolazi kroz zavese oko tuša. Nisam ni morao da gledam, odmah sam znao ko je. Bio je to Robert Ekli, lik iz susedne sobe. Između svake dve sobe u našem krilu bio je zajednički tuš, a stari Ekli je upadao u moju sobu

osamdeset pet puta dnevno. Verovatno je bio jedini u čitavoj zgradi, osim mene, koji nije dole na utakmici. Teško da je ikada *ikud* odlazio. Vrlo čudan lik. Bio je senior i već je pune četiri godine sedeo u Pensiju, ali niko ga nikad nije zvao drukčije nego 'Ekli'. Čak ga ni njegov sobni drug nikad nije zvao 'Bob' ili bar 'Ek'. Ako se ikad bude oženio, i žena će ga verovatno zvati 'Ekli'. Bio je jedan od onih vrlo visokih tipova - imao je oko 193 - spuštenih ramena i kvarnih zuba. Nikada ga nisam video da pere zube. Uvek su gadno izgledali, kao obrasli žabokrečinom, i mogla je skoro muka da ti pripadne kad ga vidiš u sali za ručavanje, ustiju punih pirea i graška ili nečeg. Osim toga, bio je pun bubuljica. Ne samo po čelu ili bradi, kao kod većine, već po čitavom licu. Povrh svega, bio je i prilično zloban tip. Nisam baš ludovao za njim, moram da priznam.

Osećao sam kako stoji na ivici tuš-kade, iza moje fotelje, i proverava da li je Stredleter tu. Mrzeo je Stredletera, i nikada nije ulazio u sobu kad je Stredleter tu. Gotovo *svakoga* je mrzeo, u suštini.

Sišao je sa ivice tuš-kade i ušetao u sobu.

"Zdravo", rekao je. Uvek bi to izgovorio kao da mu je strahovito dosadno ili kao da je užasno umoran. Nije hteo da pomisliš kako ti on dolazi u *posetu* ili nešto. Hteo je da pomisliš kako je, bože moj, *greškom* ušetao u sobu.

"Zdravo", rekao sam, ali nisam odvojio pogled s knjige. Kod lika kao što je Ekli, ako samo odvojiš pogled s knjige, gotov si. Gotov si kako god okreneš, ali ne tako brzo ako ne gledaš u njegovom pravcu.

Počeo je da se muva po sobi, vrlo usporeno kao i uvek, uzimajući usput razne stvari sa stola i komode. Uvek je uzimao tuđe stvari i razgledao ih. Ljudi moji, ponekad me baš nervirao. "Kakvo je bilo mačevanje?" rekao je. Samo je hteo da me prekine u čitanju. Uopšte ga nije zanimalo mačevanje. "Jesmo li pobedili, a?"

"Niko nije pobedio", rekoh. Naravno, nisam pogledao prema njemu.

"Šta?" rekao je. Većito je terao čoveka da mu sve dvaput kaže.

"Niko nije pobedio", rekoh. Krišom sam pogledao u stranu da vidim šta to petlja oko moje komode. Gledao je sliku jedne devojke s kojom sam izlazio u Njujorku, Sali Hejs. Mora da je uzimao i razgledao tu prokletu

sliku bar pet hiljada puta od kad sam je dobio. I uvek bi je, kad završi s gledanjem, vratio na pogrešno mesto. Namerno je to radio. Lepo se videlo. "Niko nije pobedio?" rekao je. "Kako to?" "Ostavio sam proklete mačeve i opremu u podzemnoj." I dalje nisam gledao u njega.

"U podzemnoj! Isusel Izgubio si ih, misliš?" "Ušli smo u pogrešan voz. Stalno sam morao da ustajem i gledam u onu idiotsku mapu."

Prišao je i nacrtao mi se baš ispred svetla. "Ej", rekoh. "Već dvadeseti put čitam istu rečenicu otkako si ušao."

Svako drugi osim Eklija shvatio bi prokletu poruku. Ali ne i on.

"Misliš da će te naterati da ih platiš, a?" rekao je.

"Ne znam i ne zanima me. Što ne bi malo *seo* ili nešto, Ekli-sinko? Stojiš mi na prokletom svetlu." Nije voleo kad mu kažeš 'Ekli-sinko'. Uvek mi je govorio da sam glupi klinac, jer ja imam šesnaest a on osamnaest godina. Izluđivalo ga kad mu kažem 'Ekli-sinko'.

I dalje je stajao na istom mestu. Bio je baš onaj tip čoveka koji neće da se skloni sa svetla kad tražiš da se skloni. On to na kraju i *učini*, ali mu treba mnogo više vremena kad to *tražiš od* njega. "Šta, kog đavola, radiš?" rekao je.

"Čitam knjigu."

Munuo je knjigu prema meni, da bi video naslov. "Valja li nešto?" rekao je.

"Ova rečenica koju čitam je fenomenalna." Umem da budem prilično sarkastičan kad sam raspoložen za to. Ali on nije shvatio. Opet je počeo da se muva po sobi, uzimajući razne moje stvari, a i Stredleterove. Na kraju sam spustio knjigu na pod. Teško je bilo pročitati nešto pored tipa kao što je Ekli. Bilo je u stvari nemoguće.

Duboko sam se zavalio u fotelju i posmatrao starog Eklija kako se baškari kao u svojoj kući. Bio sam nešto kao umoran od putovanja u Njujork i ostalog, pa sam počeo da zevam. Onda sam krenuo malo da se glupiram. Ponekad se tako glupiram do besvesti, samo da se spasem dosade. Šta sam uradio - okrenuo sam štitnik one lovačke kape napred i nabio ga skroz preko

očiju. Tako ništa živo nisam mogao da vidim. "Mislim da sam oslepeo", rekao sam nekim krajnje promuklim glasom. "Majčice draga, tako je *mračno* ovde."

"Ti si lud. Stvarno si lud", reče Ekli.

"Majčice draga, pruži mi *ruku*. Zašto nećeš da mi pružiš *ruku*?"

"Isuse, odrasti već jednom."

Počeo sam da pipam oko sebe kao slepac, ali nisam ustao ili nešto. Samo sam govorio: "Majčice draga, zašto nećeš da mi pružiš *ruku*?" Uživam ponekad u takvim stvarima. Osim toga, znao sam da to izluđuje starog Eklija. On bi uvek probudio starog sadistu u meni. Prilično sam često bio sadista prema njemu. Na kraju sam ipak prestao. Okrenuo sam štitnik nazad i opustio se.

"Čije je ovo?" rekao je Ekli. Podigao je Stredleterov bandaž za koleno da mi ga pokaže. Taj Ekli je uzimao što god mu padne pod ruku. Uzeo bi čak i nečije gaće ili nešto. Rekao sam mu da je Stredleterov, pa ga je bacio na njegov krevet. Uzeo ga je sa Stredleterove *komode* da bi ga bacio na njegov *krevet*.

Onda je prišao i seo na naslon Stredleterove fotelje. On nikada nije sedao u fotelju, *isključivo* na naslon. "Gde si, kog đavola, pokupio tu kapu?" rekao je.

"U Njujorku."

"Pošto?"

"Dolar."

"Opljačkali su te." Onda je počeo da krajem šibice čisti proklete nokte. Večito je čistio nokte. To je bilo komično, u neku ruku. Zubi su mu uvek bili kao obrasli žabokrečinom, a uši odvratno prljave, ali je on večito čistio nokte. Valjda je mislio da je zato neviđeno čist i *uredan* lik. Ponovo se zagledao u moju kapu dok je čistio nokte. "U mom kraju nosili smo takve kape za ubijanje *jelena*, čoveče", rekao je. "To je kapa za ubijanje jelena."

"Kad bi se zezali", rekoh. Skinuo sam je i pogledao. Škiljio sam na

jedno oko, kao da nišanim u nju. "Ovo je kapa za ubijanje ljudi", rekoh. "Ja u ovoj kapi pucam na ljude."

"Znaju li tvoji da si izbačen?"

"Ne."

"Gde je, kog đavola, taj Stredleter, a?"

"Dole je na utakmici. Poveo je neku ribu." Zevnuo sam. Razbijao sam se od zevanja. U sobi je bilo pakleno vruće. Samo ti se spavalo. U Pensiju se čovek ili smrzavao do smrti ili je umirao od vrućine.

"Čuveni Stredleter", reče Ekli. "Ej. Daj mi časkom makazice, hoćeš? Jesu li ti pri ruci?"

"Ne, već sam ih spakovao. Skroz su tamo gore, u plakaru."

"Izvadi ih časkom, hoćeš?" reče Ekli. "Samo da odsečem ovu zanokticu."

Uopšte ga nije brinulo da li si nešto spakovao i ostavio skroz gore u plakaru. Ipak sam mu ih dao. Zamalo da poginem usput. U trenutku kad sam otvorio plakar, Stredleterov teniski reket - u drvenoj kutiji i sve - pao mi je pravo na glavu. Baš je *puklo* i gadno me zbolelo. Stari Ekli samo što nije pao mrtav. Počeo je da se smeje kao lud, nekim visokim falsetom. Cerekao se čitavo vreme dok sam skidao kofer i vadio makazice za njega. Na tako neku stvar - kad čoveku padne stena na glavu ili nešto - Ekliju bi i gaće spale od smeha.

"Imaš neviđen smisao za humor, Ekli sinko", rekoh. "Jesi li svestan toga?" Pružio sam mu makazice. "Daj da ti budem menadžer. Ubaciću te na prokleti radio." Seo sam opet u fotelju, a on počeo da seče svoje ogromne rožnate nokte.

"Zašto ne upotrebiš sto ili nešto?" rekoh mu. "Seci ih nad stolom, hoćeš? Nisam baš raspoložen da noćas gazim bos po tvojim kretenskim noktima." On je svejedno nastavio da ih seče na pod. Kakvi bizgovski maniri. Najozbiljnije.

"Ko je ta Stredleterova riba?" rekao je. Večito je vodio statistiku s kim

Stredleter izlazi, iako ga je toliko mrzeo.

"Ne znam. Zašto?"

"Onako. Čoveče, baš ne podnosim tog kretena. Nikad nisam podnosio tog kretena."

"On luduje za tobom. Izjavio je da si pravi pravcati princ", rekoh. Prilično često govorim ljudima da su prinčevi. To me kao spašava od dosade, šta li.

"Uvek se drži nekako superiorno", reče Ekli. "Baš ne podnosim tog kretena. Čovek bi pomislio da je..."

"Ej, da li bi hteo da sečeš nokte nad *stolom*?" rekoh. "Već pedeset puta sam ti..."

"Uvek se drži nekako prokleta superiorno", reče Ekli. "Ne verujem da taj kreten ima mozga u glavi. On samo *misli* da ga ima. Misli da je neki naj..."

"*Ekli!* Hoćeš li, *molim te*, da sečeš proklete nokte nad stolom? Pedeset puta sam ti rekao."

Počeo je da seče nokte iznad stola, za promenu. Jedini način da ga nateraš da uradi nešto bio je da drekneš na njega.

Posmatrao sam ga neko vreme. Onda sam mu rekao: "Besan si na Stredletera zato što je rekao ono o pranju tvojih zuba. Ali nije hteo da te uvredi. Možda to nije *rekao* kako treba ili nešto, ali nije mislio ništa uvredljivo. Mislio je samo kako bi ti bolje izgledao i bolje se *osećao* kad bi recimo oprao zube ponekad."

"Perem ja zube. Mani se ti *toga*."

"Ne, ne pereš. Lepo sam video da ne pereš", rekoh. Ali nisam to rekao zlobno. Bilo mi ga je nekako žao.

Mislim, nije baš prijamo kad ti neko kaže da ne pereš zube. "Stredleter je u pravu. Nije on tako loš", rekoh. "Ti ga ne poznaješ, u tome je problem."

"Svejedno mislim da je kreten. Umišljeni kreten, to je on."

"Jeste umišljen, ali ume da bude velikodušan u nekim stvarima. Najozbiljnije", rekoh. "Vidi. Uzmimo, na primer, da Stredleter nosi kravatu ili nešto što se tebi sviđa. Recimo da ima kravatu koja se tebi užasno sviđa - dajem ti samo primer, razumeš? Znaš li šta bi on uradio? Verovatno bi je skinuo i dao ti je. Ozbiljno bi to uradio. Ili - znaš šta bi uradio? Ostavio bi je na tvom krevetu ili negde. Ali *dao* bi ti prokletu kravatu. Većina drugih verovatno bi samo..."

"Pa *šta*", reče Ekli. "Da ja imam njegove pare, i ja bih."

"Ne, ne bi." Odmahnuo sam glavom. "Ne, ne bi, Ekli-sinko. Da ti imaš njegove pare, bio bi jedan od najvećih..."

"Ne zovi me 'Ekli-sinko'. Mogu prokleti otac da ti budem."

"Ne, ne možeš." Ljudi moji, baš je bio naporan ponekad. Nikad ne bi propustio priliku da te obavesti kako ti imaš šesnaest a on osamnaest godina. "Kao prvo, ne bih te primio u svoju porodicu", rekoh.

"Dobro, samo prestani da me zoveš..."

Najednom su se otvorila vrata i upao je stari Stredleter, u velikoj žurbi. Uvek je bio u nekoj žurbi. Sve je bilo užasno *važno*. Prišao mi je i prilepio mi dva nazovi-šaljiva šamara - što stvarno može da iznervira ponekad. "Slušaj", rekao je. "Izlaziš li negde posebno večeras?"

"Ne znam. Možda. Šta se, kog đavola, dešava napolju - pada sneg?" Imao je snega po čitavom kaputu.

"Aha. Slušaj. Ako nigde posebno ne izlaziš večeras, da li bi mi pozajmio onaj tvoj karirani sako?"

"Ko je pobedio?" upitah.

"Tek je poluvreme. Mi odlazimo", reče Stredleter. "Bez *zezanja*, hoćeš li da nosiš taj sako večeras ili nećeš? Prosuo sam neko sranje po mom sivom flanelskom."

"Ne, ali neću da ga razvučeš tim tvojim ramenima", rekoh. Bili smo

otprilike iste visine, ali je on bio dvaput teži od mene, onako kao razbacan u ramenima.

"Neću da ga razvučeni." Prišao je plakaru, u velikoj žurbi. "Kako si, Ekli?" rekao je Ekliju. Ako ništa drugo, bio je prilično ljubazan tip, Stredleter. Bila je to delimično lažna ljubaznost, ali bar je uvek pozdravljao Eklija i sve.

Ekli je samo nešto promumlao kad mu je Stredleter rekao "Kako si?" Nije hteo da mu *odgovori*, ali nije imao petlje da ništa ne promumla. Onda mi je rekao: "Idem ja sad. Vidimo se."

"Važi", rekoh. Ne može se reći da je ikad slomio nečije srce odlaskom u svoju sobu.

Stredleter je počeo da skida kaput, kravatu i ostalo. "Mislim da bih mogao da se obrijem na brzinu", rekao je. Imao je prilično jaku bradu, nema šta.

"Gde ti je riba?" upitah.

"Čeka me u aneksu." Onda je izašao je iz sobe, s toaletnim priborom i peškirom ispod miške. Onako bez košulje ili nečega. Večito je šetao naokolo pokazujući svoj goli torzo, jer je mislio da je bogovski građen. I jeste, moram da priznam.

Nisam imao nekog naročitog posla, pa sam sišao do kupatila i pravio mu društvo dok se brijao. Bili smo jedini u kupatilu, jer su svi još bili na utakmici. Unutra je bilo pakleno vruće, a prozori potpuno zamagljeni. Tu je bilo desetak lavaboa, duž čitavog zida. Stredleter je stao ispred jednog u sredini. Seo sam na susedni lavabo i počeo da otvaram i zatvaram hladnu vodu - to mi je kao neka glupa navika, šta li. Stredleter je zviždao "Pesmu Indije" dok se brijao. Zviždao je vrlo prodorno, tako da nikad u suštini nije

pogađao melodiju, a uvek je birao neku pesmu koja je teška za zviždanje, čak i za onog ko *odlično* zviždi, kao tu "Pesmu Indije" ili "Pokolj na Desetoj aveniji". Baš je umeo da upropasti pesmu.

Sećate se kad sam pomenuo da je Ekli vrlo aljkav tip? Eto, i Stredleter je bio takav, ali na drugi način. Stredleter je bio više potajno aljkav. Uvek je dobro *izgledao*, ali trebalo je, recimo, videti njegov brijač. Bio je sav zarđao i pun sapunice, dlaka i drugih gadosti. Nikad ga nije prao ili nešto. Uvek je dobro *izgledao* kad bi okončao doterivanje, ali je svejedno bio aljkav, to ja najbolje znam. Doterivao se da dobro izgleda zato što je bio ludo zaljubljen u sebe. Smatrao je da je najzgodniji tip na zapadnoj hemisferi. *On jeste* bio zgodan tip - priznajem. Ali bio je u suštini od onih lepotana za koje vaši roditelji, kad vide njihovu sliku u školskom almanahu, odmah pitaju: "Ko je *ovaj* mladić?" Mislim, bio je tip lepotana kakav se viđa u almanahu. U Pensiju je bilo mnogo likova koji su po meni mnogo bolje izgledali od Stredletera, ali oni ne bi lepo izgledali da im vidiš slike u almanahu. Izgledali bi kao da imaju velike noseve ili klempave uši. Često sam se u to uverio.

Sve u svemu, sedeo sam na lavabou pored kojeg se Stredleter brijao i otvarao sam kao vodu i zatvarao je. Još sam imao onu crvenu lovačku kapu na glavi, sa štitnikom naopako i sve. Baš sam se zaludeo za nju.

"Ej", reče Stredleter. "Hoćeš li da mi učiniš jednu veliku uslugu?"

"Šta?" rekoh. Nisam bio posebno oduševljen. Uvek je tražio da mu učiniš neku veliku uslugu. Uzmimo tako nekog lepotana, ili tipa koji misli da je glavni dasa - takvi će uvek tražiti da im učiniš neku veliku uslugu. Samo zato što *oni* luduju za sobom, misle da si i *ti* lud za njima i da jedva čekaš da im učiniš uslugu. Komično je to, u neku ruku.

"Izlaziš li večeras?" rekao je.

"Možda. Možda i neću. Ne znam. Zašto?"

"Trebalo da pročitam oko sto stranica istorije za ponedeljak", rekao je. "Kako bi bilo da mi napišeš sastav iz engleskog? Moram da ga predam u ponedeljak, zato te i pitam. Šta kažeš, a?"

To je stvarno bila ironija. Najozbiljnije.

"Ja sam taj koga izbacuju iz proklete škole, a ti od *mene* tražiš da ti napišem prokleti sastav", rekoh.

"Aha, znam. Ali problem je što moram da ga predam u ponedjeljak. Budi drug. Budi drugarčina. Važi?"

Nisam mu odmah odgovorio. Neke skotove kao što je Stredleter treba ponekad držati u neizvesnosti.

"O čemu?" rekoh.

"O *bilo* čemu. Bilo kakav opis. Soba. Ili kuća. Ili nešto gde si nekad živeo - *znaš već*. Samo da je neki žešći opis." Zevnuo je iz sve snage dok je to govorio. Muka mi pripadne od takvih stvari. Mislim, kad neko *zeva* baš kad traži da mu učiniš neku prokletu uslugu.

"Nemoj samo *previše* dobro da ga napišeš", rekao je. "Onaj kreten Hercel misli da si genije za engleski, a dobro zna da smo u istoj sobi. Zato bolje da ne staviš sve zareze i ostalo tamo gde bi trebalo."

To je još nešto od čega mi se obavezno smuču. Mislim, kad dobro pišeš sastave, a neko počne da ti priča o zarezima. Stredleter je uvek radio takve stvari. Hteo je da pomisliš kako je jedini razlog što *on* piše bezvezne sastave to što stavlja sve zareze na pogrešna mesta. U tome je pomalo ličio na Eklija. Sedeo sam jednom pored Eklija na košarkaškoj utakmici. Imali smo suludog tipa u ekipi, Hauvija Kojla, koji je znao da ubaci s pola terena, bez da pipne tablu ili nešto. Ekli je stalno ponavljao, u toku čitavog prokletog meča, da je Kojl savršeno *građen* za košarku. Ljudi moji, kako mrzim takve stvari.

Na kraju mi je dosadilo da sedim na tom lavabou, pa sam se odmakao dva-tri koraka i počeo da stepujem, tek onako, iz zezanja. Ne znam u stvari da stepujem ili nešto, ali u kupatilu je bio kameni pod, idealan za stepovanje. Počeo sam da imitiram nekoga sa filma. Iz nekog *mjuzikla*. Muka mi je od filmova, ali volim da imitiram te stvari. Stredleter me posmatrao u ogledalu dok se brijao. Dajte mi samo publiku. Živi sam egzibicionista. "Ko sam ja? Ja sam mali guvernerov sin", rekoh. Odlepio sam. Stepovao sam po čitavom kupatilu. "Tata mi brani da stepujem. Tera me u Oksford. Ali nema šanse, step mi je u krvi." Stari Stredleter se smejao. Nije imao loš smisao za humor. "Večeras je premijera *Zigfeldovih ludorija*." Gubio sam dah. Teško da ga uopšte imam. "Zvezda programa ne može da nastupi. Pijan je kao mazga. Ko

će ga zameniti? Ja, eto ko. Prokleti mali guvernerov sin."

"Gde si nabacio tu kapu?" reče Stredleter. Mislio je na svoju lovačku kapu. Tek tada je primetio.

Prestao sam da se glupiram, ionako sam već izgubio dah. Skinuo sam kapu i pogledao je, jedno devedeseti put. "Uzeo sam je jutros u Njujorku. Za dolar. Sviđa ti se?"

Klimnuo je glavom. "Moćna je." Samo mi je laskao, u suštini, jer je odmah dodao: "Slušaj, hoćeš li da mi napišeš taj sastav? Moram da znam."

"Ako stignem - hoću, ako ne stignem - neću", rekoh. Prišao sam i ponovo seo na lavabo pored njega. "S kojom izlaziš? S Ficdžeraldovom?"

"Ni u ludilu! Otkaćio sam tu prasicu, rekao sam ti već."

"Je l'? Daj je onda meni. Bez zezanja. Ona je moj tip."

"Uzmi je... ali matora je za tebe."

Iznenada - bez ikakvog razloga u suštini, osim što sam bio nekako raspoložen za glupiranje - došlo mi je da skočim s lavaboa i dočepam Stredletera u polunelson. To je rvački zahvat, ukoliko niste znali, kad nekome stegneš kragnu i daviš ga do smrti, ako ti je baš stalo. I skočio sam. Bacio sam se na njega kao prokleti panter.

"Prekini, Holdene", rekao je Stredleter. Njemu nije bilo do zezanja. Brijao se i sve. "Šta hoćeš - da otfikarim prokletu glavu ili nešto?"

Ali nisam ga pustio. Pošteno sam primenio taj polunelson na njemu. "Oslobodi se iz moje mengele", rekoh.

"Isuse Hriste!" Spustio je brijač, naglo trgnuo rukama i nekako razbio moj zahvat. On je veoma snažan tip. Ja sam veoma slab tip. "A sad dosta tih gluposti!" rekao je. Nastavio je da se brije, sve ispočetka. Uvek se dvaput brijao, da bi čarobno izgledao. Tim govornim brijačem.

"S kojom imaš sudar ako nije Ficdžeraldova?" upitah. Ponovo sam seo na lavabo pored njega. "Sa onom malom Filis Smit?"

"Ne. Trebalo je, ali propali su nam neki dogovori. Sad sam odvojio cimerku Bad Touve devojke... Ej, zaboravio sam da ti kažem. Ona te *zna*."

"Ko to?" rekoh.

"Moja riba."

"Je l'?" rekoh. "Kako se zove?" Baš me zainteresovalo.

"Samo da se setim... Aha. Džin Galager."

Ljudi moji, samo što nisam pao *mrtav kad* sam ga čuo.

"*Džejn Galager*", rekoh. Čak sam se digao s lavaboa kad sam ga čuo. Samo što nisam pao mrtav, kunem se. "Naravno da je znam. U suštini, živeli smo *vrata do vrata* pretprošlog leta. Imala je tog ogromnog pinč-dobermana. Tako sam je i upoznao. Njen ker je stalno zalazio u naše..."

"Stojiš mi na svetlu, Holdene", rekao je Stredleter. "Moraš li baš tu da stojiš?"

Ljudi moji, kako sam se uzbudio. Bez zezanja.

"Gde je ona?" upitah. "Trebalo bi da siđem i pozdravim je ili nešto. Gde je? U aneksu?"

"Aha."

"Kako to da me spomenula? Gde ide, u B. M.? Govorila je da će možda tamo. Govorila je i da će možda u Šipli. Kako to da me spomenula?" Baš sam se uzbudio. Najozbiljnije.

"Isuse, otkud bih *ja* znao? Diži se, hoćeš li? Sediš mi na peškiru", rekao je Stredleter. Sedeo sam na njegovom idiotskom peškiru.

"*Džejn Galager*", rekoh. Nikako da dođem sebi. "Isuse Hriste."

Stari Stredleter je mazao kosu briljantinom. *Mojim* briljantinom.

"Ona je igračica", rekoh. "Balet i ostalo. Vežbala je po dva sata svakog dana, po najgoroj vrućini i svemu. Bojala se samo da joj to ne pokvari noge -

da postanu onako mišićave, znaš. Stalno sam s njom igrao čekers."

"Šta si stalno igrao s njom?"

"Čekers."

"Čekers, Isuse!"

"Aha. Ona nikad nije pomerala svoje kraljeve. Šta je radila - kad god dobije kralja, nije ga pomerala. Samo bi ga ostavila u zadnjem redu. Sve svoje kraljeve postrojila bi u zadnjem redu. Nikad nije igrala s njima. Jednostavno joj se sviđalo kako izgledaju kad su svi zajedno u zadnjem redu."

Stredleter je ćutao. Mnoge ljude uopšte ne interesuju takve stvari.

"Njena majka je bila u istom klubu kao i mi", rekoh. "Ponekad sam igračima nosio pribor za golf, da zaradim nešto. Nosio sam i njenoj majci nekoliko puta. Trebalo joj je oko sto sedamdeset udaraca za devet rupa."

Stredleter jedva da je slušao. Češljao je svoje čarobne uvojke.

"Trebalo bi da siđem, bar da je pozdravim", rekoh.

"Pa što ne odeš?"

"Evo sad ću, za minut."

Ponovo je počeo da pravi razdeljak. Trebalo mu je jedno sat vremena da se očešlja.

"Njeni su se razveli. Majka joj se preudala za nekog alkosa", rekoh. "Za nekog mršavog tipa sa dlakavim nogama. Sećam ga se. Stalno je šetao u gaćama. Džejn mi je rekla da je on navodno neki dramski pisac ili nešto, ali sve što sam *ja* video bilo je kako loče i sluša svaku prokletu emisiju krimi-drama na radiju. I kako jurca go-golcat po proklesoj kući. Onako pred Džejn i sve."

"Je l'?" reče Stredleter. To ga je već zainteresovalo. Kako alkos jurca go-golcat po kući, i to pred Džejn. Stredleter je bio krajnje seksualno nastrojen skot.

"Imala je bezvezno detinjstvo, najozbiljnije."

To ga već nije interesovalo. Interesovao ga je samo neki žešći seks ili nešto.

"Džejn Galager. Isuse." Nikako mi nije izlazila iz glave. Baš nikako. "Trebalo bi da siđem, bar da je pozdravim."

"Zašto, kog đavola, *ne odeš*, umesto što to stalno ponavljaš?" reče Stredleter.

Prišao sam prozoru, ali ništa se nije videlo kroz njega jer je bio sav zamagljen od pare u kupatilu.

"Nisam trenutno raspoložen", rekoh. I nisam bio. Treba biti posebno raspoložen za takve stvari. "Mislio sam da je otišla u Šipli. Ubeđen sam bio da je otišla u Šipli." Hodao sam malo po kupatilu. Nisam imao šta drugo da radim. "Je l' joj se dopala utakmica?"

"Aha, mislim. Ne znam."

"Je l' ti rekla da smo stalno igrali čekers ili nešto?"

"Ne znam. Isuse, tek sam je *upoznao*", reče Stredleter. Konačno je očešljao svoju čarobnu kosu. Sklanjao je svoj govijivi toaletni pribor.

"Slušaj. Pozdravi je od mene, hoćeš?"

"Važi", reče Stredleter, ali znao sam da verovatno neće. Uzmite tako nekog tipa kao što je Stredleter, takvi nikad ne prenose vaše pozdrave drugima.

Vratio se u sobu, a ja ostao još malo u kupatilu, razmišljajući o staroj Džejn. Onda sam se i ja vratio u sobu.

Stredleter je vezivao kravatu pred ogledalom kad sam ušao. Provodio je pola života pred ogledalom, ako ne i više. Seo sam u fotelju i malo ga kao posmatrao.

"Ej", rekoh. "Nemoj da joj kažeš da su me izbacili."

"Važi."

To je bila dobra stvar kod Stredletera. Nisi morao da mu objašnjavaš svaku prokletu sitnicu, kao Ekliju. Uglavnom, mislim, zato što nije bio preterano zainteresovan. Baš zato. S Eklijem je bilo drukčije. Taj skot je svuda zabadao nos.

Obukao je moj karirani sako.

"Isuse, potrudi se da ga ne razvučeš preko čitave sobe", rekoh. Obukao sam ga možda dvaput pre toga.

"Ne brini. Gde su, kog đavola, moje cigarete?"

"Na stolu." Nikad nije znao gde je šta ostavio. "Ispod tvog šala." Gurnuo ih je u džep sakoa - u džep *mog* sakoa.

Najednom sam okrenuo štitnik one lovačke kape napred, za promenu. Najednom je počela da me hvata kao neka nervoza. Ja sam prilično nervozan tip. "Slušaj, gde ćeš da je vodiš?" upitah ga. "Znaš li gde ćeš?"

"Ne znam. U Njujork, ako stignemo. Uzela je izlaz samo do pola deset, Isuse."

Nije mi se dopao način na koji je to izgovorio, pa mu rekoh: "Verovatno nije znala koliko si neodoljiv i šarmantan. Da je *znala*, verovatno bi uzela izlaz do pola deset *ujutru*."

"Živa istina", reče Stredleter. Teško je bilo uzdrmati ga. Bio je suviše umišljen. "Nego, pustimo sad zezanje. Uradi mi taj sastav", rekao je. Obukao je kaput i bio spreman da krene. "Ne moraš nešto da se polomiš oko toga, samo neka bude žešće opisno. Važi?"

Nisam mu odgovorio. Nije mi bilo do toga. Samo sam rekao: "Pitaj je da li još drži sve kraljeve u zadnjem redu."

"Važi", rekao je Stredleter, ali znao sam da neće. "Uživaj." Izleteo je iz sobe, tresnuvši vratima.

Ostao sam da sedim još nekih pola sata pošto je otišao. Mislim, samo sam sedeo u fotelji, ništa nisam radio. Stalno sam mislio na Džejn i kako

Stredleter ima sudar sa njom i sve. Takva me nervoza spopala od toga da sam gotovo poludeo. Rekao sam vam već koliko je taj skot Stredleter bio opsednut seksom.

Iznenada, Ekli je opet upao u sobu, kroz proklete zavese oko tuša, naravno. Prvi put u mom idiotskom životu bilo mi je istinski drago što ga vidim. Skrenuo mi je misli na drugu stranu.

Muvao se po sobi sve negde do večere, pričajući o svim tipovima koje ne podnosi u Pensiju, cedeći usput ogromnu bubuljicu na bradi. Nije se čak ni poslužio maramicom. U svakom slučaju, nikad ga nisam video da je upotrebljava.

5

U Pensiju smo subotom uveče uvek dobijali isto jelo. To je kao trebalo da bude posebna čast, jer su nam davali biftek. Kladio bih se u hiljadu dolara da su to radili samo zato što mnogi roditelji dolaze nedeljom u posetu, pa je stari Tarmen verovatno zamišljao da će svaka majka pitati svog zlatnog sinčića šta je prethodnog dana večerao, a onda će on reći: "Biftek". Kakva prevara. Trebalo je videti te bifteke. Nešto malo, tvrdo i suvo, jedva je moglo da se seče. Uz te bifteke smo uvek dobijali neki zgrudvani pire od krompira, a za dezert 'Braon Beti', neki kolač od jabuka koji niko nije jeo, osim možda onih klinaca iz nižih razreda što nisu ni znali za bolje - i likova kao što je Ekli, koji sve jedu.

Lepo je bilo, ipak, kad smo izašli iz sale za ručavanje. Napadalo je bar deset santimetara snega i vejalo je kao ludo. Bilo je neviđeno lepo i svi smo počeli da se grudvamo i jurcamo na sve strane. Vrlo detinjasto, ali svi su istinski uživali u tome.

Nisam izlazio s nekom devojkom ili negde, pa smo ja i taj moj drugar, Mel Brosar, član rvačke ekipe, rešili da odemo autobusom do Edžerstauna i tamo uzmemo po hamburger i možda odgledamo neki glupi film. Ni ja ni on nismo bili raspoloženi da zaglavimo čitavu noć u sobi. Pitao sam Mela ima li

nešto protiv da i Ekli pođe sa nama. Pitao sam to zato što Ekli nikad *ništa* nije radio subotom uveče, samo je sedeo u sobi i cedio bubuljice ili nešto. Mel je rekao da nema ništa *protiv*, ali nije bio oduševljen tom idejom. Nije baš obožavao Eklija. Sve u svemu, obojica smo otišli gore u sobe da se spremimo i sve i, dok sam obuvao kaljače i ostalo, doviknuo sam Ekliju hoće li u bioskop. Lepo je mogao da me čuje kroz one zavese oko tuša, ali nije odmah odgovorio. Takvi tipovi mrze da vam odmah odgovore. Najzad se pojavio, kroz proklete zavese, stao na ivicu tuš-kade i pitao ko sve ide osim mene. Uvek je morao da zna ko sve ide. Kunem se, kad bi taj tip doživeo negde brodolom, a ti ga spaseš prokletim čamcem, obavezno bi pitao ko vesla u čamcu pre nego što bi ušao. Rekao sam mu da ide i Mel Brosar.

"*Taj* kreten..." rekao je. "U redu. Pričekaj malo." Bilo je kao da ti čini ne znam kakvu uslugu.

Trebalo mu je jedno pet sati da se spremi. Dok sam ga čekao, otvorio sam prozor i napravio grudvu. Sneg je bio odličan za grudve. Ali nisam je bacio na nešto. *Krenuo* sam bio da je bacim. Na auto koji je bio parkiran s druge strane ulice. Ali predomislio sam se. Automobil je izgledao tako lep i beo. Onda sam krenuo da je bacim na hidrant, ali i on je izgledao previše lep i beo. Na kraju je uopšte nisam bacio. Samo sam zatvorio prozor i šetao s grudvom po sobi, stiskajući je da bude što tvrđa. Malo kasnije, još sam je imao kad smo ja, Brosar i Ekli ušli u autobus. Vozač je otvorio vrata i naterao me da je bacim. *Rekao* sam mu da neću nikoga da gađam, ali nije mi verovao. Ljudi nikad ne veruju kad im nešto kažete.

Brosar i Ekli su već gledali film koji se davao pa smo samo uzeli hamburgere i malo igrali flipere, a onda se vratili autobusom u Pensi. Nije mi bilo preterano žao što nisam gledao film. To je izgleda bila neka komedija, s Keri Grantom i ostalim fazonima. Osim toga, bio sam već jednom u bioskopu s Eklijem i Brosarom. Obojica su se smejali kao hijene stvarima koje nisu bile čak ni smešne. Nije mi prijalo ni da sedim u bioskopu pored njih.

Bilo je tek petnaest do devet kad smo se vratili u Pensi. Stari Brosar je bio zaluden za bridž pa je otišao da iskopa neko društvo za partiju. Ekli se usidrio u mojoj sobi, tek onako, za promenu. Samo, umesto da sedne na naslon Stredleterove fotelje, legao je ovog puta na moj krevet, s licem nasred mog jastuka i svega. Počeo je da govori onim monotonim glasom, cedeći

usput sve one bubuljice. Uputio sam bar hiljadu aluzija da ga se otarasim, ali ništa nije vredelo. Samo je i dalje tupio tim stravično monotonim glasom, sve o istoj ribi s kojom je kao imao seksualni odnos prethodnog leta. Pričao mi je već milion puta o tome, i svaki put je bilo drukčije. Čas joj ga davao u 'bjuiku' nekog rođaka, čas ga je primala ispod nekog nadvožnjaka. Sve su to bile obične gluposti, naravno. Ako je iko bio nevin, to je bio on. Sumnjam čak da je ikad pipnuo neku devojkicu. Sve u svemu, na kraju sam morao da budem otvoren i kažem mu kako treba da napišem sastav za Stredletera i da je poželjno da se izgubi već jednom iz sobe kako bih mogao da se koncentrišem. Najzad je to i uradio, ali mu je, po običaju, trebalo dosta vremena za to. Kad je otišao, obukao sam pidžamu i bade-mantil, stavio onu lovačku kapu na glavu i počeo da pišem sastav.

Problem je bio što nisam mogao da se setim neke sobe ili kuće ili nečega što bih opisao na način kako je to Stredleter tražio. Nisam baš lud za opisivanjem nekih kuća ili soba. I tako, napisao sam nešto o rukavici za bezbol moga brata Elija. Bila je vrlo zgodna za opisivanje. Najozbiljnije. Moj brat Eli imao je tu bezbol-rukavicu za levu ruku. Bio je levak. Ta rukavica je bila zgodna za opisivanje zato što su svuda po njoj - po prstima i svuda preko nje - bile ispisane pesme. I to zelenim mastilom. Ispisao ih je po njoj da bi imao nešto za čitanje kad je u polju, dok još niko ne tuče loptu. Sada je mrtav. Dobio je leukemiju i umro kad smo živeli u Mejnu, 18. jula 1946. Sigurno bi vam se dopao. Bio je dve godine mlađi od mene, ali bar pedeset puta inteligentniji. Bio je stravično pametan. Njegovi nastavnici su uvek pisali majci pisma o tome kakvo je zadovoljstvo imati u razredu dečaka kao što je Eli. A to nisu bile prazne priče. Tako su i mislili. Ali stvar nije samo u tome što je bio najpametniji u porodici. Bio je i najbolji, po mnogo čemu. Nikada se nije ni na koga ljutio ili nešto. Kažu da se ridokosi ljudi vrlo lako naljute, ali kod Elija to nije bio slučaj, iako je imao upadljivo crvenu kosu. Reći ću vam kakvu je crvenu kosu imao. Počeo sam da igram golf već u desetoj godini. Sećam se, jednog leta kad mi je bilo oko dvanaest, baš kad sam lansirao lopticu i sve, najednom sam kao osetio da ću, ako se okrenem, videti Elija. Osvrnuo sam se i, naravno, sedeo je na svom biciklu iza ograde - oko čitavog terena bila je ograda - sedeo je tamo, jedno sto metara iza mene, gledajući me kako igram. Takvu je crvenu kosu imao. Ljudi moji, stvarno je bio dobar klinac. Ponekad bi se toliko zasmejao nečemu što bi mu palo na pamet za stolom, usred večere, da je gotovo padao sa stolice. Bilo mi je samo trinaest godina, i hteli su da me vode kod psihologa jer sam porazbijao sve prozore na garaži. Ne krivim ih. Ozbiljno. Te noći kada je umro, spavao sam u *garaži* i pesnicom polupao sve proklete

prozore na njoj, tek tako. Pokušao sam čak da polupam i prozore na 'karavanu' koji smo imali tog leta, ali mi je šaka već bila slomljena i sve, pa nisam mogao. Bilo je veoma glupo uraditi tako nešto, priznajem, ali jedva da sam uopšte znao šta radim, a vi niste poznavali Elija. Šaka me i sada ponekad boli, kad pada kiša ili nešto, i ne mogu više da stegnem pesnicu - onako čvrsto, mislim - ali nisam preterano zabrinut zbog toga. Ionako ne nameravam da budem neki prokleti hirurg ili violinista ili ne znam šta.

Sve u svemu, o tome sam napisao Stredleterov sastav. O Elijevoj rukavici za bezbol. Slučajno sam je imao tu, u koferu, pa sam je izvadio i prepisao pesme koje su bile ispisane po njoj. Sve što je trebalo da uradim bilo je da promenim Elijevo ime, tako da niko ne zna da je on bio moj brat a ne Stredleterov. Nisam bio preterano oduševljen što to radim, ali nisam mogao da se setim ničega tako zgodnog za opisivanje. Osim toga, nekako mi se dopalo da pišem o tome. Trebalo mi je oko sat vremena, jer sam morao da upotrebim izakanu Stredleterovu mašinu koja mi je svaki čas zapinjala. Nisam upotrebio moju zato što sam je pozajmio jednom učeniku iz druge sobe.

Bilo je oko pola jedanaest, mislim, kada sam završio. Nisam bio nešto umoran pa sam malo gledao kroz prozor. Napolju nije više padao sneg, ali se odnekud povremeno čuo zvuk automobila koji je neko uzalud pokušavao da pokrene. Čulo se i kako stari Ekli hrče u svojoj sobi. Lepo se čulo kroz one zavese oko tuša. Imao je probleme sa sinusima pa je teško disao u snu. Taj lik je imao sve živo. Bolesne sinuse, bubuljice, kvarne zube, zadah iz usta, kvrgave nokte. Čovek je morao pomalo i da žali tog suludog skota.

6

Neke stvari se teško pamte. Razmišljam sad o Stredleterovom povratku posle izlaska sa Džejn. Mislim, ne mogu tačno da se setim šta sam radio kad sam čuo njegove idiotske korake u hodniku. Verovatno sam i dalje gledao kroz prozor, ali ne mogu da se setim, kunem se. Bio sam stravično zabrinut, eto zašto. Kada istinski brinem zbog nečega, nije mi do zezanja. Moram čak i u klozet da odem kad sam zabrinut zbog nečega. Ali ne idem. Suviše sam

zabrinut da bih odlazio. Neću da prekidam svoju brigu odlaženjem. I vi biste bili zabrinuti da ste znali Stredletera. Izašao sam nekoliko puta zajedno sa tim skotom na sudar s devojkama i znam o čemu govorim. Bio je beskrupulozan. Najozbiljnije.

Sve u svemu, hodnik je bio popločan linoleumom i lepo sam čuo njegove glupe korake usmerene ka sobi. Ne sećam se čak ni gde sam sedeo kad je ušao - kraj prozora, ili možda u fotelji. Kunem se, ne mogu da se setim.

Ušao je kukajući kako je hladno napolju. Onda je rekao: "Gde su, dođavola, ostali? Ovde je kao u mrtvačnici." Nisam se čak ni potrudio da mu odgovorim. Ako je bio toliko glup da ne shvati da je subota večer i da su svi napolju, ili spavaju, ili su otišli kućama za vikend, nisam hteo da se polomim objašnjavajući mu. Počeo je da se svlači. Nije ni pomenuo Džejn. Ni jednom reči. Nisam ni ja. Samo sam ga posmatrao. Sve što je rekao bilo je hvala što sam mu pozajmio moj karirani sako. Okačio ga je na vešalicu i ostavio u plakar.

A onda, dok je razvezivao kravatu, upitao me da li sam napisao taj prokleti sastav za njega. Rekao sam mu da je tamo na njegovom prokletom krevetu. Prišao je i čitao ga, otkopčavajući košulju. Stajao je tako i nešto se kao tapšao po golim grudima i stomaku, s nekim osobito glupim izrazom na licu. Večito se tapšao po stomaku ili grudima. Bio je ludo zaljubljen u sebe.

Najednom je rekao: "*Isuse*. Ovo je o proklesoj rukavici za bezbol."

"Pa šta?" rekao sam. Mrtav hladan.

"Kako to misliš *pa šta*? Rekao sam ti da mora da bude o proklesoj *sobi* ili kući ili nečemu."

"Rekao si da treba da bude opisno. Kakva je sad razlika ako je o rukavici za bezbol?"

"Dođavola." Bio je užasno ljut. Stvarno je pobesneo. "Ti sve uvek radiš naopako." Pogledao me. "Nije čudo što te izbacuju zauvek odavde", rekao je. "Nisi u stanju da uradiš ni jednu *jedinu* stvar kako valja. Ozbiljno ti kažem. Ni jednu jedinu stvar."

Stredleter me i dalje šaketao u rame. Uzeo je bio četkicu za zube, pa je

premostio u usta. "Šta ste radili?" upitah. "Jesi li joj ga strpao u tim prokletim Benkijevim kolima?" Glas mi je toliko drhtao da je već bilo odvratno.

"Kakvi su to izrazi? Hoćeš li da ti isperem usta sapunom?"

"Jesi li?"

"To je profesionalna tajna, dečko."

Onog što je usledilo ne sećam se baš dobro. Znam samo da sam se digao s kreveta, kao da sam krenuo dole u kupatilo ili negde, a onda sam pokušao da ga tresnem, svom snagom, pravo u onu četkicu u njegovim ustima, tako da mu razvali proketo grlo. Ali, promašio sam. Nisam je ni zakačio. Uspeo sam samo da ga kresnem po glavi, sa strane ili negde. Verovatno ga je malo i zbolelo, mada ne koliko sam ja želeo. Verovatno bi ga gadno zbolelo, ali uradio sam to desnom rukom, a ne mogu baš da stegnem pesnicu tom rukom. Zbog one povrede o kojoj sam vam pričao.

Sve u svemu, sećam se da sam posle toga ležao na prokletom podu, a on mi je sedeo na grudima, sav crven u licu. U stvari, navalio se prokletim kolenima na moje grudi, a bio je težak čitavu tonu. Ščepao me i za zglavke na rukama, tako da nisam mogao ponovo da ga mlatnem. Ubio bih ga, kunem se.

"Koji ti je đavo?" ponavljao je, a njegovo glupo lice postajalo je sve crvenije i crvenije.

"Skloni ta odvratna *kolena* s mojih grudi", govorio sam. Gotovo sam urlao. "Skloni se kad ti govorim, degenerativni."

Ali nije se sklonio. Samo me i dalje držao za ruke, a ja mu govorio da je kreten i sve, jedno deset sati. Ne mogu više da se setim šta sam mu sve govorio. Rekao sam mu kako misli da može da ga strpa svakom ko mu padne na pamet. Rekao sam mu da ga čak i ne zanima da li devojka drži sve svoje kraljeve u zadnjem redu ili ne, i da ga to ne zanima zato što je prokleti degenerisani moron. Mrzeo je kad mu se kaže da je moron. Svi moroni mrze kad im se kaže da su moroni.

"Umukni već jednom, Holdene", rekao je, onako velikog glupog

crvenog lica. "Umukni već jednom."

"Ne znaš čak ni da li se ona zove Džejn ili *Džin*, moronu moronski!"

"*Umukni već jednom, Holdene - opominjem te*", rekao je. Baš sam ga izludeo. "Raspaliću te ako ne umukneš."

"Sklanjaj ta odvratna moronska kolena s mojih grudi."

"Hoćeš li da umukneš ako te pustim?" Nisam se potrudio da mu odgovorim. Ponovio je pitanje: "Holdene, hoćeš li da umukneš ako te pustim?"

"Da."

Digao se s mene, pa sam i ja ustao. Grudi su me gadno bolele od njegovih odvratnih kolena. "Ti si odvratni glupi degenerisani moron", rekao sam.

To ga je *stvarno* razbesnelo. Pripretilo mi je svojim velikim glupim prstom ispred lica. "Holdene, *opominjem te*. Poslednji put. Ako ne umukneš već jednom, stvarno ću..."

"Zašto bih?" reko - bukvalno sam vikao. "U tome i jeste problem sa svim moronima kao što si ti. Nikada nećete da raspravite stvari. Po tome se i vidi ko je moron. Oni nikada neće da rasprave stvari na inteligentno..."

Onda me stvarno raspalio, i samo znam da sam se ponovo našao na podu. Ne sećam se da li me nokautirao, ali mislim da nije. Prilično je teško nokautirati nekog, osim u prokletim filmovima. Ali nos mi je krvario na sve strane. Kad sam pogledao naviše, stari Stredleter je bukvalno stajao na meni. Pod rukom je imao svoj prokleti toaletni pribor. "Zašto, dođavola, ne umukneš kad ti govorim?" rekao je. Prilično je nervozno delovao. Verovatno se prepao da mi je pukla lobanja ili nešto kad sam tresnuo na pod. Šteta što nije. "Sam si, dođavola, tražio", rekao je. Ljudi moji, baš je zabrinuto izgledao.

Nisam se trudio da ustanem. Samo sam ležao neko vreme na podu i govorio mu da je degenerisani moron. Toliko sam bio besan da sam bukvalno urlao.

"Slušaj. Idi operi lice", rekao je Stredleter. "Čuješ li me?"

Rekao sam mu neka opere *on* svoje moronsko lice - što je bilo prilično detinjasto, ali bio sam užasno besan. Rekao sam mu da ga strpa usput gđi Šmit, kada pođe u kupatilo. Gđa Šmit je bila žena našeg domara. Imala je oko šezdeset pet godina.

Ostao sam na podu sve dok nisam čuo kako Stredleter zatvara vrata i odlazi hodnikom prema kupatilu. Zatim sam ustao. Nigde nisam mogao da nađem onu prokletu lovačku kapu. Najzad sam je našao. Bila je pod krevetom. Stavio sam je na glavu i okrenuo dobri stari štitnik naopako, kako se meni sviđa, a onda prišao ogledalu da pogledam svoje idiotsko lice. Toliko krvi nikada još niste videli u životu. Sva su mi usta bila krvava, brada, pa čak i pidžama i bade-mantil. To me delimično uplašilo, a delimično me fasciniralo. Sva ta krv i ostalo - izgledalo je kao da sam neki surov tip. Samo sam se možda dvaput tukao u životu i *oba* puta dobio sam batine. Nisam baš neki surov tip. Ja sam pacifista, ako baš hoćete da znate.

Nešto mi je govorilo da je stari Ekli verovatno čuo čitavu frku i da je budan. I tako sam prošao kroz zavese od tuša u njegovu sobu, tek da vidim šta kog đavola radi. Gotovo nikada nisam odlazio u njegovu sobu. Unutra se uvek osećao neki čudan zadah, jer je bio tako aljkav u svojim ličnim navikama.

7

Kroz zavese oko tuša dopiralo je nešto malo svetlosti iz naše sobe i mogao sam da ga vidim kako leži na krevetu. Ubeđen sam bio da je sasvim budan. "Ekli?" rekoah. "Jesi li budan?"

"Aha."

Bilo je prilično mračno. Stao sam na nečiju cipelu i zamalo poljubio patos. Ekli se kao pridigao na krevetu i podbočio se rukom. Lice mu je bilo debelo premazano nekim belilom, zbog bubuljica. Sablasno je izgledao u

mraku. "Šta kog đavola radiš, a?" rekoh.

"Kako to misliš, šta kog đavola radim? Pokušavao sam da *zaspim* kad ste vas dvojica krenuli da galamite. Zbog kog ste se đavola tukli, a?"

"Gde je svetlo?" Nisam mogao da nađem svetlo. Klizio sam rukom preko čitavog zida.

"Šta će ti svetlo?... Tu ti je pored ruke."

Najzad sam našao prekidač. Ekli je podigao ruku da mu svetlost ne bije u oči.

"*Isuse!*" rekao je. "Šta ti se, kog đavola, *desilo!* Mislio je na svu onu krv i ostalo.

"Zakačio sam se malo sa Stredleterom", rekoh. Onda sam seo na pod. Nikada nisu imali neke stolice u sobi. Pojma nemam šta su, kog đavola, uradili sa stolicama. "Slušaj", rekoh, "jesi li raspoložen za partiju kanaste?" Bio je zaluden za kanastu.

"Isuse, pa ti još uvek *krvariš*. Bolje stavi nešto na to."

"Prestaće. Slušaj. Hoćeš li da odigramo jednu kanastu ili nećeš?"

"*Kanastu*, Isuse. Znaš li ti uopšte koliko je sati?"

"Nije kasno. Tek je možda oko jedanaest, pola dvanaest."

"*Tek!*" reče Ekli. "Slušaj. Moram rano da ustanem za jutarnju *misu*, čoveče. Vas dvojica krenete da se derete i mlatite usred... Nego, zbog kog ste se đavola potukli?"

"Duga je to priča. Neću da te zamaram, Ekli. Za tvoje dobro", rekoh. Nikada nisam razgovarao o ličnim stvarima s njim. Pre svega, bio je čak i gluplji od Stredletera. Stredleter je bio pravi pravcati genije za Eklija. "Ej", rekoh, "mogu li da spavam u Ilajevom krevetu noćas? On se ne vraća do sutra uveče, zar ne?" Dobro sam znao da se ne vraća. Haj je gotovo svakog vikenda odlazio kući.

"Otkud *ja* znam kada se on vraća?" reče Ekli.

Ljudi moji, baš me nervirao. "Kako to misliš - otkud ti znaš kad se on vraća? Nikad se ne vraća do nedelje *uveče*, zar ne?"

"Jeste, ali čoveče, ne mogu ja da puštam svakog kome to padne na pamet da spava u njegovom prokletom *krevetu*."

To me oborilo. Pridigao sam se s mesta gde sam sedeo na podu i potapšao ga po ramenu. "Pravi si princ, Ekli-sinko", rekoh. "Zar nisi znao?"

"Ne, ozbiljno - ne mogu ja da puštam svakoga da spava..."

"Pravi si pravcati princ. Ti si džentlmen i školovan čovek, sinko", rekoh. Stvarno je i bio. "Da nemaš slučajno neku cigaretu? Kaži 'nemam', da ne padnem mrtav."

"Pa i nemam, ako te zanima. Slušaj, zbog kog ste se đavola potukli?"

Nisam mu odgovorio. Samo sam ustao, otišao do prozora i pogledao napolje. Odjednom sam se osetio tako usamljen. Gotovo sam poželeo da me nema.

"Zbog kog ste se đavola potukli, a?" rekao je Ekli, jedno pedeseti put. Stvarno je postao dosadan.

"Zbog tebe", rekoh.

"Zbog *mene*, čoveče."

"Aha. Branio sam tvoju prokletu čast. Stredleter je rekao da si loš karakter. Nisam mogao da ignorišem takve izjave."

To ga je uzбудilo. "*To* je rekao? Bez zezanja? Stvarno je to rekao?"

Rekao sam mu da se samo šalim, a onda sam prišao i legao na Ilajev krevet. Ljudi moji, kako sam se bedno osećao. Osećao sam se tako proketo usamljen.

"Ova soba smrdi", rekoh. "Čak dovde se osećaju tvoje čarape. Zar ih nikada ne nosiš na pranje?"

"Ako ti se ne sviđa, znaš već šta možeš da uradiš", rekao je Ekli.

Izuzetno duhovit lik, zaista. "Kako bi bilo da ugasiš prokleta svetlo?"

Ali nisam ga odmah ugasio. Samo sam i dalje ležao na tom Ilajevom krevetu i mislio na Džejn i sve. Pomisao na nju i Stredletera parkirane negde u tim debelguzim Ed Benkijevim kolima totalno me izluđivala. Svaki put kad pomislim na to, dolazilo mi je da skočim kroz prozor. Stvar je u tome što vi ne znate ko je Stredleter. Ja sam znao. U Pensiju su svi samo *pričali* kako stalno imaju seksualne odnose sa devojkama - kao Ekli, na primer - ali stari Stredleter je to stvarno i radio. Lično sam poznao bar dve devojke koje je on sredio. Živa istina.

"Pričaj mi malo o svom fascinantnom životu, Ekli-sinko", rekoh.

"Kako bi bilo da ugasiš prokleta svetlo? Moram da ustanem za jutarnju misu."

Ustao sam i ugasio ga, ako je to bilo ono što će ga usrećiti. Onda sam ponovo, legao na Ilajev krevet.

"Šta ćeš da radiš - da spavaš u Ilajevom krevetu?" reče Ekli. Ljudi moji, stvarno je bio neviđeno gostoljubiv.

"Možda. A možda i neću. Ne sekiraj se zbog toga."

"Ne *sekiram* se. Samo, stvarno ne bih voleo da se Ilaj iznenada pojavi i nađe nekog..."

"Opusti se. Neću da spavam ovde. Neću da zloupotrebim tvoje prokleta gostoprimstvo."

Nekoliko minuta kasnije, hrkao je kao lud. Svejedno sam ostao da ležim u mraku, pokušavajući da ne mislim na Džejn i Stredletera u tim prokletim Ed Benkijevim kolima. Ali to je bilo gotovo nemoguće. Problem je bio u tome što sam znao Stredleterovu tehniku. To je samo pogoršavalo čitavu stvar. Jednom smo izašli zajedno, baš u Ed Benkijevim kolima, i Stredleter je bio pozadi, sa svojom devojkom, a ja napred sa mojom. Kakvu je tehniku taj tip imao! Šta je radio - počeo je da sluđuje svoju devojku tim vrlo tihim, *iskrenim* glasom - kao da nije samo vrlo zgodan tip, već i vrlo fin, *iskren* mladić. Samo što nisam povratio sluđajući ga. Njegova devojka je stalno ponavljala: "Nemoj - *molim* te. Molim te, nemoj. *Molim* te." Ali stari Stredleter je samo nastavio da je sluđuje tim glasom a la Abraham Linkoln,

kao iskrenim i sve, i na kraju je na zadnjem sedištu zavladała stravična tišina. Baš je bilo neprijatno. Ne verujem da je te večeri do kraja izveo stvar sa tom devojkom, ali bio je prokleta blizu. *Prokleta* blizu.

Dok sam tako ležao i trudio se da ne mislim, čuo sam kako se Stredleter vraća iz kupatila i ulazi u našu sobu. Lepo se čulo kako sklanja svoj odvratni toaletni pribor i sve, i kako otvara prozor. Bio je lud za svežim vazduhom. Zatim je, nešto kasnije, ugasio svetlo. Nije čak ni pogledao naokolo da vidi gde sam.

Čak je i napolju na ulici bilo depresivno. Nisu se više čuli čak ni automobili. Počeo sam da se osećam tako bedno i usamljeno da sam čak poželeo da probudim Eklija.

"Ej, Ekli", rekoh, kao nekim šapatom, da me Stredleter ne čuje kroz one zavese oko tuša.

Ali Ekli me nije čuo.

"Ej, Ekli!"

I dalje me nije čuo. Spavao je kao top.

"Ej, *Ekli!*"

To je već čuo, nema dileme.

"Šta je tebi, čoveče?" rekao je. "Isuse, spavao sam."

"Slušaj. Šta je potrebno za stupanje u manastir?" upitao sam. Poigravao sam se kao idejom da odem u neki. "Moraš li da budeš katolik i ostalo?"

"*Naravno* da moraš da budeš katolik. Kretenu, zar si me probudio samo da bi me pitao glupa pita..."

"Ma samo ti spavaj. Ionako neću u manastir. Kakve sam sreće, verovatno bih zaglavio u nekom sa sve pogrešnim monasima. Sve samim glupim skotovima. Ili samo skotovima."

Kad sam to rekao, Ekli je najednom seo u krevetu. "Slušaj", kazao je. "Uopšte me ne zanima šta govoriš o *meni* ili nečemu, ali ako misliš da praviš

sprdnju od moje proklete *religije*, Isuse..."

"Opusti se", rekoh. "Niko ne pravi sprdnju od tvoje proklete religije." Ustao sam sa Ilajevog kreveta i pošao ka vratima. Nije mi se više ostajalo u toj idiotskoj atmosferi. Usput sam, ipak, zastao, dohvatio Eklijevu ruku i onako se teatralno rukovao s njim.

Povukao je svoju ruku. "Šta ti sad to znači?"

"Ništa. Samo sam hteo da ti zahvalim što si takav neviđeni princ, eto", rekao sam to onim kao vrlo iskrenim glasom. "Laf si ti, Ekli-sinko, jesi li svestan toga?"

"Budalo. Jednog dana neko će pošteno da te odalami po..."

Nisam se ni potrudio da ga saslušam. Zalupio sam prokleta vrata i izašao na hodnik.

Svi su spavali, ili bili napolju, ili kod svojih kuća za vikend, i u hodniku je bilo krajnje tiho i depresivno. Pred vratima Hofmana i Levija bila je prazna kutija 'kolinos'-paste za zube, pa sam je šutirao mojom krznenom papučom dok sam išao ka stepenicama. Šta sam smislio - smislio sam da odem dole i vidim šta radi stari Mel Drosar. Ali iznenada sam se predomislio. Iznenada, rešio sam šta da uradim - da odem bestraga iz Pensija, još iste noći i sve. Mislim, da ne čekam do srede ili nešto. Jednostavno mi se nije više ostajalo tu. Osećao sam se previše tužno i usamljeno. I zato, šta sam rešio - rešio sam da uzmem sobu u nekom hotelu u Njujorku - u nekom vrlo jeftinom hotelu i sve - i lepo se opustim do srede, a onda se u sredu vratim kući, odmoran i lepo raspoložen. Pretpostavljao sam da moji, pre možda utorka ili srede, verovatno neće dobiti pismo starog Tarmera u kojem ih obaveštava da su me izbacili. Nisam hteo da odem kući ili nešto pre nego što dobiju to pismo i temeljno ga svare. Nisam hteo da se nađem tamo *baš kad* ga budu dobili. Moju majku lako spopadne histerija. U suštini, uopšte nije loša kad nešto temeljno svari. Osim toga, trebao mi je kao neki odmor, šta li. Živci su mi otkazali. Najozbiljnije.

Sve u svemu, eto šta sam rešio da uradim. I tako, vratio sam se u sobu i upalio svetlo da se spakujem i sve. Dosta stvari sam već ranije spakovao. Stredleter se nije čak ni probudio. Zapalio sam cigaretu i obukao se, a onda popakovao stvari u one moje 'gledston'-kofere. Za to mi je trebalo oko dva

minuta. Stravično brzo pakujem.

Nešto me je malo izdeprimiralo pri tom pakovanju. Morao sam da spakujem i te nove novcate klizaljke koje mi je majka bukvalno tek poslala. To me stvarno izdeprimiralo. Lepo sam mogao da je vidim kako odlazi kod 'Spoldinga' i postavlja prodavcu mali milion nemogućih pitanja - a mene ovde ponovo izbacuju. To me prilično rastužilo. Kupila mi je pogrešnu vrstu klizaljki - hteo sam trkačke, a ona je kupila one za hokej - ali svejedno me rastužilo. Kad god mi neko nešto pokloni, to se skoro uvek završi tako što me rastuži.

Kad sam sve spakovao, onda sam kao prebrojao novac. Ne sećam se tačno koliko sam imao, ali bio sam pun para. Baba mi je nedelju dana pre toga poslala čitav štos novčanica. Imam tu babu koja je prilično galantna s novcem. Nije joj više sve na broju - matora je kao Biblija - i stalno mi šalje novac za rođendan, bar četiri puta godišnje. Sve u svemu, iako sam bio pun para, smislio sam da bi mi još neka kinta uvek dobrodošla. Nikad se ne zna. Šta sam uradio - prošao sam hodnikom i probudio Frederika Vudrafa, učenika kome sam pozajmio pisaću mašinu. Pitao sam ga koliko bi dao za nju. Bio je prilično imućan lik. Rekao je da ne zna. Rekao je da mu nije posebno stalo da je kupi. Na kraju je ipak kupio. Koštala je oko devedeset dolara, a on je za nju dao samo dvadeset. Bio je ljut što sam ga probudio.

Kad sam bio potpuno spreman da krenem, kad sam uzeo ta dva kofera i sve, zastao sam pored stepeništa i bacio poslednji pogled niz prokleti hodnik. Nešto sam kao plakao. Ne znam zašto. Stavio sam onu crvenu lovačku kapu i okrenuo štitnik nazad, onako kako ja volim, a onda sam dreknuo iz sve snage: "*Knjavajte, moroni!*" Kladim se da sam probudio sve živo na čitavom spratu. Zatim sam se sjurio napolje. Neki kreten je pobacao ljuske od kikirikija po stepeništu, i malo je falilo da skršim svoj suludi vrat.

Bilo je suviše kasno da zovem taksi ili nešto, pa sam otpešaćio sve do stanice. Nije bilo mnogo daleko, ali je bilo užasno hladno, teško se hodalo

kroz sneg, a moji 'gledstoni' me do besvesti tukli po nogama. Ipak, uživao sam nekako u svežem vazduhu i svemu. Jedini je problem bio što me od hladnoće bolelo nos i ono mesto ispod gornje usne gde me stari Stredleter mlatnuo. Spljoštio mi je usnu o zube, pa je prilično bolelo. Ipak, bar su mi uši bile prijatno tople. Ta kapa koju sam kupio imala je iznutra klapne za uši, pa sam ih spustio - bilo mi je sasvim svejedno kako izgledam. Ionako nije bilo nikog u blizini. Svi su već polagali.

Baš sam imao sreće kad sam stigao na stanicu, jer je trebalo čekati samo desetak minuta na voz. Dok sam čekao, uzeo sam šaku snega i oprao lice. Bilo je još dosta krvi po njemu.

Ja volim da putujem vozom, osobito noću kad su svetla upaljena i prozori tako crni, a kroz vagon prolazi neki od onih tipova što prodaju kafu, sendviče i časopise. Obično kupim sendvič sa šunkom i jedno četiri časopisa. Kad putujem vozom noću, u stanju sam čak da pročitam neku od onih glupih priča iz časopisa, a da usput ne povratim. Znate već. Jednu od onih priča s masom lažnih, nemogućih likova isturene donje vilice, koji se obavezno zovu Dejvid, i masom nemogućih devojaka koje se zovu Linda ili Marša, koje tim Dejvidima večito pripaljuju neke proklete lule. Obično sam u stanju da pročitam neku od tih bezveznih priča kad putujem vozom noću. Ali ovog puta je bilo drukčije. Jednostavno nisam bio raspoložen za to. Samo sam kao sedeo i ništa nisam radio. Osim što sam skinuo onu lovačku kapu i nabio je u džep.

Odjednom, u Trentonu je ušla neka dama i sela pored mene. U suštini je čitav vagon bio prazan, jer je bilo prilično kasno i sve, ali ona je sela baš pored mene, umesto na neko prazno mesto, zato što je imala taj veliki kofer, a ja sam sedeo odmah kod ulaza u vagon. Smestila je kofer nasred prolaza, da kondukter i svi ostali mogu komotno da se sapliću o njega. Na sebi je imala neke orhideje, kao da je bila na nekom svečanom koktelu ili negde. Imala je jedno četrdeset ili četrdeset pet godina, mislim, ali odlično je izgledala. Žene me bukvalno obaraju. Najozbiljnije. Ne mislim da sam seksualno opsednut ili nešto - mada sam prilično napaljiv. Jednostavno ih volim, to je sve. Večito ostavljaju svoje kofere nasred prolaza.

Sve u svemu, sedeli smo tako, i onda mi je najednom rekla: "Oprostite, nije li to nalepnica škole u Pensiju?" Gledala je u moje kofere, gore na pregradi.

"Jeste", rekoah. Bila je u pravu. Imao sam prokletu nalepnicu Pensija na jednom od onih 'gledstona'.

"O, vi idete u Pensi?" rekla je. Imala je lep glas. Lep glas za telefon, u suštini. Trebalo je da uvek nosi telefon sa sobom.

"Da, idem", rekoah.

"O, pa to je divno! Onda možda poznajete mog sina. Ernest Morou? On ide u Pensi."

"Da, znam ga. Ide u moj razred."

Njen sin je bio nesumnjivo najveći kreten koji se ikad pojavio u Pensiju, u čitavoj idiotskoj istoriji škole.

Večito je, posle tuširanja, išao po hodniku i šibao ljude mokrim peškirom po dupetu. Eto kakav je to bio lik.

"O, baš mi je drago!" rekla je. Ali nimalo isfolirano. Samo je bila ljubazna i sve. "Moraću da kažem Ernestu da smo se upoznali", rekla je. "Smem li da vas pitam kako se zovete, dušo?"

"Rudolf Šmit", rekao sam. Nisam baš bio raspoložen da joj pričam čitavu svoju biografiju. Rudolf Šmit je bio naš domar.

"Kako vam se sviđa Pensi?" upitala me.

"Pensi? Nije tako loš. Nije *raj* ili nešto, ali dobar je kao i većina škola. Neki od profesora prilično savesno rade svoj posao."

"Ernest jednostavno obožava Pensi."

"To znam", rekoah. Onda sam počeo malo da je ložim. "On se izvanredno prilagođava svemu. Ozbiljno. Hoću da kažem, on stvarno zna kako da se prilagodi."

"Mislite?" rekla je. Delovala je strahovito zainteresovano.

"Ernest? Naravno", rekoah. Posmatrao sam je kako skida rukavice. Ljudi moji, baš je šljaštala kamenjem.

"Maločas sam slomila nokat, kad sam izlazila iz taksija", rekla je. Pogledala me i nešto se kao nasmešila. Imala je neviđeno lep osmeh. Najozbiljnije. Većina ljudi teško da se uopšte osmehuje, ili samo bezvezno. "Ernestov otac i ja ponekad brinemo zbog njega", rekla je. "Ponekad nam se čini da nije previše druželjubiv."

"Kako to mislite?"

"Tako. On je vrlo osetljiv dečak. Nikada nije bio previše druželjubiv kad su drugi dečaci u pitanju. Možda malo ozbiljnije gleda na stvari nego što bi trebalo u njegovom uzrastu."

Osetljiv. To me stvarno dotuklo. Taj Morou je bio otprilike osetljiv kao klozetska daska.

Pažljivo sam je pogledao. Uopšte mi nije izgledala glupa. Izgledala je kao da bi mogla da bude prilično svesna kakvog je skota rodila. Ali nikad se ne zna - kad je nečija majka u pitanju, mislim. Sve su majke pomalo neuračunljive. Činjenica je, ipak, da mi se zaista sviđala. Bila je sasvim kako treba. "Jeste li možda za cigaretu?" upitao sam je.

Pogledala je naokolo. "Ne verujem da je ovo vagon za pušače, Rudolfe", rekla je. Rudolfe. To me oborilo.

"Nije bitno. Možemo da pušimo sve dok ne počnu da galame na nas", rekoh. Uzela je cigaretu od mene, pa sam joj pripalio.

Lepo je izgledala dok je pušila. Uvlačila je dim i sve, ali ne onako *pohlepno* kao većina žena njenih godina. Bila je veoma šarmantna. Bila je i vrlo seksepilna, ako baš hoćete da znate.

Nekako me čudno gledala. "Možda se varam, ali čini mi se da vam krvvari iz nosa, dušo", rekla je.

Klimnuo sam i izvadio maramicu. "Pogodila me grudva", rekoh. "Jedna od onih ledenjača." Možda bih joj i rekao šta se stvarno desilo, ali suviše bi potrajalo. Baš mi se sviđala. Bilo mi je već pomalo krivo što sam joj rekao da se zovem Rudolf Šmit. "Dobri stari Erni", rekoh. "On je jedan od najpopularnijih učenika u Pensiju. Niste znali?"

"Ne, nisam."

Klimnuo sam. "Svima je zaista trebalo poprilično dugo da ga stvarno upoznaju. Čudan je on. Poseban, po mnogo čemu - shvatate šta hoću da kažem? Kao, recimo, kad sam ga prvi put video. Kad sam ga prvi put video, mislio sam da je neki snob. Tako mi se učinilo."

Ali nije. On je samo vrlo originalan kao ličnost, tako da vam treba malo više vremena da ga upoznate."

Stara gđa Morou ništa nije rekla, ali ljudi moji, da ste je samo videli. Zalepio sam je za to sedište. Uzmite tako nečiju majku - sve što žele da čuju je kakav je dasa njihov sin.

Onda sam *stvarno* počeo da je sluđujem. "Da li vam je pričao o izborima?" upitao sam je. "O razrednim izborima?"

Odmahnula je glavom. Bukvalno sam je doveo u trans. Najozbiljnije.

"Eto, najveći deo nas bio je za to da Erni postane predsednik razreda. Mislim, to je bila jednoglasna odluka. Hoću da kažem, on je bio jedini koji bi istinski mogao da se snađe u tome", rekoh. Ljudi moji, kako sam je ložio. "Ali izabran je taj drugi učenik - Hari Fenser. A *razlog* što je izabran, prost i očigledan razlog, bilo je baš to što nam Erni nije dozvolio da ga kandidujemo. Sve zato što je tako užasno stidljiv i skroman. *Odbio* je... Ljudi moji, kako je on stidljiv. Trebalo bi da utičete na njega da to nekako prevaziđe." Pogledao sam je. "Zar vam nije pričao o tome?"

"Ne, nije."

Klimnuo sam. "Takav je Erni. Ne bi on rekao. To mu je jedina mana - preterano je stidljiv i skroman. Stvarno bi trebalo da utičete na njega da se opusti ponekad!"

Baš u tom trenutku je naišao kondukter da vidi njenu kartu, pa mi je pružio priliku da prestanem sa lupetanjem. Drago mi je, ipak, što sam je malo ložio. Uzmite tako nekog kao što je Morou, koji večito šiba ljude peškirom po dupetu - ozbiljno se trudeći da nekome zaista nanese *bol* - takvi ne ostaju pacovi samo dok su deca. Takvi ostaju pacovi čitavog života. Ali kladio bih se da je, posle moje tirade, gđa Morou počela da misli o njemu kao vrlo stidljivom i skromnom liku koji nam nije dozvolio da ga izaberemo

za predsednika. Sasvim moguće. Nikad se ne zna. Majke nisu preterano promućurne na tom planu.

"Jeste li možda za po jedan koktel?" upitao sam je. Bio sam baš raspoložen za to. "Mogli bismo da odemo do vagon-restorana. Hoćete li?"

"Dušo, zar je vama dozvoljeno da naručujete piće?" upitala me. Ali nije to rekla pokroviteljski. Bila je previše šarmantna za tako nešto.

"Pa nije, u suštini, ali obično mi uspeva da ga dobijem zbog moje visine", rekoh. "A imam i dosta sedih." Okrenuo sam glavu i pokazao joj svoju sedu kosu. Bila je apsolutno fascinirana. "Hajde, pridružite mi se, šta fali?" rekoh. Baš bih uživao u društvu s njom.

"Mislim da ipak ne bi trebalo. Mnogo vam hvala na pozivu, dušo", rekla je. "Uostalom, vagon-restoran je najverovamije zatvoren. Već je prilično kasno, znate." Bila je u pravu. Totalno sam zaboravio koliko je sati.

Onda me pogledala i upitala me baš ono čega sam se plašio. "Ernest mi je pisao da dolazi kući u sredu, da božićni praznici počinju u *sredu*", rekla je. "Nadam se da vas nisu iznenada pozvali kući zbog neke bolesti u porodici." Stvarno je izgledala zabrinuto. Ne može se reći da je bila samo nezdravo radoznala ili nešto, lepo se videlo.

"Ne, kod kuće su svi dobro", rekoh. "Radi se o meni. Moram na neku operaciju."

"Oh! *Baš mi je žao*", rekla je. I jeste joj bilo žao. Odmah sam se pokajao što sam to rekao, ali već je bilo gotovo.

"Nije ništa ozbiljno. Imam samo neki mali tumorčić na mozgu."

"O, *ne!*" prekrila je šakom usta i sve.

"Ma biće sve u redu, ne brinite! Sasvim je negde spolja. I sasvim je mali. Mogu za dva minuta da ga izvade."

Onda sam počeo da čitam neki red vožnje koji mi je bio u džepu. Samo da bih prestao da lažem. Kad jednom počnem, u stanju sam da teram satima, ako sam raspoložen. Najozbiljnije. *Satima*.

Nismo preterano razgovarali posle toga. Ona je počela da čita taj *Vog* koji je nosila, a ja sam neko vreme gledao kroz prozor. Izašla je u Njuarku. Poželela mi je mnogo sreće s operacijom i sve. I dalje me zvala Rudolf. Onda me je pozvala da na leto posetim Ernija u Glosteru, Masačusets. Rekla je da im je kuća na samoj obali, da imaju teniski teren i sve, ali samo sam joj zahvalio i rekao da idem sa babom u Južnu Ameriku. Što je stvarno bila ordinarna laž, jer moja baba teško da ikad izlazi iz kuće, osim što možda ode na neki prokleti matine ili negde. Ali ne bih posetio tog kretena Moroua ni za sva blaga ovog sveta, čak ni u najcrnijoj depresiji.

9

Kad sam izašao na stanici Pensilvanija, otišao sam pravo u telefonsku govornicu. Došlo mi je bilo da se javim nekom. Ostavio sam kofere ispred govornice, tako da mogu da ih vidim, ali kad sam se našao unutra, nisam mogao da smislim kome da se javim. Moj brat D. B. bio je u Holivudu. Moja mala sestra Feba ide na spavanje oko devet - nisam ni *nju* mogao da okrenem. Ona se ne bi bunila kad bih je probudio, ali problem je bio što ne bi *ona* bila ta koja bi se javila. Bili bi to moji roditelji. Tako je i to otpalo. Onda sam pomislio da okrenem majku Džejn Galager i saznam kada Džejn dolazi za raspust, ali nisam bio nešto raspoložen za to. Osim toga, bilo je već prilično kasno za telefoniranje. Onda mi je palo na pamet da okrenem jednu devojkicu s kojom sam inače često izlazio, Sali Hejs, jer sam znao da je njen božićni raspust već počeo - napisala mi je neko dugačko, isfolirano pismo i pozvala me da dođem kod nje i pomognem joj da okiti jelku za Božić i sve - ali bojao sam se da se ne javi njena majka. Njena majka je znala moju majku i lepo sam mogao da zamislim kako bi se polomila da joj pod hitno telefonira kako sam ja u Njujorku. Osim toga, nisam baš bio zaluden za neki razgovor sa starom gđom Hejs. Jednom je rekla Sali da sam divalj. Rekla je da sam divalj i da nemam nikakvog cilja u životu. Onda sam pomislio da okrenem jednog tipa koga sam upoznao u školi u Hutonu, Karla Ljusa, ali nisam ga nešto obožavao. I tako, nisam na kraju nikoga okrenuo. Izašao sam iz govornice posle jedno dvadeset minuta, pokupio kofere, otišao do onog tunela gde je taksi-stanica i uzeo taksi.

Toliko sam prokleta rasejan da sam taksisti dao svoju pravu adresu, onako iz navike i sve - mislim, totalno sam zaboravio da sam krenuo da se smestim u neki hotel na dva-tri dana i ne odem kući dok ne počne raspust. Nisam ni mislio na to dok nismo stigli negde do polovine parka. Onda sam rekao: "Ej, da li biste hteli da okrenete kad vam bude zgodno? Dao sam vam pogrešnu adresu. Hoću da se vratim natrag u centar."

Taksista je bio neki pametnjaković. "Ne mogu da okrenem ovde, šefe. Ovo je jedan smer. Moraću da vozim skroz do Devedesete ulice."

Nisam hteo da se prepirem s njim. "Dobro", rekoh. Onda mi je, najednom, nešto palo na pamet. "Ej, da vas pitam nešto", rekoh. "Znate li one patke u laguni na južnom delu Central-parka? U onom jezercetu? Znate li slučajno kuda odlaze, te patke, kad se voda skroz zaledi? Da ne znate možda, kojim slučajem?" Shvatio sam odmah da su šanse jedan prema milion.

Okrenuo se i pogledao me kao da sam umobolan. "Šta ti hoćeš, šefe? Da me zavatlavaš?"

"Ma *ne* - samo me zanimalo."

Ništa više nije rekao, pa nisam ni ja. Sve dok nismo izašli iz parka na Devedesetu ulicu. Onda je rekao: "U redu, šefe. Kuda ćeš?"

"Pa eto, stvar je u tome što ne bih želeo da odsednem u nekom hotelu na Istočnoj strani gde bih mogao da naletim na nekog poznatog. Putujem inkognito", rekoh. Mrzim takve kulovske izraze kao 'putujem inkognito'. Ali kada sam sa nekim kulovom, i ja se ponašam kulovski. "Da ne znate slučajno koji orkestar svira u 'Taftu' ili 'Njujorkeru'?"

"Pojma nemam, šefe."

"Dobro - odbacite me onda do 'Edmonta'", rekoh. "Jeste li raspoloženi da stanete usput i popijete neki koktel sa mnom? Na moj račun."

"Ne mogu, šefe. Žao mi je." Bio je očigledno idealan lik za društvo. Izuzetna faca.

Stigli smo do hotela 'Edmont', pa sam uzeo sobu. Još u taksiju sam stavio onu crvenu lovačku kapu, onako iz zezanja, ali sam je skinuo pred

ulazom u hotel. Nisam hteo da izgledam otkačeno ili nešto. Što je stvarno ironija. Tada još nisam znao da je prokleti hotel prepun perverznojaka i degenerika.

Dali su mi neku odvratnu sobu, kroz prozor se ništa nije videlo osim druge strane hotela. Nije mi bilo bitno. Bio sam suviše potišten da bih mario imam li lep pogled ili ga nemam. Hotelski momak koji me odveo do sobe bio je neki vrlo mator tip, od oko šezdeset pet godina. Bio je čak depresivniji od same sobe. Jedan od onih ćelavih tipova što češljaju svu preostalu kosu s jedne strane na drugu, da bi prekrili ćelu. Radije bih bio ćelav nego da to radim. Sve u svemu, čaroban posao za tipa starog šezdeset pet godina. Da nosi ljudima kofere i muva se naokolo, čekajući da mu daju napojnicu. Pretpostavljam da nije bio osobito inteligentan ili nešto, ali svejedno je bilo surovo.

Kad je otišao, gledao sam neko vreme kroz prozor, onako u kaputu i sve. Nisam imao šta drugo da radim. Iznenadili biste se šta se dešavalo na drugoj strani hotela. Nisu se čak ni potrudili da spuste roletne. Video sam jednog tipa, sedog, vrlo uglađenog tipa, samo u gaćama, kako radi nešto što mi ne biste verovali kad bih vam ispričao. Prvo je spustio kofer na krevet. Onda je povadio raznoraznu žensku odeću iz njega i obukao sve to. Pravu pravcatu žensku odeću - svilene čarape, cipele sa visokom štiklom, prsluče i jedan od onih korseta s onim halterima što vise i sve. Onda je navukao neku vrlo tesnu crnu večernju haljinu. Kunem se. Zatim je počeo da šetka gore-dole po sobi, sve onako sitnim koracima kao žena, pušeći cigaretu i gledajući se u ogledalu. Bio je inače sasvim sam u sobi. Osim ako je neko bio u kupatilu - toliko nisam mogao da vidim. Zatim sam, kroz prozor gotovo odmah iznad njegovog, video čoveka i ženu kako se prskaju vodom iz usta. Možda je to bio viski sa sodom a ne voda, nisam mogao da vidim šta im je u čašama. Sve u svemu, prvo bi on otpio gutljaj i *čitavu* je poprskao, a onda je ona to radila *njemu* - radili su to na *smenu*, Isuse.

Trebalo je da ih vidite. Sve vreme su bili histerični, kao da je to najsmušnija stvar na svetu. Bez zezanja, taj hotel je bio prepun nastranih likova. Ja sam verovatno bio jedini normalan skot u čitavoj zgradi - što i nije značilo nešto. Došlo mi je da pošaljem starom Stredleтеру telegram da uhvati prvi voz za Njujork. On bi u tom hotelu bio car.

Problem je što su takve idiotarije nekako fascinantne za posmatranje, čak i kad to ne želiš. Na primer, ta devojka koju je tip prskao iz usta, prilično

je dobro izgledala. Mislim, to je moj veliki problem. U mislima sam, verovamo, najveći seksualni manijak za koga ste ikad čuli. Ponekad mi padaju na pamet neke sulude stvari koje bih rado i ostvario da mi se ukaže prilika. U stanju sam čak da zamislim kako bi to moglo da bude veoma zabavno, na neki suludi način i ako ste oboje kao pijani i sve, da se s nekom devojkom prskaš vodom ili nečim po licu i svuda. Međutim, stvar je u tome što mi se *ne dopada* sama ta ideja. Zaudara, ako se malo bolje analizira. Mislim, ako ti se devojka u suštini ne sviđa, ne bi trebalo da se glupiraš sa njom i sve, a ako ti se *istinski* sviđa, onda bi trebalo da ti se sviđa i njeno lice, a ako ti se sviđa njeno lice, ne bi trebalo da postupaš tako s njim, kao što je prskanje vodom iz usta ili nešto. Stvarno je šteta što su mnoge takve stvari ponekad itekako zabavne. Devojke nisu od neke pomoći u svemu tome, kad se trudiš da ne *preteraš*, kad se trudiš da ne pokvariš nešto što je istinski lepo. Poznao sam jednu devojku, pre nekoliko godina, koja se još gore ludirala od mene. Ljudi moji, kako se ta zezala! Ali baš smo se dobro zabavljali, jedno vreme, na neki suludi način. Seks je nešto što u stvari ne shvatam baš najbolje. Tu nikad ne znaš *na čemu* si. Stalno postavljam sebi neka seksualna pravila koja odmah i prekršim. Prošle godine sam se zarekao da ću prestati da se natežem sa devojkaama koje me, u suštini, samo zamaraju. Prekršio sam to, međutim, još iste nedelje - još iste *večeri*, ako ćemo pravo. Proveo sam čitavu noć ljubakajući se sa jednom neviđenom folirantkinjom, En Luiz Šerman. Seks je nešto što jednostavno ne shvatam. Kunem se da ne shvatam.

Dok sam tako stajao kraj prozora, počeo sam da se poigravam idejom da se čujem sa Džejn - mislim, da okrenem međugradsku i nazovem je u B. M., gde je bila, umesto da zovem njenu majku i saznam kada Džejn dolazi kući. Po pravilu, nije bilo dozvoljeno telefonirati učenicama usred noći, ali sve sam smislio. Rekao bih onom ko podigne slušalicu da sam njen ujak. Ispričao bih da je njena tetka poginula u saobraćajnoj nesreći i da moram odmah da govorim s njom. To bi sigurno upalilo. Ali nisam to uradio, isključivo zato što nisam bio raspoložen za to. Ako nisi adekvatno raspoložen, ne možeš da izvedeš te stvari kako treba.

Posle nekog vremena seo sam u fotelju i popušio dve-tri cigarete. Prilično sam se napalio, moram da priznam. A onda mi je, najednom, sinulo nešto. Izvadio sam novčanik i počeo da tražim adresu koju mi je, na nekom žuru prethodnog leta dao taj lik koji je išao u Princeton. Na kraju sam je našao. Sva je pokupila boju novčanika, ali još je mogla da se čita. Bila je to adresa neke devojke koja nije baš bila kurva ili nešto, ali koja se nije bunila

da tu i tamo da ponekom, kako mi je lik iz Prinstona rekao. Jednom ju je doveo na igranku u Princeton i malo je falilo da ga izbace zato što je došao s njom. Bila je striptizeta ili nešto. Sve u svemu, uzeo sam telefon i okrenuo je. Zvala se Fejt Kevendiš i živela je u Stanford Arms hotelu, na uglu Šezdeset pete i Brodveja. Neka rupa, verovatno.

U početku se činilo da nije tamo. Niko da se javi. A onda je, najzad, neko podigao slušalicu.

"Halo?" rekao sam, dosta dubljim glasom, tako da ne posumnja u moje godine ili nešto. Ionako imam prilično dubok glas.

"Molim", rekao je ženski glas. Ni najmanje ljubazno.

"Da li je to gospođica Fejt Kevendiš?"

"Ko je *to*?" rekla je. "Ko me to zove u ovo sumanuto doba?"

To me je malo preseklo. "Dobro, znam da je prilično kasno", rekao sam tim veoma zrelim glasom. "Nadam se da ćete mi oprostiti, ali jedva sam čekao da stupim u kontakt sa vama." Rekao sam to maksimalno ugladeno. Najozbiljnije.

"*Ko* je *to*?" rekla je.

"Pa eto, vi mene ne poznajete, ali ja sam prijatelj Edija Berdsela. On mi je predložio da vas pozovem, ako se nađem u gradu, pa da izađemo negde na koktel."

"*Ko* *to*? Čiji ste vi prijatelj?" Ljudi moji, bila je prava tigrica preko telefona. Gotovo je vikala na mene.

"Edmunda Berdsela. Edija Berdsela", rekoh. Nisam mogao da se setim da li se zove Edmund ili Edvard. Samo sam ga jednom video, na tom idiotskom žuru.

"Ne znam nikoga ko se tako zove, lafe. I ako misliš da *uživam* kad me probude usred..."

"Edi *Berdsel*? Iz Prinstona?" rekoh.

Očigledno je bilo da pretura to ime po glavi i sve.

"Berdseľ, Berdseľ... iz Prinstona... Prinston-koledža?"

"Tako je", rekoħ.

"Vi ste iz Prinston-koledža?"

"Pa, približno."

"O... Pa *kako* je Edi?" rekla je. "Ovo je ipak vrlo čudno vreme za telefonske pozive. Isuse Hriste."

"On je dobro. Zamolio me je da vas podsetim na njega."

"Lepo, baš vam hvala. Podsetite vi *njega* na mene", rekla je. "Sjajan je on. Šta sad radi?" Odjednom je postala neviđeno ljubazna.

"Pa eto, znate već. Uobičajene stvari." Otkud sam *ja* mogao da znam šta on radi? Jedva da sam poznavao tipa. Nisam čak ni znao da li je još u Prinstonu. "Nego", rekoħ, "da li ste raspoloženi da se nađemo negde i odemo na koktel-dva?"

"Imate li slučajno predstavu koliko je sad *sati*?" rekla je. "Kako se, uostalom, zovete, ako smem da pitam?" Odjednom je počela da govori nekim engleskim akcentom. "Zvučite mi pomalo mladalački."

Nasmeĳao sam se. "Hvala vam na komplimentu", rekoħ - maksimalno uglađeno. "Zovem se Holden Kolfild." Trebalo je da joj kaųem neko laųno ime, ali se nisam setio.

"Lepo, slušajte me sad, gospodine Kofl. Nije mi običaj da zakazujem sastanke usred noći. Ja sam zaposlena devojka."

"Sutra je nedelja", rekoħ.

"Dobro, *bez obzira*. Moram da se naspavam, radi lepote. Znae kako je."

"Mislio sam da bismo mogli da popijemo bar po jedan koktel zajedno. Nije tako kasno."

"Baš ste zlatni", rekla je. "Odakle zovete? Gde se vi sad uopšte nalazite?"

"Ja? Tu sam, u telefonskoj govornici."

"A", rekla je. Onda je nastala poduža pauza. "Lepo, strašno bih volela da se jednom nađem s vama, gospodine Kofl. Zvučite mi vrlo privlačno. Zvučite mi kao veoma privlačna osoba. Ali *zaista* je kasno."

"Mogao bih da dođem do vas."

"Čujte, u neko drugo doba rekla bih sjajno. Mislim, volela bih da svratite na koktel, ali devojka s kojom delim sobu je bolesna. Leži već čitavu noć i oka nije sklopila. Maločas je zaspala."

"Je l'? Baš šteta."

"Gde ste odseli? Možda bismo mogli sutra da se nađemo".

"Ne mogu sutra", rekoš. "Mogao bih samo noćas." Kakva sam budala bio. Nije trebalo to da kažem.

"O? E, pa stvarno mi je žao."

"Pozdraviću Edija od vas."

"Hoćete li? Nadam se da se dobro provodite u Njujorku. Sjajno je ovo mesto."

"Znam. Hvala vam. Laku noć", rekoš. Onda sam prekinuo vezu. Ljudi moji, *stvarno* sam uprskao. Trebalo je da se bar dogovorim za neke koktele ili nešto.

Bilo je još prilično rano. Nisam baš siguran koliko je bilo sati, ali nije

bilo preterano kasno. Ako nešto mrzim, to je da idem u krevet kada nisam čak ni umoran. Zato sam otvorio kofere i izvadio čistu košulju, a onda otišao u kupatilo, umio se i presvukao. Šta sam mislio da uradim - mislio sam da siđem i vidim šta se kog đavola dešava u Lavanda-salonu. Imali su neki noćni klub, Lavanda-salon, u tom hotelu.

Dok sam presvlačio košulju, bio sam veoma blizu da ipak zovnem svoju mlađu sestru, Febu. Baš mi se razgovaralo s njom. S nekim ko je pametan i sve. Ali nisam smeo da rizikujem i zovem je, zato što je još dete pa sigurno nije bila budna, a kamoli negde blizu telefona. Mislio sam da možda spustim slušalicu ako se javi neko od roditelja, ali ni to ne bi vredelo. Znali bi da sam ja. Majka uvek zna kad ja zovem. Ona je vidovita. U svakom slučaju, uopšte mi ne bi smetalo da sam malo popričao sa Febom.

Trebalo bi da je vidite. Tako lepo i bistro dete nikad u životu niste videli. A ona je zaista bistra. Mislim, uvek je imala sve petice u školi. U suštini, ja sam jedini glupak u porodici. Moj brat D.B. je pisac i sve, a moj brat Eli, onaj što je umro, o kome sam vam pričao, bio je stvarno genije. Ja sam jedini glupak, najozbiljnije. Ali trebalo bi da vidite Febu. Ima onako crvenu kosu, pomalo kao što je bila Elijeva, koja joj je leti sasvim kratka. Leti, ona je zagladi iza ušiju. Ima lepe, male uši. Zimi joj kosa bude prilično duga. Majka joj ponekad uplete kike, a ponekad ne. Ima baš lepu kosu. Sad joj je deset godina. Prilično je mršava, kao i ja, ali onako lepo mršava. Kao neko ko je stvoren za rolšue. Posmatrao sam je jednom kroz prozor kad je prelazila Petu aveniju, išla je u park, i baš je takva, stvorena za rolšue. Dopala bi vam se. Mislim, ako Febi kažeš nešto, ona tačno zna o čemu govoriš. Možeš čak svuda da je vodiš. Ako je, recimo, povedeš na neki bezvezan film, ona zna da je bezvezan. Ako je povedeš na neki solidan film, ona zna da je to solidan film. D.B. i ja smo je vodili da gleda onaj francuski film *Pekareva žena*, sa Remijem. Oduševio je. Ali najviše voli *39 stepenica*, sa Robertom Donatom. Zna čitav taj prokleti film napamet, jer sam je vodio jedno deset puta da ga vidi. Kada stari Donat dolazi u onu seosku kuću u Škotskoj, recimo, onda kad beži od policije i svih, Feba zna glasno da kaže, usred bioskopa - baš kad i onaj Škot u filmu kaže isto: "Jedete li haringe?" Zna sve dijaloge napamet. A kad onaj profesor u filmu, koji je u stvari nemački špijun, isturi mali prst na kojem nedostaje deo, da ga pokaže Robertu Donatu, Feba ga uvek preduhitri - isturi *svoj* mali prst u mraku ispred mene, baš pred mojim licem. Stvarno je divna. Dopala bi vam se. Jedini je problem što je ponekad previše osećajna. Veoma je emocionalna za svoj uzrast. Najozbiljnije. Šta još radi - stalno piše knjige. Samo, nikad ih ne

završava. Sve su o nekoj devojčici po imenu Hejzel Vederfild - osim što Feba izgovara njeno ime 'Hezl'. Stara Hezl Vederfild je devojčica detektiv. Ona je kao siročić, ali se njen otac stalno pojavljuje. On je uvek "visoki privlačni džentlmen star oko 20 godina". Stvarno je kraljica. Kladam se u sve na svetu da bi vam se dopala. Bila je bistra još kao sasvim malo dete. Kad je bila sasvim mala, ja i Eli smo je često vodili u park, osobito nedeljom. Eli je imao malu jedrilicu s kojom je voleo da se zeza nedeljom, pa smo obično vodili i Febu. Imala je bele rukavice i išla između nas, kao prava dama i sve. Kada bismo Eli i ja vodili neki razgovor, o bilo čemu, Feba je slušala. Ponekad bismo zaboravili da je tu, jer je bila još tako mala, ali *ona* bi nas uvek podsetila. Gurnula bi malo Elija ili mene i govorila: "Ko? Ko je to rekao? Dobi ili dama?" Mi bismo joj onda govorili ko je to rekao, a ona bi rekla: "Aha", i samo nastavila da sluša i sve. I Elija je obarala. Mislim, i on je mnogo voleo. Ona sada ima deset godina i nije više tako mala, ali i dalje svakog oduševljava - svakog ko ima nešto u glavi, mislim.

Sve u svemu, ona je bila neko s kim biste uvek rado popričali telefonom. Ali stvarno sam se bojao da će se javiti neko od roditelja, jer bi onda otkrili da sam u Njujorku i da sam izbačen iz Pensija i sve ostalo. Zato sam samo obukao košulju, sredio se i spustio liftom u foaje da vidim šta se dešava.

Osim nekoliko tipova koji su ličili na makroe i nekoliko plavuša koje su ličile na kurve, foaje je bio uglavnom prazan. Ali čula se svirka orkestra iz Lavanda-salona, pa sam ušao tamo. Nije bila preterana gužva, ali svejedno su mi dali najgori sto - skroz pozadi. Trebalo je gurnuti šefu sale neki dolar pod nos. Ljudi moji, u Njujorku novac bukvalno govori - najozbiljnije.

Orkestar im je bio kriminalan. Badi Singer. Bleh muzika, ali kulovski treštava, bez finesa. Osim toga, bilo je vrlo malo gostiju mojih godina. U suštini, niko nije bio mojih godina. Uglavnom neki matorci razmetljivog izgleda sa svojim ženskama. Osim za stolom odmah pored mog. Za stolom pored mog sedele su neke tri devojke. Imale su po tridesetak godina. Sve tri su bile prilično ružnjikave, i sve su imale šešire po kojima si znao da u stvari nisu iz Njujorka, ali jedna od njih, plavuša, nije bila tako loša. Zgodna je bila, ta plavuša, pa sam počeo malo da je merkam, ali baš tada je prišao kelner da primi porudžbinu. Naručio sam viski sa sodom i rekao mu da ih ne meša - rekao sam to najbrže moguće jer, ako nešto muljaš i zamuckuješ, odmah pomisle da nisi napunio dvadeset jednu i neće da te usluže alkoholnim pićem. Ali svejedno sam imao problema s njim. "Žao mi je,

gospodine", rekao je, "ali imate li neki dokaz o svojim godinama? Vozačku dozvolu, možda?"

Uputio sam mu maksimalno hladan pogled, kao da me grdno uvredio, i upitao ga: "Zar ja izgledam kao neko ko još nema dvadeset i jednu?"

"Žao mi je, gospodine, ali mi imamo svoja..."

"Dobro, dobro", rekoh. Dodavola s tim, rešio sam. "Donesite mi koka-kolu." Okrenuo se da ode, ali sam ga pozvao natrag. "Zar ne možete da dodate malo ruma ili nešto?" pitao sam. Pitao sam ga krajnje uljudno i sve. "Ne mogu da sedim mrtav *trezan* u ovako kulovskom mestu. Zar ne možete da dodate malo ruma ili nešto?"

"Jako mi je žao, gospodine..." rekao je i zbrisao mi. Nisam mu, ipak, zamerio zbog toga. Izgubio bi posao kad bi ga uhvatili da prodaje piće maloletnicima. Ja sam prokleti maloletnik.

Ponovo sam počeo da merkam one tri veštice za susednim stolom. To jest, plavušu. Druge dve nisu bile za gledanje. Nisam to radio napadno. Samo sam ih pogledao, onako ležerno i sve. Ali šta su uradile, sve tri kad sam to učinio - počele su da se kikoću kao moronke. Verovatno su mislile da sam još suviše mlad da odvajam nekog. To me stvarno iznerviralo - nisam valjda hteo da se *ženim* njima ili nešto. Trebalo je da ih ignorišem posle takve reakcije, ali problem je bio što mi se baš igralo. Mnogo volim da igram ponekad, a tada me baš spopalo. I tako sam se najednom kao nagnuo ka njima i rekao: "Da li je neka od vas raspoložena za igru?" Nisam ih pitao napadno ili nešto. Vrlo ugladeno, u suštini. Ali đavo da ga nosi, pomislile su da je i *to* stvar za paniku. Opet su počele da se kikoću. Bez zezanja, bile su prave pravcate moronke, sve tri. "Hajde", rekao sam. "Igraću po jednom sa svakom od vas. Važi? Šta kažete na to? Hajde!" Stvarno mi se igralo.

Na kraju, plavuša je ustala da igra sa mnom, jer je bilo očigledno da se njoj obraćam, pa smo otišli na prostor za igru. Ona dva gabora samo što nisu dobila histeričan napad. Mora da sam bio žešće zagoreo kad sam uopšte krenuo da se natežem s njima.

Ali vredelo je. Plavuša je zaista umela da igra. Bila je jedna od najboljih s kojima sam ikad igrao. Bez zezanja, neke od tih patoloških glupača mogu stvarno da obeznane čoveka na prostoru za igru. Uzmite neku stvarno pametnu devojkicu - ta će stalno pokušavati da *ona* vodi naokolo, ili

će toliko loše igrati, da je najbolje da samo ostaneš za stolom i jednostavno se napiješ s njom.

"Baš lepo igraš", rekao sam plavuši. "Trebalo bi da odeš u profesionalke. Ozbiljno. Igrao sam jednom s nekom balerinom, ali ti duplo bolje igraš od nje. Jesi li ikad čula za Marka i Mirandu?"

"Šta?" rekla je. Uopšte me nije slušala. Samo je blenula naokolo.

"Pitam da li si ikad čula za Marka i Mirandu?"

"Ne znam. Nisam. Ne znam."

"Eto, oni su plesački par, ona je igračica. Ali nije bogzna šta, u suštini. Radi sve ono što *treba* da se radi dok igra, ali ipak nije bogzna šta. Znaš li kada neka devojka neviđeno igra?"

"Šta to?" rekla je. Uopšte me nije slušala. Misli su joj lutale na sve strane.

"Pitao sam da li znaš kada neka devojka neviđeno igra?"

"A."

"Eto - sada mi je ruka na tvojim leđima. Ako mi se učini da nema ničega pod rukom - ni dupeta, ni nogu, ni stopala, *ničega* - onda devojka zaista neviđeno igra."

Uopšte me nije slušala. Zato sam je malo ignorisao. Samo smo igrali. Ljudi moji, kako je ta glupača igrala. Badi Singer i njegov kulovski orkestar svirali su "Samo jednu od onih stvari" i čak ni *oni* nisu uspavali sasvim da je upropaste. Baš dobra pesma. Nisam izvodio nikakve kerefeke dok smo igrali - mrzim tipove koji se tako eksponiraju u igri - ali poprilično sam je vodio naokolo, a ona me sve vreme pratila. Smešno je što sam mislio da i ona uživa u tome, sve dok najednom nije izvalila nešto.

"Ja i moje prijateljice videle smo sinoć Pitera Lorea", rekla je. "Filmskog glumca. Baš njega. Kupovao je novine. *Sladak je.*"

"Srećna si ti", rekao sam joj. "Stvarno si srećna. Znaš li to?" E jeste bila moronka. Ali kakva igračica. Nisam mogao da se suzdržim da je ne

poljubim u sam vrh njene prazne glave - znate već - baš u razdeljak i sve. Naljutila se kad sam to uradio.

"Ej! Šta to treba da nači?"

"Ništa. Ne znači ništa. Baš lepo igraš", reko. "Imam mlađu sestru koja je tek u četvrtom osnovne. Igraš otprilike kao ona, a ona igra proketo bolje od svih živih i mrtvih."

"Pripazi kako se izražavaš, molim te."

Kakva dama, ljudi moji. Prava pravcata *kraljica*, kunem se.

"Odakle ste vi devojke?" upitao sam je.

Nije mi odgovorila. Valjda je bila zauzeta osmatranjem neće li se odnekud pojaviti stari Piter Lore.

"Odakle ste vi devojke?" ponovo je upitah.

"Šta?" rekla je.

"Odakle ste vi devojke? Ne moraš da odgovoriš ako ti nije do toga. Ne bih voleo da se naprežeš."

"Iz Sietla", rekla je, kao da mi time čini stravičnu uslugu.

"Ti si veoma zabavan sagovornik", reko. "Jesi li svesna toga?"

"Šta?"

Odustao sam. To je ionako bilo nepojmljivo za nju. "Jesi li raspoložena za malo svinga ako zasviraju nešto brzo? Ništa napadno, nikakvo skakanje ili nešto. Onako lepo i opušteno, mislim. Svi će da se vrata na svoja mesta kad zasviraju nešto brzo, pa ćemo imati dovoljno mesta. Važi?"

"Svejedno mi je", rekla je. "Ej - koliko ti, u stvari, imaš godina?"

To me je, ne znam zašto, iznerviralo.

"Isuse. Nemoj sad da kvariš", reko. "Tek sam napunio dvanaest, ali

prokleta sam velik za svoje godine."

"*Slušaj*. Lepo sam ti rekla da ne volim takvo izražavanje", kazala je. "Ako nastaviš s takvim izražavanjem, mogu i da se vratim mojim prijateljicama, znaš."

Izvinjavao sam se kao sumanut jer je orkestar počeo da svira nešto brzo. Počela je da svinguje sa mnom - ali onako lepo i opušteno, ništa napadno. Stvarno je bila dobra. Trebalo je samo da je dodirneš. A kad bi izvodila okret, njeno slatko malo dupence tako je lepo vrcalo i sve. Stvarno me bacala u nesvest. Bio sam već upola zaljubljen u nju kad smo se vratili za sto. Tako je to s devojkama. Svaki put kad urade nešto lepo, čak i kad nisu neke lepotice, ili su čak onako priglupе, već se zaljubiš u njih, i onda više ne znaš *gde* se nalaziš. Devojke. Isuse. Mogu totalno da slude čoveka. Najozbiljnije.

Nisu me pozvale da sednem za njihov sto - uglavnom zato što su bile suviše neuke za tako nešto - ali sam ipak seo. Plavuša s kojom sam igrao zvala se Bernis nešto - Krabs ili Krebs. One dve ružne zvale su se Marti i Lavern. Rekao sam im da se zovem Džim Stil, tek onako, iz zezanja. Onda sam pokušao da ih navedem na neki malo inteligentniji razgovor, ali bilo je bukvalno nemoguće. Trebalo bi da im uvrćeš ruke ili nešto. Teško je bilo reći koja je najgluplja od njih. A sve tri su samo blenule naokolo, kao da će svakog trenutka da upadne čitav čopor *filmskih zvezda*. Verovatno su mislile kako filmske zvezde, kad god se nađu u Njujorku, samo vise u tom Lavanda-salonu, umesto u Roda-klubu ili El-Maroku ili negde. Sve u svemu, trebalo mi je oko pola sata da provalim šta sve tri rade i ostalo tamo u Sietlu. Sve tri su radile u istom osiguravajućem društvu. Pitao sam ih da li im se tamo sviđa, ali mislite li da je mogao da se dobije neki inteligentan odgovor od te tri glupače? Pomislio sam da su one dve ružne, Marti i Lavern, sestre, ali strašno su se uvredile kad sam ih to pitao. Lepo se videlo da nijedna od njih ne želi da izgleda kao ona druga, što im se nije moglo zameriti, ali je svejedno bilo komično.

Igrao sam sa svima njima - sa sve tri - redom. Jedna od ružnih, Lavern, nije tako loše igrala, ali je ona druga, Marti, bila katastrofa. Igrati sa starom Marti bilo je kao tegliti Kip Slobode naokolo. Da bih bar malo uživao u tome što je teglim naokolo, morao sam da je malo zafiravam. Rekao sam joj da sam upravo video Garija Kupera, filmsku zvezdu, na drugoj strani sale.

"Gde?" pitala me - užasno uzbuđena. "Gde?"

"Eh, propustila si ga. Samo što je izašao. Zašto nisi gledala kad sam ti rekao?"

Bukvalno je prestala da igra i počela da se propinje na prste ne bi li ga možda ugledala. "Oh, pusti me!" rekla je. Samo što joj nisam slomio srce - najozbiljnije. Strašno mi je bilo žao što sam je zezao. Neke ljude ne treba zezati, čak ni kad to zaslužuju.

Ali evo šta je ispalo smešno u tome. Kad smo se vratili za sto, stara Marti je rekla devojkama da je Gari Kuper upravo izašao. Ljudi moji, stara Lavern i Bernis samo što nisu izvršile samoubistvo kad su to čule. Stravično su se uzbudile, zapitkujući Marti da li ga je videla i sve. Rekla im je da ga je videla samo na trenutak. To me oborilo.

Šank se zatvarao, pa sam na brzinu naručio po dva pića za svaku od njih i još dve koka-kole za sebe. Sto je bio zakrčen čašama. Jedna od onih ružnih, Lavern, stalno me zezala što pijem samo koka-kolu. Imala je istančan smisao za humor. Ona i stara Marti pile su džin sa ledom - usred decembra, Isuse. Nisu ni znale za bolje. A plavuša, stara Bernis, pila je burbon sa vodom. Propisno ga ljuštila, nema šta. Sve tri su neprestano gledale kad će da se pojave neke filmske zvezde. Jedva da su išta govorile - čak i među sobom. Stara Marti je bila pričljivija od druge dve. Stalno je izvaljivala neke idiotarije - toalet je nazivala 'soba za devojčice' i mislila da je bedni oronuli klarinetista Badija Singera stvarno fenomenalan kad je ustao i izveo nekoliko kilavih pasaža. Nazivala je njegov klarinet 'muštikla'. Baš je bila kulovka. Ona druga ružna, Lavern, smatrala je sebe jako duhovitom osobom. Stalno mi je govorila da telefoniram mome ocu i pitam ga šta radi. Stalno me zapitkivala da li je moj otac izašao te večeri s nekom curom ili ne. Četiri puta me to pitala - neviđeno je bila duhovita. Stara Bernis, plavuša, teško da je uopšte progovorila. Svaki put kad bih je pitao nešto, rekla bi: "šta?" To baš može da iznervira ponekad.

Odjednom, kad su ispile svoja pića, sve tri su ustale od stola i rekle kako moraju na spavanje. Rekle su kako moraju rano da ustanu da bi videle prvu reviju u mjuzik-holu Radio-sitija. Pokušao sam da ih zadržim još malo, ali nisu htele. I tako smo se pozdravili i sve. Rekao sam im da ću da ih potražim jednom u Sietlu, ako nekad odem tamo, ali sumnjam da će se to ikad desiti. Mislim, da ih potražim tamo.

S cigaretama i ostalim, račun je izašao oko trideset dolara. Mislim da je bar trebalo da *ponude* da plate ono što su popile pre nego što sam se pridružio - ne bih im *dozvolio*, naravno, ali trebalo je bar da ponude. Nisam se, ipak, preterano uzбудio zbog toga. Bile su takve ćurke, ništa nisu znale, a nosile su i te žalosne, cirkuske šešire i sve. Deprimiralo me i to sa ustajanjem rano ujutro da bi videle tu reviju u Radio-sitiju. Ako neko, neka devojka s idiotskim šeširom, recimo, dođe čak u Njujork - iz Sietla, Isuse - i završi ustajući rano ujutro da bi videla prokletu reviju u Radio-sitiju, to stvarno deprimira. Platilo bih po sto pića svakoj od njih samo da mi to nisu rekle.

Otišao sam iz tog Lavanda-salona ubrzo posle njih. Ionako su zatvarali, a orkestar je davno prestao da svira. To je, pre svega, bilo jedno od onih mesta u kojima se grozno osećaš osim ako si s nekim ko dobro igra, ili ako kelner dozvoljava da naručuješ prava pića, a ne samo koka-kole. Nema nijednog noćnog kluba na svetu u kojem bi mogao da sediš ako ne možeš da naručiš neko piće i napiješ se. Ili ako nisi s nekom devojkom koja te stvarno baca u nesvest.

11

Iznenada, dok sam išao ka foajeu, ponovo mi je pala na pamet Džejn Galager. Nikako da je izbijem iz glave. Seo sam na neku fotelju izbljuvanog izgleda u foajeu i mislio na nju i Stredletera kako sede u onim prokletim Ed Benkijevim kolima i, mada sam bio poprilično siguran da joj ga stari Stredleter nije strpao - znam ja Džejn kako diše - ipak nisam mogao da je izbijem iz glave. Stvarno sam je znao kako diše. Mislim, pored čekersa, volela je raznorazne sportove i, kad sam je upoznao, čitavo leto smo gotovo svakog jutra zajedno igrali tenis, a skoro svakog popodneva golf. Stvarno sam je intimno upoznao. Ne mislim fizički ili nešto - ali bili smo stalno zajedno. Ne moraš uvek da insistiraš na seksu da bi upoznao neku devojku.

Kako sam je upoznao - taj njen pinč-doberman navikao se da prelazi kod nas, da bi se olakšao na našem travnjaku, što je moju majku strašno iznerviralo. Nazvala je njenu majku i digla galamu oko toga. Ona ume da

digne popriličnu galamu oko takvih stvari. Šta se onda desilo - posle nekoliko dana video sam Džejn kako potbuške leži pored klupskog bazena, pa sam je pozdravio. Znao sam da živi u kući pored naše, ali nikada pre toga nisam razgovarao s njom ili nešto. Međutim, samo me ledeno odmerila kad sam je tog dana pozdravio. Polomio sam se ubeđujući je da je *meni* prokleta svejedno *gde* će njen ker da se olakša. Što se mene tiče, komotno je mogao da to obavlja i u dnevnoj sobi. Sve u svemu, posle toga smo Džejn i ja postali prijatelji i sve. Već istog popodneva igrao sam sa njom golf. Izgubila je osam loptica, sećam se. *Osam*. Polomio sam se dok sam je naterao da bar otvori oči kad zamahne da udari loptu. Neizmerno sam, ipak, poboljšao njenu igru. Ja dosta dobro igram golf. Kad bih vam rekao sa koliko prolazim, teško da biste mi poverovali. Jednom je čak trebalo da me snimaju za neki kratkometražni film, ali sam se u poslednjem trenutku predomislio. Mislio sam da bi neko ko toliko mrzi filmove kao ja ispao krajnje dvoličan kad bi dopustio da ga strpaju u neki kratkometražni film.

Čudna devojka, ta Džejn. Ne bih je baš opisao kao striktno lepu. Međutim, stvarno me bacala u nesvest. Imala je neka neverovatno pokretljiva usta. Mislim, kad je govorila i uzbuđivala se zbog nečega, usta su joj kao išla u pedeset pravaca, usne i sve. To me obaralo. I nikada ih, u suštini, nije sasvim zatvarala, ta svoja usta. Uvek su bila malčice otvorena, posebno kad bi zauzela poziciju za udarac u golfu, ili kad bi čitala knjigu. Stalno je čitala, i to veoma dobre knjige. Čitala je masu poezije i sve. Ona je bila jedina, osim moje porodice, kojoj sam ikad pokazao Elijevu rukavicu za bezbol, sa svim onim pesmama ispisanim na njoj. Nikada nije upoznala Elija, jer je to bilo prvo leto koje je provodila u Mejnu - pre toga je išla na Kejp Kod - ali dosta sam joj pričao o njemu. Interesovale su je takve stvari.

Moja majka je nije preterano volela. Mislim, bila je ubeđena da je Džejn i njena majka ignorišu ili nešto, jer joj se ne javljaju kad se sretnu s njom. Često ih je vidala u mestu, zato što se Džejn često vozila sa svojom majkom u tom njihovom otvorenom 'lasalu'. Nije čak ni smatrala da je Džejn lepa. Ali ja jesam. Jednostavno mi se sviđalo kako izgleda, to je sve.

Sećam se jednog popodneva. Bio je to jedan jedini put kad smo stara Džejn i ja došli u priliku da se kao smuvamo ili nešto. Bila je subota i napolju je pljuštalo kao ludo, a ja sam bio kod nje, na verandi - imali su tu veliku ograđenu verandu. Igrali smo čekers. Navikao sam bio da je povremeno zadirkujem što ne pomera svoje kraljeve iz zadnjeg reda. Ali nisam je baš preterano zadirkivao. Nikada nisam bio raspoložen da je

preterano zadirkujem. U suštini, najviše volim kad možeš do besvesti da zadirkuješ neku devojkicu ako ti se pruži prilika, ali ima nešto čudno u tome. Ja najmanje volim da zadirkujem devojkice koje mi se najviše sviđaju. Ponekad mi se čini da bi one *volele* da ih čovek zadirkuje - u suštini, *znam* da bi volele - ali teško je početi ako ih već prilično dugo poznaješ, a nisi ih nikad zadirkivao. Sve u svemu, rekao sam vam kako smo tog popodneva Džejn i ja bili vrlo blizu toga da se smuvamo. Strahovito je pljuštalo i mi smo bili napolju na njenoj verandi kad se najednom pojavio taj alkos za koga je njena majka bila udata i pitao Džejn ima li u kući cigareta. Nisam ga dobro poznavao, ali izgledao je kao da spada u one likove koji nikad ne bi razgovarali s tobom osim ako im nešto treba. Vrlo neprijatan lik.

Sve u svemu, Džejn nije htela da mu odgovori kad je pitao ima li u kući cigareta. Onda je on ponovio pitanje, ali ona mu ni tada nije odgovorila. Samo je i dalje gledala u tablu. Na kraju je on ušao u kuću. Kad je nestao, pitao sam Džejn šta se, kog đavola, dešava. Tada nije htela čak ni *meni* da odgovori. Pravila se kao da se koncentriše na sledeći potez u igri ili nešto. A onda je, najednom, na tablu kamila suza. Na jedno od crvenih polja - ljudi moji, i sad je vidim. Samo je utrljala prstom u tablu. Ne znam zašto, ali to me užasno pogodilo. Šta sam onda uradio - prišao sam joj i naterao je da se pomeri na toj klupici za ljuljanje da bih mogao da sednem pored nje - u suštini, bukvalno sam joj seo u krilo. Onda je *stvarno* počela da plače, i znam samo da sam je ljubio - *svuda* - njene oči, *nos*, čelo, obrve i sve, njene *uši* - čitavo njeno lice osim usta. Nekako me nije pustila do usta. Sve u svemu, nikada nismo bili bliže da se smuvamo kao tada. Posle nekog vremena je ustala, ušla u kuću i obukla onaj njen crveno-beli džemper koji me bacao u nesvest, pa smo otišli u prokleti bioskop. Pitao sam je, usput, da li je Kadehi - tako se onaj alkos zvao - ikad pokušao da je smuva. Bila je još vrlo mlada, ali imala je neviđenu figuru, pa me ništa ne bi iznenadilo od tog skota Kadehija. Ali rekla je da nije. Nikada nisam provalio u čemu je stvar. Kod nekih devojkica bukvalno nikad ne provališ u čemu je stvar.

Ne bih hteo da pomislite kako je ona bila *frigidna* ili nešto, samo zato što se nikad nismo povatali ili preterano ludirali jedno s drugim. Ni u kom slučaju. Na primer, stalno smo se držali za ruke. To ne zvuči kao nešto, svestan sam toga, ali fenomenalno je bilo držati se s njom za ruke. Kod većine devojkica, kad se s njima držiš za ruke, njihova ruka kao da *utore* u tvojoj, ili misle kako treba stalno da *mrđaju* rukom, kao da se boje da će ti biti dosadno ili nešto. Džejn je bila drukčija.

Otišli bismo u prokleti bioskop ili negde i odmah bismo se uhvatili za ruke, i ne bismo se puštali sve do kraja filma. A nismo menjali položaj ili pravili od toga ne znam šta. Nikada čak nisi morao da brineš, sa Džejn, da li ti je ruka oznojena ili nije. Znao si samo jedno: da si srećan. I zaista si bio.

Setio sam se još nečega. Jednom je, u tom bioskopu, Džejn uradila nešto što me stvarno oborilo. Prikazivao se žurnal ili nešto, i najednom sam osetio nečiju ruku na svom potiljku - bila je to njena ruka. Čudno je bilo uraditi tako nešto. Mislim, bila je još tako mlada i sve, a većina devojaka koje vidiš kako stavljaju ruku na nečiji potiljak obično imaju bar dvadeset pet ili trideset godina i obično to rade svojim muževima ili malom detetu - i ja to, recimo, uradim ponekad svojoj mladoj sestri, Febi. Ali ako je devojka još sasvim mlada i sve, a uradi tako nešto, to je toliko lepo da te jednostavno obori.

Sve u svemu, o tome sam mislio dok sam sedeo u toj fotelji izbljuvanog izgleda u foajeu. Dobra stara Džejn. Svaki put kad bih se u mislima vratio na ono sa njom i Stredleterom u tim prokletim Ed Benkijevim kolima, došlo bi mi da poludim. Znao sam da ga ona nikad ne bi pustila do šesnaesterca, ali to me svejedno izluđivalo. Ne volim čak ni da pričam o tome, ako baš hoćete da znate.

U foajeu gotovo da nikoga više nije bilo. Nije više bilo čak ni onih plavuša kurvinskog izgleda, i najednom mi je došlo da odem bestraga odatle. Bilo je suviše depresivno. A nisam bio umoran ili nešto. I tako sam se popeo u sobu i obukao kaput. Pogledao sam usput kroz prozor da vidim jesu li oni perverznejci još u akciji, ali su sva svetla već bila pogažena. Ponovo sam se spustio liftom, uzeo taksi i rekao vozaču da me odveze do 'Ernija'. To je noćni klub u Grinič Vilidžu, u koji je moj brat D.B. često odlazio pre nego što je otišao u Holivud i prodao se. Ponekad je i mene vodio tamo. Erni je veliki debeli crnac koji svira klavir. Neviđen je snob i neće čak ni da razgovara s tobom, osim ako si neka veličina, slavna ličnost ili nešto, ali stvarno ume da svira klavir. Toliko je dobar da je gotovo nepodnošljiv, u suštini. Ne znam tačno šta hoću time da kažem, ali stvarno tako mislim. U svakom slučaju, volim da ga slušam kako svira, ali ponekad ti dođe da mu prevrneš prokleti klavir. Mislim da je to zato što ponekad, dok svira, *zvuči* baš kao tip koji neće da razgovara s tobom ako nisi neka veličina.

Taksi u koji sam ušao bio je prava olupina i vonjao je kao da je neko maločas obavio nuždu u njemu. Večito nalećem na takve izakane taksije, kad god nekud krenem noću. Da bude još gore, sve je bilo stravično tiho i pusto, iako je bila subota večer. Gotovo nikoga nije bilo napolju. Tu i tamo, mogao si da vidiš kako neki čovek i devojka prelaze ulicu, držeći se oko struka i sve, ili grupu likova opakog izgleda u društvu svojih devojaka, kako se svi uglas smeju kao hijene nečemu za šta bi mogao da se kladiš kako uopšte nije smešno. Njujork je grozan kad se neko smeje na ulici kasno u noć. Čuje se miljama naokolo. Od toga se osetiš tako usamljeno, samo te još više izdeprimira. Stalno me vuklo da odem kući i popričam sa Febom. Ali posle nekog vremena u vožnji, taksista i ja smo najzad kao odvojili neki razgovor. Zvao se Horvic. Bio je mnogo bolji lik od prethodnog taksiste. Sve u svemu, pomislio sam da možda on zna nešto o patkama.

"Ej, Horvice", rekoh. "Prolazite li ikada pored one lagune u Central-parku? Dole na južnoj strani parka?"

"Pored čega?"

"Lagune. Onog kao jezerceta. Tamo gde su patke. Znae već."

"Aha, pa šta?"

"Eto, znate one patke što plivaju po njemu? U proleće i sve? Znae li možda, kojim slučajem, kuda one odlaze preko zime?"

"Ko kuda odlazi?"

"Patke. Znae li možda? Mislim, dođe li neko kamionom ili nečim i odnese ih, ili one same odlete - na jug ili negde?"

Stari Horvic se okrenuo i pogledao me. Bio je krajnje nervozan lik. Ali nije bio tako loš, u suštini. "Otkud bih to ja, dođavola, znao?" rekao je. "Otkuda bih ja, dođavola, znao takve gluposti?"

"Dobro, nemojte da se *ljutite* zbog toga", rekoah. Kao da se naljutio zbog toga.

"Ko se ljuti? Niko se ne ljuti."

Prestao sam da razgovaram s njim, kad se već pokazao tako prokleta osjetljiv na te stvari. Ali on je bio taj koji je ponovo pokrenuo sve to. Okrenuo se natrag i rekao: "*Ribe* nikud ne odlaze. One ostaju tamo gde jesu, ribe. Tamo u prokletom jezeru."

"Ribe - to je drukčije. Riba je drugo. Govorim o *patkama*, rekoah.

"Šta je tu *drukčije*? Ništa tu nije *drukčije*", rekao je Horvic. Što god govorio, zvučalo je kao da se zbog nečeg ljuti. "Teže je *ribama*, kad je zima, nego *patkama*, Isuse. Mućni malo glavom."

Ćutao sam malo. Onda sam rekao: "U redu. Šta onda rade te ribe, kad čitavo jezerce postane čvrst ledeni blok, s ljudima koji se klizaju po njemu i sve?"

Stari Horvic se ponovo okrenuo. "Kako to, dođavola, misliš, šta one rade?" dreknuo je na mene. "Ostaju tamo gde su, Isuse."

"Ne mogu one tek tako da ignorišu led. Ne mogu tek tako da ga *ignorišu*"

"Ko ga ignoriše? Niko ga ne *ignoriše!*" rekao je Horvic. Tako se prokleta uzbudio, da sam se prepao da će tresnuti taksijem pravo u banderu ili negde. "One žive *usred* prokletog leda. Takva im je priroda, Isuse. One ostanu zamrznute u istom položaju čitavu zimu."

"Je l'? A šta jedu, onda? Mislim, ako su *čvrsto* zamrznute, onda ne mogu da plivaju naokolo i traže *hranu* i ostalo."

"Njihova *tela*, Isuse - šta je tebi? Njihova tela upijaju hranu i sve, direktno iz proklete morske trave i drugog smeća u tom ledu. *Pore* su im sve vreme širom otvorene. Takva im je *priroda*, Isuse. Shvataš li o čemu govorim?" Ponovo se skroz okrenuo da me pogleda.

"Aha", rekoah. Odustao sam. Plašio sam se da ne slupa prokleti taksi ili nešto. Osim toga, bio je toliko osjetljiv da nije bilo nikakvo uživanje

razgovarati o bilo čemu s njim. "Jeste li raspoloženi da stanete negde i popijete sa mnom piće?" rekoh.

Međutim, nije mi odgovorio. Pretpostavljam da je još razmišljao. Ipak, ponovo sam ga upitao. Bio je prilično dobar lik. Sasvim zabavan i sve.

"Nemam ja vremena ni za kakvo piće, šefe", rekao je. "Koliko ti uopšte imaš godina? Zašto nisi kod kuće u krevetu?"

"Nisam umoran."

Kad sam izašao ispred 'Ernija' i platio vožnju, stari Horvic se ponovo vratio na ribu. Videlo se da mu se mota po glavi. "Slušaj", rekao je. "Da si riba, majka priroda bi se pobrinula za *tebe*, zar ne? Jesam li u pravu? Ne misliš valjda da ribe samo *umru* kad dođe zima, a?"

"Ne, ali..."

"Prokleta si u pravu da ne umiru", rekao je Horvic i odvezao se kao da ga đavoli gone. Bio je možda najosetljiviji lik koga sam ikad video. Ljutio se na sve što mu kažeš.

Iako je već bilo tako kasno, kod starog Ernija je bilo prepuno. Većinom mamlazi iz srednjih škola i koledža. Gotovo sve proklete škole na svetu raspuštaju se za božićni raspust ranije od škola u koje *ja* idem. Jedva je bilo mesta za kaput u garderobi, toliko je bilo puno. Unutra je, međutim, bilo prilično tiho, jer je Erni svirao klavir. To je kao trebalo da bude nešto *sveto*, Isuse, kad on sedne za klavir, jer niko nije *toliko* dobar. Još neka tri para, osim mene, čekala su na sto, i svi su se gurali i dizali se na prste da vide starog Ernija dok svira. Ispred klavira je imao neko veliko ogledalo i veliki reflektor uperen u njega, tako da svako može da posmatra njegovo lice dok svira. Niste mogli da mu vidite *prste* - samo njegovu veliku matoru facu. Jaka stvar. Nisam baš siguran kako se zvala pesma koju je svirao kad sam ušao, ali šta god da je bilo, on je to zaista mrcvario. Ubacivao je sve one glupe, razmetljive krivine u visoke note, i masu drugih kerefeka od kojih stvarno može muka da vam pripadne. Trebalo je, međutim, čuti onu gomilu kad je završio. Povratili biste. Pali su u delirijum. Bili su identični moroni kao i oni što se u bioskopu cerekaju kao hijene stvarima koje uopšte nisu smešne. Kunem se, da sam ja pijanista ili glumac ili nešto, i da svi ti glupani misle da sam fenomenalan, zgadilo bi mi se. Ne bih želeo čak ni da mi *tapšu*. Ljudi uvek tapšu pogrešnim stvarima. Da sam pijanista, svirao bih u

prokletom plakaru. Sve u svemu, kad je završio, i svi tapšali kao sumanuti, stari Erni se okrenuo na stolici i poklonio se, onako krajnje dvolično, kao *skromno* i sve. Kao da je neki neviđeno skroman tip, i pored toga što je fenomenalan pijanista. To je bilo krajnje dvolično - kad je već toliki snob i sve. Na neki čudan način, međutim, bilo mi ga je nekako žao kad je završio. Mislím da on čak više i *nije znao* da li dobro svira ili ne. Nije sve njegova krivica. Dobrim delom su krivi svi ti glupani što tapšu kao sumanuti - takvi bi *svakog* upropastili, samo ako im se pruži prilika. Sve u svemu, od toga sam se ponovo osetio bedno i potišteno, pa je prokleta malo falilo da uzmem kaput i vratim se u hotel, ali još je bilo rano, a nisam bio raspoložen da ostanem potpuno sam.

Na kraju su mi našli neki šugavi sto, prislonjen uza zid i baš iza prokletog stuba, odakle ništa nije moglo da se vidi. Bio je to jedan od onih stočića kod kojih, ako ljudi za susednim stolom ne ustanu da vas propuste - a oni to *nikad* ne rade, strvine - bukvalno morate da se *penetrate* do stolice. Naručio sam viski sa sodom, što je moje omiljeno piće, osim ledenih rum-koktela. Kod Ernija si mogao da dobiješ piće čak i ako ti je, recimo, šest godina, toliko je lokal bio mračan i sve, a niko, osim toga, nije mario koliko imaš godina. Mogao si da budeš čak i neki narkoman, niko ne bi mario.

Bio sam okružen bolidima. Najozbiljnije. Za susednim stočićem, odmah s leve strane, bukvalno *na meni*, sedeo je neki tip čudnog izgleda s devojkom čudnog izgleda. Bili su otprilike mojih godina, ili možda nešto stariji. Komično je što se videlo kako stravično paze da ne popiju prebrzo onaj minimum pića. Slušao sam neko vreme njihov razgovor, jer nisam imao šta drugo da radim. Pričao joj je o nekom ragbi-meču koji je gledao tog popodneva. Opisao joj je svaku prokletu akciju u čitavoj igri - bez zezanja. Bio je najdosadniji lik koga sam ikad čuo. A lepo se videlo da njegovu devojkicu čak i ne zanima prokleti meč, ali ona je još čudnije izgledala od *njege*, pa je valjda *moralna* da sluša. Ružnim devojkama stvarno nije lako. Ponekad mi ih je zaista žao. Ponekad ne mogu čak ni da ih gledam, pogotovo ako su sa nekim mamlazom koji im prepričava čitav prokleti ragbi-meč. S moje *desne* strane vodio se, međutim, još gori razgovor. Desno od mene sedeo je lik koji je izgledao kao student sa Jela, u sivom flanelskom odelu, s jednim od onih šminkerskih kariranih prsluka. Svi ti skotovi iz ekskluzivnih koledža liče jedni na druge. Moj otac hoće da idem u Jel, ili možda u Princeton, ali kunem se, ni mrtav ne bih išao u neki od tih koledža. Sve u svemu, taj što je izgledao kao student sa Jela bio je sa neviđeno zgodnom devpjkom. Ljudi moji, kako je dobro izgledala. Ali trebalo je čuti

razgovor koji su vodili. Kao prvo, oboje su bili malo cvrcnuti. Šta je taj radio - privatavao je ispod stola, a istovremeno joj pričao o nekom liku iz njegovog koledža koji je pojeo čitavu bocu aspirina i gotovo ubio sebe. A devojka je samo ponavljala: "Kako je to *grozno*... Nemoj, dušo. Molim te, nemoj. Nemoj ovde." Zamislite da privatavate neku ribu i usput joj pričate o liku koji vrši samoubistvo! To me dotaklo.

Počeo sam zbilja da se osećam kao konjska guzica, sedeći tako sam samcit. Nije bilo ništa drugo da se radi osim da se puši i pije. Šta sam, ipak, uradio - rekao sam kelneru da pita starog Ernija da li je raspoložen da popije sa mnom piće. Rekao sam mu da kaže Erniju da sam D.B.-ov brat. Ali mislim da mu uopšte nije preneo poruku. Ti skotovi nikad nikom ne prenose vaše poruke.

Iznenada, prišla mi je jedna devojka i rekla: "Gle, pa to je Holden Kolfild!" Zvala se Lilijan Simons. Moj brat D.B. izlazio je neko vreme s njom. Imala je velike sise.

"Zdravo", rekao sam. Pokušao sam, naravno, da ustanem, ali to je bilo prava umetnost, ustati na takvom mestu. Bila je s nekim pomorskim oficijrom koji kao da je progutao motku.

"Baš *divno* što te vidim!" rekla je stara Lilijan Simons. Totalni folirant. "Kako je tvoj veliki brat?" To je sve što je u stvari želela da zna. "Nije loše. U Holivudu je." "U *Holivudu! Božanstveno! Šta radi?*" "Ne znam. Piše", rekoh. Nisam bio raspoložen da razgovaram o tome. Lepo se videlo kako ona misli da je to mnogo jaka stvar, što je on u Holivudu. Skoro svi tako misle. Uglavnom ljudi koji nikad nisu pročitali nijednu njegovu priču. To me stvarno izluđuje.

"Kako je to *uzbudljivo*", rekla je stara Lilijan. Onda me predstavila pomorcu. Zvao se kapetan Blop ili tako nešto. Bio je jedan od onih likova koji misle da će da ispadnu pederi ako vam ne polome bar četiri prsta kad se rukuju. Isuse, kako mrzim takve fazone. "Zar si ovde potpuno sam, lutka?" upitala me stara Lilijan. Blokerala je *čitav prokleti promet* u prolazu između stolova. Lepo se videlo da uživa kad totalno blokira promet. Kelner je čekao da mu se skloni s puta, ali ona ga nije čak ni primetila. Komično je bilo. Videlo se da je kelner ne voli baš mnogo, videlo se da je čak ni taj kapetan ne voli baš mnogo, i pored toga što izlazi s njom. A ni *ja* je nisam preterano voleo. Niko je nije voleo. Na izvestan način, morao si nekako da je žališ.

"Zar nemaš devojku, lutko?" pitala me. Tada sam već stajao, a nije mi čak ni rekla da sednem. Bila je od onih koje bi vas satima pustile da stojite. "Zar nije lep?" rekla je tom svom kapetanu. "Holdene, ti svakog minuta postaješ sve lepši." Onda joj je kapetan rekao da pođu. Rekao joj je da su blokirali čitav prolaz. "Pridruži nam se, Holdene", rekla je Lilijan. "Ponesi svoje piće."

"Baš sam se spremao da krenem", rekoah. "Trebalo bi da se nađem s nekim." Lepo se videlo da samo pokušava da mi se dodvori. Tako da ja posle pričam D.B.-u o tome.

"Dobro, ti mali, da ne kažem šta. Nek ti bude. Reci svom velikom bratu da ga mrzim, kad ga vidiš."

Onda je otišla. Taj njen kapetan i ja rekli smo jedan drugom da nam je drago što smo se upoznali. To me uvek obara. Večito govorim: "Drago mi je što smo se upoznali" nekome za koga mi *uopšte* nije drago što sam ga upoznao. Ali moraš da govoriš takve stvari ako hoćeš da ostaneš živ.

Pošto sam joj rekao kako treba da se nađem s nekim, nije mi preostalo ništa drugo nego da *odem*. Nisam čak mogao da ostanem ni toliko da čujem starog Ernija kako svira nešto bar donekle pristojno. Ali ni u kom slučaju ne bih seo za sto sa starom Lilijan Simons i njenim kapetanom, da umrem od dosade. I tako sam otišao. Iznerviralo me, ipak, kad sam uzimao kaput. Ljudi vam uvek sve pokvare.

13

Vratio sam se peške skroz do hotela. Četrdeset i jedan prekrasni blok. Nisam to uradio zato što mi se šetalo ili nešto. Više zbog toga što mi se nije opet ulazilo u neki taksu i izlazilo iz njega. Dojadi vam ponekad da se vozite taksijem, isto kao što vam dojadi da se vozite liftom. Najednom, dođe vam da hodate, ma koliko to bilo daleko ili visoko. Kad sam bio dete, često sam se peo stepenicama sve do našeg stana. Dvanaest spratova.

Ne biste čak ni znali da je uopšte padao sneg. Na trotoarima ga gotovo nije ni bilo. Ali bilo je užasno hladno, pa sam izvadio iz džepa onu crvenu lovačku kapu i stavio je na glavu - bilo mi je potpuno svejedno kako izgledam. Čak sam spustio i klapne za uši. Poželeo sam da saznam ko mi je u Pensiju zadio rukavice, jer su mi se ruke smrznale. Nije da bih bogzna šta uradio u vezi s tim, čak i da sam saznao. Ja sam inače velika kukavica. Trudim se da to ne pokazujem, ali takav sam. Na primer, da sam otkrio ko mi je u Pensiju ukrao rukavice, verovatno bih otišao do sobe tog lopova i rekao mu: "Dobro, kako bi bilo da mi daš rukavice?" Onda bi lopov koji ih je ukrao verovatno rekao, krajnje nevinim glasom: "Kakve rukavice?" Šta bih verovatno uradio posle toga - otvorio bih njegov plakar i pronašao ih negde. Sakrivene, recimo, u njegovim prokletim kaljačama ili negde. Izvukao bih rukavice, pokazao ih i rekao mu: "Znači, ove proklete rukavice su tvoje?" Onda bi me lopov verovatno pogledao onim krajnje dvoličnim, nevinim pogledom i rekao: "Nikad u životu nisam video te rukavice. Ako su tvoje, uzmi ih. Meni te stvari ne trebaju." Onda bih ja verovatno samo stajao tu, jedno pet minuta. Držao bih proklete rukavice i sve, ali osećao bih kako bi trebalo da mlatnem tipa po njušci ili nešto - da mu polomim prokletu vilicu. Međutim, ne bih imao hrabrosti za to. Samo bih *stajao* tu, pokušavajući da izgledam opasno. Šta bih možda uradio - možda bih rekao nešto vrlo oštro i arogantno, da ga iznerviram - *umesto* da ga mlatnem po njušci. Sve u svemu, ako bih mu i rekao nešto vrlo oštro i arogantno, on bi verovatno ustao, prišao mi i rekao: "Slušaj, Kolfilde. Tvrdiš li možda da sam lopov?" *A onda*, umesto da mu kažem: "Nego šta si, skote lopovski!" sve što bih verovatno rekao bilo bi: "Znam samo da su moje rukavice bile u *tvojim* prokletim kaljačama." Njemu bi onda bilo apsolutno jasno da neću da ga mlatnem i verovatno bi rekao: "Slušaj. Da raščistimo nešto. Tvrdiš li možda da sam lopov?" Onda bih ja verovatno rekao: "Niko ni za koga ne tvrdi da je lopov. Znam samo da su moje rukavice bile u *tvojim* prokletim kaljačama." I tako bi moglo *satima*. Na kraju bih otišao iz njegove sobe, ni ne pokušavši da ga mlatnem. Verovatno bih sišao u klozet, krišom pušio cigaretu i pravio se surov pred ogledalom. Sve u svemu, to je ono o čemu sam razmišljao čitavim putem natrag do hotela. Uopšte nije zabavno biti kukavica. Možda ja i nisam *totalna* kukavica. Ne znam. Mislim da sam možda samo delimično kukavica, a delimično tip koga baš briga kad izgubi rukavice. Jedan od mojih problema je što se nikad preterano ne uzbuđujem kad izgubim nešto - izluđivao sam majku kao dete. Neki likovi provode čitave *dane* tražeći nešto što su izgubili, a ja kao da nikad nisam imao nešto za čim bih preterano žalio ako bi se to izgubilo. Možda sam zato delimično kukavica. Ali to i nije neko opravdanje. Najozbiljnije. Pre svega, uopšte ne bi trebalo biti kukavica. Ako

treba da mlatneš nekoga po njušci, i ako si kao raspoložen za to, treba to i uraditi. Međutim, ja jednostavno nisam stvoren za to. Radije bih gurnuo tipa kroz prozor ili mu odrubio glavu sekirom nego da ga mlatnem po njušci. Mrzim tuču pesnicama. Ne smeta mi preterano ako dobijam udarce - iako ne ludujem baš za tim, naravno - ali ono što me najviše plaši u takvoj tuči je lice drugog tipa. Ne mogu da podnesem da gledam njegovo lice, u tome je moj problem. Ne bi bilo tako strašno kad bismo obojica imali neki povez preko očiju ili nešto. Čudna vrsta kukavičluka, kad čovek malo bolje razmisli, ali jeste kukavičluk. Ne zavaravam sebe.

Što sam više razmišljao o tim rukavicama i svom kukavičluku, postajao sam sve depresivniji, pa sam rešio, dok sam tako hodao i sve, da svratim negde na piće. Popio sam samo tri pića kod Ernija, a nisam čak ni ispio poslednje. Ako nešto stvarno imam, to je neviđen kapacitet. Mogu da pijem čitavu noć a da se uopšte ne vidi na meni, samo ako sam raspoložen za to. Jednom smo, u Hutonu, taj učenik Rejmond Goldfarb i ja kupili flašu viskija i popili ga jedne subote uveče u kapeli, gde niko nije mogao da nas vidi. On se usvinjio, ali na meni jedva da se videlo. Postao sam samo krajnje opušten i nonšalantan. Povratio sam pre odlaska u krevet, ali nisam u suštini morao - naterao sam sebe.

Sve u svemu, pre nego što sam stigao do hotela, krenuo sam da uđem u neku rupu od bara, ali su iz njega su izašla dva mrtva pijana tipa koji su hteli da saznaju gde je ulaz u podzemnu. Jedan od njih, neki kubanski lik, neprestano mi je dahtao svoj odvratni zadah u lice dok sam mu objašnjavao kuda treba da ide. Na kraju nisam čak ni ušao u prokleti bar. Samo sam se vratio u hotel.

Foaje je bio potpuno prazan. Bazdio je na pedeset miliona ugašenih tomputa i sve. Nije mi se spavalo ili nešto, ali nekako sam se mizerno osećao. Gotovo sam poželeo da me nema.

A onda sam se, iz čista mira, uvalio u čitavu tu gužvu.

Samo što sam ušao u lift, liftboj mi je rekao: "Je l' te zanima neki provod, šefe? Ili si možda krenuo na spavanje?"

"Kako to mislite?" rekoh. Nisam znao na šta misli. "Je l' te zanima da opališ nešto noćas?"

"Ko? Ja?" rekoh. Što je bio vrlo glup odgovor, ali ko se ne bi zbunio

kad mu neko iz čista mira postavi takvo pitanje.

"Koliko ti je godina, šefe?" rekao je tip.

"Zašto?" reko. "Dvadeset dve."

"A-ha. I, šta kažeš na to? Je l' te zanima? Pet kinti metak. Petnaest kinti celu noć." Pogledao je na sat. "Do podne. Pet kinti metak, petnaest do podne."

"Važi", reko. To je bilo protiv mojih principa i sve, ali toliko sam bio potišten da nisam čak ni *mislio*. U tome je sva nevolja. Kad je čovek toliko potišten, nije čak u stanju ni da misli.

"Važi *šta*? Metak ili do podne? Moram da znam."

"Samo metak."

"Može. U kojoj si sobi?"

Pogledao sam onu crvenu stvar sa brojem na njoj, na mom ključu. "Dvanaest-dvadeset dva", reko. Već sam se nekako pokajao što sam se upustio u čitavu akciju, ali bilo je prekasno.

"Dobro. Poslaću ti malu za desetak minuta." Otvorio je vrata pa sam izašao.

"Ej, da li je bar zgodna?" upitah. "Neću neku olupinu."

"Ma koja olupina. Nema da brineš, šefe."

"Kome ću da platim?"

"Njoj", rekao je. "Idemo, šefe." Zatvorio je vrata, bukvalno meni u lice. Otišao sam u sobu i pokvasio kosu, ali teško je u suštini očešljati tako kratku kosu. Onda sam proverio da li mi dah bazdi od tolikih cigareta i viskija sa sodom koje sam popio kod Ernija. Dovoljno je da staviš dlan ispod usta, tako da se dah odbija ka nozdrvama. Činilo se da ne bazdi mnogo, ali svejedno sam oprao zube. Onda sam ponovo promenio košulju. Znao sam da ne moram toliko da se lickam ili nešto za neku prostitutku, ali tako sam kao imao čime da se bavim. Bio sam pomalo nervozan. Počeo sam prilično da se

ložim i sve, ali svejedno sam bio nervozan. Ja sam nevin, ako baš hoćete da znate. Ozbiljno. Bilo je nekoliko prilika da izgubim nevinost i sve, ali nikada još nisam stigao dotle. Uvek se nešto desi. Na primer, ako si kod devojke u kući, njeni se uvek vrata u pogrešno vreme - ili se bojiš da ne naiđu. Ili, ako si na zadnjem sedištu nečijeg auta, napred uvek sedi neko - nečija devojka, mislim - koja večitno hoće da zna šta se dešava u *svakom delu* prokletog auta. Mislim na neku devojku koja se stalno okreće da vidi šta se, kog đavola, dešava pozadi. Sve u svemu, uvek se nešto desi. Ipak, nekoliko puta sam bio prilično blizu da to izvedem. Posebno jednom prilikom, sećam se. Nešto je, međutim, pošlo naopako - više se čak i ne sećam šta. Problem je, kad god si blizu da to izvedeš s nekom devojkom - koja nije prostitutka ili nešto, mislim - što ti ona neprestano govori da prestaneš. Glavni problem kod mene je što ja i prestanem. Mnogi ih ignorišu. Ali to je jače od mene. Nikad ne znaš da li one stvarno *žele* da prestaneš, ili su samo premrle od straha, ili ti govore da prestaneš samo da bi, ako *produžiš to kraja, ti* bio kriv, a ne one. Kako god okreneš, ja uvek prestanem. Stvar je u tome što mi ih bude žao. Mislim, kad se neko vreme ljubakaš s njima, stvarno možeš da *vidiš* kako gube glavu. Kad se devojka stvarno napali, onda ostane potpuno bez mozga. Ne znam. Kažu mi da prestanem i ja prestanem. Uvek zažalim zbog toga, kad ih otpratim kući, ali svejedno to i dalje radim.

Sve u svemu, dok sam ponovo oblačio čistu košulju, nešto sam kao smislio da je to, u neku ruku, moja velika šansa. Ako je ona kao prostitutka i sve, smislio sam da bih mogao malo da se izvežbam na njoj, za slučaj da se ikad oženim ili nešto. Brinem ponekad zbog takvih stvari. Čitao sam jednom neku knjigu u Hutonu, u kojoj je opisan neki krajnje rafiniran i ugladen bonvivan. Zvao se mesje Blanšar, i sad se sećam. Knjiga je bila bezvezna, ali taj Blanšar uopšte nije bio loš. Imao je veliki zamak na rivijeri, u Evropi, i sve svoje slobodno vreme mlatio je žene štapom. Bio je pravi razvratnik i sve, ali žene su bukvalno ludele za njim. Rekao je, najednom mestu, da je žensko telo kao violina, i da je potreban fenomenalan muzičar da bi na njemu svirao kako valja. Krajnje banalna knjiga - svestan sam toga - ali svejedno mi ne izlazi iz glave to sa violinom. U neku ruku, zato sam kao hteo da se malo izvežbam, za slučaj da se ikad oženim. Kolfild i njegova čudesna violina, ljudi moji. Banalno je, znam, ali nije *previše* banalno. Ne bi mi smetalo da budem neki maher u tim stvarima. Kad se privatavam s nekom devojkom, ako baš hoćete da znate, dobar deo vremena se stravično mučim samo da *pronađem* ono što tražim, ako znate na šta mislim. Uzmimo, recimo, tu devojku s kojom sam zamalo imao seksualni odnos, o čemu sam vam pričao. Trebalo mi je oko *sat* vremena samo da joj skinem prokleti

brushalter. Kad sam joj ga najzad skinuo, bila je već spremna da me pljune.

Na kraju, samo sam hodao po sobi i čekao da se ta prostitutka pojavi. I dalje sam se nadao da će biti zgodna. Ali nije mi bilo toliko važno. Samo sam hteo da to nekako okončam. Najzad, neko je zakucao na vrata i, kad sam pošao da ih otvorim, kofer mi se našao nasred puta pa sam pao preko njega i zamalo skršio koleno. Uvek izaberem najpogodniji trenutak da padnem preko kofera ili nečega.

Kad sam otvorio vrata, ugledao sam tu devojkicu. Bila je u nekom kratkom kaputiću, bez šešira. Nešto kao plavuša, ali videlo se da farba kosu. Ipak, uopšte nije bila olupina. "Kako ste", reko. Maksimalno učtivo, ljudi moji.

"Ti si taj što mi je Moris rekao?" upitala me. Nije baš delovala ljubazno ili nešto.

"Onaj momak iz lifta?"

"Aha", rekla je.

"Da, ja sam. Izvoli, što ne udeš?" reko. Postajao sam sve nonšalantniji. Bez zezanja.

Ušla je, odmah skinula kaput i kao bacila ga na krevet. Na sebi je imala neku zelenu haljinu. Onda je nekako bočno sela na stolicu pored pisaćeg stola i počela da klata nogom gore-dole. Prekrstila je noge i samo klatila nogom gore-dole. Bila je veoma nervozna, za prostitutku. Najozbiljnije. Valjda zbog toga što je bila užasno mlada. Bila je negde mojih godina. Seo sam u tu veliku fotelju pored nje i ponudio joj cigaretu. "Ne pušim", rekla je. Imala je neki tanušni dečji glasić. Jedva se čuo. Osim toga, uopšte nije govorila hvala kad biste je ponudili nečim. Jednostavno nije znala takve stvari.

"Dozvoli da ti se predstavim. Ja sam Džim Stil", reko.

"Imaš li neki sat?" rekla je. Naravno, uopšte je nije interesovalo kako se kog đavola zovem. "Ej, koliko je tebi uopšte godina?"

"Meni? Dvadeset dve."

"Malo sutra."

Smešno je bilo reći tako nešto. Baš kao da govori neko dete. Očekivali biste da neka prostitutka kaže: "Đavola imaš", ili: "Ne kenjaj" umesto: "Malo sutra".

"Koliko je *tebi* godina?" upitao sam je.

"Dovoljno da znam bolje od tebe", rekla je. Bila je neviđeno duhovita. "Imaš li neki sat?" ponovo me pitala, a onda ustala i svukla haljinu preko glave.

Baš sam se čudno osećao kad je to uradila. Mislim, tako *naglo* je to uradila, a onda je sela. Znam da bi trebalo da se napališ kad neko ustane i svuče haljinu preko glave, ali ja nisam. Sve sam drugo bio osim na-paljen. Pre sam bio potišten nego što sam bio napaljen.

"Imaš li neki sat, ej!"

"Ne. Ne, nemam." *Ljudi* moji, kako sam se čudno osećao. "Kako se zoveš?" upitao sam je. Bila je samo u nekom roze kombineu. Baš je bilo neprijatno. Najozbiljnije.

"Sani", rekla je. "Hoćemo li, ej?"

"Zar nisi raspoložena da malo popričamo?" upitao sam je. Detinjasto je bilo reći tako nešto, ali baš sam se čudno osećao. "Jesi li u velikoj žurbi?"

Pogledala me kao da sam neki luđak. "Šta bi kog đavola pričao?" rekla je.

"Ne znam. Ništa posebno. Samo sam mislio da si možda raspoložena da malo popričamo."

Opet je sela na stolicu pored pisaćeg stola. Ali nije joj bilo po volji, videlo se. Ponovo je počela da klati nogom - ljudi moji, nervozne li devojke.

"Jesi li sad za cigaretu?" rekoh. Zaboravio sam da ne puši.

"Ne pušim. Slušaj, ako je tebi do priče, ti *pričaj*. Imam još puno posla."

Nisam mogao da smislim ništa o čemu bih pričao. Hteo sam da je pitam

kako je postala prostitutka i sve, ali nisam se usudio. Ionako mi najverovatnije ne bi rekla.

"Ti nisi iz Njujorka, zar ne?" najzad sam rekao. To je sve što sam uspeo da smislim.

"Iz Holivuda", rekla je. Onda je ustala i prešla do kreveta na kome je ostavila haljinu.

"Imaš li neki ofinger? Neću da mi se haljina izgužva. Tek sam je obukla."

"Naravno", odmah sam rekao. Bilo mi je jako drago što mogu da ustanem i uradim nešto. Poneo sam haljinu do plakara i okačio je. Čudno je bilo. Rastužilo me nekako dok sam je kačio. Zamišljao sam je kako odlazi u radnju i kupuje tu haljinu, a niko u radnji ne zna da je ona prostitutka i sve. Prodavač je verovatno mislio da je ona neka obična devojka. To me gadno rastužilo - ne znam baš tačno zašto.

Ponovo sam seo i pokušao da nastavim razgovor. Nije baš bila pričljiva. "Radiš li svake noći?" upitao sam je - zvučalo je nekako odvratno kad sam to rekao.

"Aha." Špartala je po čitavoj sobi. Uzela je jelovnik sa stola i čitala ga.

"Šta radiš danju?"

Samo je kao slegla ramenima. Bila je prilično mršava. "Spavam. Idem na filmove."

Spustila je jelovnik i pogledala me. "Hoćemo li, ej? Nemam čitavu..."

"Slušaj", rekoh. "Nisam baš nešto u formi noćas. Imao sam tešku noć, kunem se. Platiću ti i sve, ali nemoj mnogo da mi zameriš ako to ne uradimo. Nećeš da mi zameriš?" Problem je bio što mi se to uopšte nije radilo. Bio sam previše deprimiran da bih bio napaljen, ako baš hoćete da znate. *Ona* me deprimirala. Njena zelena haljina okačena u plakaru i sve. Osim toga, ne verujem da bih to *ikada* mogao da radim s nekom devojkom koja po ceo dan sedi u glupom bioskopu. Najozbiljnije.

Prišla mi je, s nekim čudnim izrazom na licu, kao da mi ne veruje. "U

čemu je problem?" rekla je.

"Ni u čemu." Ljudi moji, stvarno sam postajao nervozan. "Problem je u tome što sam nedavno operisan."

"Jel'?A gde to?"

"Na mom - kako se ono zvaše - klavikordu."

"Je l'? Gde mu to dođe?"

"Klavikord?" reko. "U suštini, ovaj, to je negde u kičmenom stubu. Mislim, to je sasvim negde dole u kičmenom stubu."

"Je l'?" rekla je. "Baš nezgodno." Onda mi je najednom sela u krilo "Sladak si."

Toliko me nervirala da sam samo nastavio da je lažem. "Još se oporavljam", reko.

"Izgledaš kao lik sa filma. Znaš. Onaj neki. *Znaš* na koga mislim. Kako se ono zvaše?"

"Ne znam", reko. Nikako da mi se skloni sa prokletog krila.

"Ma znaš. Igrao je u onom filmu s Melvinom Daglasom? Onaj što je bio mladi brat Melvina Dagleasa? Što je ispao iz onog čamca? *Znaš* na koga mislim."

"Ne, ne znam. Izbegavam bioskop."

Onda je počela da izvodi nešto. Onako sirovo i sve.

"Da li bi htela da prestaneš s tim?" reko. "Nisam raspoložen, rekao sam ti. Nedavno sam operisan."

Nije ustala s mog krila ili nešto, ali mi je uputila neki potresno kvaran pogled. "Slušaj", rekla je. "*Spavala* sam kad me onaj ludi Moris probudio. Ako misliš da sam..."

"*Rekao* sam da ću ti platiti što si došla i sve. Bez zezanja. Imam para.

Samo, problem je što se tek oporavljam posle vrlo ozbiljne..."

"Zbog kog si onda đavola rekao onom ludom Morisu da ti treba *devojka*? Ako si već imao neku operaciju na tom tvom - kako se zvaše. A?"

"Mislio sam da ću mnogo bolje da se osećam. Malo sam se prebacio. Bez zezanja. Stvarno mi je žao. Ako ustaneš na sekund, uzeću novčanik. Ozbiljno."

Bila je užasno ljuta, ali ustala mi je s prokletog krila, tako da sam mogao da odem i uzmem novčanik sa komode. Izvadio sam novčanicu od pet dolara i dao joj. "Mnogo ti hvala", rekoh. "Stvarno sam ti zahvalan."

"Ovo je pet. To košta deset."

Počela je da zeza, očigledno. Bojao sam se da će tako nešto da se desi - najozbiljnije.

"Moris je rekao pet. Rekao je petnaest do podne i samo pet za jednom."

"Deset za jednom."

"Rekao je pet. Žao mi je - ozbiljno - ali to je sve što ću da platim."

Samo je slegla ramenima, kao i ono ranije, a onda veoma hladno rekla: "Mogu li da dobijem moju haljinu? Ili je to možda problem?" Prilično nezgodna mala. Čak i sa tim tanušnim glasićem mogla je pomalo da te isprepada. Da je bila neka debela stara prostitutka, s masom šminke na licu i sve, ne bi bila ni upola tako nezgodna.

Otišao sam do plakara i izvadio joj haljinu. Navukla je i sve, a onda uzela svoj kaputić s kreveta. "Zbogom, štakore", rekla je.

"Zbogom", rekoh. Nisam joj zahvalio ili nešto. Drago mi je što nisam.

Kad je stara Sani otišla, sedeo sam neko vreme u fotelji i popušio dve-tri cigarete. Napolju je svitalo. Ljudi moji, kako sam se jadno osećao. Pojma nemate koliko sam bio potišten. Šta sam onda uradio - počeo sam da pričam, onako naglas, sa Elijem. Radim to ponekad, kad se osećam tako ubijeno. Stalno mu govorim da ode kući i uzme bicikl i sačeka me pred kućom Bobija Folona. Bobi Folon je živeo nedaleko od nas u Mejnu - još odavno, mislim. Sve u svemu, evo šta je bilo. Jednom smo Bobi i ja rešili da odemo biciklima do jezera Sedibego. Trebalo je da nosimo užinu i vazdušne puške - bili smo još klinci i sve, pa smo mislili da ćemo upucati nešto tim puškama. I tako, Eli nas je čuo kad smo pričali o tome i hteo je da pođe s nama, a ja mu nisam dozvolio. Rekao sam mu da je još dete. Zato mu sada, ponekad, kad sam tako potišten, stalno ponavljam: "Dobro. Idi kući, uzmi bicikl i čekaj me pred Bobijevom kućom. Požuri samo." Nije da sam izbegavao da ga vodim kad idem negde. Vodio sam ga. Ali baš tog dana nisam. Nije se naljutio - nikad se nije ni zbog čega ljutio - ali svejedno mislim na to kad se osećam tako ubijeno.

Na kraju sam se ipak svukao i legao u krevet. Došlo mi je da se pomolim ili nešto kad sam se našao u krevetu, ali nisam mogao. Ne mogu baš uvek da se molim kad mi dođe. Pre svega, ja sam kao neki ateista. Sviđa mi se Isus i sve to, ali nije mi osobito stalo do mase drugih stvari u Bibliji.

Uzmimo, na primer, apostole. Užasno me nerviraju, ako baš hoćete da znate. Mogli su da prođu posle Isusove smrti i svega, ali dok je On bio živ, bili su mu od koristi koliko i rupa u glavi. Ostavljali su ga svaki čas na cedilu. Skoro svakog u Bibliji više volim od apostola. U suštini, pored Isusa, najviše volim onog luđaka što je živeo po grobovima i stalno se sekao kamenjem. Volim ga stoput više od apostola, tog sirotog skota. Raspravljao sam više puta o tome kad sam bio u Hutonu, s jednim učenikom čija je soba bila u istom hodniku. Artur Čajlds, tako se zvao. On je bio kveker i sve. Nije se odvajao od Biblije. Bio je dobar dečko, voleo sam ga, ali nikad nisam mogao da se složim s njim oko mase toga u Bibliji, pogotovo oko apostola. Stalno mi je govorio da ako ne volim apostole, ne volim ni Isusa. Govorio je da apostole treba voleti zato što ih je Isus *odabrao*. Govorio sam mu da znam da ih je On odabrao, ali da ih je birao *nasumce*. Govorio sam mu da On nije imao vremena da ide naokolo i analizira sve živo, i da uopšte ne osuđujem Isusa zbog toga. Nije On kriv što nije imao vremena. Sećam se da sam pitao starog Čajlds a misli li on da je Juda, onaj što je izdao Isusa i sve,

dospeo u pakao kad je izvršio samoubistvo. Čajlds je rekao da se to podrazumeva. E baš u tome se nisam složio s njim. Rekao sam kako bih se kladio u hiljadu dolara da Isus nikada nije poslao starog Judu u pakao. I sad bih se kladio, da imam hiljadu dolara. Mislim da bi ga bilo koji apostol poslao u pakao - i to pod hitno - ali kladio bih se u sve na svetu da Isus to nije učinio. Stari Čajlds je rekao da je glavni moj problem što ne idem u crkvu ili nešto. U neku ruku, bio je u pravu. I ne idem. Pre svega, moji nisu iste vere i sva su deca u našoj porodici ateisti. Ni sveštenike ne podnosim, ako baš hoćete da znate. Svi su oni, u svakoj školi koju sam pohađao, deklamovali svoje propovedi nekim lažnim svetačkim glasom. Ljudi moji, kako mrzim takve stvari. Nije mi jasno zbog kog đavola ne mogu da govore normalnim glasom. Uvek tako dvolično zvuče, čim otvore usta.

Sve u svemu, ležao sam na krevetu, nesposoban da se ljudski pomolim. Kad god bih počeo, video bih staru Sani kako mi kaže da sam štakor. Na kraju sam seo u krevetu i popušio još jednu cigaretu. Bila je odvratna. Mora da sam popušio bar dve pakle otkako sam napustio Pensi.

Iznenada, dok sam tako sedeo i pušio, neko je zakucao na vrata. Ponadao sam se da ne kucaju na *moja* vrata, mada sam prokleta dobro znao da kucaju baš na njih. Ne znam *kako* sam to znao, ali znao sam. Znao sam i *ko* je. Ja sam vidovit.

"Ko je?" rekoh. Bio sam prilično uplašen. Prava sam kukavica kad se radi o takvim stvarima.

Ali samo su ponovo kucali. Glasnije.

Na kraju sam ustao sa kreveta, onako samo u pidžami, i otvorio vrata. Nisam čak ni morao da palim svetlo u sobi, jer je već bio dan. Pred vratima je stajala stara Sani, a pored nje Moris, onaj makro iz lifta.

"Šta je bilo? Šta hoćete?" rekao sam. Ljudi moji, glas mi je drhtao kao sumanut.

"Ništa naročito", rekao je stari Moriš. "Samo pet dolara." On je pričao za oboje. Sani je samo stajala, otvorenih usta i sve.

"Već sam joj platio. Dao sam joj tih pet dolara. Pitajte je", rekoh. Ljudi moji, kako mi je drhtao glas.

"Deset dolara, šefe. Rekao sam ti. Deset za metak, petnaest do podne. Rekao sam ti."

"Niste mi tako rekli. Rekli ste *pet* dolara metak. Rekli ste petnaest do podne, to je tačno, ali lepo sam čuo kad ste..."

"Otvaraj, šefe."

"Zbog *čega?*" rekoh. Ljudi moji, kako mi je lupalo srce, malo je falilo da me svojim kucanjem izbaci iz sobe. Poželeo sam da sam bar *obučen*. Užasno je biti samo u pidžami kad se dešava tako nešto.

"Ajmo, šefe", rekao je stari Moris. Onda me grubo munuo svojom odvratnom rukom. Malo je falilo da tresnem na dupe - bio je baš krupna strvina. U sledećem trenutku, Sani i on bili su u sobi. Ponašali su se kao da je čitavo prokletu mesto njihovo. Sani je sela na ivicu prozora. Stari Moriš se uvalio u veliku fotelju i raskopčao okovratnik i sve - nosio je onu uniformu liftboja. *Ljudi moji*, kako sam se unervozio.

"Ajmo, šefe, lovu na sunce. Čeka me posao."

"Stoput sam vam rekao, ništa vam na dugujem. Već sam joj dao pet... "

"Ne jedi govna. Lovu na sunce."

"Zašto bih joj dao još pet dolara?" rekoh. Glas mi se kršio po čitavoj sobi. "Samo hoćete da me izradite."

Stari Moriš je raskopčao čitavu uniformu. Ispod nje je imao samo neki lažni okovratnik od košulje, bez košulje ili nečega. Imao je veliki debeli dlakavi trbuh. "Niko neće nikog da izradi", rekao je. "Lovu na sunce, šefe."

"*Ne dam.*"

Kad sam to rekao, digao se sa fotelje i krenuo prema meni. Izgledao je kao da je strahovito umoran ili da mu je sve strahovito dosadilo. Ljudi moji, kako sam se prepao. Sećam se da sam kao skrštio ruke ili nešto. Sve to i ne bi bilo toliko loše, mislim, da nisam bio samo u toj prokletoj *pidžami*.

"Lovu na sunce, šefe." Nacrtao se ispred mene. To je bilo sve što je

umeo da kaže. 'Lovu na sunce, šefe.' Pravi pravcati moron.

"*Ne dam.*"

"Šefe, isforsiraćeš me da te malo ojadim. Ne volim da radim takve stvari, ali čim mi se da ću morati", rekao je. "Dužan si nam petaka."

"*Nisam* vam dužan petaka", rekoh. "Samo me pipnite, vikaću iz sve snage. Probudiću sve živo u hotelu. Pandure i sve." Glas mi je drhtao kao sumanut.

"Samo napred. Deri se dok ti glava ne otpadne", rekao je stari Moris. "Šta je, hoćeš da ti roditelji saznaju da si spavao sa kurvom? Tako fini klinac kao ti?" Bio je prilično lukav, na svoj ljigavi način. Ozbiljno.

"Ostavite me na miru. Da ste mi *rekli* deset, druga stvar. Ali lepo sam čuo kad ste..."

"Hoćeš li da iskopaš tu kintu već jednom?" Priterao me do samih vrata. Gotovo je stajao na meni, njegov odvratni matori dlakavi trbuh i sve.

"Ostavite me na miru. Nosite se bestraga iz moje sobe", rekoh. Ruke su mi i dalje bile skrštene. Ljudi moji, kakav sam bio mamlaz.

Onda je Sani prvi put progovorila. "Ej, Morise. Da mu uzmem novčanik, a? Eno ga na onom - kako se zvaše."

"Aha, uzmi ga."

"Ne diraj moj novčanik!"

"Već sam ga uzela", rekla je Sani. Mahnula je s pet dolara u mom pravcu. "Vidiš? Uzimam samo onih pet što si dužan. Nisam ja lopov."

Iznenada, zaplakao sam. Sve bih dao da nisam, ali plakao sam. "Ne, niste vi lopovi", rekoh. "Samo kradete mojih pet..."

"Jezik za zube", reče stari Moris i munu me.

"Pusti ga, ej", reče Sani. "Ajmo, ej. Uzeli smo kintu što nam duguje. Idemo. Ajmo, ej."

"Idem", rekao je stari Moris. Ali nije.

"Ozbiljno, ej, Morise. Pusti ga, ej."

"A ko ga dira?" rekao je, bajagi nedužno. A onda, šta je uradio - gadno me čvrknuo prstom po pidžami. Neću da kažem *gde* me čvrknuo, ali gadno je zbolelo. Rekao sam mu da je odvratni moronski degenerik. "Šta to?" kazao je. Stavio je ruku iza uva, kao da je gluv. "Šta to? Šta sam ja?"

I dalje sam kao plakao, šta li. Toliko sam bio besan i iznerviran i sve. "Degenerik odvratni, eto šta si", rekao sam. "Ti si debilni lopovski degenerik i za koju godinu bićeš jedan od onih bednika što saleću ljude po ulici da im udele za kafu. Bićeš sav kaljav i umazan slinama i..."

Onda me mlatnuo. Nisam čak ni pokušao da se uklonim ili sagnem. Samo sam osetio taj strahoviti udarac pesnicom u stomak.

Ipak, nisam bio nokautiran ili nešto, jer pamtim kako sam gledao s poda i video kako oboje izlaze i zatvaraju vrata. Prilično sam dugo ostao na podu, kao onda sa Stredleterom. Samo što sam ovog puta mislio da umirem. Bilo je kao da se davim ili nešto. Stvar je bila u tome što nisam mogao da dišem. Kad sam najzad ustao, odvukao sam se sav zgrčen do kupatila, držeći se za stomak i sve.

Ali ja sam lud. Najozbiljnije. Negde na pola puta do kupatila počeo sam da izigravam kako imam metak u stomaku. Stari Moris me upucao. Sada sam išao u kupatilo da cimmem solidan gutljaj burbona ili nečeg, da mi sredi živce i pomogne mi da *stvarno* krenem u akciju. Zamislio sam sebe kako izlazim iz prokletog kupatila, obučen i sve, s revolverom u džepu, teturajući se malo. Onda silazim niz stepenice umesto liftom. Pridržavam se za ogradu dok mi krv povremeno curka s jednog kraja usta. I šta radim - spuštam se dva-tri sprata držeći se za stomak - krv na sve strane - a onda pozivam lift. Čim stari Moris otvori lift i ugleda me s revolverom u ruci, počinje da vrišti, skičavim kukavičkim izbezumljenim glasom, da ga ostavim na miru. Ali ja ga svejedno rešetam. Šest metaka pravo u njegov debeli dlakavi trbuh. Onda bacam revolver u otvor od lifta - pošto sam obrisao otiske i sve. Zatim se odvlačim do sobe i telefoniram Džejn koja dolazi i previja mi stomak. Zamislio sam je kako mi pridržava cigaretu dok krvarim i sve.

Prokleti filmovi. Stvarno mogu da upropaste čoveka. Bez zezanja.

Ostao sam jedno sat vremena u kupatilu, kupajući se i sve. Onda sam se vratio u krevet. Poprilično mi je trebalo da zaspim - nisam čak ni bio umoran - ali sam na kraju ipak zaspao. U stvari, došlo mi je bilo da se ubijem. Došlo mi je da skočim kroz prozor. Verovatno bih to i uradio da sam bio siguran kako će neko da me pokrije čim padnem na zemlju. Nisam želeo da gomila idiotskih kulova zija u mene onako krvavog.

15

Nisam baš dugo spavao jer mislim da je bilo tek oko deset kad sam se probudio. Osetio sam popriličnu glad, čim sam popužio cigaretu. Poslednje što sam jeo bila su ona dva hamburgera kad sam sa Drosarom i Eklijem išao u Edžerstaun. To je bilo veoma davno. Pre pedeset godina, činilo se. Telefon mi je bio pri ruci, pa sam već krenuo da zovem dole i naručim da mi pošalju doručak, ali nešto sam se kao plašio da ga možda ne donese stari Moris. Ako mislite da sam umirao od želje da ga vidim, očigledno niste čitavi. I tako sam samo ostao da se izležavam i popužio još jednu cigaretu. Pomislio sam da okrenem Džejn, da vidim da li je stigla kući i sve, ali nisam bio baš raspoložen za to.

Šta sam uradio - okrenuo sam Sali Hejs. Išla je u školu 'Meri A. Vudraf' i znao sam da je kod kuće, jer sam nekoliko nedelja pre toga dobio pismo od nje. Nisam bio preterano lud za njom, ali znao sam je godinama. Dugo sam smatrao da je prilično inteligentna, toliko sam bio glup. Sve zato što je znala dosta toga o pozorištu, predstavama, književnosti i svemu tome. Ako neko zna dosta toga o tim stvarima, treba vam poprilično dugo da provalite da li je stvarno glup ili ne. Meni su bile potrebne čitave *godine*, u slučaju stare Sali. Mislim da bih to mnogo ranije provalio da se nismo toliko ljubakali. To je moj veliki problem, što većito mislim da je svaka devojka s kojom se ljubakam prilično inteligentna osoba. Naravno, to nema baš nikakve veze jedno s drugim, ali ja svejedno tako razmišljam.

Sve u svemu, okrenuo sam njen broj. Prvo se javila njihova devojka. Zatim njen otac. Na kraju ona. "Sali", rekoh.

"Da - ko je to?" rekla je. Folirala je malo.

Rekao sam već njenom ocu ko sam.

"Holden Kolfild. Kako si?"

"Holdene! Odlično sam! Kako si ti?"

"Solidno. Nego, kako si inače? Mislím, kako škola i sve?"

"Odlično", rekla je. "Mislím - znaš".

"Dobro. Slušaj sad. Pitao sam se da li si danas zauzeta ili nešto. Nedelja je, ali uvek ima poneki matine nedeljom. Dobrotvorni ili nešto. Hoćeš li da ideš, možda?"

"Baš bih volela. Sjajno."

Sjajno. Ako postoji neka reč koju mrzim, to je sjajno. Toliko je lažna. Na trenutak mi je došlo da joj kažem da zaboravi na matine. Ali tupili smo još malo o koječemu. To jest, ona je tupila. Teško je bilo da se dođe do reči. Prvo mi je pričala o nekom liku sa Harvarda - verovatno neki brucoš, ali ona to, naravno, nije rekla - koji je spopadao kao mutav. Telefonirao joj *noću i danju*. Noću i danju - to me oborilo. Onda mi je pričala o nekom drugom liku, nekom pitomcu iz Vest Pointa, koji je takođe sekao vene za njom. Jaka stvar. Rekao sam joj da dođe ispod sata kod Biltmora u dva i da ne kasni jer predstava verovatno počinje u pola tri. Uvek je kasnila. Onda sam spustio slušalicu. Zamarala me, ali stvarno je bila zgodna.

Pošto sam zakazao sudar sa starom Sali, ustao sam iz kreveta, obukao se i spakovao kofer. Pre nego što sam izašao iz sobe, pogledao sam još jednom kroz prozor da vidim kako napreduju svi oni perverznejaci, ali svima su bile spuštene roletne. Ujutro su bili oličenje čednosti. Onda sam se spustio liftom i odjavio se. Nigde naokolo nisam video starog Morisa. Nisam se, naravno, polomio da ga pronađem, strvinu.

Uzeo sam taksi ispred hotela, ali uopšte nisam znao kuda bih krenuo. Nisam imao gde. Tek je bila nedelja, a kući nisam mogao do srede - ili *najranije* utorka. A zaista mi se nije išlo u neki drugi hotel da me zaboli glava. I tako, šta sam uradio - rekao sam taksisti da me vozi do Velike centralne stanice. To je bilo odmah kod Biltmora, gde je trebalo da se nađem

sa Sali u dva, pa sam smislio da ostavim kofere u jednu od onih gvozdениh kaseta od kojih ti daju ključ, a zatim odem negde na doručak. Baš sam ogladneo. U taksiju sam izvadio novčanik i kao prebrajao novac. Ne sećam se koliko mi je tačno ostalo, ali uopšte nije bilo neko bogatstvo. Spiskao sam gomilu para za samo dve nedelje. Najozbiljnije. U suštini sam prokleti rasipnik. Što ne potrošim, to izgubim. Svaki čas zaboravljam da pokupim kursor, po restoranima, noćnim klubovima i svuda. To izluđuje moje roditelje. Ne može im se zameriti zbog toga. Otac mi je, međutim, prilično bogat. Ne znam koliko zarađuje - nikada nije razgovarao sa mnom o tome - ali poprilično, verujem. On je advokat neke korporacije. Takvi samo zgrću pare. Još nešto po čemu znam da mu prilično dobro ide je što stalno ulaže novac u predstave na Brodveju. Ali one redovno propadaju, pa majku užasno nervira kada on to radi. Otkako je moj brat Eli umro, ona stalno ima probleme sa zdravljem. Veoma je nervozna. To je još jedan razlog što mi je bilo stravično mrsko da ona sazna kako su me ponovo izbacili.

Kada sam ostavio kofere u jednu od tih gvozdениh kaseta na stanici, otišao sam u neki mali sendvič-bar i doručkovao. Uzeo sam prilično obilan doručak za svoje navike: oranž-đus, jaja sa šunkom, tost i kafu. Obično samo popijem malo oranž-đusa. Nisam neka izelica. Najozbiljnije. Zato sam tako proketo mršav. Trebalo je da se držim neke ishrane s mnogo škroba i ne znam čega, kako bih popravio kilažu i sve, ali nikada to nisam uradio. Kad izađem nekud, obično uzmem samo sendvič sa ementalerom i laktomalt. Nije mnogo, ali u laktomaltu ima dosta raznih vitamina. H. V. Kolfild. Holden Vitamin Kolfild.

Dok sam jeo jaja, ušle su dve časne sestre sa koferima - pretpostavio sam da prelaze iz manastira u manastir ili negde i čekaju voz - i sele za šank odmah pored mene. Izgleda da nisu znale šta da urade sa koferima, pa sam im pomogao. Imale su one kofere krajnje jeftinog izgleda - one što nisu od prave kože ili nečega. To i nije važno, znam, ali mrzim kad neko ima jeftine kofere. Grozno zvuči kad se kaže, ali stvarno bih mogao čak i da zamrzim nekog, onako *na prvi pogled*, ako ima jeftine kofere. Jednom se desilo tako nešto. Kad sam bio u Elkton Hilsu, neko vreme sam delio sobu sa tim učenicom, Dik Sleglom, koji je imao takve neke krajnje jeftine kofere. Uvek ih je držao pod krevetom umesto na polici, tako da niko ne može da ih vidi kako stoje pored mojih. To me stravično deprimiralo i stalno mi je dolazilo da izbacim moje kofere napolje ili nešto, ili da ih čak *menjam* za njegove. Moji su bili od 'Mark Krosa', prava goveđa koža i ne znam šta, i pretpostavljam da su koštali lepu paricu. Ali smešna je to priča. Evo kako je

bilo. Na kraju sam gurnuo *moje* kofere pod krevet, umesto da ih ostavim na polici, tako da stari Slegl ne dobije zbog njih neki prokleti kompleks niže vrednosti. Ali evo šta je on uradio. Sutradan pošto sam strpao moje kofere pod krevet, on ih je izvukao i vratio ih na policu. Uradio je to - a trebalo mi je vremena da shvatim - zato što je hteo da ljudi pomisle kako su ti koferi *njegovi*. Najozbiljnije. Bio je vrlo čudan tip, kad je reč o tome. Uvek je, na primer, govorio s visine o tim mojim koferima. Stalno je govorio da su suviše novi i buržujski. To mu je bio najomiljeniji izraz. Negde ga je pročitao ili ga je negde čuo. Sve što je meni pripadalo bilo je buržujsko. Čak je i moje naliv-pero bilo buržujsko. Večito ga je pozajmljivao od mene, ali je svejedno bilo buržujsko. Delili smo sobu samo dva meseca. Onda smo obojica tražili premeštaj. Što je najsmušnije, nekako mi je nedostajao kad smo premešteni, jer je imao neviđen smisao za humor pa smo se luđački zezali ponekad. Ne bih se iznenadio da sam i ja njemu nedostajao. U početku se samo šalio kad je nazivao moje stvari buržujskim i to mi uopšte nije smetalo - bilo je na neki način smešno, u suštini. A onda, posle nekog vremena, postalo je očigledno da se ne šali više. Problem je što je stvarno teško deliti sobu s nekim kad su tvoji koferi mnogo bolji od njegovih - ako su tvoji stvarno neki *dobri*, a njegovi nisu. Čovek bi pomislio kako bi tom drugom - ako je inteligentan i sve, i ako ima dovoljno smisla za humor - bilo sasvim svejedno čiji su koferi bolji, ali nije tako. Bez zezanja. To je jedan od razloga što sam delio sobu s takvim skotom kao što je Stredleter. Bar su mu koferi bili isto tako dobri kao moji.

Sve u svemu, te dve časne sestre su sedele pored mene, pa smo kao odvojili neki razgovor. Ona odmah do mene imala je jednu od onih korpi od pruća kakve nose časne sestre i devojke iz Vojske spasa kada prikupljaju novac oko Božića. Vidate ih kako stoje na čoškovima, posebno na Petoj aveniji, ispred velikih robnih kuća ili negde. I tako, ona do mene je ispustila korpu na pod pa sam se sagnuo i podigao je. Upitao sam da li je možda prikupljala dobrotvorne priloge napolju ili nešto. Rekla je da nije. Rekla je da nije mogla da joj stane u kofere kad je pakovala stvari pa je zato nosi. Baš se lepo smešila kad gleda u čoveka. Imala je veliki nos i one naočare s nekim kao gvozdenim okvirom koje nisu baš mnogo atraktivne, ali lice joj je bilo izuzetno ljubazno. "Mislio sam, ako skupljate priloge, da bih mogao da priložim nešto", rekao sam joj. "Mogli biste da sačuvate taj novac dok ne počnete da skupljate priloge."

"O, kako je to lepo od vas", rekla je, a ona druga, njena prijateljica, pogledala je u mene. Ta druga je čitala neku malu crnu knjigu dok je pila

kafu. Knjiga je ličila na Bibliju, ali bila je mnogo tanja. U svakom slučaju, bila je to neka knjiga biblijskog tipa. Obe su uzele samo tost i kafu za doručak. To me deprimiralo. Mrzim kad jedem jaja sa šunkom ili nešto, a neko drugi uzme samo tost i kafu.

Dopustile su mi da im dam deset dolara kao prilog. Stalno su me pitale jesam li siguran da mogu da dozvolim sebi toliko i sve. Rekao sam im da imam prilično mnogo para, ali činilo se da mi ne veruju. Na kraju su, ipak, uzele. Obe su mi toliko zahvaljivale da je već postalo neprijatno. Skrenuo sam razgovor na opšta mesta i pitao ih kuda su krenule. Rekle su da su učiteljice, da su tek stigle iz Čikaga i da će voditi nastavu u nekom manastiru na 168. ili 186. ulici, ili nekoj od onih ulica skroz na periferiji. Ona pored mene, s gvozdanim naočarima, rekla je da predaje engleski, a njena prijateljica istoriju i američki ustav. Onda sam počeo da se pitam, kao nezdrav, šta li misli ona pored mene, što predaje engleski - pošto je časna sestra i sve - kad čita neke knjige koje spadaju u lektiru ili nešto. Knjige koje ne moraju obavezno da se vrte oko seksa, ali u kojima ipak ima nekih ljubavnika ili nečega. Uzmimo, na primer, staru Justasju Vaj u *Povratku u zavičaj* Tomasa Hardija. Nije bila preterano seksi ili nešto, ali čak i tada ne možeš da se ne pitaš šta časna sestra može da misli kada čita o staroj Justasji. Ali ništa nisam rekao, naravno. Rekao sam samo da mi engleski najbolje ide.

"O, zaista! O, tako mi je drago!" rekla je ona s naočarima, što je predavala engleski. "Šta ste čitali ove godine? Baš bih volela da znam." Bila je zaista ljubazna.

"Pa, uglavnom smo čitali stare Anglosaksonce, Beovulfa, pa starog Grendela i Lorda Randala i sve to. Ali povremeno je trebalo da pročitamo nešto van programa, za bolji uspeh. Pročitao sam *Povratak u zavičaj* Tomasa Hardija i *Romea i Juliju* i *Julija...*"

"O, Romea i Juliju! Divno! Mora da vam se dopalo!" Nije baš reagovala kao časna sestra.

"Da. Jeste. Baš mi se svidelo. Bilo je i nekih stvari koje mi se nisu toliko dopale, ali prilično je dirljivo, u celini."

"Šta vam se nije dopalo? Možete li da se setite?"

Moram da priznam, bilo mi je nezgodno, u neku ruku, da sa njom pričam o *Romeu i Juliji*. Mislim, ta drama se, na nekim mestima, poprilično

vrti oko seksa, a ona je ipak bila časna sestra, ali *pitala* me, pa sam malo popričao o tome s njom.

"Ovaj, nisam baš preterano zaluđen za Romea i Juliju", rekao sam joj. "Mislim, volim ih, ali - ne znam, u suštini. Na momente postaju prilično dosadni. Mislim, mnogo sam više žalio kad je ubijen Mercurio nego kad su umrli Romeo i Julija. Stvar je u tome što mi se Romeo nije više toliko sviđao kad je Mercurio izbo nožem onaj Julijin rođak - kako se ono zvao...?"

"Tibalt."

"Tako je. Tibalt", reko. Većito zaboravljam ime tog lika. "Romeo je bio kriv za to. Mislim, Mercurio mi se najviše svideo u celom komadu. Ne znam. Svi ti Montegi i Kapuleti nisu tako loši - posebno Julija - ali Mercurio, on je bio - teško je to objasniti. Bio je tako pametan i duhovit i sve. Problem je što me izluđuje kad neko pogine - posebno neko tako pametan i duhovit i sve - i to još krivicom nekog drugog. A Romeo i Julija - bili su bar sami sebi krivi."

"U koju školu idete?" pitala me. Verovatno je htela da izbegne dalji razgovor o Romeu i Juliji.

Rekao sam joj da idem u Pensi. Čula je za tu školu, rekla je, i dodala kako je to veoma dobra škola. Nisam hteo da komentarišem. Onda je ona druga, što je predavala istoriju i ustav, rekla kako bi bilo bolje da požure. Uzeo sam njihov račun, ali nisu mi dopustile da platim. Ona s naočarima me naterala da joj ga vratim.

"Bili ste već previše darežljivi", rekla je. "Zaista ste divan dečak." Bila je stvarno draga. Podsetila me malo na majku starog Ernesta Moroua, onu koju sam upoznao u vozu. Kad se smešila, uglavnom. "*Izuzetno* nam je prijao razgovor sa vama", rekla je.

Rekao sam da je i meni mnogo prijao razgovor sa njima. Što sam zaista i mislio. Prijao bi mi čak i više da se nisam nekako bojao, sve vreme dok sam razgovarao sa njima, da će iznenada pokušati da utvrde da li sam katolik. Katolici uvek pokušavaju da utvrde da li si katolik. To mi se često dešava, delimično zato što imam irsko prezime, a većina ljudi irskog porekla su katolici. U suštini, moj otac je i *bio* katolik. Prestao je da bude, međutim, kad se oženio mojom majkom. Ali katolici uvek pokušavaju da utvrde da li si katolik, čak i kad ti ne znaju prezime. Upoznao sam jednog dečaka,

katolika, Luisa Šenija, kad sam bio u Hutonu. Bio je prvi s kim sam se tamo upoznao. Sedeli smo na prve dve stolice pred prokletom ambulantom, prvog dana škole, i čekali na pregled, pa smo kao odvojili neki razgovor o tenisu. Prilično se interesovao za tenis, kao i ja. Rekao mi je da svakog leta ide na prvenstvo u Forest Hills, a ja sam mu rekao kako i ja idem, i onda smo prilično dugo razgovarali o nekim poznatijim teniserima. Znao je dosta toga o tenisu za svoj uzrast, ozbiljno. Zatim, posle nekog vremena, usred prokletog razgovora, upitao me: "Da nisi slučajno video gde je katolička crkva ovde u gradu?" Stvar je u tome što se lepo videlo, iz načina na koji me pitao, kako pokušava da utvrdi da li sam katolik. Najozbiljnije. Ne mislim da je gajio neke predrasude ili nešto, ali prosto je hteo da zna, to je sve. Baš se uneo u taj razgovor o tenisu, ali videlo se da *bi jos više* uživao u svemu tome da sam bio katolik. Takve stvari me totalno izluđuju. Ne kažem da nam je to upropastilo razgovor ili nešto - nije - ali mu svakako ni najmanje nije doprinelo. Eto zašto mi je bilo drago što me te dve časne sestre nisu pitale da li sam katolik. To ne bi pokvarilo razgovor, ali bi ve-rovatno bio drukčiji. Nije da nešto *osudujem* katolike. Nimalo. I ja bih bio takav, verovatno, da sam katolik. Samo, to je u neku ruku isto kao oni koferi o kojim sam vam pričao. Hoću da kažem kako nije dobro za neki normalan razgovor. To je sve što hoću da kažem.

Na kraju su ustale da pođu, te dve časne sestre, i onda sam uradio nešto vrlo glupo, krajnje neprijatno. Pušio sam cigaretu i, kad sam ustao da se pozdravim s njima, slučajno sam im dunuo nešto dima u lice. Nisam to hteo, ali desilo se. Izvinjavao sam se kao sumanut, a one su bile vrlo učtive i ljubazne povodom toga, ali je svejedno bilo vrlo neprijatno.

Kad su otišle, počeo sam da žalim što sam im dao samo deset dolara kao prilog. Ali problem je bio što sam se već dogovorio sa Sali Hejs, da idemo na matine, pa je trebalo da sačuvam neku paru za karte i ostalo. Ipak, svejedno mi je bilo žao. Prokleti novac. Uvek ti na kraju upropasti raspoloženje.

Kad sam doručkovao, bilo je tek negde oko podne, a sa Sali je trebalo da se nađem čak u dva, pa sam krenuo u dugačku šetnju. Nikako nisam prestajao da mislim na one časne sestre. Stalno sam mislio na tu staru korpu od pruća s kojom su išle naokolo i skupljale priloge kad nisu predavale u školi. Pokušavao sam da zamislim moju majku ili nekoga, na primer tetku, ili onu suludu majku Sali Hejs, kako stoji pred robnom kućom i skuplja priloge za sirotinju u neku staru korpu. Teško je to bilo zamisliti. Ne toliko moju majku koliko one druge dve. Moja tetka je poprilično sklona dobrotvornim akcijama - radi dosta toga za Crveni krst i ostalo - ali ona se vrlo elegantno oblači i, kad radi nešto u dobrotvorne svrhe, uvek je krajnje doterana i nakarminisana i sve. Nisam mogao da je zamislim kako išta radi u dobrotvorne svrhe ako bi pritom morala da bude odevena u crno i bez karmina na ustima. A tek majka Sali Hejs. Isuse Hriste. Ta bi išla naokolo s korpom i skupljala priloge samo pod uslovom da je svako poljubi u dupe pre nego što priloži nešto. Ako bi samo ubacivali pare u korpu i onda se udaljavali bez reči, ignorišući je i sve, odustala bi za sat vremena. Dosadilo bi joj. Vratila bi korpu i otišla pravo u neki izvikani lokal na ručak. To je ono što mi se dopalo kod tih časnih sestara. Videlo se, pre svega, da one nikada ne ručaju na izvikanim mestima. Baš me rastužilo kad sam pomislio da one nikada ne ručaju na izvikanim mestima ili negde. Znao sam da to nije toliko važno, ali svejedno me rastužilo.

Uputio sam se ka Brodveju, tek onako, jer godinama nisam bio tamo. Osim toga, hteo sam da nađem neku prodavnicu ploča koja radi nedeljom. Bila je jedna ploča koju sam hteo da kupim Febi, "Mala Širli Bins". Tu ploču je bilo veoma teško naći. Pesa je bila o nekoj devojčici koja neće da izađe iz kuće jer su joj ispala dva prednja zuba, pa se stidi zbog toga. Čuo sam je u Pensiju. Imao je jedan dečak sa gornjeg sprata, pa sam pokušao da je kupim od njega, jer sam znao da bi oborila Febu, ali nije hteo da je proda. To je vrlo stara, fenomenalna ploča koju je snimila ona crnačka pevačica, Estel Flečer, pre nekih dvadeset godina. Peva je u diksilend stilu, vrlo kuplerajski, pa ne zvuči ni najmanje otužno ili sentimentalno. Da je pevala neka bela pevačica, to bi zvučalo stravično *ljupko*, ali je stara Estel Flečer odlično znala svoj posao i to je bila jedna od najboljih ploča koju sam ikad čuo. Mislio sam da je kupim u nekoj radnji koja radi nedeljom i ponesem je u park. Bila je nedelja, a Feba često ide nedeljom u park, da se vozi na rolšuama. Znao sam gde najčešće odlazi.

Nije bilo tako hladno kao prethodnog dana, ali sunce se još nije probilo pa nije bilo naročito prijatno za šetnju. Ali bilo je nešto lepo. Baš ispred

mene išla je neka porodica koja kao da je tek izašla iz crkve - otac, majka i dečkić od oko šest godina. Izgledali su nekako siromašno. Otac je na glavi imao jedan od onih šešira bisernosive boje kakve često nose siromašni ljudi kad žele da deluju elegantno. On i njegova žena samo su išli napred i razgovarali, ne obraćajući pažnju na dečaka. Mali je bio prva liga. Hodao je ulicom, umesto po trotoaru, ali uz sam ivičnjak. Pravio se kao da hoda po vrlo ravnoj liniji, kako to klinci rade, i sve vreme je samo pevušio nešto. Prišao sam mu bliže da čujem šta peva. Pevao je onu pesmu "Ulovi li neko nekog dok kroz žito ide". Imao je i lep glasić. Pevao je tek onako, za sebe, lepo se videlo. Automobili su jurili ulicom, kočnice škripale na sve strane, roditelji nisu obraćali pažnju na njega, a on samo išao uz ivičnjak i pevao "Ulovi li neko nekog dok kroz žito ide". To mi je popravilo raspoloženje. Nisam se više osećao tako potišten.

Brodvej je bio prljav i zakrčen svetom. Bila je nedelja i tek oko podne, ali je svejedno bila gužva. Svi su žurili u bioskope - u Paramunt ili Astor ili Strend ili Kapitol ili neko drugo suludo mesto. Svi su bili lepo doterani, jer je bila nedelja, i zato je sve to bilo još gore. Ali najgore od svega je što se lepo videlo da svi oni *žele* da idu u bioskop. Nisam bio u stanju da ih gledam. Mogu da shvatim kad neko ide u bioskop zato što nema šta drugo da radi, ali kad neko zaista *želi* da ide i čak žuri da tamo što pre stigne, onda me to užasno deprimira. Pogotovo ako vidim milione ljudi kako stoje u jednom od onih dugih, stravičnih redova duž čitavog bloka, čekajući s tim neviđenim strpljenjem na karte i sve. Ljudi moji, jedva sam čekao da se sklonim s prokletog Brodveja. Imao sam sreće. U prvoj prodavnici ploča u koju sam ušao imali su "Malu Širli Bins". Naplatili su mi pet dolara za nju, jer je tako retka, ali nije mi bilo važno. Ljudi moji, to me odjednom tako usrećilo. Jedva sam čekao da stignem u park i potražim Febu da bih joj dao ploču ako je tamo.

Kad sam izašao iz prodavnice ploča, prolazio sam pored nekog dragstora i pomislio da možda okrenem Džejn i vidim da li je stigla kući za raspust. I tako sam ušao u govornicu i pozvao je. Jedini je problem bio što se javila njena majka pa sam morao da prekinem. Nisam bio raspoložen da se upuštam u neki razgovor sa njom. Ionako ne ludujem da pričam s majkama devojaka preko telefona. Ipak, trebalo je *bar* da je pitam da li je Džejn stigla kući. Ne bih umro. Ali nisam imao volje za to. Čovek stvarno treba da bude posebno raspoložen za takve stvari.

Ostalo mi je samo još da nabavim proklete karte za matine, pa sam

kupio novine da vidim koje se predstave daju. Pošto je bila nedelja, davale su se samo tri predstave. I tako, šta sam uradio - otišao sam i kupio dve karte u parteru za *Znam svoju ljubav*. To je bila dobrotvorna predstava ili nešto. Nisam bio preterano raspoložen da je gledam, ali znao sam da će Sali, kraljica folirantkinja, zabalaviti od sreće kad joj budem rekao da imam karte za to, jer su glumili Lantovi i sve. Obožavala je predstave koje su važile za vrlo ozbiljne i intelektualne, s Lantovima ili nekim. Za razliku od mene. Nisam ljubitelj bilo kakvih predstava, ako baš hoćete da znate. Nisu tako loše kao filmovi, ali svakako nisu nešto za čim bi se ludovalo. Pre svega, mrzim glumce. Nikada se ne ponašaju kao ljudi. Oni samo *misle* da se tako ponašaju. Neki od boljih glumaca uspevaju u tome, vrlo slabašno, ali to nije nimalo zabavno za gledanje. A kad je neki glumac stvarno dobar, uvek se lepo vidi kako on *zna* da je dobar, i to sve pokvari. Uzmite, na primer, ser Lorensa Olivijeja. Gledao sam ga u *Hamletu*. D.B. je vodio Febu i mene da ga vidimo, prošle godine. Prvo nas je odveo na ručak, a onda u bioskop. On je to već gledao i, po onom kako je pričao o filmu za vreme ručka, jedva sam čekao da ga i ja vidim. Ali nije mi se mnogo dopao. Jednostavno ne vidim šta je toliko čudesno u ser Lorensu Olivijeju, to je sve. On ima neviđen glas i stravično dobro izgleda i lepo je gledati ga kada hoda ili se mačuje ili nešto, ali uopšte nije bio onakav kako je D.B. opisao Hamleta. Pre je bio kao neki prokleti general, umesto neki tužan, izmučen tip. Najbolje u celom filmu bilo je kada Ofelijin brat - onaj što na kraju vodi dvoboj sa Hamletom - odlazi na put, a otac mu deli gomilu saveta. Dok mu otac tako deli savete, Ofelija se kao ludira sa bratom, vadi njegov bodež iz korica i zadirkuje ga, dok se on kao trudi da izgleda zainteresovan za pridike svoga oca. To je bilo lepo. Baš mi se dopalo. Ali retko se vide takve stvari. Jedino što se Febi dopalo bilo je kada Hamlet tapše svog psa po glavi. To joj je bilo komično i lepo, a i bilo je. Moraću da pročitam tu dramu. Problem je sa mnom što te stvari moram uvek sam da pročitam. Kad to neko glumi, jedva ga i slušam. Stalno brinem da li će već u sledećem trenutku uraditi nešto lažno i izveštačeno.

Kad sam kupio karte za tu predstavu s Lantovima, uzeo sam taksi do parka. Mogao sam da odem podzemnom ili nečim, jer sam malo utanjio s kintom, ali hteo sam da se što pre sklonim sa prokletog Brodveja.

U parku je bilo bezvezno. Nije bilo mnogo hladno, ali sunce se još nije probilo i činilo se da u parku nema ničeg osim pasjeg izmeta, staračkih ispljuvaka i opušaka od cigara, a sve su klupe izgledale vlažne za sedenje. To je baš deprimiralo i, s vremena na vreme, bez ikakvog razloga, čovek bi

se naježio u hodu. Ni najmanje nije izgledalo da će uskoro Božić. Nije izgledalo da će *bilo šta* uskoro da bude. Ali svejedno sam produžio do Mala, jer Feba obično ide tamo kada je u parku. Ona voli da se roľšua kod podijuma za orkestar. Čudna stvar. To je isto mesto na kojem sam i ja voleo da se roľšua kao dete.

Međutim, kad sam stigao tamo, nisam je video nigde u blizini. Bilo je neke dece na roľšuaama, a dva klinca su igrala badminton s mekanom loptom, ali Febe nije bilo. Video sam, ipak, jednu devojčicu njenih godina kako sedi sasvim sama na klupi i priteže roľšue. Pomislio sam da možda poznaje Febu i da bi mogla da mi kaže gde je ili nešto, pa sam prišao, seo pored nje i pitao je: "Da ne poznaješ slučajno Febu Kolfild?"

"Koga?" rekla je. Na sebi je imala farmerke i jedno dvadeset džempera. Videlo se da ih njena majka plete ili nešto, jer su bili stravično grubo urađeni.

"Feba Kolfild. Stanuje na Sedamdeset prvoj ulici. Ide u četvrti razred, tamo u..."

"Ti znaš Febu?"

"Aha, ja sam joj brat. Znaš li možda gde je?"

"Ona je u razredu gospođice Kelon, je P da?" rekla je mala.

"Ne znam. Da, mislim da jeste."

"Onda je verovatno u muzeju. *Mi* smo išli prošle subote", rekla je.

"U koji to muzej?"

Slegla je ramenima. "Ne znam", rekla je. "Muzej".

"Znam, ali koji - onaj sa slikama ili onaj gde su Indijanci?"

"Onaj gde su Indijanci."

"Mnogo ti hvala", rekoh.

Ustao sam i pošao, ali onda sam se iznenada setio da je nedelja. "Danas

je *nedelja*", rekao sam malo.

Pogledala je naviše u mene. "Oh. Onda nije tamo."

Muku je mučila da pritegne rošue. Nije imala rukavice i ruke su joj bile skroz crvene i hladne. Pomogao sam joj malo. Ljudi moji, godinama nisam držao ključ od rošua u ruci. Nije mi, ipak, bilo ništa neobično. Možete da mi date ključ od rošua i za pedeset godina, u mrklom mraku, i opet ću znati šta je. Zahvalila mi je i sve kad sam joj pritegao rošue. Bila je veoma dobra, ućtiva devojčica. Isuse, volim kad je neko dete tako dobro i ućtivo kad mu pritegneš rošue ili nešto. Deca su uglavnom takva. Najozbiljnije. Pitao sam je nije li možda raspoložena da popije sa mnom vruću čokoladu ili nešto, ali rekla je ne, hvala. Rekla je kako mora da se nađe sa drugaricom. Devojčice uvek moraju da se nađu s nekom drugaricom. To me obara.

Iako je bila nedelja, pa Feba nije bila tamo sa svojim razredom, i mada je bilo tako vlažno i odvratno napolju, prošao sam pešice kroz čitav park, sve do Prirodnjačkog muzeja. Znao sam da je to muzej na koji je mislila ona mala s ključem od rošua. Znao sam ceo taj muzej kao sopstveni džep. Feba je išla u istu školu u koju sam ja išao kao dete, i stalno smo visili tamo. Imali smo tu učiteljicu, gđicu Ejgltinger, koja nas je vodila gotovo svake božje subote. Ponekad smo gledali životinje, a ponekad one stvari koje su pravili Indijanci, u stara vremena. Lonce i korpe od pruća i druge stvari u tom stilu. Uvek me obuzme neka sreća kad se toga setim. Čak i sad. Sećam se da smo, kad odgledamo sve te indijanske stvari, obično išli da gledamo neki film u onoj velikoj sali. Kolumba. Uvek su prikazivali kako Kolumbo otkriva Ameriku, grdno se mućeći da nagovori starog Ferdinanda i Izabelu da mu pozajme novac s kojim bi kupio brodove, i kako onda mornari dižu protiv njega pobunu i sve. Nikome nije bilo preterano stalo do starog Kolumba, ali uvek si imao dosta bombona i žvaka i svačega, a u toj sali je tako lepo mirisalo. Uvek je mirisalo kao da napolju pada kiša, čak i kad nije padala, i bio si u jedinom lepom, suvom i toplom mestu na čitavom svetu. Voleo sam taj prokleti muzej. Sećam se da je moralo da se prođe kroz Indijansku odaju kako bi se stiglo do te sale. Bila je to duga, veoma duga prostorija i trebalo je samo da se šapuće kad se prolazi kroz nju. Učiteljica je išla prva, a za njom je išao razred. Išlo se po dvoje, i svakoje imao svog para. Moj par je najčešće bila jedna devojčica koja se zvala Gertruda Levin. Uvek je htela da se držimo za ruke, a ruka joj je večito bila lepljiva ili znojava ili nešto. Pod je bio od mermera i, ako bi imao neke klikere u ruci i ispustio ih, odskakali

bi kao ljudi po čitavom podu i napravili stravičnu buku, pa bi učiteljica zaustavljala razred i vraćala se da vidi šta se, kog đavola, dešava. Ali nikad se nije ljutila, ta gđica Ejgltinger. Onda se prolazilo pored onog dugačkog, dugačkog indijanskog ratničkog kanua, dugačkog kao tri prokleta 'kadilaka', s jedno dvadeset Indijanaca u njemu. Neki od njih su veslali, a neki samo stajali, surovog izgleda, i svima su lica bila išarana ratničkim bojama. U zadnjem delu kanua bio je neki sablastan tip, s maskom na licu. To je bio vrač. Uvek me hvatala jeza od njega, ali svedjedno sam ga voleo. Ako biste u prolazu dodirnuli neko veslo ili nešto, neki od čuvara bi vam rekao: "Nemojte ništa da dirate, deco", ali uvek bi to rekao ljubaznim glasom, ne kao prokleti pandur ili neko. Zatim se prolazilo pored one velike staklene vitrine u kojoj Indijanci trljaju drvo o drvo da naprave vatru, dok jedna Indijanka veze neki pokrivač. Indijanka koja veze taj pokrivač bila je kao pognuta nad njim i mogle su da joj se vide grudi. Svi smo je uvek krišom zagledali, čak i devojčice, jer su bile još samo deca i nisu imale ništa veće grudi od nas dečaka. A onda, pred samim ulazom u veliku salu, prolazilo se pored onog Eskima. Sedeo je nad rupom u tom zaleđenom jezeru i pecao kroz nju. Pored same rupe ležale su neke dve ribe koje je već ulovio. Ljudi moji, taj muzej je bio pun staklenih vitrina. Bilo ih je čak i više, gore na spratu, s jelenima koji unutra piju vodu iz barica i pticama koje lete na jug da prezime. One najbliže ptice bile su punjene i okačene na žicama, a one pozadi samo naslikane na zidu, ali sve su izgledale kao da stvarno lete na jug i, ako biste sagli glavu i pogledali ih naopačke, izgledale su kao da još više žure da odlete na jug. Najbolje u tom muzeju bilo je, ipak, što je sve uvek ostajalo na istom mestu. Ništa se nije kretalo. Mogao si da odeš sto hiljada puta tamo, a onaj Eskim bi i dalje tek upecao one dve ribe, ptice bi i dalje letele ka jugu, jeleni bi i dalje pili vodu iz onih barica, lepih rogova i lepih tankih nogu, a ona Indijanka golih grudi i dalje bi vezla isti pokrivač. Ništa se ne bi promenilo. Jedino što bi se promenilo bili ste *vi*. Nije da biste bili mnogo stariji ili nešto. Nije baš to, u suštini. Jednostavno biste bili drukčiji, to je sve. Bili biste, recimo, u kaputu. Ili bi devojčica koja vam je poslednji put bila par dobila šarlah, pa biste imali novog para. Ili bi razred vodila neka zamena umesto gđice Ejgltinger. Ili biste prethodno čuli kako se otac i majka užasno svađaju u kupatilu. Ili biste samo prošli pored jedne od onih lokvi na ulici, po kojima se šire benzinske duge. Mislim, bili biste na neki način *drukčiji* - ne umem da objasnim na šta mislim. A čak i kad bih umeo, nisam siguran da bih bio raspoložen za to.

Dok sam tako išao, izvadio sam onu staru lovačku kapu iz džepa i stavio je na glavu. Znao sam da neću sresti nikoga ko me poznaje, a bilo je i

prilično vlažno napolju. Samo sam hodao i hodao i stalno mislio kako Feba ide u taj muzej subotom, kao i ja nekad. Mislio sam kako ona gleda iste one stvari koje sam i ja gledao, i kako će *ona* biti drukčija svaki put kad ih ponovo vidi. Nije da me deprimiralo dok sam mislio o tome, ali nisam baš skakao od radosti. Neke stvari treba da ostanu takve kakve jesu. Lepo bi bilo kad biste mogli da ih strpate u jednu od tih velikih staklenih vitrina i jednostavno ih ostavite tamo. Znam da je to nemoguće, ali je svejedno šteta. Sve u svemu, to je ono o čemu sam razmišljao dok sam tako išao.

Prolazio sam pored jednog vrtića i zastao, posmatrajući dvoje vrlo male dece na klackalici. Jedno od njih bilo je onako debeljuškasto, pa sam stavio ruku na kraj gde je sedelo ono drugo dete, da kao napravim ravnotežu, ali lepo se videlo da im smetam, pa sam ih ostavio na miru.

Onda se nešto čudno desilo. Kad sam došao do muzeja, najednom mi se nije ulazilo u njega, ni za milion dolara. Jednostavno me ništa nije vuklo unutra - a prepešačio sam čitav prokleti park, jedva čekajući da stignem tamo i sve. Da je Feba bila unutra, verovatno bih ušao, ali nije. I tako, samo sam uzeo taksi ispred muzeja i odvezao se do Biltmora. Uopšte mi se nije išlo. Ali imao sam taj prokleti sudar sa Sali.

Bilo je još suviše rano kad sam stigao tamo, pa sam samo seo na jednu od onih kožnih sofa, odmah ispod sata u foajeu, i posmatrao devojke. U mnogim školama raspust je već počeo i bilo je mali milion devojaka koje su sedele i stajale naokolo, čekajući da se pojave njihovi mladići. Devojke sa prekrštenim nogama, devojke sa neprekrštenim nogama, devojke sa neviđenim nogama, devojke sa nikakvim nogama, devojke koje su privlačno izgledale, devojke koje su izgledale kao da bi, kad ih upoznaš, bile prave veštice. Bio je to zaista lep prizor, ako znate na šta mislim. Istovremeno je nekako i deprimirao, jer se čovek stalno pitao šta će se kog đavola *desiti* sa svim tim devojka. Kad izađu iz škole i koledža, mislim. Moglo se pretpostaviti da će većina njih verovatno da se poudaje za neke mamlaze. Za likove koji većito pričaju koliko milja prelazi njihov prokleti auto sa

galonom benzina. Likove koji se ljute i besne kao deca kad ih pobediš u golfu ili čak u nekoj glupavoj igri kao što je ping-pong. Likove koji su jednostavno bezlični. Likove koji nikad ne čitaju knjige. Likove koji su užasno dosadni - ali tu bi trebalo da budem oprezan. Mislim, kad kažem za neke ljude da su dosadni. Ne shvatam baš takve likove. Ozbiljno. Kad sam bio u Elkton Hillsu, jedno dva meseca sam delio sobu s nekim Harisom Meklinom. Bio je vrlo inteligentan i sve, ali je bio jedan od najvećih daveža koje sam ikad upoznao. Imao je neki izrazito hrapav glas i bukvalno nikada nije prestajao da govori. Nikada nije prestajao da govori i, što je najgore, nikada nije govorio nešto što si hteo da čuješ. Ali umeo je jednu stvar. Taj skot je zviždao najbolje na svetu. Nameštao bi krevet ili kačio stvari u plakar - večito je nešto kačio u plakar, što me izluđivalo - i usput zviždao, ako nije nešto pričao tim hrapavim glasom. Umeo je da zviždi čak i klasične stvari, ali najčešće je zviždao džez. Pokupio bi nešto vrlo džezično, kao "Bluz limenog krova" i zviždao tako lepo i lako - baš dok bi kačio stvari u plakar - da je to bukvalno obaralo čoveka. Naravno, nikad mu nisam *rekao* kako mislim da fenomenalno zviždi. Mislim, ne možeš tek tako da prideš nekom i kažeš mu: "Ti fenomenalno zviždiš". Ali delio sam sobu možda puna dva meseca s njim, iako me toliko gušio da sam već bio na ivici ludila, samo zato što je tako fenomenalno zviždao, najbolje od svih koje sam ikad čuo. Zato ne znam šta da mislim o dosadnim likovima. Možda čoveku i ne treba da bude preterano krivo kad vidi kako se neka izuzetna devojka udaje za tako nekog. Oni, većinom, nikome ne čine nažao, a možda svi u potaji fenomenalno zvižde ili nešto. Ko bi to, dođavola, znao? Ja ne.

Najzad sam ugledao Sali kako se penje uz stepenice, pa sam joj pošao u susret. Neviđeno je izgledala. Najozbiljnije. Bila je u nekom crnom kaputu, s nekom kao crnom beretkom na glavi. Gotovo nikad nije nosila šešir ili nešto, ali ta beretka je mnogo lepo izgledala. Najčudnije u svemu tome bilo je što mi je došlo da se oženim njom istog trenutka kad sam je ugledao. Ja sam lud. Nije mi se čak ni *sviđala* toliko, pa ipak mi se iznenada učinilo da sam zaljubljen u nju i da bih se oženio njom. Stvarno sam lud, kunem se.

"Holdene!" rekla je. "Baš divno što te vidim! Prošla je čitava *večnost*" Imala je neki jak, prodoran glas, koji te dovodio u nepriliku kad god izađeš s njom. To je još i moglo da joj prođe - jer je bila tako prokleta zgodna - ali uvek me nerviralo.

"I meni je drago što *tebe* vidim", rekoh. Tako sam stvarno i mislio.

"Kako si, inače?"

"Apsolutno čarobno. Jesam li zakasnila?"

Rekao sam joj da nije, ali kasnila je oko deset minuta, u suštini. Bilo mi je, uostalom, svejedno. Sve one glupe karikature koje štampaju po časopisima i svuda, gde tipovi besne po uličnim ćoškovima zato što im devojke kasne - sve su to nebuloze. Ako devojka lepo izgleda kada dolazi na sudar, koga je briga što kasni? Nikoga. "Bolje da požurimo", reko. "Predstava počinje u dvadeset do tri." Pošli smo niz stepenice prema taksi stanici.

"Šta ćemo gledati?" rekla je.

"Ne znam. Lantove. Samo sam za to našao karte."

"Lantove! O, pa to je čarobno!"

Rekao sam vam da će da zabalavi kada čuje za Lantove.

Povatali smo se malo u taksiju, na putu do pozorišta. Prvo nije htela, jer je bila nakarminisana i sve, ali nastupio sam maksimalno zavodnički pa nije imala kud. Dvapat, kad je prokleti taksi naglo prikočio, malo je falilo da padnem sa sedišta. Ti prokleti taksisti nikada ne gledaju kuda voze, kunem se. A onda, tek da vam predstavim koliko sam lud, kad smo izlazili iz klinča, rekao sam joj da je volim i sve. Bila je to laž, naravno, ali stvar je u tome što sam tako i *mislio* kad sam joj to rekao. Lud sam. Stvarno sam lud.

"O, dragi, i ja tebe volim", rekla je. A onda je, u istom dahu, dodala: "Obećaj mi da ćeš da pustiš kosu. Kratke frizure izlaze iz mode. A imaš tako divnu kosu."

Divnu, kad bi se zezali.

Predstava nije bila tako loša kao neke koje sam gledao. Ali svejedno je bila glupa. Nešto o petsto hiljada godina u životu nekog starog bračnog para. Počinje kad su oboje mladi i sve, a roditelji te devojke ne žele da se ona uda za tog mladića, ali ona se ipak udaje za njega. Onda postaju sve stariji i stariji. Muž odlazi u rat, a žena ima brata koji je pijanac. Nisam baš mogao da se zainteresujem za sve to. Mislim, nisam se preterano uzbuđivao kad bi neko u toj porodici umro ili nešto. Svi su bili samo gomila glumaca. Muž i

žena su bili sasvim pristojan stari par - vrlo duhoviti i sve - ali nisam mogao preterano da se zainteresujem za njih. Pre svega, stalno su pili čaj ili nešto, tokom čitave proklete predstave. Kad god bi se pojavili, neki batler je postavljao pred njih čaj ili ga je žena sipala nekom. I svi su neprestano *ulazili i izlazili* - da ti se zavrti u glavi dok ih gledaš kako stalno sedaju i ustaju. Alfred Lant i Lin Fonten su igrali stari par i bili su veoma dobri, ali nisu mi se mnogo dopali. Ipak, bili su drukčiji, moram da priznam. Nisu se ponašali kao obični ljudi, a nisu se ponašali ni kao glumci. Teško je to objasniti. Ponašali su se više kao da znaju da su neke veličine. Mislim, dobri su bili, ali *previše* dobri. Kad bi jedno od njih izgovorilo svoj tekst, ono drugo bi odmah nešto reklo. To je trebalo da izgleda kao kad ljudi stvarno razgovaraju i upadaju jedno drugom u reč i sve. Problem je što su *previše* ličili na ljude koji razgovaraju i upadaju jedno drugom u reč. Ponašali su se, donekle, kao što stari Erni, tamo u Vilidžu, svira klavir. Kada nešto *previše* dobro radiš, onda, posle nekog vremena, ako ne paziš, postaneš razmetljiv. A onda već nisi tako dobar. Ali, sve u svemu, oni su bili jedini u predstavi - Lantovi, mislim - koji su delovali kao da imaju nešto u glavi. To moram da priznam.

Posle prvog čina izašli smo sa svim ostalim mamlazima da popušimo cigaretu. Kakav je to prizor bio. U životu niste videli toliko foliranata, svi su pušili da im uši otpadnu i laparali o predstavi tako da svako može da ih čuje i ukapira koliko su oštroumni. Neki glupi filmski glumac stajao je pored nas i pušio. Ne znam mu ime, ali večito glumi u ratnim filmovima, tipa koji ispadne kukavica baš kad zagusti ili nešto. Bio je sa nekom zanosnom plavušom i oboje su se trudili da budu maksimalno blazirani i sve, kao da on pojma nema da ga ljudi gledaju. Neviđeno skroman lik, nema šta. Baš me razgalio. Sali nije mnogo pričala, osim nekih izliva ushićenja namenjenih Lantovima, jer je uglavnom krivila vrat naokolo i trudila se da izgleda šarmantno. Onda je, najednom, na drugoj strani foajea ugledala nekog mamlaza kojeg je poznavala. Nekog tipa u jednom od onih tamnosivih flanelskih odela s kariranim prslukom. Strogo u stilu ekskluzivnih koledža. Jaka stvar. Stajao je uza zid i pušio kao sumanut, delujući kao da umire od dosade. Sali je samo ponavljala: "Taj mladić mi je odnekud *poznat*." Uvek je nekog *znala*, kud god da odeš s njom, ili je bar mislila da zna. Ponavljala je to, sve dok me nije totalno ugušila pa sam joj rekao: "Što ne odeš i poljubiš ga onako od srca, ako ti je poznat? Oduševiće se." Naljutila se kad sam to rekao. Na kraju, mamlaz je ipak uočio, pa je prišao i pozdravio je. Trebalo je videti kako se njih dvoje pozdravljaju. Čovek bi pomislio da se dvadeset godina nisu videli. Pomislio bi da su se kupali u istoj kadi ili nešto kad su

bili deca. Stare drugarčine. Muka da ti pripadne. Najsmešnije u svemu tome bilo je što su se verovatno sreli samo *jednom*, na nekom folirantskom žuru. Na kraju, kad su prestali da afektiraju, Sali nas je upoznala. Zvao se Džordž nešto - čak se i ne sećam - i studirao je u Endoveru. Jaka, neviđeno jaka stvar. Trebalo je videti tog tipa kad ga je Sali pitala kako mu se dopao komad. Bio je od onih foliranata kojima je izgleda potreban *prostor* kada odgovaraju na nečije pitanje. Zakoračio je unazad i zgazio pravo na nogu neke dame iza sebe. Verovatno joj je svaki prst polomio. Rekao je da komad *sam* po sebi nije remek-delo, ali da su Lantovi, naravno, apsolutni anđeli. Anđeli. Isuse. *Anđeli*. To me dotuklo. Onda su Sali i on počeli da pričaju o masi ljudi koje su oboje poznavali. To je bio najisfoliraniji razgovor koji ste ikad čuli. Oboje su se utrkiivali da se sete što više raznih mesta, a onda bi se setili nekog ko tamo živi i pominjali njegovo ime. Malo je falilo da povratim pre nego što smo se vratili u salu. Najozbiljnije. A onda, kad se završio i drugi čin, *nastavili* su svoj ubistveno dosadni razgovor. I dalje su se prisećali novih mesta i novih imena ljudi koji su tamo živeli. Što je najgore, taj klippan je govorio krajnje isfoliranim glasom, baš kao likovi iz takvih koledža, nekim vrlo umornim, snobovskim glasom. Zvučao je baš kao neka devojka. Ni najmanje nije *oklevao* da se nabacuje mojoj ribi, strvina. Na trenutak sam pomislio da će čak i da uđe u naš taksi kad se predstava završila, jer je išao čitava dva bloka s nama, ali trebalo je da ode s gomilom nekih foliranata na koktel ili negde. Lepo sam mogao da ih vidim kako sede u nekom baru, u tim prokletim kariranim prslucima, i kritikuju predstave, knjige i žene tim umornim, snobovskim glasovima. U stanju su da me dotuku, takvi likovi.

Do ulaska u taksi već sam kao zamrzeo staru Sali, posle deset sati slušanja tog isfoliranog endoverskog skota. Bio sam spreman da je odvedem kući i sve - najozbiljnije - ali rekla je: "Imam čarobnu ideju!" Ona je većito imala neke čarobne ideje.

"Slušaj", rekla je. "Kada treba da ideš kući na večeru? Mislim, da li strašno žuriš ili nešto? Moraš li da budeš kod kuće u neko određeno vreme?"

"Ja? Ne. Ni u kakvo određeno vreme", rekao sam. Ljudi moji, nikad veća istina nije izgovorena. "Zašto?"

"Hajdemo na klizanje u Radio Siti!" Takve su uvek bile njene čarobne ideje. "Na klizanje u Radio Siti? Misliš odmah?"

"Samo na sat vremena. Zar ne želiš? Ako ne *želiš*..."

"Nisam rekao da ne želim", rekoh. "Zašto da ne. Ako se tebi ide."

"Stvarno tako misliš? Nemoj da *govoriš* ako tako i ne misliš. Mislim, meni je *sasvim* svejedno, kako god ti hoćeš."

Svejedno, kad bi se zezali.

"Tamo mogu da se iznajme one slatke male suknjice za klizanje", rekla je. "Žinet Kale je to uradila prošle nedelje."

Zato je toliko navalila da ide. Htela je da vidi sebe u jednoj od tih suknjica koje jedva pokrivaju dupence i ostalo.

I tako smo otišli, pa su nam tamo dali klizaljke, a onda je Sali dobila tu malu plavu vrcoguzu haljinicu. Stvarno je neviđeno izgledala u njoj, moram da priznam. I nemojte misliti da to nije znala. Stalno je išla ispred mene, tako da mogu da vidim kakvo zgodno dupence ima. I jeste bilo zgodno, priznajem.

Smešno je bilo, međutim, što smo bili najgori klizači na čitavom prokletom klizalištu. Mislim, stvarno *najgori*. A bilo je i mahera, nema šta. Gležnjevi stare Sali toliko su se povijali, sve dok bukvalno nisu plegli po ledu. Ne samo što su stravično glupo izgledali, već su verovatno i stravično boleli. Znam da su *moji* boleli. Ubijali su me. Mora da smo čarobno izgledali. A da bude još gore, bilo je bar nekoliko stotina pacijenata koji nisu imali druga posla osim da stoje naokolo i gledaju svo to lomatanje.

"Hoćeš da sednemo malo unutra i popijemo neko piće ili nešto?" najzad sam joj rekao.

"To je najdivnija ideja koju si danas smislio", rekla je. Bukvalno je *izdisala*. Bilo je brutalno. Stvarno mi je bilo žao.

Skinuli smo proklete klizaljke i ušli u taj bar gde si mogao da uzmeš piće i posmatraš klizače, sedeći samo u čarapama. Čim smo seli, Sali je skinula rukavice, a ja joj dao cigaretu. Nije presrećno izgledala. Prišao je kelner pa sam naručio koka-kolu za nju - jer nije pila - a viski sa sodom za sebe, ali skot je odbio da mi ga donese, pa sam i ja uzeo koka-kolu. Onda sam kao počeo da palim šibice. Radim to prilično često kad sam u određenom raspoloženju. Pustim ih kao da gore dokle god mogu da ih

držim, a onda ih bacam u pepeljaru. Neka nervozna navika, šta li.

Najednom, Sali je rekla: "Slušaj. Moram da znam. Dolaziš li ili ne dolaziš da mi pomogneš da okitim jelku za Božić? Moram da znam." Još je bila nadrždana zbog svojih gležnjeva na klizanju i svega.

"Pisao sam ti da hoću. Pitala si me to već dvadeset puta. Naravno da hoću."

"Mislim, moram da znam", rekla je. Počela je da gleda naokolo po čitavoj proklesnoj prostoriji.

Iznenada sam prestao da palim šibice i kao nagnuo se ka njoj preko stola. Motalo mi sve i svašta po glavi. "Ej, Sali", reko.

"Šta?" rekla je. Gledala je neku devojku na drugoj strani prostorije.

"Da li se ikad zasitiš svega?" reko. "Mislim, da li si se ikad uplašila da će sve da ode dođavola ako ne preduzmeš nešto? Mislim, voliš li ti školu i sve te stvari?"

"Užasno je *dosadna*."

"Mislim, da li je mrziš? Znam da je užasno dosadna, ali da li je *mrziš*, to sam mislio."

"Pa sad, nije baš da je *mrzim*. Ti večito moraš da nešto..."

"E pa *ja* je mrzim. Ljudi moji, kako je mrzim", reko. "Ali nije samo to. Nego sve. Mrzim život u Njujorku i sve. Taksije i autobuse sa Medison avenije, s vozačima koji se večito deru da je izlaz na zadnja vrata, i upoznavanja s nekim folirantima koji za Lantove kažu da su anđeli, i vožnje gore-dole liftovima kada samo želiš da si napolju, i tipove koji ti stalno uzimaju meru za pantalone kod 'Bruksa', i ljude koji večito..."

"Ne viči, molim te", rekla je Sali.

Što je zaista bilo smešno, jer uopšte nisam vikao.

"Uzmi samo kola", reko. Reko sam to veoma tihim glasom. "Uzmi većinu ljudi, ljudi su za kolima. Pate se ako ih malo ogrebu negde i večito

pričaju o tome koliko milja prelaze s galonom benzina, i čim nabave nova kola, već misle kako da ih zamene za neka još novija. Ja ne volim čak ni *stara* kola. Mislim, uopšte me ne interesuju. Radije bih imao nekog konja. Konj je bar *human*. Konja bar možeš..."

"Ne znam o čemu ti uopšte govoriš", rekla je Sali. "Samo skačeš s jedne..."

"Znaš šta?" reko. "Ti si verovatno jedini razlog što sam sada u Njujorku. Da ti nisi ovde, verovatno bih bio negde bestraga daleko. Negde u šumama ili ne znam gde. Ti si bukvalno jedini razlog što sam ovde."

"Sladak si", rekla je. Ali videlo se kako bi volela da promenim prokletu temu.

"Trebalo bi da odeš u neku mušku školu. Probaj jednom", reko. "Prepune su licemera i samo učiš ne bi li naučio da budeš dovoljno bistar kako bi jednog lepog dana bio u stanju da kupiš prokleti 'kadilak', i stalno moraš da se praviš kako ti je teško ako je ragbi-tim izgubio, i po ceo dan pričaš samo o devojkama, piću i seksu, i svi su izdeljeni u te odvratne male klike. Likovi koji igraju košarku drže se za sebe, katolici se drže za sebe, prokleti intelektualci se drže za sebe, likovi koji igraju bridž drže se za sebe. Čak se i likovi koji pripadaju prokletom klubu *Knjige meseca* drže za sebe. Ako pokušaš da vodiš neki iole inteligentan ray..."

"*Slušaj* sad", rekla je Sali. "Mnogim mladićima škola pruža mnogo više od *toga*."

"Slažem se! Slažem se da im pruža, nekima od njih! Ali to je sve što *meni* pruža. Shvataš li? U tome je poenta. Baš u tome je prokleta poenta", reko. "Meni teško da se bilo šta pruža. U lošem sam stanju. U *očajnom* sam stanju."

"Vidi se."

A onda, najednom, sinula mi je ideja.

"*Slušaj*", reko. "Evo šta sam smislio. Da li bi volela da odeš bestraga odavde? Evo šta sam smislio. Znam jednog tipa u Grinič Vilidžu od koga možemo da uzmemo auto na nekoliko nedelja. Išli smo u istu školu i još mi duguje deset dolara. Šta bismo mogli da uradimo - da se sutra ujutro

odvezemo gore do Masačusetsa i Vermonta i svuda naokolo, znaš. Tamo gore je užasno lepo. Najozbiljnije." Počeo sam stravično da se uzbuđujem, što sam više mislio o tome, i pružio sam kao ruku i uhvatio Sali za ruku. Kakva sam *budala* bio. "Bez zezanja", reko. "Imam oko sto osamdeset dolara u banci. Mogu da ih podignem kad ujutro otvore, a onda mogu da odem po taj auto. Bez zezanja. Smestićemo se u neki bungalov tamo u nekom kampu ili negde, dok nam traju pare. A onda, kad nam nestane para, mogu da nađem neki posao, pa bismo mogli da živimo uz neki potok ili negde, a kasnije bismo mogli da se venčamo ili nešto. Zimi bih mogao da nacepam koliko god nam treba drva i svega. Fantastično bi nam bilo, kunem se! Šta kažeš na to? Hajde, reci! Šta kažeš na to? Hoćeš li da pođeš sa mnom? Molim te!"

"Ne možeš tek tako da *uradiš* takvu stvar", rekla je Sali, kao da se užasno iznervirala.

"Zašto? Zašto, dođavola, ne možeš?"

"Nemoj da urlaš na mene, molim te", rekla je. Što je bila glupost, jer uopšte nisam urlao.

"Zašto ne možeš? Zašto?"

"Zato što ne možeš, i gotovo. Pre svega, oboje smo bukvalno još deca. I da li ti je ikad palo na pamet šta bi radio ako ne bi našao posao kad ti nestane novca? Umrli bismo od gladi. Čitava stvar je takva fantazija da nije čak ni..."

"Nije fantazija. Naći ću posao. Ne brini za to. Nemoj da brineš za to. U čemu je stvar? Zar ne želiš da ideš sa mnom? *Reci* ako ne želiš."

"Nije to. *Uopšte* nije to", rekla je Sali. Počinjao sam već da je mrzim, šta li. "Imaćemo koliko god hoćeš vremena za takve stvari - za sve te stvari. Mislim, kad završiš koledž, i ako se venčamo i sve. Biće bezbroj čarobnih mesta kuda može da se ode. Ti si samo..."

"Ne, neće biti. Uopšte neće biti bezbroj mesta kuda može da se ode. Sve će biti potpuno drukčije", reko. Ponovo sam postajao užasno potišten.

"Šta?" rekla je. "Ne čujem te. Prvo urlaš na mene, a onda..."

"Rekao sam ne, neće biti čarobnih mesta kuda može da se ode kad

završim koledž i sve. Aktiviraj malo uši. Sve će biti totalno drukčije. Moraćemo da se spuštamo liftovima, sa koferima i ostalim glupostima. Moraćemo da telefoniramo svima živima i da se ispozdravljamo s njima i šaljemo im razglednice iz hotela i sve. A ja ću raditi u nekoj kancelariji, pravicu gomilu para i voziću se na posao taksijem i autobusima s Me-dison avenije i čita'u novine i redovno ću igrati bridž i odlaziću u bioskop i gledaću masu glupih dokumentaraca i najava za buduće filmove i žurnale. Žurnale. Isuse svemogućí. Uvek neka glupa konjska trka, i neka dama koja razbija flašu o brod, i neki šimpanza u pantalonama koji vozi prokleti bicikl. Uopšte neće biti isto. Ti uopšte ne shvataš na šta mislim."

"Možda i ne shvatam! Možda ni *ti* ne shvataš", rekla je Sali. Oboje smo do tada već zamrzeli jedno drugo. Videlo se da nema nikakvog smisla pokušavati da vodiš neki inteligentan razgovor. Bilo mi je stravično krivo što sam uopšte započeo sve to.

"Hajde, idemo odavde", reko. "Dosadna si kao stenica, ako baš hoćeš da znaš."

Ljudi moji, kako je pogodilo kad sam to rekao. Znam da to nije trebalo da kažem, i verovamo joj ne bih ni rekao da me nije toliko deprimirala. Obično nikad ne govorim tako grube stvari devojkama. *Ljudi* moji, kako je to pogodilo. Izvinjavao sam se kao sumanut, ali nije prihvatila moja izvinjenja. Čak je i plakala. Što me malo uplašilo, jer sam se pribojavao da će da ode kući i kaže svome ocu kako sam joj rekao da je dosadna kao stenica. Njen otac je bio jedan od onih velikih ćutljivih skotova, a ionako nije bio preterano lud za mnom. Jednom joj je rekao da previše galamim.

"Najozbiljnije. Žao mi je", govorio sam joj.

"Žao ti je. Tebi je žao. To je jako smešno", rekla je. I dalje je kao plakala, i najednom mi je *zaista* bilo nekako žao što sam to rekao.

"Hajde, otpratiću te kući. Ozbiljno."

"Mogu i sama da odem kući, hvala ti. Ako misliš da bih *tebi* dozvolila da me pratiš kući, onda si stvarno lud. Nijedan mladić mi nikad u životu nije rekao tako nešto."

Čitava je stvar, na neki način, bila pomalo komična, kad se bolje razmisli, pa sam najednom uradio nešto što nije trebalo. Nasmejao sam se. A

ja se smejem baš onako glasno, nekim glupavim smehom. Mislim, kad bih nekim slučajem sedeo iza sebe u bioskopu ili negde, verovamo bih se nagnuo napred i rekao sebi da umuknem već jednom. To ju je izludelo više nego išta.

Muvao sam se još neko vreme oko nje, izvinjavajući se i pokušavajući da je navedem da mi oprost, ali nije htela. Samo mi je govorila da odem i ostavim je na miru. Što sam na kraju i uradio. Otišao sam u garderobu, uzeo cipele i ostalo i otišao bez nje. To nije trebalo da uradim, ali sam do tada bio već prokleta sit svega.

Ako baš hoćete da znate, ne znam čak ni zašto sam pokrenuo čitavu tu stvar s njom. Mislim, to da odemo negde, u Masačusets i Vermont i sve. Verovamo je ne bih ni vodio, čak i da je htela da pođe sa mnom. Ona stvarno nije bila neko s kim bi trebalo otići. Međutim, najstrašnije u svemu tome bilo je što sam *ozbiljno* mislio kad sam je pitao. To je ono najstrašnije. Stvarno sam lud, kunem se.

18

Kad sam otišao s klizališta, osetio sam kao glad pa sam - ušao u neki dragstor i uzeo sendvič sa ementalerom i laktomalt, a onda otišao u telefonsku govornicu. Nešto sam mislio da možda ponovo okrenem Džejn i vidim da li je stigla kući. Mislim, imao sam pred sobom čitavo slobodno veče, pa sam hteo da je zovnem i, ako je stigla, povedem je negde da igramo ili nešto. Nikada nisam igrao s njom, za sve vreme otkako je znam. Ali video sam jednom kako igra, i to veoma dobro, činilo se. To je bilo u klubu, na proslavi Četvrtog jula. Tada je još nisam tako dobro znao, pa nisam hteo da joj se nabacujem, jer nije bila sama. Bila je s nekim jezivim tipom, Alom Pajkom, koji je išao u Čouti. Nisam ga baš poznavao, ali znam da se večito muvao oko bazena. Nosio je one bele kupaće gaće od lasteksa i uvek je skakao s najviše skakaonice. Po ceo dan je skakao jedan isti bedni polusalto. To je bio jedini skok koji je znao, ali on je mislio da je glavni dasa na tom bazenu. Gomila mišića, a nigde mozga. Sve u svemu, eto s kim je Džejn izašla te večeri. Nisam to mogao da shvatim. Kunem se da nisam. Kad smo

počeli da se viđamo, pitao sam je kako je mogla da izlazi s takvim naduvenkom. Džejn je rekla da on nije naduvenko. Rekla je da pati od kompleksa niže vrednosti. Držala se kao da ga sažaljeva ili nešto, i uopšte se nije pretvarala. Tako je i mislila. To je čudna stvar kod devojaka. Kad god pomeneš nekog tipa koji je neopozivi kreten - vrlo bezličan ili krajnje uobražen i sve - i pomeneš ga nekoj devojci, ona će ti reći kako taj pati od kompleksa niže vrednosti. Možda i *pati*, ali to ga, po mom mišljenju, ne sprečava da bude kreten. Devojke. Nikad ne znaš šta će da izmisle. Jednom sam sredio da drugarica jedne devojke koju sam znao, Roberte Volš, izađe s jednim mojim drugom. Zvao se Bob Robinson i *stvarno* je patio od kompleksa niže vrednosti. Lepo se videlo da se užasno stidi svojih roditelja i sve, jer su govorili "će dođemo", "će idemo" i takve stvari, a nisu bili neki bogataši. Ali nije bio kreten ili nešto. Bio je mnogo dobar lik. Međutim, uopšte se nije dopao toj drugarici Roberte Volš. Rekla je Roberti da je preterano uobražen - a zaključila je da je uobražen zato što joj je slučajno pomenuo da je šef debatnog kluba. Tako sitna stvar i ona odmah zaključi da je uobražen! U tome je problem s devojka - ako im se neki mladić sviđa, bez obzira koliki je kreten, one će uvek reći kako pati od kompleksa niže vrednosti, a ako im se *ne sviđa*, bez obzira koliko je dobar lik ili koliko pati od kompleksa niže vrednosti, one će reći da je uobražen. Čak i pametne devojke to rade.

Sve u svemu, ponovo sam okrenuo Džejn, ali niko se nije javio pa sam okačio slušalicu. Onda sam morao da prelistam moj imenik, da vidim ko bi, dođavola, mogao da mi pravi društvo te večeri. Problem je što u mom imeniku ima samo oko troje ljudi. Džejn, i taj čovek, g. Antolini, koji je bio moj nastavnik u Elkton Hilsu, i broj kancelarije moga oca. Stalno zaboravljam da upišem ljude u imenik. Šta sam na kraju uradio -okrenuo sam starog Karla Ljusa. On je maturirao u Hutonu kad sam ja već otišao odatle. Bio je jedno tri godine stariji od mene i nisam ga baš preterano voleo, ali bio je od onih krajnje intelektualnih likova - imao je najveći koeficijent inteligencije u Hutonu - pa sam mislio da bi možda hteo da večeramo negde zajedno i odvojimo neki malo intelektualniji razgovor. Ponekad je stvarno umeo da ti otvori oči. I tako sam ga okrenuo. Sada je bio student na Kolumbiji, ali živeo je u Šezdeset petoj ulici i znao sam da je kod kuće. Kad se javio, rekao je da ne može na večeru, ali da bismo mogli da se nađemo u deset sati i popijemo nešto u Viker-baru, u Pedeset četvrtoj ulici. Mislim da je bio poprilično iznenađen što sam se javio. Jednom sam ga nazvao debelguzim folirantom.

Ostalo mi je još dosta vremena da ubijem do deset sati, i šta sam uradio - otišao sam u bioskop, u Radio-Siti. To je verovatno bilo najgore što sam mogao da učinim, ali bilo je blizu, a nije mi ništa drugo palo na pamet.

Ušao sam kad je prokleta revija već bila u toku. Igračice su dizale noge do plafona, kao uvek kad sve stoje u nizu, držeći jedna drugu oko struka. Publika je tapšala kao sumanuta, a neki tip iza mene samo je ponavljao svojoj ženi: "Znaš li šta je to? To je preciznost." Taj me dotukao. A onda je, posle njih, izašao tip u smokingu i rolšuama i počeo da kruži naokolo po sceni i provlači se ispod gomile malih stolova, pričajući usput viceve. Stvarno je dobro vozio i sve, ali nisam mogao preterano da uživam u tome jer sam ga stalno zamišljao kako *vežba* da bude lik koji se vozi na rolšuama po sceni. Izgledalo je tako glupo. Pretpostavljam da nisam bio raspoložen kako treba. Zatim je, posle njega, došla na red ona božićna tačka koju izvode svake godine u Radio Sijetu. Svi oni anđeli što izlaze iz loža i sa svih strana, tipovi koji nose raspeća i te stvari svuda naokolo, i svi oni - *hiljade* njih - kao ludi pevaju "Priđite svi verni". Jaka stvar. To bi trebalo da bude religiozno do bola i bogzna kako lepo i sve, ali stvarno ne vidim šta je religiozno ili lepo u gomili glumaca koji nose raspeća po čitavoj sceni. Kad su bili gotovi i počeli da se vraćaju iza kulisa, videlo se kako jedva čekaju da zapale cigaretu ili nešto. Gledao sam to i prethodne godine, sa starom Sali Hejs, i ona je samo ponavljala kako je to čarobno, kostimi i sve. Rekao sam joj da bi Isus verovatno povratio da je mogao da ih vidi - sve te cirkuske kostime i ostalo. Sali je rekla da sam bogohulni ateista. Verovatno i jesam. Ono što bi se Isusu *stvarno* dopalo je lik koji u orkestru lupa u timpane. Gledao sam ga još od svoje osme godine. Moj brat Eli i ja, kad smo išli s roditeljima tamo, napuštali smo svoja mesta i odlazili skroz dole do bine da ga gledamo. On je najbolji bubnjar koga sam ikad video. U toku čitave revije samo mu se nekoliko puta pruži prilika da zalupa po tim ogromnim timpanima, ali nikada ne izgleda kao da mu je dosadno dok čeka svoj red. A kad zalupa po njima, radi to tako lepo i nežno, s nekim nervoznim izrazom na licu. Kad smo jednom otišli sa ocem u Vašington, Eli mu je poslao razglednicu, ali kladim se da je nikad nije dobio. Nismo bili sasvim sigurni kako da je adresiramo.

Kad se božićna tačka završila, počeo je prokleti film. Toliko je bio debilan da nisam mogao da odvojim pogled s platna. Bio je o nekom Englezu - zvao se Alek nešto - koji je bio u ratu i onda je u bolnici izgubio pamćenje i sve. On izađe iz te bolnice sa štapom i ćopa na sve strane, po čitavom Londonu, ne znajući ko je. On je u stvari vojvoda, ali pojma nema o

tome. Zatim, pri ulasku u autobus, on upozna tu dobru, srdačnu, iskrenu devojkicu. Njoj odleti prokleti šešir i on ga hvata, a onda se popnu u gornji deo autobusa, sedmi i počnu da pričaju o Čarlsu Dikensu. On je i njen i njegov najomiljeniji pisac. Oboje nose po primerak *Olivera Tvista*. Stvarno mi je došlo da povratim. Sve u svemu, oni se odmah zaljube jedno u drugo, zato što su oboje tako ludi za Dikensom, i on joj pomaže u izdavačkom poslu. Ona je izdavač, ta devojkica. Ali ne ide joj najbolje jer njen brat pije i troši sav novac. On je neki vrlo ogorčen lik, taj njen brat, jer je bio lekar u ratu i sad ne može više da operiše zato što je pogubio živce, pa samo pije po ceo dan, ali prilično je duhovit i sve. I tako, stari Alek piše knjigu, a devojkica je objavi i onda zarade brdo para. Baš kad spremaju da se uzmu, pojavi se ta druga devojkica, Marša. Stara Marša je bila Alekova verenica pre nego što je izgubio pamćenje, i ona ga prepozna dok on u knjižari potpisuje svoje knjige. Marša kaže starom Aleku da je on u stvari vojvoda, ali on joj ne veruje i odbije da ode s njom i poseti svoju majku. Majka mu je potpuno slepa. Ali druga devojkica, ona srdačna, natera ga da ode. Ona je vrlo plemenita i sve. I tako on ode. Međutim, pamćenje mu se i dalje ne vrati, čak ni kad njegova velika doga skoči na njega, ili kad mu majka pređe prstima preko lica i donese mu plišanog medvedića s kojim se balavio kad je bio mali. Ali onda, jednog dana, neka deca igraju kriket na travnjaku i pogode ga lopticom u glavu. Istog trenutka vrati mu se prokleta pamćenje i on uđe u kuću i izljubi majku u čelo i sve. Onda ponovo počne da živi kao pravi vojvoda i potpuno zaboravi onu srdačnu devojkicu što izdaje knjige. Pričao bih vam ostatak filma, ali bojim se da ne povratim. Nije da bih vam *pokvario* doživljaj ili nešto. Nema tu šta da se *pokvari*, Isuse. Sve u svemu, završava se tako što se Alek i ona srdačna devojkica venčaju, a brat pijanac sredi živce i operiše Alekovu majku tako da ona progleda, a onda se taj pijani brat i stara Marša uzmu. Na kraju svi sede za dugačkim svečanim stolom i padaju od smeha, jer se ona velika doga pojavi sa gomilom štenadi. Svi su valjda mislili da je ona mužjak, šta li. Sve što mogu da kažem je - nemojte da gledate taj film ako nećete da se isповраćate od glave do pete.

Ono što me dotuklo bila je neka dama što je sedela do mene, koja je plakala tokom čitavog prokletog filma. Što je lažniji bio, više je plakala. Pomislili biste da je plakala zato što ima stravično meko srce ili nešto, ali ja sam sedeo odmah do nje i znam da nije tako. S njom je bio taj mali koji je umirao od dosade i hteo da ide u toalet, ali ona nije htela da ga odvede. Samo mu je ponavljala da sedi mirno i pristojno se ponaša. Imala je meko srce kao prokleti kurjak. Uzmite tako nekog ko je u stanju oči da pogubi od plakanja nad gomilom lažnih gluposti u filmovima - u devet od deset slu-

čajeva to su prave skotine u srcu. Najozbiljnije.

Kad se film završio, polako sam krenuo prema Viker-baru, gde je trebalo da se nađem sa starim Karlom Ljusom i, dok sam tako hodao, razmišljao sam kao o ratu i svemu tome. Ti ratni filmovi uvek tako deluju na mene. Mislim da ne bih podneo kad bih morao u rat. Ozbiljno. Ne bi bilo tako loše kad bi te samo izveli napolje i streljali te ili nešto, ali problem je što moraš tako prokleta dugo da ostaneš u *vojsci*. U tome je cela stvar. Moj brat D.B. je bio u vojsci četiri proklete godine. Bio je i u ratu - iskreao se u Normandiji i sve - ali mislim da je zamrzio vojsku više nego rat. Tada sam bio bukvalno još dete, ali sećam se kad je dolazio kući na odsustvo - sve vreme je preležao na krevetu. Jedva da se uopšte i pojavio u dnevnoj sobi. Kasnije, kad je otišao preko okeana i bio u ratu i svuda, nije bio ranjen ili nešto, niti je morao da puca na nekog. Samo je po ceo dan vozio naokolo nekog kaubojskog generala u štapskim kolima. Jednom je rekao Eliju i meni kako ne bi znao u kom pravcu da puca da je morao da puca na nekog. Rekao je da je armija u suštini puna istih skotova kakvi su i nacisti. Sećam se da ga je Eli jednom pitao nije li u neku ruku dobro što je bio u ratu, jer je pisac, pa mu je to pružilo dosta toga o čemu bi pisao i sve. Onda je naterao Elija da donese svoju rukavicu za bezbol i pitao ga ko je najbolji ratni pesnik - Rupert Bruk ili Emili Dickinson. Eli je rekao Emili Dickinson. Ne znam baš mnogo o tome jer slabo čitam poeziju, ali *znam* da bi me izludelo kad bih morao u vojsku gde bih sve vreme bio s gomilom klipana kao što su Ekli i Stredleter i stari Moris, da marširam sa njima i ostalo. Bio sam jednom sa skautima, oko nedelju dana, i nisam mogao da podnesem čak ni da gledam u potiljak tipa ispred mene. Stalno su ponavljali da gledamo u potiljak onog ispred nas. Kunem se, ako ikad izbije još neki rat, najbolje će biti da me samo izvedu i postave pred streljački stroj. Ne bih se bunio. Ono što mi nije jasno kod D.B.-a, međutim, je što me prošlog leta naterao da pročitam tu knjigu *Zbogom oružje*, iako toliko mrzi rat i sve. To je ono što stvarno ne mogu da shvatim. U toj knjizi ima neki poručnik Henri, koji bi kao trebalo da bude neki dobar lik i sve. Ne shvatam kako je D.B. mogao toliko da mrzi vojsku i rat i sve, a da mu se istovremeno sviđa tako lažan, isfoliran lik. Mislim, ne vidim kako je mogla da mu se sviđa tako izveštačena knjiga, a da istovremeno voli onu od Ringa Lardnera ili onu drugu za kojom je toliko lud, *Veliki Getsbi*. D.B. se naljutio kad sam to rekao i izjavio da sam još suviše mlad i sve da bih to procenio, ali ja ne mislim tako. Rekao sam mu da volim Ringa Lardnera i *Velikog Getsbija*. I stvarno ih volim. Bio sam lud za *Velikim Getsbijem*. Dobri stari Getsbi. Stara lafčina. Obarao me. Sve u svemu, nekako mi je drago što su izmislili atomsku bombu. Ako ikada izbije

još neki rat, sešću pravo na njen prokleti vrh. Dobrovoljno ću se javiti za to, kunem se.

19

Ako slučajno niste iz Njujorka, taj Viker-bar je u nekom kao luksuznom hotelu, hotelu Seton. Jedno vreme sam prilično često išao tamo, ali ne idem više. To je jedno od onih nazovi-ekskluzivnih mesta gde foliranti bukvalno upadaju kroz prozor. Imali su te dve Francuskinje, Tinu i Žaninu, koje su pevale i svirale klavir, jedno triput za večer. Jedna od njih je svirala klavir - vrlo traljavo - a druga je pevala, a pesme su većinom bile lascivne ili na francuskom. Ta što je pevala, stara Žanina, uvek je šaputala u prokleti mikrofoni pre nego što bi zapevala. Govorila bi: "A sad bismo volele da vam otpevamo naša impresija o Vuli Vu Fran-sej. To je pesma o mala fransuska devojka koja dođe u veliki grad, isto kao Njujork, i zalubi se u mali momak iz Bruklin. Nadamo se vama to prijati." Zatim, kad bi prestala da šapuće i zavodi, otpevala bi neku glupu pesmu, pola na engleskom, pola na francuskom, i dovođila u delirijum sve mamlaze u lokal. Ako biste dovoljno dugo sedeli tu i slušali sve te folirante kako aplaudiraju i ostalo, zamrzeli biste sve živo na ovom svetu, kunem se. I barmen je bio skot. Bio je užasan snob. Taj uopšte nije hteo da razgovara s tobom ako nisi neka krupna zverka ili slavna ličnost ili nešto. Ako *jesi* neka veličina ili neko, onda je bio još ljigaviji. Prilazio bi, s tim širokim šarmanmim osmehom, kao da je stravično pozitivan tip kad ga čovek bolje upozna, i govorio: "Gde ste vi? Šta se radi u Konektikatu?" ili: "Kako Florida?" Užasan lokal, bez zezanja. Vremenom sam sasvim prestao da zalazim tamo.

Stigao sam prilično rano. Seo sam za šank - bila je već gužva - i popio nekoliko viskija sa sodom pre nego što se stari Ljus uopšte pojavio. Ustajao sam kad sam naručivao, tako da mogu da vide koliko sam visok i ne pomisle da sam prokleti maloletnik. Onda sam malo osmatrao lokal. Neki lik pored mene do besvesti je muvao ribu s kojom je bio. Stalno joj je govorio kako ona ima aristokratske ruke. To me dotuklo. Na drugom kraju šanka skupio se sve sam peder. Nije da su izgledali pederski - mislim, nisu imali dugu kosu

ili nešto - ali lepo se videlo da su pederi. Na kraju se stari Ljus pojavio.

Stari Ljus. Kakav lik. Bio mi je određen za đakog instruktora kad sam bio u Hutonu. Međutim, sve što je ikad radio bila su ta predavanja o seksu, kasno u noć, kad bi se skupila gomila pacijenata u njegovoj sobi. Znao je dosta toga o seksu, pogotovo o perverzijama i svemu. Večito nam je pričao o nekim gmazovima što bazaju naokolo i rade one stvari sa ovcama, i likovima koji šetaju sa ženskim gaćicama ušivenim u postavu svojih šešira i sve. Pa o pederima i lezbejkama. Stari Ljus je pouzdano znao ko je peder a ko lezbejka u čitavim Sjedinjenim Državama. Dovoljno je bilo da pomeneš nekoga - *bilo koga* - i stari Ljus bi ti odmah rekao da li je taj peder ili nije. Ponekad je bilo teško poverovati da su svi ti ljudi o kojima je govorio pederi i lezbejke i sve, neki filmski glumci i takvi ljudi. Neki za koje je pričao da su pederi bili su čak i *oženjeni*. Stalno biste mu govorili: "Znači da je Džo Blou peder? Džo *Blou*? Onaj veliki surovi tip što uvek igra gangstere i kauboje?" Stari Ljus bi rekao: "Naravno." Uvek je govorio: "Naravno". Govorio je da uopšte nije bitno da li je neko oženjen ili ne. Govorio je da je svaki drugi oženjeni lik na svetu peder, a da to i ne zna. Govorio je kako možeš da se pretvoriš u pедера bukvalno preko noći, ako imaš sve preduslove za to. Stvarno je umeo stravično da nas isprepada. Samo sam čekao kad ću da se pretvorim u pедера ili nešto. Smešna stvar kod starog Ljusa je što sam mislio da je možda i on neka vrsta pедера. Večito je govorio: "Probaj ovu meru", i onda bi ti gadno lupio prstenac dok prolaziš hodnikom. A kad god bi pošao u klozet, večito je ostavljao prokleta vrata otvorena i *pričao* ti nešto dok pereš zube i sve. To su pederski fazoni, u neku ruku. Najozbiljnije. Upoznao sam dosta pravih pедера, u školi i sve, i oni stalno rade takve stvari. Zato sam uvek sumnjao u starog Ljusa. Ali bio je prilično inteligentan lik, nema šta.

Nikad nije govorio zdravo ili nešto kad bi sreo čoveka. Prvo što je rekao kad je seo bilo je kako može da ostane samo nekoliko minuta. Rekao je kako treba da se nađe s nekom ribom. Onda je naručio martini. Rekao je barmemi da napravi što jači, bez maslinke.

"Ej, imam pедера za tebe", rekao sam mu. "Na kraju šanka. Ne gledaj sad. Čuvam ga za tebe."

"Mnogo si duhovit", rekao je. "Isti stari Kolfild. Kad ćeš jednom da odrasteš?"

Bio sam mu beskrajno dosadan. Ozbiljno. Meni je on, međutim, bio

zabavan. Bio je od onih likova koji me zabavljaju.

"Kako tvoj seksualni život?" upitao sam ga. Mrzeo je kad ga pitaš takve stvari.

"Opusti se", rekao je. "Samo sedi i opusti se, čoveče."

"Opušten sam", rekoh. "Kako je na Kolumbiji? Je l' ti lepo?"

"Naravno. Da mi nije lepo, ne bih bio tamo", rekao je. I on je ponekad umeo da bude prilično dosadan.

"Šta studiraš?" upitao sam ga. "Perverzije?" Samo sam se malo glupirao.

"Šta pokušavaš - da ispadneš duhovit?"

"Ne. Samo se zavitlavam", rekoh. "Slušaj, ej, Ljuse. Ti si inteligentan tip. Treba mi tvoj savet. U stravičnoj sam..."

Frknuo je na mene. "Slušaj, Kolfilde. Ako hoćeš da sediš ovde i tiho i na miru popiješ piće i *tiho* i na miru razgo..."

"U redu, u redu", rekoh. "Opusti se." Videlo se da nije raspoložen za neki ozbiljniji razgovor sa mnom. To je problem sa tim intelektualnim tipovima. Nikada neće da vode neki ozbiljniji razgovor ako *oni* nisu raspoloženi za to. I tako, šta sam uradio - počeo sam da razgovaram o opštim temama s njim. "Bez zezanja, kako tvoj seksualni život?" upitao sam ga. "Vidaš li se sa onom ribom s kojom si izlazio u Hutonu? Onom sa neviđenim..."

"Ni u ludilu", rekao je.

"Otkud to? Šta je bilo s njom?"

"*Pojma* nemam. Po meni, kad već pitaš, verovatno je do sada postala prva droca Nju Hempšira."

"To nije lepo. Ako je već bila tako fina i pustila te da se seksualno zanimaš sa njom, onda ne bi trebalo da tako govoriš o njoj."

"O, gospode!" rekao je Ljus. "Da li će ovo biti tipičan kolfildski

razgovor? Hoću odmah da znam."

"Ne", rekoh, "ali svejedno nije lepo. Ako je već bila tako fina i dobra i pustila te..."

"*Moramo* li da insistiramo na toj nebuloznoj konverzaciji?"

Ućutao sam. Pribojavao sam se da će da ustane i ode od mene ako ne ućutim. Samo sam naručio novo piće. Došlo mi je da se napijem kao svinja.

"S kim sada izlaziš?" upitah ga. "Jesi li raspoložen da mi kažeš?"

"Ne znaš je."

"Aha, ali ko je? Možda je i znam."

"Devojka živi u Vilidžu. Vajarka. Ako si baš zapeo da znaš."

"Je l'? Bez zezanja? Koliko ima godina?"

"Nikad je nisam *pitao*, zaboga."

"Dobro, koliko otprilike?"

"Mislim da ima blizu četrdeset", rekao je stari Ljus.

"Blizu *četrdeset*? Je l'? I to se tebi sviđa?" rekoh. "Voliš kad su tako matore?" Pitao sam ga zato što je stvarno znao dosta toga o seksu i svemu tome. Bio je jedan od retkih za koje sam bio siguran da znaju. Izgubio je nevinost već u četrnaestoj godini, u Nantuketu. Najozbiljnije.

"Volim zrelije osobe, ako na to misliš. Naravno."

"Voliš? Zašto? Bez zezanja. Jesu li bolje za seks i ostalo?"

"Slušaj. Da raščistimo jednu stvar. Večeras odbijam da odgovorim na tipično kolfildska pitanja. Kad ćeš, dođavola, da odrasteš?"

Ćutao sam neko vreme. Ostavio sam se toga, privremeno. Onda je stari Ljus naručio novi martini i rekao barmenu da napravi mnogo jači od prethodnog.

"Slušaj. Koliko već dugo izlaziš s njom, tom vajarkom?" upitah ga. Stvarno me zanimalo. "Jesi li je znao kad si bio u Hutonu?"

"Teško. Stigla je u ovu zemlju tek pre nekoliko meseci."

"Ozbiljno? Odakle je?"

"Slučajno je iz Šangaja."

"Idi! Ona je *Kineskinja*, znači?" rekao sam.

"Očigledno."

"Ozbiljno? Sviđa ti se? To što je Kineskinja?"

"Očigledno."

"Zašto? Baš me zanima - najozbiljnije."

"Jednostavno nalazim da mi Istočna filozofija više odgovara od Zapadne. Kad već *pitaš*."

"Ozbiljno? Kako to misliš 'filozofija'? Misliš seks i ostalo? Misliš, to je bolje u Kini? To si mislio?"

"Ma ne baš posebno u *Kini*. Rekao sam *Istočna*. Moramo li da nastavimo ovaj beslovesni razgovor?"

"Slušaj, ozbiljno te pitam", rekoh. "Bez zezanja. Zašto je bolje na Istoku?"

"Suviše je komplikovano da bi se upuštali u to", rekao je stari Ljus. "Tamo jednostavno smatraju da je seks istovremeno i fizičko i duhovno iskustvo. Ako misliš da ću..."

"I ja isto! I ja smatram da je - kako si ono rekao - fizičko i duhovno iskustvo i sve. Ozbiljno. Ali zavisi s kim to uopšte radim. Ako to radim s nekom koju čak i ne..."

"Zaboga, nemoj tako *glasno*, Kolfilde. Ako ne možeš da se obuzdaš, najbolje da se manemo čitavog..."

"U redu, ali slušaj", reko. Počeo sam da se uzbuđujem, pa sam *zaista* malo glasnije govorio. Ponekad malo glasnije govorim kad se uzbudim. "Evo šta hoću da kažem", reko. "Znam da bi to trebalo da bude i fizički i duhovno i umetnički i sve. Ali mislim, ne možeš to sa *svakim* - sa svakom devojkom koju odvojiš i sve - pa da tako ispadne. Možeš li?"

"Mani se toga", rekao je stari Ljus. "Nađi neku drugu temu."

"U redu, ali slušaj. Uzmimo tebe i tu tvoju Kineskinju. Šta ja toliko dobro kod vas dvoje?"

"*Mani se toga*, rekao sam."

Postajao sam preterano intiman. Shvatio sam. Ali to je bila jedna od stvari koje su mi smetale kod Ljusa. Kad smo bili u Hutonu, terao te da mu opišeš najintimnije stvari koje su se *tebi* desile, ali ako bi *njemu* počeo da postavljaš pitanja u vezi s *njim*, naljutio bi se. Ti intelektualni tipovi ne vole intelektualan razgovor ukoliko *oni* ne vode čitavu stvar. Večito traže da čutiš kad *oni* čute i da odeš u svoju sobu kad oni odu u *svoju* sobu. Kad sam bio u Hutonu, stari Ljus nije trpeo - što se lepo videlo - kada bismo, posle njegovog predavanja o seksu, ostajali i prežvakavali temu. Mislim, drugi likovi i ja, u nečijoj sobi. Stari Ljus to nije mogao da svari. Uvek je zahtevao da svako ode u svoju sobu i učuti kada on nije više u centru pažnje. Čega se bojao - bojao se da neko ne kaže nešto pametnije od onog što je *on* govorio. Stvarno me zabavljao.

"Možda ću da odem u Kinu. Moj seksualni život je mizeran", reko.

"Naravno. Tvoj duh je još nezreo."

"I jeste. Ozbiljno. Svestan sam toga", reko. "Znaš u čemu je problem sa mnom? Nikad ne mogu da se stvarno napalim - mislim onako *stvarno* - sa devojkom koju ne volim mnogo. Mislim, mora mnogo da mi se *sviđa*. Ako mi se ne sviđa, nekako gubim želju za njom i sve. Ljudi moji, to mi stvarno uništava seksualni život. Moj seksualni život je nikakav."

"Naravno da je nikakav, čoveče. Još prošli put sam ti rekao šta je tebi potrebno."

"Misliš da odem na psihoanalizu i sve?" reko. To je bilo ono što mi je

rekao da uradim. Njegov otac je bio psihoanalitičar.

"To zavisi od tebe, čoveče. Mene se apsolutno ne tiče šta ćeš sa svojim životom."

Ćutao sam neko vreme. Razmišljao sam.

"Pretpostavimo da odem kod tvog oca i pustim da me analizira i sve", rekoh. "Šta bi mi on radio? Mislim, šta bi mi radio?"

"Ništa ti ne bi radio. Samo bi popričao s tobom i ti bi popričao s njim. Pre svega, pomogao bi ti da prepoznaš sklop svojih misli."

"Šta je to?"

"Sklop tvojih misli. Tvoj mozak funkcioniše kao... Slušaj. Neću da ti sada držim elementarni kurs iz psihoanalize. Ako te zanima, okreni ga i zakaži posetu. Ako te ne zanima, nemoj. Meni je apsolutno svejedno, veruj mi."

Stavio sam mu ruku na rame. Ljudi moji, baš me zabavljao. "Ti si stravično ljubazan skot", rekoh. "Nisi znao?"

Gledao je u svoj ručni sat. "Moram da idem", rekao je i ustao. "Drago mi je što sam te video." Pozvao je barmena i zatražio račun.

"Ej", rekoh, pre nego što je krenuo. "Da li je tvoj otac ikada analizirao tebe?"

"Mene? Zašto pitaš?"

"Tek onako. I, je l' jeste?"

"U stvari nije. Pomogao mi je da se *prilagodim* do izvesne mere, ali dubinska analiza nije bila neophodna. Zašto pitaš?"

"Tek onako. Samo sam se pitao."

"Dobro. Uživaj", rekao je. Ostavio je napojnicu i spremio se da ode.

"Uzmi bar još jedno piće", rekoh mu. "Molim te. Stravično sam

usamljen. Bez zezanja."

Međutim, rekao je da ne može. Rekao je da već kasni, a onda je otišao.

Stari Ljus. Jeste bio naporan, ali imao je bogat rečnik, nema šta. Imao je najbogatiji rečnik od svih učenika u Hutonu kad sam ja bio tamo. Testirali su nas.

20

Ostao sam da sedim i napijam se, čekajući da se pojave stara Tina i Žanina i izvedu svoju tačku, ali nije ih bilo. Izašao je neki tip pederskog izgleda s talasastom kosom i zasvirao na klaviru, a onda se pojavila ta nova damica, Valensija, i zapevala. Pojma nije imala, ali ipak je bila bolja od stare Tine i Žanine i, ako ništa drugo, pevala je dobre stvari. Klavir je bio odmah pored šanka gde sam sedeo i sve, a stara Valensija je stajala bukvalno pored mene. Počeo sam kao da je merkam, ali pravila se da me uopšte ne primećuje. Verovatno to ne bih radio da već nisam bio kardinalno pijan. Kad je završila, izgubila se takvom brzinom da nisam stigao čak ni da je pozovem na piće, pa sam pozvao šefa sale. Rekao sam mu da pita staru Valensiju da li je raspoložena da popije sa mnom nešto. Rekao je da hoće, ali verovatno joj nije čak ni preneo moju poruku. Ljudi nikad nikome ne prenose vaše poruke.

Sve u svemu, sedeo sam u tom prokletom baru sve do oko jedan sat i napio se kao skot. Jedva sam gledao na oči. Ipak, pazio sam da ne postanem bučan ili nešto. Nisam hteo da me neko zapazi, ili da me pita koliko mi je godina. Ali, ljudi moji, jedva sam gledao na oči. Kada sam se *stvarno* napio, ponovo sam počeo da izvodim onaj idiotluk s metkom u utrobi. Bio sam jedini lik u baru s metkom u utrobi. Samo sam zavlačio ruku ispod sakoa, preko stomaka i svega, da zadržim krv kako se ne bi razlila na sve strane. Nisam hteo da iko sazna da sam uopšte ranjen. *Prikrivao* sam činjenicu da sam ranjeni skot. Šta mi je na kraju došlo - došlo mi je da okrenem Džejn i vidim da li je stigla kući. I tako sam platio i sve. Onda sam ustao od šanka i otišao do telefonske govornice. Sve vreme sam zavlačio ruku ispod sakoa,

da zadržim krv. Ljudi moji, kako sam bio pijan.

Međutim, kad sam ušao u govornicu, nisam više bio raspoložen da okrenem Džejn. Bio sam verovatno previše pijan. I tako, šta sam uradio - okrenuo sam Sali.

Okrenuo sam jedno dvadeset brojeva dok nisam pogodio onaj pravi. Ljudi moji, kako sam oslepeo.

"Zdravo", rekao sam kad se neko javio na prokleti telefon. Dreknuo sam, izgleda, toliko sam bio pijan.

"Ko je to?" rekao je neki vrlo hladan ženski glas.

"Ja sam. Holden Kolfild. Dajte mi Sali".

"Sali *spava*. Ovde njena baka. Zašto zoveš u ovo doba, Holdene? Znaš li koliko je sati?"

"Aha. 'Oću Sali. Važno je. Dajte je."

"Sali *spava*, mladiću. Zovi je sutra. A sad, laku noć."

"Probudite je! Probudite je, ej! Bravo."

Onda se javio neki drugi glas. "Holdene, ja sam." Bila je to Sali. "U čemu je problem?"

"Sali? Ti si?"

"Da - prestani da urlaš. Šta si, pijan?"

"Aha. Slušaj, slušaj, ej. Dolazim na Badnje večer. Važi? Da ti kitim jelku. Važi? Je l' važi, ej, Sali?"

"Da. Pijan si. Idi sad u krevet. Gde si? Ko je s tobom?"

"Sali? Dolazim da kitim jelku, važi? Je l' važi, ej?"

"*Da*. Idi sad u krevet. Gde si? Ko je tamo s tobom?"

"Niko. Sa mnom sam." Ljudi moji, kako sam bio pijan! Čak sam se i

dalje držao za stomak. "Sredili su me. Rokijeva banda me sredila. Je l' znaš? Sali, je l' znaš?"

"Ne čujem te. Idi sad u krevet. Moram da idem. Zovi me sutra."

"Ej, Sali! 'Oćeš da ti kitim jelku? 'Oćeš li, ej?"

"*Da*. Laku noć. Idi sad kući i lezi."

Spustila je slušalicu.

"Laku noć. Laku noć, Sališka. Sali moja slatka", rekao sam. Možete li da zamislite koliko sam bio pijan? Onda sam i ja okačio slušalicu. Zaključio sam da se verovatno tek vratila kući s nekog sastanka. Zamislio sam je negde napolju sa Lantovima i onim endoverskim klipantom. Svi plivaju naokolo u prokletom loncu punom čaja i odvajaju neke visoko intelektualne razgovore, krajnje šarmantni i isfolirani. Stravično sam zažalio što sam joj telefonirao. Kad sam pijan, potpuno sam lud.

Ostao sam prilično dugo u proklesoj govornici. Držao sam se kao za telefon, da ne izgubim svest. Nisam se baš čarobno osećao, moram da priznam. Na kraju sam ipak izašao iz te govornice i otišao u muški toalet, teturajući se naokolo kao moron, i napunio jedan od lavaboa hladnom vodom. Onda sam zagnjurio glavu, skroz do ušiju. Nisam se ni trudio da je osušim ili nešto. Pustio sam neka se cedi, gadura. Onda sam prešao do nekog radijatora kraj prozora i seo na njega. Bio je lep i topao. Stvarno je prijao, jer sam se tresao kao skot. Smešno je to, uvek se tresem kao sumanut kad se napijem.

Nisam imao šta drugo da radim, pa sam samo sedeo na radijatoru i brojao one male bele kockice na podu. Sav sam bio mokar. Jedno galon vode curio mi je niz vrat, preko kragne i kravate i svega, ali nisam mario za to. Bio sam suviše pijan da bih mario za to. A onda je, posle nekog vremena, lik koji je pratio staru Valensiju na klaviru, onaj lik pederskog izgleda i talasaste kose, ušao da očešlja svoje zlatne uvojke. Odvojili smo kao neki razgovor dok se češljao, samo što on nije bio preterano ljubazan.

"Ej, 'oćete li videti onu malu, onu Valensiju, kad se vratite u bar?" upitao sam ga.

"Postoji velika mogućnost za to", rekao je. Vickast neki tip. Stalno

nalećem na neke vickaste tipove u životu.

"Čujte. Prenesite joj moje komplimente. Pitajte je da li joj je kelner preneo moju poruku?"

"Zašto ne odeš kući, šefe? Koliko uopšte imaš godina?"

"Osamdeset šest. Čujte. Prenesite joj moje komplimente. Važi?"

"Zašto ne odeš kući, šefe?"

"Ne ja. Nego, odlično svirate onaj klavir", rekoh. Samo sam mu laskao. Odvratno je svirao, ako baš hoćete da znate. "Trebalo bi da odete na radio", rekoh. "Takav lepotan kao vi. Sa svim tim zlačanim loknama. Treba li vam menadžer?"

"Idi kući, šefe. Budi dobar dečko. Idi kući i pravo u krevet."

"Nemam nikakvu kuću. Bez zezanja - treba li vam menadžer?"

Nije mi odgovorio. Samo je izašao. Konačno je završio češljanje i licanje pa je otišao. Kao Stredleter. Svi su ti lepotani isti. Kad završe s licanjem proklete frizure, samo ti okrenu leđa.

Kad sam najzad sišao sa radijatora i pošao ka garderobi, plakao sam i sve. Ne znam zašto, ali plakao sam. Možda zato što sam se osećao tako odvratno potišten i usamljen. A onda, kad sam došao do garderobe, nisam mogao da nađem prokleti broj. Devojka koja je tu radila bila je, ipak, veoma ljubazna. Dala mi je kaput i bez broja. I moju ploču "Mala Širli Bins" - još sam je nosio i sve. Dao sam joj dolar što je tako dobra, ali nije htela da uzme. Samo mi je govorila da odem kući i legnem. Pokušao sam da joj kao zakažem sudar kad završi s poslom, ali nije htela. Rekla je da je dovoljno stara da mi bude majka i sve. Pokazao sam joj onaj moj sedi pramen u kosi i rekao joj da sam napunio četrdeset dve. Pokazao sam joj i onu crvenu lovačku kapu i dopala joj se. Naterala me da je stavim pre izlaska jer mi je kosa bila još prilično mokra. Stvarno je bila ljubazna.

Nisam se više osećao tako pijan kad sam izašao, ali napolju je opet postalo veoma hladno i zubi su mi cvokotali kao ludi. Nisam mogao da ih obuzdam. Otišao sam do Medison avenije i stao da sačekam autobus, jer mi nije ostalo gotovo ništa od svih onih para, pa sam morao da počnem da

štedim na taksiju i svemu. Ali nije mi se ulazilo u prokleti autobus. Osim toga, uopšte nisam znao kuda bi trebalo da idem. I tako, šta sam uradio - krenuo sam prema parku. Smislio sam da odem do onog jezerceta i vidim šta, kog đavola, rade patke, da vidim ima li ih tamo ili ih nema. Park nije bio daleko, a ja nisam znao neko drugo mesto kuda bih pošao - nisam znao čak ni gde ću da *spavam* - pa sam pošao tamo. Nisam bio umoran ili nešto. Samo sam bio stravično potišten.

Onda se nešto užasno desilo, baš kad sam ušao u park. Ispustio sam Febinu ploču. Razbila se u jedno pedeset komada. Bila je u velikom omotu i sve, ali ipak se razbila. Samo što nisam zaplakao, toliko mi je bilo žao zbog toga, ali samo sam izvadio komadiće iz omota i strpao ih u džep kaputa. Nisu više bili ni za šta, ali nije mi se dalo da ih bacim. Onda sam zašao u park. Ljudi moji, kako je bilo mračno.

Proživio sam ceo svoj život u Njujorku i poznajem Central-park kao sopstveni dlan, jer sam se kao dete stalno vozio na roľsuama ili biciklom po njemu, ali stravično sam se namučio da nađem ono jezerce te noći. Tačno sam *znao* gde je - baš na južnom delu parka i sve - ali ipak nisam mogao da ga nađem. Mora da sam bio pijaniji nego što sam mislio. Hodao sam i hodao, a oko mene je postajalo sve mračnije i mračnije, sve sablasnije i sablasnije. Nisam video ni žive duše oko sebe, za sve vreme" otkako sam ušao u park. A i bolje. Verovatno bih odskočio na kilometar da sam video nekog. Onda sam ga najzad pronašao. Na jednom delu bilo je zaleđeno, a na drugom nije. Ali nisam video nikakve patke. Obišao sam oko čitavog prokletog jezera - jednom sam zamalo *upao*, u suštini - ali nisam video ni jednu jedinu patku. Mislio sam, ako ih tu uopšte *ima*, da možda spavaju ili nešto, uz samu obalu, negde blizu trave i sve. Tako sam zamalo upao u vodu. Ali nijednu nisam našao.

Na kraju sam seo na neku klupu, gde nije bilo tako proketo mračno. Ljudi moji, i dalje sam se tresao kao skot, a kosa na potiljku, iako sam imao onu lovačku kapu na glavi, bila mi je puna malih ledenica. To me zabrinulo. Pomislio sam da ću verovatno dobiti zapaljenje pluća i umreti. Zamišljao sam kako mali milion mamlaza dolazi na moj pogreb i sve. Moj deda iz Detroita, koji izvikuje nazive ulica kad se voziš s njim u prokletom autobusu, i moje tetke - imam jedno pedeset tetaka - i svi ostali imbecilni rođaci. Kakva bi se banda skupila. Svi su oni došli kad je Eli umro, čitava idiotska gomila njih. Imam neku glupu tetku što pati od zadaha iz usta, koja je stalno ponavljala kako on *spokojno* izgleda na odru. To mi je D.B. pričao.

Nisam bio tamo. Još sam bio u bolnici. Morao sam u bolnicu kad sam povredio ruku. Sve u svemu, zabrinuo sam se da me čeka zapaljenje pluća, sa svim onim ledenicima u kosi, i da ću umreti. Strašno mi je bilo žao majke i oca. Posebno majke, jer još nije prežalila mog brata Elija. Zamišljao sam kako neće znati šta da uradi sa svom mojom odećom, sportskim rekvizitima i ostalim glupostima. Jedina dobra stvar u svemu tome bilo je što sam znao da ne bi pustila Febu na moj prokleti pogreb, jer je još uvek dete. To je bila jedina dobra strana toga. Onda sam pomislio na svu tu gomilu kako me trpa u prokleta groblje, s mojim imenom na nadgrobnoj ploči i sve. Okružen mrtvim likovima. Ljudi moji, baš te srede kada umreš. Iz dna duše se nadam da će neko, kada *stvarao* umrem, imati toliko mozga da me jednostavno baci u reku ili negde. Sve drugo, samo da me ne trpaju u prokleta groblje. Ljudi dolaze i stavljaju ti bukete cveća na stomak nedeljom, uz sve ostale gluposti. Kome treba cveće kada umreš? Nikome.

Kad je vreme lepo, moji često odlaze s buketima cveća na Elijev grob. Išao sam s njima nekoliko puta, ali prestao sam. Kao prvo, sigurno je da ne uživam da ga vidim na tom idiotskom groblju. Okruženog mrtvim ljudima i nadgrobnim spomenicima i sve. Nije bilo tako loše kada ima sunca, ali dvaput - *dvaput* - je počela kiša kad smo bili tamo. Bilo je odvratno. Kiša je padala na njegovu idiotsku nadgrobnu ploču, padala je na travu nad njegovim stomakom. Padala je na sve strane. Svi koji su došli na groblje počeli su da trče kao sumanutu prema svojim kolima. To je ono od čega sam gotovo poludeo. Svi koji su došli na groblje mogli su da uđu u svoja kola i uključe radio i sve, a zatim odu da ručaju na neko lepo mesto - svi osim Elija. Nisam to mogao da podnesem. Znam da je na groblju samo njegovo telo i da mu je duša na nebu i ostale gluposti, ali svejedno nisam to mogao da podnesem. Voleo bih da nije tamo, to je sve. Niste ga poznavali. Da ste ga poznavali, znali biste o čemu govorim. Nije tako loše kada sija sunce, ali sunce sija samo kad se njemu sija.

Posle nekog vremena, tek da bih skrenuo misli sa zapaljenja pluća i ostalog, izvadio sam preostali novac i pokušao da ga prebrojim pod bednim svetlom fenjera u parku. Ostalo mi je samo tri novčanice od po jedan dolar, pet novčića od dvadeset pet centi i jedan od deset centi - ljudi moji, spiskao sam čitavo bogatstvo otkako sam napustio Pensi. Šta sam onda uradio - spustio sam se do samog jezerca i šibnuo sve te novčiće da onako odskakuju po površini, tamo gde nije bilo zaleđeno. Ne znam zašto sam to uradio, ali uradio sam. Valjda sam mislio da će mi to skrenuti misli sa zapaljenja pluća

i umiranja. Ali nije.

Počeo sam da razmišljam kako bi se Feba osećala kad bih dobio zapaljenje pluća i umro. Detinjasto je razmišljati na taj način, ali nisam mogao drukčije. Bilo bi joj prilično teško kad bi se tako nešto desilo. Prilično sam joj drag. Mislim, mnogo me voli. Najozbiljnije. Sve u svemu, nisam mogao da ne mislim o tome, pa sam na kraju smislio šta da uradim - smislio sam kako je najbolje da se ušunjam u kuću i vidim je, za slučaj da umrem i sve. Imao sam ključ od ulaznih vrata, pa sam smislio šta da uradim - da se maksimalno tiho ušunjam u stan, a onda samo popričam malo s njom. Jedino što me brinulo bila su ulazna vrata. Jezivo škripe. To je prilično stara zgrada, a nastojnik je užasno lenj, pa sve škripi i cijuče. Plašio sam se da me moji ne čuju kad se ušunjam. Ali ipak sam rešio da probam.

I tako sam se najzad maknuo iz parka i krenuo kući. Hodao sam čitavim putem. Nije bilo mnogo daleko, a ja nisam bio umoran. Nisam više bio čak ni pijan. Bilo je samo veoma hladno i nigde nikog u blizini.

21

Godinama nisam imao takvu sreću - kad sam stigao do kuće, stari noćni liftboj, Pit, nije bio u kabini. Kod lifta je bio neki novi lik, koga nikad nisam video, pa sam smislio da ću, ako ne naletim pravo na roditelje ili nešto, moći da se pozdravim sa Febom i onda zbrišem, tako da niko čak i ne sazna da sam dolazio. Bila je to stvarno neviđena sreća. Da bude još bolje, taj novi liftboj je bio malo priglup, šta li. Rekao sam mu, nekim krajnje nehajnim glasom, da me digne do Dikstejnovih. Dikstejnovi su stanovali u onom drugom stanu na našem spratu. Skinuo sam bio onu lovačku kapu, da ne bih izgledao sumnjivo ili nešto. Ušao sam u lift kao da strahovito žurim.

Zatvorio je vrata lifta i sve, spreman da me digne gore, a onda se okrenuo i rekao: "Oni nisu tu. Otišli su na zabavu, na četrnaesti sprat."

"Nema problema", rekoh. "Treba da ih pričekam. Ja sam im nećak."

Pogledao me onako priglupo, kao podozrivo. "Bolje da pričekaš u holu, druškane", rekao je.

"Voleo bih - najozbiljnije", rekoh. "Ali muči me noga. Moram da je držim u određenom položaju. Mislím da je bolje ako sednem na onu stolicu pred njihovim vratima."

Nije znao o kom đavolu pričam pa je samo rekao: "A", i digao me gore. Divota. Smešno je to. Treba samo da kažeš nešto što niko ne razume i ljudi bukvalno rade šta god hoćeš od njih.

Izašao sam na našem spratu - ćopajući kao skot - i krenuo ka onoj strani gde su Dikstejnovi. Zatim, kad sam čuo da se vrata lifta zatvaraju, okrenuo sam se ka našoj strani. Dobro mi je išlo. Čak se nisam više osećao pijan. Izvadio sam ključ i otvorio vrata, maksimalno tiho. Onda sam, krajnje oprezno, ušao i zatvorio vrata. Trebalo bi da odem u lopove, kunem se.

U predsoblju je bilo strahovito mračno, naravno, a podrazumeva se da nisam mogao da palim svetlo. Morao sam da pazim da ne lupini u nešto i ne napravim bilo kakvu buku. U svakom slučaju, dobro sam znao da sam kod kuće. Naše predsoblje ima neki čudan miris, kako nigde drugde ne miriše. Ne znam šta je to. Nije karfiol a nije ni parfem - ne znam šta je - ali uvek znaš da si kod kuće. Već sam hteo da skinem kaput i okačim ga u plakar, tu u predsoblju, ali je taj plakar pun vešalica koje klepeću kao sumanute kad ga otvoriš, pa nisam ni skinuo kaput. Onda sam veoma, veoma polako krenuo ka Febinoj sobi. Znao sam da me naša devojka neće čuti, jer ima samo jednu bubnu opnu. Imala je tog brata koji joj je gurnuo slamku u uvo kad je bila mala, tako mi je pričala. Bila je poprilično gluva i sve. Ali ne i moji *roditelji*. Posebno majka, ona ima uši kao prokleti pas tragač. Zato sam bio maksimalno nečujan kad sam prolazio kraj njihovih vrata. Čak sam i prestao da dišem, Isuse. Moga oca možeš i stolicom po glavi - taj se neće probuditi, ali majka - dovoljno je da se nakašlješ negde u Sibiru i ona će te čuti. Užasno je nervozna. Često sedi budna i puši, po čitavu noć.

Najzad, posle jedno sat vremena, stigao sam do Febine sobe. Međutim, nije bila tu. Zaboravio sam na to. Zaboravio sam da uvek spava u D.B.-ovoj sobi kad je on u Holivudu ili negde. Ona je voli, jer je to najveća soba u kući. Takođe i zbog tog velikog starog pisaćeg stola koji je D.B. kupio od neke alkoholisane dame u Filadelfiji, i tog ogromnog, gigantskog kreveta, koji ima jedno deset milja u širinu i deset milja u dužinu. Ne znam gde je

kupio taj krevet. Sve u svemu, Feba voli da spava u D.B.-ovoj sobi kada on nije tu, i on joj dozvoljava. Trebalo bi da je vidite kada radi domaći zadatak ili nešto za tim suludim stolom. Velik je gotovo kao krevet. Jedva je i vidite kad radi domaći. Ali *takve* ona stvari voli. Ne voli svoju sobu jer je, kaže, suviše mala. Kaže da voli da se širi. To me stvarno obara. Šta Feba uopšte ima da širi? Ništa.

I tako sam, krajnje nečujno, ušao u D.B.-ovu sobu i upalio lampu na stolu. Feba se nije čak ni probudila. Kad je svetlo već bilo upaljeno i sve, neko vreme sam je kao gledao. Ležala je i spavala, lice joj je bilo negde na ivici jastuka. Usta su joj bila širom otvorena. Čudno je to. Uzmite odrasle, oni bezvezno izgledaju kada spavaju tako otvorenih usta, ali ne i deca. Deca izgledaju kako treba. Mogu čak i da izbalave čitav jastuk pa da opet izgledaju kako treba.

Prošetao sam po sobi, maksimalno nečujno, razgledajući stvari. Solidno sam se osećao, za promenu. Nije mi se više činilo da me čeka zapaljenje pluća ili nešto. Jednostavno mi je bilo dobro, za promenu. Fe-bina odeća je bila složena na stolici pored kreveta. Ona je veoma uredna, za jedno dete. Mislim, ne razbacuje stvari naokolo, kao neka deca. Nije aljkava. Preko naslona stolice bio je prebačen žaketić njenog drap kompleta koji joj je majka kupila u Kanadi. Njena bluza i ostalo bilo je složeno na sedištu. Cipelice i čarape bile su na podu, ispod stolice, jedna pored druge. Te njene cipelice nisam ranije video. Bile su nove. Neke tamnosmeđe mokasine, slične jednima koje ja imam, i lepo su se slagale sa tim kompletom iz Kanade. Majka je lepo oblači. Ona stvarno ima neviđen ukus za neke stvari. Nije talentovana za kupovanje klizaljki ili nečega, ali savršena je kad je reč o odeći. Mislim, Feba uvek ima neku haljinicu da se onesvestiš. Uzmite većinu devojčica, čak i kad su im roditelji bogati i sve, one obično nose neke grozne haljinice. Voleo bih kad biste mogli da vidite Febu u tom kompletu koji joj je majka kupila u Kanadi. Najozbiljnije.

Seo sam na stari D.B.-ov pisaći sto i razgledao stvari na njemu. Bile su to uglavnom Febine stvari, za školu i sve. Većinom knjige. Ona na vrhu zvala se *Aritmetika je zabava!* Okrenuo sam kao prvu stranu i pogledao je. Evo šta je stara Feba napisala na njoj:

FEBA VEDERFILD KOLFILD

4B-1

To me oborilo. Njeno srednje ime je Džozefina, a ne Vederfild. Ali ona ga ne voli. Kad god je vidim, ima novo srednje ime za sebe.

Knjiga ispod aritmetike bila je geografija, a ispod geografije gramatika. Odlično joj ide gramatika. Sve joj odlično ide, ali najbolje gramatika. Zatim, ispod gramatike, bile su sveske. Ona ima jedno pet hiljada svesaka. Nikad niste videli dete sa toliko svesaka. Otvorio sam onu na vrhu i pogledao prvu stranu. Na njoj je pisalo:

Bemis videćemo se na odmoru

imam nešto veoma veoma važno da ti kažem.

To je bilo sve na toj strani. Na sledećoj je pisalo:

Zašto jugoistočna Aljaska ima toliko fabrika konzervi?

Zato što je tamo toliko lososa

Zašto ima bogate šume?

zato što ima pogodnu klimu.

Šta je učinila naša vlada

da poboljša život eskima na Aljasci?

to pogledaj za sutra!!!

Feba Vederfild Kolfild

Feba Vederfild Kolfild

Feba Vederfild Kolfild

Feba V. Kolfild

gđica Feba Vederfild Kolfild lično

Molim te dodaj ovo Širli!!!! Širli rekla si da si strelac ali ti si samo bik, ponesi rolšue kad ideš kod mene.

Sedeo sam tako na D.B.-ovom pisaćem stolu i pročitao celu svesku. Nije mi dugo trebalo, a ja mogu da čitam takve stvari, neku dečju svesku, Febinu ili bilo čiju, po čitav dan i noć. Dečje sveske me obaraju. Onda sam zapalio cigaretu - bila mi je poslednja. Mora da sam popužio bar tri pakle toga dana. A onda sam je najzad probudio. Mislim, nisam mogao da sedim na tom stolu do kraja života. Osim toga, plašio sam se da ne banu iznenada roditelji i hteo sam bar da je pozdravim pre toga. I tako sam je probudio.

Ona se vrlo lako budi. Mislim, čovek ne mora da više ili nešto. Treba samo da sedne na krevet i kaže: "Probudi se, Febo", i paf! - ona je već budna.

"*Holdene!*" odmah je rekla. Zagrlila me i sve. Jako je osećajna. Mislim, prilično je osećajna za jedno dete. Ponekad je čak *previše* osećajna. Poljubio sam je, a ona je rekla: "Kad si stigao *kući*?" Bilo joj je strašno drago što me vidi. Lepo se videlo.

"Ne tako glasno. Malopre. Kako si inače?"

"Fino. Jesi li dobio moje pismo? Napisala sam ti pet stranica..."

"Aha - ne tako glasno. Hvala ti."

Napisala mi je to pismo, ali nisam stigao da joj odgovorim. Čitavo je pismo bilo o toj školskoj predstavi u kojoj je trebalo da igra. Rekla mi je da se ništa ne dogovaram za petak, kako bih mogao da je gledam.

"Kako predstava?" upitah je. "Kako si ono rekla da se zove?"

"'Božična svečanost za Amerikance'. Glupa je, ali ja sam Benedikt Arnold. Imam u suštini glavnu ulogu", rekla je. Ljudi moji, bila je totalno budna. Jako se uzbuđi kad priča o takvim stvarima. "Počinje kad umirem. Duh dolazi na Badnje večer i pita me da li se stidim i sve. Znaš već. Zbog izdaje domovine i svega. Hoćeš li doći da gledaš?" Sedela je već sasvim uspravno na krevetu. "O tome sam ti pisala. Hoćeš li?"

"Naravno da ću doći. Sigurno dolazim."

"Tata ne može da dođe. Mora da leti za Kaliforniju", rekla je. Ljudi moji, stvarno je bila totalno budna. Treba joj najviše dve sekunde da se totalno razbudi. Sedela je - više kao klečala - sasvim uspravno na krevetu i

držala me za ruku. "Slušaj. Mama je rekla da dolaziš kući u *sredu*. Rekla je u *sredu*."

"Otišao sam ranije. Ne tako glasno. Probudićeš sve živo."

"Koliko je sati? Vратиće se veoma kasno, rekla je mama. Otišli su na neku zabavu u Norvok, u Konektikatu", rekla je Feba. "Pogodi šta sam radila popodne! Koji sam film gledala. Pogodi!"

"Ne znam... Slušaj. Zar nisu rekli u koliko će se..."

"*Doktor*", rekla je Feba. "Specijalno su ga davali, tamo u Listerovoj fondaciji. Davali su ga samo danas - danas je bio jedini dan. O nekom doktoru iz Kentakija koji stavi ćebe preko lica tog deteta koje je bogalj i ne može da hoda. Onda ga šalju u zatvor. Odličan je bio."

"Stani malo. Zar nisu rekli u koliko se..."

"On je nju žalio, taj doktor. Zato je stavio ćebe preko njenog lica i svega, da bi se ugušila. Onda ga šalju u zatvor, na doživotnu robiju, ali to dete kome je stavio ćebe preko glave stalno ga obilazi i zahvaljuje mu za ono što je uradio. On je bio ubica iz milosrđa. Samo, on zna da zaslužuje zatvor zato što doktor ne bi smeo da oduzima ono što je božje. Vodila nas majka jedne devojčice iz mog razreda, Alise Holmborg. Ona mi je najbolja prijateljica. Ona je jedina devojčica u čitavom..."

"Stani malo, *hoćeš li?*" rekoh. "Pitao sam te nešto. Jesu li rekli u koliko se vraćaju ili nisu?"

"Nisu, ali vратиće se veoma kasno. Tata je uzeo auto i sve, tako da ne moraju da brinu za vozove. Sada imamo radio u njemu! Osim što mama kaže da niko ne treba da ga uključuje u toku vožnje."

Počeo sam kao da se opuštam. Mislim, konačno sam prestao da *brinem* hoće li da me nađu u kući ili neće. Dođavola s tim, rešio sam. Ako će da me nađu, našli su me.

Trebalo je videti Febu. Na sebi je imala plavu pidžamu sa crvenim slonovima na kragnici. Ona obožava slonove.

"Znači, dobar je bio film, a?" reko.

"Odličan, osim što je Alisa bila prehladna pa je njena majka stalno pitala da li se gripozno oseća. I to usred *filma*. Kad god se dešavalo nešto važno, njena majka bi se nagnula preko mene i pitala Alisu da li se gripozno oseća. To me baš nerviralo."

Onda sam joj rekao za ploču. "Slušaj, kupio sam ti ploču", reko. "Samo, razbila mi se usput." Izvadio sam parčiće iz džepa na kaputu i pokazao joj. "Bio sam malo pijan", reko.

"Daj mi te parčiće", rekla je. "Sačuvaću ih." Uzela mi ih je pravo iz ruke i stavila ih u fioku noćnog ormarića. Ona me stvarno obara.

"Dolazi li D.B. kući za Božić?" upitao sam je.

"Možda, a možda i neće, rekla je mama. Sve zavisi. Možda će morati da ostane u Holivudu i piše film o Anapolisu, tamo gde je pomorska akademija."

"O Anapolisu, Isuse!"

"To je ljubavna priča i ostalo. Pogodi ko će da igra! Koja filmska zvezda. Pogodi!"

"Ne zanima me. *Anapolis*, Isuse. Šta zna D.B. o *Anapolisu*, Isuse? Kakve to ima veze sa pričama kakve on piše?" reko. Ljudi moji, izluđuju me takve stvari. Taj prokleti Holivud. "Šta si to uradila s rukom?" upitah je. Primetio sam da na laktu ima veliki flaster. Na sebi je imala neku pidžamu bez rukava.

"Jedan dečak, Kertis Vajntraub, što ide sa mnom u razred, gurnuo me dok sam silazila niz stepenice u park", rekla je. "Hoćeš da vidiš?" Počela je da skida taj suludi flaster sa ruke.

"Pusti to. Zašto te gurnuo niz stepenice?"

"Ne znam. Mislim da me mrzi", rekla je Feba. "Ta druga devojčica i ja, Selma Aterberi, prosule smo mastilo i svašta po njegovoj jakni."

"To baš nije lepo. Šta si ti - neko dete?"

"Ne, ali kad god sam u parku, on me svuda prati. Stalno me prati. Ide mi na nerve."

"Verovatno mu se sviđaš. To nije razlog da se prosipa mastilo po..."

"Ja neću da mu se sviđam", rekla je. Onda je počela čudno da me gleda. "Holdene", rekla je, "kako to da ne dolaziš kući u *sredu*?"

"Šta?"

Ljudi moji, neprestano si morao da budeš na oprezu s njom. Ako ne mislite da je bistra, stvarno niste čitavi.

"Kako to da ne dolaziš kući u *sredu*?" pitala me. "Nisu te valjda izbacili ili nešto?"

"Rekao sam ti. Pustili su nas ranije. Pustili su čitavu..."

"Izbacili su te! Jesu!" rekla je Feba. Onda me udarila pesnicom u nogu. Stvarno ume da upotrebi pesnicu kad joj dođe. "*Jesu! Jao, Holdene!* Prekrila je šakom usta i sve. Stvarno ume da se uzbudi, kunem se.

"Ko kaže da su me izbacili? Niko nije rekao da..."

"*Jesu. Jesu*", rekla je i ponovo me lupila pesnicom. Ako mislite da to ne boli, stvarno niste čitavi. "Tata će te *ubiti!*" rekla je. Onda se bacila potrbuške na krevet i nabila prokleti jastuk preko glave. Ona to prilično često radi. Totalna je šizika ponekad.

"Prekini sad s tim", rekoh. "Niko me neće ubiti. Niko neće čak ni da... Hajde, Feb, skloni taj glupi jastuk s glave. Niko me neće ubiti."

Međutim, nije htela da ga skloni. Ne možete je naterati da uradi nešto ako ona neće. Samo je ponavljala: "Tata će te ubiti." Teško je bilo i razumeti je s tim prokletim jastukom preko glave.

"Niko me neće ubiti. Mućni malo glavom. Pre svega, odlazim odavde. Šta bih mogao da uradim - mogao bih da nađem posao, na nekom ranču ili negde. Znam jednog tipa čiji deda ima ranč u Koloradu. Možda ću tamo da

se zaposlim", reko. "Javljaću ti se i sve kad odem, ako odem. Hajde. Skloni to s glave. Hajde, ej, Feb. Molim te. Molim te, hoćeš?"

Međutim, nije ga sklonila. Pokušao sam da ga sklonim, ali ona je užasno jaka. Čovek se zamori boreći se s njom. Ljudi moji, ako ona reši da zadrži jastuk preko glave, onda ga stvarno *zadrži*. "Febo, *molim* te pojavi se odatle", govorio sam. "Hajde, ej... Ej, Vederfild. Pojavi se."

Ali nije htela. Ponekad ne možeš čak ni da se ubeđuješ s njom. Na kraju sam ustao, otišao u dnevnu sobu, uzeo nekoliko cigareta iz kutije na stolu i gurnuo ih u džep. Popušio sam već sve što sam imao.

22

Kad sam se vratio, bila je sklonila jastuk s glave - znao sam da hoće - ali i dalje nije htela da me pogleda, iako je sad ležala na leđima i sve. Kad sam prišao krevetu i ponovo seo, okrenula je svoje šašavo lice na drugu stranu. Totalno me ignorisala. Baš kao mačevalačka ekipa u Pensiju kad sam ostavio sve one proklete mačeve u podzemnoj.

"Kako je stara Hejzel Vederfild?" reko. "Pišeš li neke nove priče o njoj? Onu koju si mi poslala imam u koferu. Dole je na stanici. Baš je dobra."

"Tata će te *ubiti*."

Ljudi moji, kad ona nešto uvrta u glavu, onda to stvarno uvrta u glavu.

"Ne, neće. U najgorem slučaju će opet gadno da me izgrdi i onda će da me pošalje u prokletu vojnu školu. To je sve što će da mi uradi. Ali, kao *prvo*, neću čak ni da budem tu. Biću daleko odavde. Biću - ve-rovatno ću biti na tom ranču u Koloradu."

"Ne zasmejavaj me. Ti ne znaš čak ni konja da jašeš."

"Ko ne zna? Naravno da znam. To te nauče za dva minuta", reko. "Prestani da čupkaš to." Čupkala je onaj flaster na ruci. "Ko te tako podšišao?" upitah je.

Tek tada sam primetio kako su je glupo podšišali. Bilo je suviše kratko.

"Šta te se tiče", rekla je. Ona ume da bude vrlo arogantna ponekad. Ume da bude poprilično arogantna. "Sigurno si opet pao iz svih mogućih predmeta", rekla je - vrlo arogantno. Bilo je, na neki način, pomalo i smešno. Ponekad govori kao neka učiteljica, iako je još dete.

"Ne, nisam", reko. "Prošao sam iz engleskog." A onda sam je, tek onako, uštinuo za dupe. Bilo je nekako istrčeno, jer je ležala na boku. Ona jedva da uopšte ima dupe. Nisam je jako uštinuo, ali je svejedno pokušala da me udari po ruci. Promašila je.

A onda je najednom rekla: "Oh, zašto si to *učinio*?" Mislila je na to što sam ponovo izbačen. Baš me nekako rastužilo, način na koji je to rekla.

"Ma ne pitaj me, Febo. Smučilo mi se već od takvih pitanja", reko. "Ima milion razloga. To je jedna od najgorih škola u koju sam ikad išao. Prepuna je licemera. I podlaca. Nikad u životu nisi videla toliko podlaca. Na primer, ako bi se u nečijoj sobi skupilo društvo i neko hteo da uđe, nikad ga nisu puštali ako je neki prigrup, bubuljičav tip. Svi su uvek *zaključavali* vrata kad bi neko hteo da uđe. A imali su i to proketo tajno bratstvo. Pridružio sam se jer sam bio kukavica da to ne učinim. Tamo ima jedan bubuljičav, dosadan lik, Robert Ekli, koji je hteo da ga prime. Stalno je pokušavao da se pridruži, ali nisu hteli da ga prime. Samo zato što je dosadan i bubuljičav. Čak mi se i ne priča o tome. Odvratna škola. Kunem ti se."

Feba je ćutala, ali slušala je. Po njenom potiljku sam mogao da pogodim da sluša. Ona uvek sluša kad joj nešto pričaš. A smešno je što uvek zna o čemu pričaš. Najozbiljnije.

Nastavio sam da pričam o starom Pensiju. Tako mi je kao došlo.

"Čak su i ona dva-tri *dobra* profesora u školi bili dvolični", reko. "Na primer, tamo ima neki matori lik, stari Spenser. Njegova žena je svakoga uvek služila vrućom čokoladom i sve, i bili su stvarno dobri. Ali trebalo je videti ga kada je direktor, stari Tarmer, došao na čas istorije i seo skroz

pozadi. Večito je dolazio i sedeo po jedno pola sata u zadnjoj klupi. Pravio se kao da je inkognito ili nešto. Posle nekog vremena javljao se otpozadi i prekidao predavanje starog Spensera nekim imbecilnim šalama. Stari Spenser je bukvalno umirao od cerekanja i smeškanja, kao da je Tarmer prokleti princ ili nešto."

"Nemoj toliko da psuješ."

"Ti bi povratila od svega toga, kunem se", rekoh. "A onda, tu je i Dan veterana. Imaju taj Dan veterana, kada svi mamlazi koji su od 1776. maturirali na Pensiju, dolaze i muvaju se naokolo sa svojim ženama i decom i svima. Trebalo je da vidiš tog matorog od jedno pedeset godina. Šta je radio - ušao je kod nas u sobu i kucao na vrata i pitao nas može li da ode u toalet. Toalet je bio na kraju hodnika - pojma nemam zašto je *nas* pitao. Znaš li šta je rekao? Rekao je kako hoće da vidi da li su njegovi inicijali još uvek na jednim vratima klozeta. Šta je taj uradio - urezao je svoje glupe žalosne matore inicijale na neka vrata od klozeta, pre jedno devedeset godina, i sada je hteo da vidi da li su još tamo. I tako smo moj cimer i ja otišli s njim i morali da stojimo tamo dok je on tražio svoje inicijale po svim vratima klozeta. Sve vreme nam je nešto pričao, govorio nam da su dani koje je proveo u Pensiju bili najsrećnije doba u njegovom životu i delio nam gomilu saveta za budućnost i sve. Ljudi moji, kako me taj deprimirao! Neću da kažem da je bio loš - nije. Ali ne moraš da budeš loš da bi nekog deprimirao - možeš da budeš i *dobar*, svejedno je. Sve što treba da učiniš kako bi nekog deprimirao je da mu podeliš gomilu šupljih saveta dok tražiš svoje inicijale po nekim vratima klozeta - to je sve što treba da učiniš. Ne znam. Možda sve to i ne bi bilo tako depresivno da nije toliko gubio dah. Potpuno je ostao bez daha već od samog penjanja uz stepenice, i sve vreme dok je tražio svoje inicijale teško je disao, tim komičnim i žalosnim nozdrvama, dok je govorio Stredleteru i meni da izvučemo sve što god možemo iz Pensija. Isuse! Ne umem to da objasnim. Jednostavno nisam voleo ništa što se *dešavalo* u Pensiju. Ne umem to da objasnim."

Feba je nešto rekla, ali nisam je čuo. Usta su joj bila jednom stranom priljubljena o jastuk, pa je nisam čuo.

"Šta?" rekoh. "Odmakni usta. Ništa te ne čujem šta govoriš."

"Ti ne voliš *ništa* što se dešava."

Baš me deprimiralo kad mi je to rekla.

"Volim. Baš volim. *Naravno* da volim. Ne govori tako. Zašto si sad to rekla?"

"Zato što ne voliš. Ne voliš nijednu školu. Ne voliš milion stvari. *Ne voliš.*"

"Volim! Tu grešiš - baš tu grešiš! Kako, dođavola, možeš da kažeš tako nešto?" rekao sam. Ljudi moji, baš me deprimirala.

"Zato što ne voliš", rekla je. "Navedi bar jednu stvar."

"Jednu stvar? Jednu stvar koju volim?" rekoh. "Važi."

Problem je bio što nisam mogao da se koncentrišem. Ponekad je čoveku teško da se koncentriše.

"Jednu stvar koju mnogo volim, misliš?" upitao sam je.

Ali nije mi odgovorila. Bila je u nekom komičnom iskrivljenom položaju skroz na drugoj strani kreveta. Bila je jedno hiljadu milja daleko. "Hajde, odgovori mi", rekoh. "Jednu stvar koju mnogo volim ili jednu stvar koju samo volim?"

"Koju mnogo voliš."

"U redu", rekoh. Ali problem je bio što nisam mogao da se koncentrišein. Sve što mi je palo na pamet bile su one dve časne sestre koje idu naokolo i prikupljaju novac u tu staru korpu. Posebno ona s naočarima gvozdеноg okvira. I taj dečak koga sam poznavao u Elkton Hilsu. Tamo je bio taj dečak, zvao se Džems Kasti, koji nije hteo da porekne nešto što je rekao o tom krajnje nadobudnom liku, Filu Stebilu. Džems Kasti je rekao za njega da je nadobudan, a neki od Stebilovih ulizica je otišao i otkucao ga Stebilu. I tako je Stebil, sa još šestoricom nekih gadova, otišao do Kastlove sobe, ušao i zaključao prokleta vrata i pokušao da ga natera da porekne ono što je rekao, ali on nije hteo. I tako su se bacili na njega. Neću čak ni da vam kažem šta su mu radili - suviše je gadno - ali on i *dalje* nije hteo da porekne, stari Džems Kasti. A trebalo je videti ga. Bio je mršav omalen lik slabašnog izgleda, s ručicama kao olovke. Na kraju, šta je uradio - umesto da porekne to što je rekao, bacio se kroz prozor. Bio sam pod *tušem* i sve, ali čak sam i

ja čuo kada je pao napolju. Pomislio sam, međutim, da je nešto ispalo kroz prozor - radio ili писаći sto, a ne *dečak* i sve. Onda sam čuo kako svi trče kroz hodnik i niz stepenice, pa sam navukao bade-mantil i strčao dole, a tamo je ležao stari Džems Kasti, nasred onih kamenih stepenica. Bio je mrtav, na sve strane bili su njegovi zubi i krv, i niko nije hteo čak ni da mu priđe. Na sebi je imao džemper sa rol-kragnom koji sam mu pozajmio. Gadovima koji su mu ušli u sobu ništa se nije desilo, samo su isključeni iz škole. Nisu ih čak ni strpali u zatvor.

To je bilo otprilike sve što mi je palo na pamet. One dve časne sestre koje sam video za doručkom i taj dečak Džems Kasti koga sam upoznao u Elkton Hilsu. U svemu tome, najčudnije je što sam jedva i poznavao Džemsa Kastla, ako baš hoćete da znate. Bio je vrlo tih i povučen lik. Bili smo u istoj grupi na časovima matematike, ali on je bio skroz na drugoj strani učionice i gotovo nikada nije ustajao da odgovara, niti je *izlazio* na tablu ili nešto. Neki učenici gotovo nikada ne ustaju da odgovaraju, niti izlaze na tablu. U suštini, samo sam jednom razgovarao s njim, kad me pitao da mu pozajmim taj moj džemper sa rol-kragnom. Samo što se nisam srušio kad me to pitao, toliko sam bio iznenađen i sve. Sećam se da sam prao zube u kupatilu kad me pitao. Rekao je kako mu dolazi neki rođak da ga malo provoza ili nešto. Pojma nisam imao da on uopšte *zna* kako ja imam džemper sa rol-kragnom. Sve što sam o njemu znao svodilo se na to da je njegovo ime uvek ispred mog prilikom prozivanja. Kabel R., Kabel V., Kasti, Kolfild - i sad se sećam. Malo je falilo da mu *ne pozajmim* taj džemper, ako baš hoćete da znate. Samo zato što ga nisam dovoljno poznavao.

"Šta?" rekao sam Febi. Nešto mi je rekla, ali nisam je čuo.

"Ne možeš čak ni jedne jedine stvari da se setiš."

"E baš mogu. Baš mogu."

"Pa hajde onda."

"Volim Elija", rekoh. "I volim da radim to što sad radim. Da sedim ovde s tobom, da pričamo i razmišljamo o stvarima, i..."

"Eli je *mrtav* - ti uvek tako pričaš! Ako je neko već mrtav i na nebu, onda to nije stvarno..."

"Znam da je mrtav! Zar misliš da ne znam? Ali mogu ipak i dalje da ga

volim. To što je neko mrtav ne znači kako treba da prestaneš da ga voliš, Isuse - pogotovo ako je bio jedno hiljadu puta bolji od svih *živih* ljudi koje poznaješ i svega."

Feba ništa nije rekla. Kad ne može da smisli šta bi rekla, uopšte ne progovara.

"Eto, volim ovo sada", reko. "Mislim, baš sada. Da sedim ovde s tobom i da samo pričamo i zezamo se..."

"To nije ništa *stvarno!*"

"To je itekako *stvarno*. Nego šta je! Po čemu nije? Ljudi nikad ne misle da je nešto *stvarno*. Prokleta mi se smučilo od toga."

"Prestani da psuješ. U redu, reci nešto drugo. Reci nešto što bi voleo da budeš. Kao, na primer, naučnik. Ili *advokat* ili nešto."

"Ne bih mogao da budem naučnik. Slabo mi ide nauka."

"Dobro, onda advokat - kao tata i sve."

"To i nije tako loše, mislim - ali ne privlači me", reko. "Mislim, nije loše kad bi samo išao naokolo i stalno spašavao živote nevinih ljudi i takve stvari, ali ne *radiš tako* nešto kad si advokat. U suštini, samo mlatiš pare, igraš golf, igraš bridž, kupuješ kola, piješ martinije i izigravaš glavnog dasu. I ostalo. Čak i kad bi *išao* naokolo i spašavao nečije živote i sve, kako bi znao da li to radiš zato što stvarno *želiš* da spašavaš nečije živote, ili samo zato što *ustvari* želiš da ispadneš neviđen advokat, da te svi tapšu po ramenu i čestitaju ti u sudnici kada se prokleti proces završi, reporteri i svi, kao u idiotskim filmovima? Kako bi znao da nisi dvoličan? U tome i jeste problem, što *ne bi* znao."

Nisam baš sasvim siguran da je Feba znala o čemu uopšte govorim. Mislim, ona je ipak bila samo još dete i sve. Ali bar je slušala. Ako te neko sluša, to već nije tako loše.

"Tata će te ubiti. *Ubiće* te", rekla je.

Ali nisam je slušao. Mislio sam na nešto drugo - nešto suludo. "Znaš li šta bih voleo da budem?" reko. "Znaš li šta bih voleo da budem? Mislim,

kad bih imao neki prokleti izbor?"

"Šta? Prestani *da psuješ*."

"Znaš onu pesmu 'Ulovi li neko nekog dok kroz žito ide'? Voleo bih..."

"To je '*Sretne li neko nekog dok kroz žito ide!*'" rekla je Feba. "To je pesma. Od Roberta *Bernsa*."

"*Znam* da je to pesma Roberta Bernsa."

Ali bila je u pravu. To i jeste "Sretne li neko nekog dok kroz žito ide". Samo, tada to nisam znao.

"Mislio sam da ide 'Ulovi li neko nekog' ", rekoh. "Svejedno, evo šta zamišljam - zamišljam neku decu koja se igraju na nekom velikom polju žita i sve. Na hiljade male dece, a nikog u blizini - nikog odraslog, mislim - osim mene. A ja stojim na rubu neke sulude litice. Šta treba da radim - treba da ulovim svakog ko se zaleti da padne sa te litice u provaliju - mislim, ako trče i ne gledaju kuda idu, treba da se pojavim odnekud i *ulovim* ih. To je sve što bih radio, po ceo dan. Bio bih samo lovac u žitu. *Znam* da je suludo, ali to je jedino što bih stvarno voleo da budem. *Znam* da je suludo."

Feba je dugo ćutala. A onda, kad je progovorila, sve što je rekla bilo je: "Tata će te ubiti."

"Šta me briga ako to i učini", rekoh. Ustao sam sa kreveta jer sam hteo da uradim nešto - hteo sam da telefoniram tom tipu koji mi je bio nastavnik engleskog u Elkton Hilsu, g. Antoliniju. Znao sam da je prešao u Njujork. Napustio je Elkton Hils. Prihvatio je da predaje na njujorškom univerzitetu. "Moram da telefoniram", rekao sam Febi. "Odmah se vraćam. Nemoj da zaspiš." Nisam hteo da zaspi dok sam u dnevnoj sobi. Znao sam da neće, ali ipak sam to rekao, za svaki slučaj. Dok sam išao ka vratima, Feba je rekla: "Holdene!" i ja se okrenuh.

Sedela je sasvim uspravno u krevetu. Tako je lepo izgledala. "Uzimam časove iz podrigivanja od jedne devojčice, Filis Margilis", rekla je. "Slušaj."

Slušao sam i čuo *nešto*, ali nije bilo bogzna šta. "Dobro je", rekoh. Onda sam otišao u dnevnu sobu i pozvao tog nastavnika, g. Antolinija.

Skratio sam telefonski razgovor, jer sam se plašio da će roditelji svaki čas da banu. Ali ipak nisu. G. Antolini je bio veoma ljubazan. Rekao je kako mogu odmah da dođem do njega, ako hoću. Mislim da sam verovatno probudio i njega i njegovu ženu, jer im je trebalo sto godina da se jave. Odmah me pitao da li se nešto desilo, a ja mu rekao da nije. Rekao sam mu, ipak, da sam izbačen iz Pensija. Mislio sam kako baš mogu i da mu kažem. "Blagi bože", rekao je kad je to čuo. Oduvek je imao smisla za humor. Rekao mi je da odmah dođem do njega ako sam raspoložen.

On je bio možda najbolji nastavnik koga sam ikad imao, taj g. Antolini. Bio je prilično mlad, ne mnogo stariji od mog brata D.B.-a, i mogao si da se zezaš s njim a da ipak ne izgubiš poštovanje prema njemu. On je bio taj koji je na kraju podigao onog dečaka što je skočio kroz prozor, tog Džemsa Kastla o kome sam vam pričao. Stari g. Antolini mu je opipao puls i sve, a onda skinuo kaput, prebacio ga preko Džemsa Kastla i odneo ga skroz do ambulante. Uopšte nije mario što će sav kaput da se okrvavi.

Kad sam se vratio u D. B.-ovu sobu, Feba je bila uključila radio. Čula se neka muzika za igru. Pustila je, ipak, sasvim tiho, da ne čuje naša devojka. Trebalo je videti Febu. Sedela je nasred kreveta, na pokrivaču, savijenih nogu kao neki jogin. Slušala je muziku. Ona me stvarno obara.

"Hajde", rekoh. "Je l' ti se igra?" Učio sam je da igra i sve kad je bila još sasvim mala. Ona odlično igra. Mislim, naučio sam je samo nekoliko stvari. Uglavnom je sve naučila sama. Ne možeš naučiti nekoga kako se *stvarno* igra.

"U cipelama si", rekla je.

"Skinuću ih. Hajde."

Bukvalno je skočila sa kreveta i pričekala da skinem cipele, a onda sam igrao neko vreme s njom. Ona neviđeno igra. Ozbiljno. Ne volim kad ljudi igraju sa decom jer to najčešće grozno izgleda. Mislim, ako ste u nekom restoranu i vidite kako neki stariji čovek izvodi svoje dete na podijum za igru. Obično povlače detetu haljinicu na leđima, iz nepažnje, a dete *ionako* uopšte ne zna da igra, i to grozno izgleda, ali ja to ne radim napolju sa Febom ili nešto. Mi se samo zezamo u kući. Sa njom je ionako drukčije, jer ona *ume* da igra. Ume u svemu da te prati. Mislim, ako je držiš čvrsto uz sebe, tako da nije važno što su ti noge toliko duže od njenih. Ona ostaje sve vreme uz tebe. Možeš da menjaš korak ili izvodiš neke kulovske figure ili čak svinguješ pomalo - ona ostaje sve vreme uz tebe. Možeš čak da zaigraš i *tango*, najozbiljnije.

Odigrali smo jedno četiri numere. U pauzi između njih, stravično je smešna. Samo stoji u poziciji za igru. Neće čak ni da govori ili nešto. Oboje treba da stojite u poziciji za igru i čekate da orkestar ponovo zasvira. To me stvarno obara. Ne smeš čak ni da se smiješ ili nešto.

Sve u svemu, odigrali smo jedno četiri numere, a onda sam isključio radio. Feba je uskočila natrag u krevet i zavukla se ispod pokrivača. "Napredujem, zar ne?" pitala me.

"Itekako", rekoh. Ponovo sam seo na krevet, pored nje. Malo mi je kao ponestalo daha. Toliko sam pušio da sam jedva disao. Ona se nije čak ni zadihala.

"Pipni mi čelo", najednom je rekla.

"Zašto?"

"*Pipni ga*. Samo ga pipni."

Pipnuo sam ga. Ali ništa nisam osetio.

"Da li se oseća koliko je vrelo?" rekla je.

"Ne. Zar bi trebalo?"

"Da - to ja izvodim. Pipni opet."

Ponovo sam pipnuo. I dalje ništa nisam osetio, ali sam rekao: "Mislim

da sad počinje." Nisam hteo da dobije neki prokleti kompleks ili nešto.

Klimnula je. "Mogu da izvedem da pređe iznad termometra."

"Termometra. Kako to?"

"Alisa Holmborg mi je pokazala kako se to radi. Samo prekrstiš noge i zadržiš dah i misliš na nešto jako, jako vrelo. Na radiator ili nešto. Onda ti se čitavo čelo tako usija da možeš nekom i ruku da opečeš."

To me oborilo. Trgnuo sam ruku s njenog čela kao da sam u stravičnoj opasnosti. "Hvala ti što si mi *rekla*", kazao sam.

"Oh, ne bih *tebi* opekla ruku. Stala bih pre nego što - šššš!" Najednom se, neviđeno hitro, uspravila na krevetu.

Prestravilo me kad je to uradila. "Šta je sad?" reko.

"Ulazna vrata", nekako je glasno prošaptala. "To su oni!"

Skočio sam i brzo ugasio svetlo nad stolom. Zatim sam zgnječio cigaretu o cipelu i gurnuo je u džep. Onda sam panično mahao rukama po vazduhu, da rasteram dim - uopšte nije trebalo da pušim, Isuse. Dograbio sam cipele, ušao u plakar i zatvorio vrata. Ljudi moji, srce mi je tuklo kao sumanuto.

Čuo sam kako majka ulazi u sobu.

"Febo?" rekla je. "Dosta je bilo. Videla sam svetlo, mlada damo."

"Zdravo!" čuo sam Febu. "Nisam mogla da zaspim. Jeste li se lepo proveli?"

"Divno", rekla je majka, ali osećalo se da ne misli tako. Ona ne uživa baš preterano u izlascima. "Zašto si budna, ako smem da pitam? Da li ti je bilo dovoljno toplo?"

"Jeste, ali uopšte nisam mogla da zaspim."

"Febo, da nisi možda pušila ovde? Molim te reci mi istinu, mlada damo."

"Šta?" rekla je Feba.

"Čula si me."

"Samo sam zapalila jednu, na sekund. Samo sam jednom *pućnula*. Onda sam je bacila kroz prozor."

"Zašto, ako smem da pitam?"

"Nisam mogla da zaspim."

"Ne sviđa mi se to, Febo. To mi se uopšte ne sviđa", rekla je majka. "Hoćeš li, možda, još jedno *ćebe*?"

"Ne, hvala. Laku noć!" rekla je Feba. Pokušavala je da je se otarasi, lepo se videlo.

"Kakav je bio film?" upitala je majka.

"Odličan. Sve osim Alisine majke. Stalno se naginjala i pitala je da li se gripozno oseća. U toku celog filma. Išli smo taksijem kući."

"Daj da ti pipnem čelo."

"Ništa nisam dobila. Ni njoj ništa nije bilo. Samo njena majka."

"Dobro. Spavaj sad. Kakva je bila večera?"

"Bljakava", rekla je Feba.

"Čula si šta je otac rekao za upotrebu takvih reči. Šta je bilo bljakavo? Imala si divan jagnjeći kotlet. Prošla sam čitavu Leksington aveniju samo da bih..."

"Jagnjetina je bila dobra, ali Šarlin uvek *diše* u mene kad nešto spusti. Diše po hrani i svuda. *Diše* po svemu."

"Dobro. Spavaj sad. Poljubi mamu. Jesi li se pomolila?"

"Jesam, u kupatilu. Laku noć!"

"Laku noć. Odmah da si zaspala. Glava mi puca", rekla je majka. Ona

često pati od glavobolje. Ozbiljno.

"Uzmi neki aspirin", rekla je Feba. "Holden dolazi u sredu, zar ne?"

"Koliko ja znam. Pokrij se sad. Sasvim se pokrij."

Čuo sam kako majka izlazi i zatvara vrata. Pričekao sam dva-tri minuta, a onda izašao iz plakara. Naleteo sam pravo na Febu, jer je u sobi bio mrak, a ona izašla iz kreveta da mi saopšti šta je bilo. "Jesam li te povredio?" rekoh. Moralo je da se šapuće, jer su oboje bili u kući. "Moram da bežim", rekoh. Našao sam ivicu kreveta u mraku, seo na nju i počeo da obuvam cipele. Prilično sam bio nervozan, priznajem.

"Ne idi *sad*", šapnula je Feba. "Pričekaj da legnu!"

"Ne. Sad. Sad je najbolje", rekoh. "Ona će biti u kupatilu, a tata će da uključi vesti ili nešto. Sad je najbolje." Jedva sam vezivao pertle, toliko sam bio nervozan. Nije da bi me *ubili* ili nešto da su me zatekli u kući, ali bilo bi krajnje neprijatno i sve. "Gde si nestala?" rekao sam Febi. Bilo je tako mračno da je nisam video.

"Ovde sam." Stajala je pored mene. Uopšte je nisam video.

"Ostavio sam proklete kofere na stanici", rekoh. "Slušaj. Imaš li nešto para, Feb? Bukvalno sam dekintiran."

"Samo moj novac za Božić. Za poklone i sve. Nisam još *ni išla* u kupovinu."

"A." Nisam hteo da uzimam njen božićni novac.

"Hoćeš li malo?" rekla je.

"Neću da uzimam tvoj božićni novac."

"Mogu da ti pozajmim *nešto*", rekla je. Onda sam je čuo kod D.B.-ovog stola, kako otvara mali milion fioka i pipa po njima. Bilo je sasvim crno, toliko je bilo mračno u sobi. "Ako odeš negde, nećeš me gledati u predstavi", rekla je. Glas joj je imao neki čudan prizvuk kad je to rekla.

"Gledaću te. Neću da odem pre toga. Misliš da bih propustio

predstavu?" reko. "Šta ću da uradim - verovatno ću da ostanem kod gospodina Antolinija do možda utorka uveče. Onda ću da dođem kući. Zvrćuću te, ako mi se ukaže prilika."

"Evo", rekla je Feba. Pokušavala je da mi da novac, ali nije mogla da nađe moju ruku.

"Gde?"

Stavila mi je novac u šaku.

"Ej, ne treba mi toliko", reko. "Daj mi samo dva dolara, to je dosta. Bez *zezanja* - evo." Pokušavao sam da joj vratim, ali nije htela da uzme.

"Slobodno uzmi sve. Vратиćeš mi. Donesi mi na predstavu."

"Koliko tu ima, Isuse?"

"Osam dolara i osamdeset pet centi, *šezdeset* pet centi. Nešto sam potrošila."

Tada sam, najednom, zaplakao. Nisam mogao da se savladam. Plakao sam tako da me ne čuju u kući, ali plakao sam. Febu je užasno prepalo kad sam počeo, pa je prišla i pokušala da me natera da prestanem, ali kad jednom počneš, ne možeš tek tako da prestaneš. Još sam sedeo na ivici kreveta dok sam plakao, a ona me zagrlila jednom rukom i ja sam zagrlio nju, ali još dugo nisam mogao da prestanem. Pomislio sam da ću da se ugušim ili nešto. Ljudi moji, kako sam prepao Febu. Prozor je bio otvoren i sve, i mogao sam da osetim kako drhti, jer je imala samo pidžamu na sebi. Pokušao sam da je nateram da se vrati u krevet, ali nije htela. Na kraju sam prestao. Ali stvarno mi je dugo trebalo, veoma dugo. Onda sam zakopčao kaput i sve. Rekao sam joj da ćemo se čuti. Rekla mi je da mogu da spavam s njom ako hoću, ali rekao sam da neću, i da je bolje da se izgubim jer me g. Antolini čeka. Onda sam izvadio moju lovačku kapu iz džepa na kaputu i dao joj. Ona voli takve šašave kape. Nije htela da je uzme, ali sam je naterao. Kladam se da je spavala s njom na glavi i sve. Ona stvarno obožava takve kape. Ponovo sam joj rekao da ću je zvrnuti ako mi se ukaže prilika, a onda sam otišao.

Iz nekog razloga, bilo je daleko lakše izaći iz kuće nego što je bilo da se uđe u nju. Pre svega, nisam više mario da li će da me nađu u kući ili neće.

Najozbiljnije.

Mislio sam - ako me nađu, našli su me. Skoro da sam to i pozeleo, na neki način.

Sišao sam stepenicama skroz do dole, umesto da pozovem lift. Išao sam sporednim stepeništem. Malo je falilo da skršim vrat preko deset miliona kanti za đubre, ali uspeo sam da prođem. Liftboj me nije čak ni video. Verovatno i *sad* misli da sam gore kod Dikstejnovih.

24

Antolinijevi su živeli u nekom luksuznom stanu na Saton Plejsu, s dva stepenika niz koje se ulazilo u dnevnu sobu, sa šankom i sve. Bio sam već nekoliko puta tamo jer je, kad sam napustio Elkton Hils, g. Antolini prilično često dolazio kod nas na večeru, da vidi kako se snalazim. Tada nije bio oženjen. Zatim, kad se oženio, često sam igrao tenis sa njim i gđom Antolini u teniskom klubu Vest Sajda, u Forest Hilsu na Long Aj-lendu. Gđa Antolini je bila njihov član. Bila je prepuna para i jedno šezdeset godina starija od g. Antolinija, ali činilo se da se prilično dobro slažu. Pre svega, oboje su bili intelektualno nastrojani, pogotovo g. Antolini, osim što je on više voleo šalu nego intelektualni razgovor kad si s njim - slično kao D.B. Gđa Antolini je uglavnom bila ozbiljna. Bolovala je od astme. Oboje su pročitali sve D.B.-ove priče - i gđa Antolini - i, kada se D.B. spremao za Holivud, g. Antolini mu se javio i rekao mu da ne ide. Ali on je svejedno otišao. G. Antolini je rekao da svako ko tako dobro piše kao D.B. nema zašto da ide u Holivud. To je u suštini baš ono što sam i ja rekao.

Otpešačio bih do njihove kuće, jer nisam hteo da trošim išta od Febinog božičnog novca ako baš ne moram, ali čudno sam se osećao kad sam izašao napolje. Kao neka vrtoglavica, šta li. I tako sam uzeo taksi. Nisam hteo, ali uzeo sam ga. Teško mi je bilo čak i da ga *nađem*.

Kad sam zazvonio, g. Antolini mi je otvorio vrata - pošto me je liftboj *najzad* pustio gore, strvina. G. Antolini je bio u bade-mantilu i papučama, i

držao je čašu viskija sa sodom. Bio je prilično rafiniran tip, a i inače je voleo da pije. "Holdene! Gde si, dečko?" rekao je. "Gospode, porastao je još čitavih pola metra. Baš mi je drago što te vidim."

"Kako ste, gospodine Antolini? Kako je gospoda Antolini?"

"Oboje smo gala. Daj mi taj kaput." Skinuo mi je kaput i okačio ga. "Očekivao sam da vidim novorođenče u tvojim rukama. Nigde utočišta. Snežne pahulje na tvojim trepavicama." Bio je prilično vickast ponekad. Okrenuo se i viknuo ka kuhinji: "Lilijan! Šta je s kafom?" Lilijan je bilo ime gđe Antolini.

"Gotova je", doviknula je ona. "Da lije to Holden? Zdravo, Holdene!"

"Zdravo, gospodo Antolini!"

Kod njih se uvek vikalo. Sve zato što njih dvoje nikad nisu bili istovremeno u istoj prostoriji. To je bilo pomalo komično.

"Sedi, Holdene", rekao je g. Antolini. Videlo se da je malo popio. Soba je izgledala kao da je u njoj bila neka sedeljka. Čaše na sve strane, i činijice s kikirikijem. "Oprosti za ovaj nered", rekao je. "Zabavljali smo neke prijatelje gospođe Antolini, iz Bufala... neke bufale, u suštini."

Nasmejao sam se, a gđa Antolini mi je doviknula nešto iz kuhinje, ali nisam je dobro čuo. "Šta je rekla?" upitao sam g. Antolinija.

"Rekla je da ne gledaš u nju kad se pojavi. Tek što se pridigla iz mrtvih. Uzmi cigaretu. Pušiš li sad?"

"Hvala", rekoh. Uzeo sam cigaretu iz kutije koju mi je ponudio. "Samo ponekad. Ja sam umeren pušač."

"Ubeđen sam", rekao je. Pripalio mi je nekim velikim upaljačem sa stola. "Tako znači. Ti i Pensi ste raskinuli", rekao je. Stalno se tako izražavao. Ponekad mi je to bilo prilično zabavno, a ponekad nije. Nekako je malo *preterivao* u tome. Ne mislim da nije bio duhovit ili nešto - bio je - ali nervira ponekad kad neko *stalno* govori stvari kao 'Ti i Pensi ste raskinuli'. I D.B. preteruje u tome.

"U čemu je bio problem?" upitao me g. Antolini. "Kako si prošao iz

engleskog? Možeš smesta da se kupiš odavde ako si pao engleski, ti koji si pravi mali as za sastave."

"Ma ne, prošao sam engleski bez problema. Mada smo se uglavnom bavili literaturom. Pisao sam možda samo dva sastava u čitavom polugodištu", reko. "Ali pao sam iz 'usmenog izražavanja'. I to smo morali da pohađamo - 'izražavanje'. *To sam pao.*"

"Zašto?"

"Ma ne znam." Nisam bio preterano raspoložen da mu objašnjavam. Još mi se nekako vrtelo ili nešto, i najednom me užasno zbolela glava. Ozbiljno. Ali videlo se da je zainteresovan, pa sam mu malo pričao o tome. "To je predmet gde svaki učenik treba da ustane i održi govor. Znae već. Spontano i sve. I, ako taj što govori samo malo skrene s teme, treba mu odmah viknuti 'Digresija!' To me stvarno izluđivalo. Nisam dobio prolaznu ocenu."

"Zašto?"

"Ma ne znam. To sa digresijom išlo mi je na nerve. Ne znam. Problem je što ja *volim* kad neko pravi digresije. To je *zanimljivije* i sve."

"Zar tebi nije stalo da se neko drži teme dok ti priča nešto?"

"Ma naravno. Volim kad se neko drži teme. Ali ne volim kad se baš mnogo drži teme. Ne znam. Ne volim valjda kad se neko *neprekidno* drži teme. A najbolje ocene iz usmenog izražavanja pokupili su baš oni koji su se neprekidno držali teme. Ali tamo je bio jedan učenik, Ričard Kinsela. Taj se nije mnogo držao teme i svi su mu stalno vikali 'Digresija!' Užasno je bilo, jer je on, pre svega, vrlo nervozan lik - mislim, baš je bio nervozan - i usne su mu uvek podrhtavale kad bi na njega došao red da održi govor, i jedva si mogao da ga čuješ ako sediš negde skroz pozadi. Kad bi mu usne malo prestale da drhte, baš sam voleo njegove govore, više nego bilo čije. Ali ni on nije prošao. Dobio je lošu ocenu jer su mu stalno vikali 'Digresija!' Na primer, govorio je o nekoj farmi koju je njegov otac kupio u Vermontu. Sve vreme dok je govorio, vikali su mu 'Digresija!' a nastavnik, gospodin Vinson, dao mu je slabu, jer nije rekao koje sve vrste životinja i biljaka i ostalog gaje na toj farmi. Šta je taj Ričard Kinsela radio - *počeo* bi da govori o svemu tome, a onda bi odjednom počeo da priča o nekom pismu koje je njegova majka dobila od njegovog ujaka, i kako je taj ujak dobio dečju

paralizu i sve u četrdeset drugoj godini, i kako nikome nije dao da ga poseti u bolnici jer nije hteo da ga iko vidi u onoj protezi. Sve to nije imalo mnogo veze s farmom - priznajem - ali *lepo* je bilo. Lepo je kad ti neko priča o svom ujaku. Pogotovo kad počne da priča o očevoj farmi pa se odjednom zainteresuje za ujaka. Mislim, odvratno je stalno vikati 'Digresija!' kad neko tako *lepo* priča i sav je uzbuđen. Ne znam. Teško je objasniti." Nisam baš ni imao volje da pokušavam. Pre svega, odjednom me spopala stravična glavobolja. Molio sam boga da stara gđa Antolini donese već jednom tu kafu. To je nešto što me užasno nervira - mislim, kad neko *kaže* da je kafa gotova, a nije.

"Holdene... Samo jedno kratko, pomalo dosadno, pedagoško pitanje. Zar ne misliš da za sve postoji vreme i mesto? Kad neko počne da ti priča o očevoj farmi, zar ne treba da se drži toga, pa tek *onda* pređe na priču o ujakovoj protezi? *Ili*, ako je ujakova proteza tako izazovna tema, nije li trebalo *to* da odabere za svoj govor - a ne farmu?"

Nisam bio raspoložen da nešto razmišljam i odgovaram i sve. Bolela me glava i loše sam se osećao. Čak me nešto bolelo i stomak, ako baš hoćete da znate.

"Ma da - ne znam. Valjda je trebalo. Mislim, valjda je trebalo da odabere ujaka kao temu umesto farme, ako mu je to bilo zanimljivije. Ali evo šta hoću da kažem - često se desi da *ne znaš* šta te više zanima dok ne počneš da pričaš o nečemu što te u suštini ne zanima toliko. Mislim, ponekad ništa ne možeš da učiniš. Ako neko interesantno priča i sav se uzbuđi zbog toga, mislim da ga treba ostaviti na miru. Volim kad se neko uzbuđuje zbog nečega. Lepo je to. Ali vi ne znate tog nastavnika, gospodina Vinsona. Taj je stvarno mogao da te izludi ponekad, on i prokleti razred. Mislim, stalno je govorio da sve *uopštiš* i *uproštiš*. Kod nekih stvari to jednostavno *ne možeš*. Mislim, teško da ikad možeš nešto da uproštiš ili uopštiš samo zato što to neko *traži* od tebe. Ne znate vi tog Vinsona. Mislim, možda je on vrlo inteligentan i sve, ali *lepo* se videlo da nema baš mnogo mozga u glavi."

"Kafa, gospodo, *konačno*", rekla nam je gđa Antolini. Ušla je noseći poslužavnik s kafom, kolačima i ostalim stvarima. "Holdene, nemoj ni slučajno da me pogledaš. Izgledam kao čudo."

"Zdravo, gospodo Antolini", rekoh. Počeo sam da ustajem i sve, ali me

g. Antolini uhvatio za sako i povukao natrag. Kosa stare gđe Antolini bila je puna onih gvozdениh viklera, i uopšte nije bila nakarminisana ili nešto. Nije baš čarobno izgledala. Izgledala je prilično stara i sve.

"Ostaviću ovo tu. Samo navalite, vas dvojica", rekla je. Spustila je poslužavnik na stočić, gurnuvši čaše u stranu. "Kako ti je majka, Holdene?"

"Dobro je, hvala. Nisam je baš skoro video, ali poslednje što sam..."

"Dušo, ako Holdenu zatreba nešto, sve je u plakaru za rublje. Na gornjoj polici. Ja odoh u krevet. Potpuno sam grogi", rekla je gđa Antolini. Tako je i izgledala. "Možete li vi momci sami da namestite kauč?"

"Sve ćemo da sredimo. Samo ti lezi", rekao je g. Antolini. Poljubio je gđu Antolini, a ona se pozdravila sa mnom i otišla u spavaću sobu. Njih dvoje su se uvek mnogo ljubili pred drugima.

Otpio sam malo kafe i uzeo možda pola nekog kolača koji je bio tvrd kao kamen. Stari g. Antolini je samo popio još jedan viski sa sodom. Pravio ih je dosta jake, videlo se. Lako je mogao da postane alkoholičar ako malo ne pripazi.

"Ručao sam sa tvojim tatom pre dve-tri nedelje", najednom je rekao. "Nisi znao?"

"Ne, nisam."

"Svestan si, naravno, da je on strašno zabrinut za tebe?"

"Znam. Znam da jeste", rekoх.

"Očigledno je, pre nego što mi se javio, dobio dugačko, prilično neprijatno pismo od tvog poslednjeg direktora, u smislu da se ni najmanje nisi trudio u školi. Izostajao sa časova. Dolazio uvek nespreman. Sve u svemu, totalno si..."

"Nisam izostajao sa časova. Nije smelo da se izostaje. Samo sam možda ponekad propustio nešto, kao to izražavanje o kome sam vam pričao, ali nisam izostajao."

Uopšte nisam bio raspoložen za razgovor o tome. Od kafe mi je malo

popustilo u stomaku, ali me i dalje mučila ta odvratna glavobolja.

G. Antolini je zapalio novu cigaretu. Pušio je kao manijak. Onda je rekao: "Najiskrenije, ne znam šta da ti kažem, Holdene."

"Znam. Teško je razgovarati sa mnom. Svestan sam toga."

"Imam osećaj da se krećeš prema nekom stravičnom padu. Ali ne znam, iskreno, o kakvom se padu... Slušaš li me?"

"Da."

Očigledno je pokušavao da se koncentriše.

"To bi moglo da bude tako da u tridesetj sediš u nekom baru i mrziš svakoga ko uđe izgledajući kao da je možda u koledžu igrao ragbi. A opet, mogao bi da pokupiš taman toliko obrazovanja da mrziš ljude koji kažu: 'To je tajna između nas dvojice'. Ili možda završiš u nekoj kancelariji, gađajući najbližu daktilografkinju spajalicama. Jednostavno ne znam. Ali znaš li ti uopšte o čemu govorim?"

"Da. Naravno", reko. I jesam. "Ali grešite kad govorite o toj mržnji. Mislim na mržnju prema igračima ragbija i sve. Tu stvarno grešite. Ja retko koga mrzim. Šta možda radim - možda mrzim na *kratko*, kao tog tipa Stredletera koga sam upoznao u Pensiju, ili onog drugog, Roberta Eklija. *Mrzeo* sam ih ponekad - priznajem - ali to ne traje dugo, u tome je stvar. Posle nekog vremena, ako ih ne vidim - mislim, ako se ne pojave u sobi, ili ih ne vidim po dva-tri obroka u sali za ručavanje - nekako bi počeli da mi nedostaju. Mislim, nekako su mi nedostajali."

G. Antolini je neko vreme ćutao. Ustao je, uzeo još jedno parče leda i stavio ga u piće, zatim ponovo seo. Videlo se da razmišlja. Ipak, sve sam se nadao da će ujutro da nastavi razgovor, ali baš se napalio. Ljudi se najčešće zagreju za neki razgovor kad vama nije do toga.

"U redu. Slušaj me sad malo... Možda ovo neću uspeti da sročim onako kako bih hteo, ali napisaću ti pismo o tome, za dan-dva. Onda će ti sve biti jasno. Ali svejedno slušaj." Ponovo se zamislio. Onda je rekao: "Taj pad prema kome se, po mom mišljenju, krećeš - to je posebna vrsta pada, užasna vrsta pada. Onome koji pada nije omogućeno da oseti ili čuje kad tresne na dno. On samo pada i pada. Sve je to namenjeno ljudima koji su, u ovo ili ono

doba svog života, tražili nešto što njihova sredina nije mogla da im pruži. Ili su mislili kako njihova sredina to ne može da im pruži. I tako su prestali da traže. Odustali su pre nego što su uopšte i počeli. Pratiš li me?"

"Da, gospodine."

"Sigurno?"

"Da."

Ustao je i natočio još pića u čašu. Onda je ponovo seo. Čutao je prilično dugo.

"Ne želim da te plašim", rekao je, "ali mogu sasvim jasno da te vidim kako velikodušno umireš, na ovaj ili onaj način, za neku krajnje bezvrednu stvar." Nekako me čudno pogledao. "Ako zapišem nešto za tebe, hoćeš li to pažljivo da pročitaš? I sačuvaš?"

"Da. Naravno", rekoah. I jesam. Još imam taj papir koji mi je dao.

Otišao je do pisaćeg stola na drugom kraju sobe i stojeći zapisao nešto na parčetu papira. Onda se vratio i seo s tim papirom u ruci. "Za divno čudo, ovo nije napisao neki pesnik, već jedan psihoanalitičar, Vilhelm Štekel. Evo šta je... pratiš li me?"

"Da, naravno."

"Evo šta je rekao: 'Osobina nezrelog čoveka je što hoće da za nešto slavno umre, dok je osobina zrelog čoveka što hoće da za nešto skromno živi'."

Nagnuo se i pružio mi papir. Pročitao sam to odmah kad mi je dao, a onda mu zahvalio i stavio papir u džep. Baš lepo od njega što se toliko trudio. Najozbiljnije. Ali problem je bio što nisam mogao da se koncentrišem i sve. Ljudi moji, odjednom sam osetio stravičan *umor*.

Međutim, lepo se videlo da on uopšte nije umoran. Bio je, pre svega, prilično podnapit. "Mislim da ćeš jednog od ovih dana", rekao je, "morati da otkriješ kuda želiš da ideš. A onda ćeš morati tamo i da kreneš. I to odmah. Ne smeš ni minut da izgubiš. Ne ti."

Klimnuo sam, jer je gledao pravo u mene, ali nisam bio sasvim siguran o čemu govori. *Prilično sam* shvatao o čemu je govorio, ali u tom trenutku nisam bio sasvim siguran. Toliko sam bio prokleta umoran.

"Nije mi drago što to moram da ti kažem", rekao je, "ali mislim da kad jednom stekneš neki uvid kuda želiš da ideš, prvi tvoj potez biće da se prilagodiš školi. Moraćeš. Ti si učenik - sviđalo ti se to ili ne. Zaljubljen u znanje. I ja mislim da ćeš otkriti, kad prebrodiš svu tu gospodu Vinese i njihova usmena izra..."

"Gospodu Vinsone", rekoš. Mislio je na svu gospodu Vinsone, a ne Vinese. Nije, ipak, trebalo da ga prekidam.

"U redu - gospodu Vinsone. Kad jednom prebrodiš svu tu gospodu Vinsone, bićeš sve bliže i bliže - to jest, ako to *želiš*, i ako to tražiš i čekaš na to - onoj vrsti saznanja koja će biti veoma, veoma bliska tvome srcu. Između ostalog, otkrićeš da nisi jedini koga je zbunilo, uplašilo i čak mu se zgdilo ljudsko ponašanje. Bićeš uzbuđen i *podstaknut* saznanjem da ni u kom slučaju nisi jedini koji to preživljava. Mnogi, mnogi ljudi bili su na istim takvim moralnim i duhovnim mukama kao i ti sada. Srećom, neki od njih zabeležili su te svoje nevolje. Od njih ćeš naučiti nešto - ako to želiš. Kao što će jednog dana, ako budeš imao šta da ponudiš, neko naučiti ponešto od tebe. To je predivan uzajamni aranžman. A to nije obrazovanje. To je istorija. To je poezija." Zastao je i otpio veliki gutljaj viskija. Onda je ponovo nastavio. Ljudi moji, stvarno se napalio. Drago mi je bilo što nisam pokušao da ga prekinem ili nešto. "Neću da ti tvrdim", rekao je, "kako su samo obrazovani i školovani ljudi u stanju da daju neki dragocen doprinos ovom svetu. Nije tako. Ali tvrdim da obrazovani i školovani ljudi, ako su u startu daroviti i kreativni - što je, na žalost, retko - teže da iza sebe ostave neizmerno više dragocenih ostvarenja nego ljudi koji su *samo* daroviti i kreativni. Oni teže da se što jasnije izraze, i uglavnom strasno i do kraja slede svoje misli i ideje. I - što je najvažnije - u devet od deset slučajeva skromniji su od neškolovanog mislioca. Da li me uopšte pratiš?"

"Da, gospodine."

Ponovo je prilično dugo ćutao. Ne znam da li vam se to ikad desilo, ali pomalo je naporno sedeti i čekati dok neko razmišlja, da bi nešto rekao i sve. Bez zezanja. Sve vreme sam se trudio da ne zevnem. Nije da mi je bilo dosadno ili nešto - nije - ali odjednom mi se stravično pripavalo.

"Akademsko obrazovanje će ti pružiti još nešto. Ako budeš dovoljno odmakao u studijama, to će ti postepeno otkriti s kojim dimenzijama duha raspolažeš. Šta mu leži, a šta mu, možda, ne leži. Posle nekog vremena, otkrićeš s kakvim mislima treba da se nosi duh tvojih dimenzija. To ti može, pre svega, uštedeti enormno mnogo vremena koje bi izgubio baveći se idejama koje ti ne leže, koje nisu za tebe. Počećeš da spoznaješ svoje prave mere i u skladu s njima oblačiš svoj duh."

Tada sam, najednom, zevnuo. Kakav *neotesani kreten*, ali nisam to mogao da sprečim.

Međutim, g. Antolini se samo nasmejao. "Hajde", rekao je. "Namestićemo ti kauč."

Pošao sam za njim, a on prišao plakaru i pokušao da sa gornje police skine neke čaršave, ćebad i ostalo, ali nije mogao s onom čašom viskija u ruci. Zato je iskapio i ostavio na pod, a onda skinuo posteljinu. Pomogao sam mu da je prenese do kauča. Zajedno smo namestili krevet. Nije se baš polomio oko toga. Ništa nije zatezao ili poravnavao. Ali meni je bilo svejedno. Mogao sam da spavam i stojeći, toliko sam bio umoran.

"Kako tvoje ženske?"

"Dobro su." Stvarno nisam imao volje za neki razgovor.

"Kako je Sali?" Znao je staru Sali Hejs. Upoznao sam ih jednom.

"Dobro je. Izašao sam popodne s njom." Ljudi moji, to kao da je bilo pre dvadeset godina! "Nemamo više baš mnogo toga zajedničkog."

"Strašno zgodna devojka. A šta je sa onom drugom? Onom o kojoj si mi pričao, iz Mejna?"

"A - Džejn Galager. Dobro je. Verovatno ću sutra da joj se javim."

Tada smo već namestili kauč. "Sada je samo tvoj", rekao je g. Antolini. "Mada ne znam gde ćeš sa tim tvojim nogama."

"Nije bitno. Navikao sam na kratke krevete", rekoh. "Mnogo vam hvala, gospodine. Stvarno ste mi noćas spasili život, vi i gospođa Antolini."

"Znaš gde je kupatilo. Ako ti išta zatreba, samo vikni. Biću još malo u kuhinji - neće ti smetati svetlo?"

"Ne - ma kakvi. Mnogo vam hvala."

"U redu. Laku noć, lepi moj."

"Laku noć, gospodine. Mnogo vam hvala."

Otišao je u kuhinju, a ja u kupatilo, gde sam se svukao i sve. Nisam mogao da operem zube jer nisam poneo četkicu. Nisam imao ni pidžamu, a g. Antolini je zaboravio da mi pozajmi neku. I tako sam se samo vratio u dnevnu sobu i ugasio tu lampicu pored kauča, a onda legao, onako u gaćama. Bio je zaista kratak za mene, taj kauč, ali stvarno sam mogao da zaspim stojeći, da i ne trepnem. Ležao sam samo nekoliko trenutaka budan, razmišljajući o svemu onome što mi je govorio g. Antolini. O otkrivanju dimenzija svoga duha i sve. Bio je prilično pametan, nema šta. Ali nisam mogao da držim proklete oči otvorene, i zaspao sam.

25

Onda se nešto dogodilo. Ne volim čak ni da *pričam* o tome.

Iznenada sam se probudio. Ne znam koliko je bilo sati, ali probudio sam se. Osetio sam nešto na glavi, nečiju ruku. Ljudi moji, stvarno sam se užasno prepao. Šta je to bilo - bila je to ruka g. Antolinija. A šta je radio - sedeo je na podu pored samog kauča, u mraku i sve, i nešto me kao gladio ili milovao po proklesoj glavi. Ljudi moji, kladim se da sam odskočio do plafona.

"Šta kog đavola *radite*?"

"Ništa! Samo sedim ovde i divim se..."

"Šta kog đavola *radite*?" ponovio sam. Nisam znao *šta* da kažem -

mislim, toliko mi je bilo neprijatno.

"Kako bi bilo da se malo smiriš? Samo sedim ovde..."

"Ionako moram da idem", rekao sam - ljudi moji, kako sam se unervozio! Počeo sam da oblačim proklete pantalone u mraku. Jedva sam ih obukao, toliko sam bio nervozan. Znam više perverzних tipova, po školama i svuda, od ikog koga ste ikad sreli u životu, a takvi uvek zastrane kad sam *ja* u blizini.

"Kuda to moraš da ideš?" rekao je g. Antolini. Trudio se da izgleda krajnje ležerno i opušteno, ali uopšte nije bio opušten. Kunem se.

"Ostavio sam kofere i sve na stanici. Mislim da je možda bolje da odem tamo i pokupim ih. Sve su mi stvari u njima."

"Biće i ujutro tamo. A sad se vrati u krevet. Idem i ja na spavanje. Šta je s tobom?"

"Ništa, samo što mi je sav novac i ostalo u jednom od kofera. Odmah se vraćam. Uzeću taksu i odmah se vraćam", reko. Ljudi moji, saplitao sam se o samog sebe u onom mraku. "Stvar je u tome što nije moj, taj novac, nego majčin, i ja..."

"Ne budi smešan, Holdene. Vrati se lepo u krevet. Idem i ja na spavanje. Novac će te čekati, zdrav i čitav, do jut..."

"Ne, bez zezanja. Moram da idem. Najozbiljnije." Bio sam već gotovo obučen, osim što nisam mogao da nađem kravatu. Nisam mogao da se setim gde sam je ostavio. Obukao sam sako i ostalo bez nje. Stari g. Antolini je zaseo u veliku fotelju nedaleko od mene i posmatrao me. Bio je mrak i sve, i nisam ga baš dobro video, ali znao sam da me posmatra. I dalje je pio. Mogao sam da vidim kako drži svoju vernu čašu viskija.

"Ti si vrlo, vrlo čudan dečak."

"Znam", reko. Nisam se više trudio da pronađem kravatu. Na kraju sam krenuo bez nje. "Zbogom, gospodine", reko. "Mnogo vam hvala. Ozbiljno."

Išao je za mnom sve do ulaznih vrata i ostao tamo kad sam pozvao lift.

Sve što je rekao bilo je opet ono da sam "veoma, veoma čudan dečak". Čudan, ma nemoj. Ostao je tamo sve dok nije stigao prokleti lift. Nikad u svom životu nisam toliko čekao lift. Kunem se.

Nisam znao o kom đavolu da pričam dok čekam lift, a on je samo stajao tamo, pa sam rekao: "Poću da čitam neke dobre knjige. Ozbiljno." Mislim, moralo je da se kaže *nešto*. Bilo je krajnje neprijatno.

"Pokupi kofere i odmah se vraćaj. Ostaviću vrata otključana."

"Mnogo vam hvala", rekoh. "Zbogom!" Lift je napokon stigao. Ušao sam i spustio se. Ljudi moji, tresao sam se kao sumanut. I znojio se. Kad se desi takva neka perverzna stvar, oznojim se kao skot. Doživio sam takve stvari bar dvadeset puta, još od detinjstva. Muka mi je od toga.

Kad sam izašao, napolju je svitalo. Bilo je prilično hladno, ali prijalo mi je, jer sam se toliko znojio.

Nisam znao kuda bih, kog đavola, pošao. Nisam hteo da opet odem u neki hotel i potrošim sav Febin novac. I tako sam na kraju samo otišao do Leksington avenije i uzeo metro do Velike centralne stanice. Tamo su mi bili koferi i sve, pa sam smislio da odspavam u onoj suludoj čekaonici gde su sve one klupe. Tako sam i uradio. Neko vreme i nije bilo toliko loše jer nije bilo mnogo ljudi pa sam mogao da dignem noge. Ali nisam baš nešto raspoložen da pričam o tome. Nije bilo bogzna kako prijatno. Nemojte ni da pokušavate. Najozbiljnije. Deprimiraće vas.

Spavao sam samo do negde oko devet, jer je mali milion ljudi navalio u čekaonicu, pa sam morao da spustim noge. Ne mogu baš da spavam kad su mi noge na podu. Zato sam konačno seo. Još sam osećao glavobolju. Čak se pogoršala. A mislim da sam bio potišten gore nego ikad u životu.

Uopšte mi nije bilo do toga, ali počeo sam da razmišljam o starom g. Antoliniju i pitao se šta će reći gđi Antolini kad bude videla da nisam ni spavao tamo. To me, ipak, nije preterano brinulo, jer sam znao da je g. Antolini dovoljno bistar da izmisli nešto. Mogao je da joj kaže da sam otišao kući ili negde. To me nije preterano brinulo. Ali ono što me *stvarno* brinulo bilo je kako sam se probudio i zatekao ga kako me miluje po glavi i sve. Mislim, pitao sam se da li sam možda pogrešio kad sam pomislio da je to neki pederski fazon. Šta ako on, recimo, možda samo voli da miluje ljude po glavi dok spavaju? Mislim, kako možeš da budeš siguran u takvim stvarima?

Ne možeš. Počeo sam čak da se pitam nije li možda trebalo da uzmem kofere i vratim se u njegov stan, kako sam mu i rekao. Pomislio sam kako je, čak i da je peder, stvarno bio veoma ljubazan prema meni. Prisetio sam se kako nije zamerio kad sam ga tako kasno pozvao, i kako mi je rekao da odmah dođem do njega ako mi se dolazi. I kako se polomio da me posavetuje o otkrivanju dimenzija svog duha i sve, i kako je bio jedini koji je uopšte *prišao* tom dečaku, Džemu Kastlu, o kome sam vam pričao, kad je ležao mrtav. Razmišljao sam o svemu tome. I što sam više mislio o tome, postajao sam sve potišteniji. Počeo sam da mislim kako je možda ipak *trebalo* da se vratim tamo. Možda me on *stvarno* tek onako gladio po glavi. Što sam više mislio o tome, sve sam više tonuo u depresiju. Da bude još gore, oči su me užasno pekle. Pekle su me i bolele od nespavanja. Osim toga, počela je da me hvata kao neka prehlada, a nisam imao čak ni prokletu maramicu. Imao sam neke u koferu, ali mrzelo me da ga vadim iz one kasete i otvaram ga tamo pred svima.

Na susednoj klupi bio je neki časopis koji je neko ostavio, pa sam počeo da ga čitam, u nadi da će bar na kratko da mi odvuče misli sa g. Antolinija i milion drugih stvari. Ali od tog prokletog članka koji sam počeo da čitam bilo mi je gotovo još gore. Ceo taj članak bio je o hormonima. Pisalo je kako bi trebalo da izgledaš, tvoje lice, oči i sve, ako su ti hormoni u dobrom stanju, a ja uopšte nisam tako izgledao. Izgledao sam baš kao neki lik u članku koji pati od loših hormona. I tako sam počeo da se žderem zbog svojih hormona. Onda sam pročitao drugi članak, o tome kako utvrditi da li imaš rak. Ako imaš ma kakve ranice u ustima koje ne prolaze brzo, pisalo je, to znači da verovatno imaš rak. Vukao sam neku ranicu na unutrašnjoj strani usne već oko *dve nedelje*. I tako sam zaključio da sam dobio rak. Taj časopis je stvarno umeo da razgali čoveka. Na kraju sam prestao da ga čitam i izašao napolje da prošetam. Uvrteo sam da ću umreti za nekoliko meseci jer imam rak. Najozbiljnije. Bio sam čak siguran u to. Što me svakako nije preterano oduševilo.

Nekako je izgledalo kao da će kiša, ali sam svejedno krenuo u šetnju. Pre svega, smislio sam da bi trebalo da doručkujem. Uopšte nisam bio gladan, ali mislio sam da bi ipak trebalo da pojedem nešto. Mislim, da bar uzmem nešto s nekim vitaminima i sve. I tako sam krenuo ka istočnoj strani, tamo gde su oni jeftini restorani, jer nisam hteo da potrošim mnogo od onih para.

Dok sam tako išao, prošao sam pored neka dva lika koji su istovarivali

veliku božićnu jelku iz kamiona. Jedan lik je stalno govorio onom drugom: "Diži *uvis* tu gaduru! Diži je *uvis*!" Bio je to stvarno prekrasan način da se govori o božićnoj jelki. Bilo je i pomalo smešno, na neki kretenski način, pa sam počeo da se kao smejem. To je bilo *najgore* što sam mogao da uradim, jer mi je u istom trenutku došlo da povratim. Ozbiljno. Čak je i krenulo, ali me prošlo. Ne znam otkud to. Mislím, nisam jeo ništa pokvareno ili nešto, a stomak mi je inače prilično otporan. Sve u svemu, prebrodio sam to, pa sam smislio da će mi sigurno biti bolje ako pojedem nešto.

I tako sam ušao u neki restoran koji je dosta jeftino izgledao i naručio krofne i kafu. Samo, nisam pojeo krofne. Nisam mogao da ih gutam, Šta li. Stvar je u tome što je stravično teško gutati kad si deprimiran zbog nečega. Ipak, kelner je bio veoma ljubazan. Nije ih naplatio. Samo sam popio kafu. Zatim sam izašao i krenuo ka Petoj aveniji.

Bio je ponedeljak i sve, bližio se Božić, i sve su radnje bile otvorene. Zato nije bilo tako loše šetati Petom avenijom. Božić se osećao na svakom koraku. Na uglovima su stajali oni suviše štrkljasti Božić-bate i zvonili onim zvoncima, kao i devojke Vojske spasa, one što se nikad ne karminišu ili nešto. Gledao sam kao naokolo ne bih li možda video one dve časne sestre koje sam prethodnog dana upoznao za doručkom, ali nisam ih opazio. Znao sam da neću, jer su mi rekle kako su došle u Njujork da rade kao učiteljice, ali sam svejedno gledao naokolo. Sve u svemu, najednom se svuda osećao Božić. Mali milion dece došlo je sa majkama u centar grada, izlazeći iz autobusa i radnji i ulazeći u njih. Poželeo sam da je Feba sa mnom. Ona nije više tako mala da pošasavi u nekom odeljenju igračaka, ali uživa da se malo zeza i posmatra ljude. Pretprošlog Božića vodio sam je u centar da kupuje sa mnom. Lepo nam je bilo. Mislím da smo bili u 'Blumingdejlju'. Otišli smo do odeljenja cipela i pravili se kako Feba hoće da kupi one vrlo duboke cipele s milion rupica za pertle. Baš smo sludeli prodavca. Feba je probala jedno dvadeset pari i siroti čovek je svaki put morao da joj zašnira cipelu skroz do vrha. Prilično kvarno zezanje, ali Febu je bukvalno oborilo. Na kraju smo kupili par mokasina. Prodavač je svejedno bio veoma ljubazan. Mislím da je znao da se zezamo, jer Feba nije mogla da se ne kikoće.

Sve u svemu, hodao sam i hodao Petom avenijom, onako bez kravate ili nečega. A onda je, iz čista mira, počelo nešto vrlo sablasno da se dešava. Kad god bih stigao do kraja bloka i sišao s prokletog ivičnjaka, činilo mi se da nikad neću stići na drugu stranu ulice. Činilo mi se da samo tonem, tonem, tonem i da me više niko nikada neće videti. Ljudi moji, kako me to

prepalo. Pojma nemate. Počeo sam da se znojim kao skot - sva mi se košulja oznojila, i rublje i sve. Onda sam počeo da radim nešto drugo. Kad god bih stigao do kraja bloka, uobrazio bih da razgovaram s mojim bratom Elijem. Govorio sam mu: "Eli, ne daj da nestanem. Eli, ne daj da nestanem. Eli, ne daj da nestanem. Molim te, Eli." A onda, kad bih stigao na drugu stranu ulice, *zahvaljivao* sam mu. Zatim bi sve počelo iznova, čim bih došao do sledećeg ćoška. Ali ipak sam išao dalje i sve. Nekako sam se kao plašio da stanem - i ne sećam se, u suštini. Znam da nisam stao sve dok nisam došao skroz negde do Šezdesete ulice, kad sam već prošao Zoološki vrt i sve. Onda sam seo na neku klupu. Jedva sam došao do daha, a još sam se i tako odvratno znojio. Sedeo sam tu jedno sat vremena. Na kraju, šta sam rešio da uradim - rešio sam da odem. Rešio sam da se nikad više ne vratim kući i da nikad više ne idem ni u kakvu školu. Rešio sam samo još da vidim Febu i oprostim se kao s njom, i vratim joj njen božićni novac, a onda krenem auto-stopom na Zapad. Smislio sam šta ću - da odem lepo do Holand tunela i ustopiram nekog, zatim još nekog, pa još nekog i još nekog, i za dva-tri dana biću negde na Zapadu gde je sve tako lepo i toplo i gde me niko ne poznaje, pa ću da nađem neki posao. Smislio sam da bih mogao da se zaposlim negde na benzinskoj pumpi, da ljudima sipam benzin i ulje u kola. Bilo mi je u suštini svejedno kakav je taj posao. Samo da me niko ne zna i da ja nikog ne poznajem. Smislio sam šta ću - praviću se da sam kao gluvonem. Tako ne bih morao ni sa kim da vodim nikakve proklete glupe besmislene razgovore. Ako iko bude hteo nešto da mi kaže, moraće to da napiše na parčetu papira i gurne mi ga pod nos. To će im, posle nekog vremena, stravično dosaditi, i tako ću se do kraja života rešiti svih razgovora. Svi će misliti da sam samo jadni gluvonemi skot i ostaviće me na miru. Puštaće me da sipam benzin i ulje u njihova glupa kola i plaćaće mi za to i sve, pa ću negde sagraditi neku malu kolibu od tih para i tu živeti do kraja života. Sagradiću je odmah pored šume, ali ne baš u *samoj* šumi, jer hoću da uvek bude maksimalno sunčana. Sam ću da kuvam hranu za sebe, a kasnije, ako budem hteo da se oženim, naći ću neku mnogo lepu devojkicu koja je takođe gluvonema, pa ćemo se uzeti. Ona će doći i živeti u mojoj kolibi sa mnom i, ako bude htela nešto da mi kaže, moraće to i da napiše na prokletom papiru, kao i svi drugi. Ako budemo imali dece, sakrićemo ih negde. Kupićemo im puno knjiga i sami ćemo ih učiti da čitaju i pišu.

Stravično sam se uzбудio razmišljajući o tome. Najozbiljnije. Znao sam da je ono sa izigravanjem gluvonemog suludo, ali svejedno mi je bilo lepo da razmišljam o tome. Ali stvarno sam rešio da odem na Zapad i sve. Samo sam hteo da se prethodno oprostim sa Febom. I tako sam odjednom

sumanuto pretrčao ulicu - malo je falilo da poginem usput - i ušao u neku papirnicu gde sam kupio blok i olovku. Smislio sam da joj napišem poruku gde da se nađemo, tako da mogu da se oprostim s njom i vratim joj njen božićni novac, a onda odnesem poruku u njenu školu i nađem nekog u zbornici da joj preda. Ali samo sam gurnuo blok i olovku u džep i uputio se ogromnom brzinom ka njenoj školi - bio sam suviše uzbuđen da bih napisao poruku u toj papirnici. Žurio sam, jer sam hteo da primi poruku pre nego što ode kući na ručak, a nije ostalo baš mnogo vremena.

Znao sam, naravno, gde je njena škola, jer sam kao dete i ja išao u nju. Čudno je bilo kad sam ušao tamo. Nisam bio siguran da ću se setiti kako izgleda unutra, ali setio sam se. Sve je bilo potpuno isto kao i kad sam ja išao u nju. Unutra je bilo isto veliko dvorište, uvek pomalo mračno, s onim metalnim mrežama oko sijalica, da se ne bi razbile ako ih pogodi lopta. Svuda naokolo bili su iscrtani isti beli krugovi, za razne igre i ostalo. I isti oni stari obruči za košarku, bez mrežica - samo table i obruči.

Nikoga nije bilo jer još nije bio odmor, a nije bilo ni vreme ručka. Video sam samo jednog crnog dečkića koji je išao u toalet. Iz džepa mu je virila ona drvena tablica, ista kakve smo i mi nekad imali, koja je služila kao propusnica za odlazak u toalet.

Još sam se znojio, ali ne toliko strašno. Otišao sam do stepenica, seo na prvi stepenik i izvadio onaj blok i olovku. Stepenice su vonjale isto kao i kad sam ja išao tu. Kao da se neko popisao na njih. Školske stepenice uvek tako vonjaju. Sve u svemu, seo sam i napisao tu poruku:

Draga Febo,

ne mogu više da čekam do srede pa ću verovatno krenuti popodne auto-stopom na Zapad. Dođi pred ulaz u Muzej umetnosti u 12 i petnaest ako možeš, da ti vratim tvoj božićni novac. Nisam mnogo potrošio.

Voli te,

Holden

Njena škola je bila bukvalno pored muzeja, a ionako je morala da prođe pored njega kad krene na ručak, pa sam znao da će lako da me nađe.

Onda sam pošao uz stepenice ka zbornici, da predam poruku nekom ko

bi joj odneo u učionicu. Presavio sam je jedno deset puta, da je niko ne otvori. Teško je ikome verovati u proklesoj školi. Ali znao sam da će joj predati poruku, pošto sam joj brat i sve.

Međutim, dok sam se peo uz stepenice, najednom mi je ponovo došlo da povratim. Ali nisam. Seo sam na trenutak, i onda mi je bilo bolje. Dok sam tako sedeo, video sam nešto što me iznerviralo. Neko je na zidu napisao "Jebi se". To me stvarno iznerviralo. Pomislio sam kako će to Feba i ostali klinci videti, i kako će da se pitaju kog to đavola znači, a onda će na kraju neki mali skot da im kaže - sve naopako, naravno - i kako će svi oni da *misle* o tome, pa će možda čak i da *brinu* nekoliko dana zbog toga. Došlo mi je da ubijem onog ko je to napisao. Zamišljao sam da je to neki perverzni klošar koji se noću ušunjao u školu da se popisa ili nešto, i onda to napisao na zidu. Zamišljao sam kako ga hvatam na delu i treskam mu glavu o stepenice sve dok ga ne umlatim. Ali znao sam da ne bih imao petlje za to. Znao sam to. Što me još više deprimiralo. Jedva sam skupio hrabrost da to rukom izbrišem sa zida, ako baš hoćete da znate. Bojao sam se da me neki učitelj ne uhvati kako to brišem, pa da pomisli kako sam *ja* to napisao. Ali svejedno sam to izbrisao, na kraju. Onda sam se popeo do zbornice.

Direktor izgleda nije bio tu, ali je za pisaćom mašinom sedela neka stara dama koja je imala bar sto godina. Rekao sam joj da sam brat Febe Kolfild iz četvrtog B-1 i zamolio je da preda Febi poruku. Rekao sam da je veoma važno, jer mi je majka bolesna i neće moći da spremi ručak za Febu, tako da ona treba da se nađe sa mnom, da ručamo u dragstoru. Bila je veoma ljubazna, ta stara dama. Uzela je poruku i pozvala neku drugu damu, iz susedne kancelarije, pa je ta druga otišla da je preda Febi. Onda smo ta stara dama od sto godina i ja odvojili neki razgovor. Stvarno je bila ljubazna, i rekao sam joj kako sam i ja išao u tu školu, i moja braća. Pitala me u koju školu sada idem, pa sam joj rekao u Pensi, a ona je rekla da je Pensi veoma dobra škola. Čak i da sam to hteo, ne bih imao snage da je razuverim. Osim toga, ako je već mislila da je Pensi veoma dobra škola, neka to i dalje misli. Zaista je teško pričati *nove* stvari nekome ko je već sto godina star. Takvi to ne vole da slušaju. Onda sam, posle nekog vremena, otišao. Čudno je bilo. Doviknula mi je "Srećno!" na isti način kao i stari Spenser kad sam odlazio iz Pensija. Ludi moji, kako mrzim kad mi neko dovikuje "Srećno!" dok odlazim nekud. To stvarno deprimira.

Sišao sam drugim stepeništem i video još jedno "Jebi se" na zidu. Ponovo sam pokušao da ga obrišem rukom, ali ovo je bilo *urezano*, nožem

ili nečim. Nije moglo da se skine. Ionako je beznadežno. Da imaš i milion godina za to, ne bi izbrisao čak ni *polovinu* svih "Jebi se" na ovom svetu. Nemoguće je.

Pogledao sam na sat u dvorištu i bilo je tek dvadeset do dvanaest, pa mi je ostalo još dosta vremena do sastanka sa Febom. Ali svejedno sam otišao pravo do muzeja. Nisam ni imao kuda da odem. Pomislio sam da možda svratim u neku govornicu i okrenem staru Džejn Galager pre nego što krenem u skitnju ka Zapadu, ali nisam bio nešto raspoložen za to. Pre svega, nisam čak ni bio siguran da je došla kući za raspust. Na kraju sam samo otišao do muzeja.

Dok sam tako čekao Febu u muzeju, odmah kod ulaza, prišla su mi neka dva klinca i pitala me znam li gde su mumije. Manji dečak, taj što me je pitao, imao je otvoren šlic. Rekao sam mu to. Zakopčao ga je tu, dok je razgovarao sa mnom - nije se potrudio čak ni da ode iza stuba ili negde. Oborio me. Smejao bih se, ali plašio sam se da mi opet ne dođe da povratim, pa nisam. "Gde su mumije, šefe?" ponovio je dečak. "Je l' znaš?"

Zezao sam se malo s njima. "Mumije? Šta mu je to?" pitao sam ga.

"Ma znaš. *Mumije* - oni mrtvi likovi. Oni što ih meću u one srakofage i sve."

Srakofage. To me oborilo. Mislio je sarkofage.

"Kako to da vas dvojica niste u školi?" rekao sam.

"Nema danas škole", rekao je klinac koji sve vreme pričao. Lagao je, glavu bih dao, lopužica. Nisam imao šta drugo da radim dok ne dođe Feba, pa sam im pomogao da nađu mesto gde su mumije. Ljudi moji, nekada sam tačno znao gde se nalaze, ali već godinama nisam bio u tom muzeju.

"Vas dvojicu znači zanimaju mumije?"

"Aha."

"Šta, tvoj drugar ne zna da govori?" rekoah.

"Nije mi to drugar. To mi je brat."

"Zar ne zna da govori?" pogledao sam u onog što nije progovarao. "Umeš li ti da govoriš?" upitao sam ga.

"Aha", rekao je. "Ali mrzi me."

Na kraju smo našli mesto gde su mumije i ušli unutra.

"Znaš li kako su Egipćani sahranjivali mrtve?" upitao sam jednog od njih. "A."

"A- a."

"E pa trebalo bi. Stvarno je zanimljivo. Umotavali su im lica platnom koje je bilo natopljeno nekom tajnom hemikalijom. Tako su mogli da leže hiljadama godina, sahranjeni u tim sarkofazima, a da im lica uopšte ne istrunu ili nešto. Niko osim Egipćana ne zna kako se to radi. Čak ni moderna nauka."

Da bi se došlo do mesta gde su mumije, trebalo je da se prođe kroz neki veoma uzak hodnik uz čije zidove je bilo kamenje koje je izvađeno direktno iz faraonove grobnice i sve. Bilo je prilično sablasno i videlo se da ta dva šmekera s kojima sam išao ne uživaju baš preterano u tome. Sasvim su se stisli uz mene, a onaj što je samo ćutao bukvalno mi se držao za rukav. "Ajmo", rekao je bratu. "Već sam ih vido. Ajmo, ej." Okrenuo se i zbrisao.

"Usr'o se od straha", rekao je drugi. "Doviđenja!" I on je zbrisao.

Tako sam ostao potpuno sam u grobnici. Dopalo mi se, na neki način. Bilo je tako lepo i tiho. A onda, nikad ne biste pogodili šta sam, najednom, video na zidu. Još jedno "Jebi se". Bilo je naškrabano crvenom kredom ili nečim, odmah ispod staklene vitrine na zidu, ispod onog kamenja.

U tome je sva nevolja. Nigde ne možeš da nađeš neko lepo i tiho mesto, jer takva ne postoje. Možeš da *misliš* da postoje, ali kad jednom stigneš tamo, neko će da se prišunja dok ne gledaš, i naškraba ti ispred nosa "Jebi se". Probajte i sami. Ako ikad umrem i strpaju me u neko groblje, sa nadgrobnim spomenikom, na kome će pisati "Holden Kolfild", pa onda koje sam godine rođen i koje sam godine umro, mislim da će odmah ispod toga stajati "Jebi se". Ubeđen sam u to, u suštini.

Kada sam izašao iz tog dela gde su mumije, morao sam da odem u

toalet. Imao sam kao neki proliv, ako baš hoćete da znate. Nije mi toliko smetalo to sa prolivom, ali desilo se nešto drugo. Kad sam izašao iz klozeta, baš pre nego što sam došao do vrata, nekako sam se onesvestio, šta li. Ipak, imao sam sreće. Mislim, mogao sam da se ubijem kad sam pao na pod, ali samo sam se nekako srozao na stranu. Ali čudno je ispalo. Bolje mi je bilo posle tog pada u nesvest. Ozbiljno. Ruka me je kao bolela, tamo gde sam pao na nju, ali nije me više mučila ona prokleta vrtoglavica.

Tada je bilo negde oko dvanaest i deset, pa sam se vratio, stao kraj ulaza i čekao Febu. Pomislio sam kako bi to moglo da bude poslednji put da je vidim. Bilo koga od mojih, mislim. Smislio sam da ću ih verovatno jednom videti, ali tek posle mnogo godina. Mogao bih da dođem kući kad mi bude jedno trideset pet godina, smislio sam, u slučaju da se neko razboli i poželi da me vidi pre nego što umre, ali bi to bio jedini razlog da napustim svoju kolibu i vratim se. Počeo sam čak da zamišljam kako će biti kad se vratim. Znao sam da bi se majka stravično uzбудila i počela da plače i moli me da ostanem kod kuće i ne odlazim u svoju kolibu, ali ja bih svejedno otišao. Bio bih stravično ležeran. Naterao bih je da se smiri, a onda bih prešao na drugi kraj dnevne sobe, uzeo cigaretu iz one stone tabakere i pripalio je, mrtav hladan. Pozvao bi sve njih da me jednom posete, ako to žele, ali ne bih insistirao ili nešto. Šta bih uradio - pustio bih Febu da me poseti preko leta i za vreme božićnih i uskršnjih praznika. Pustio bih i D.B.-a da me poseti na neko vreme, ako mu treba lepo i tiho mesto za pisanje, ali ne bi smeo da piše nikakva scenarija za filmove, već samo priče i romane. Zaveo bih pravilo da niko ne sme da radi ništa lažno i isfolirano dok je kod mene u poseti. Ako bi iko pokušao da uradi nešto u tom stilu, ne bi mogao da ostane.

Iznenada sam pogledao na sat u garderobi na ulazu i video da je već dvadeset pet do jedan. Počeo sam da se plašim kako je ona stara dama u školi možda rekla onoj drugoj da ne preda Febi poruku. Počeo sam da se plašim kako joj je možda rekla da je spali ili nešto. Stvarno sam se isprepadao. Baš sam želeo da vidim Febu pre nego što izađem na put. Mislim, kod mene je bio njen božićni novac i sve.

Najzad sam je ugledao. Video sam je kroz staklo na vratima. Uočio sam je zato što je imala onu suludu lovačku kapu na glavi - ta kapa se videla na kilometar.

Izašao sam iz muzeja i krenuo joj u susret niz one kamene stepenice.

Ono što nisam mogao da shvatim bio je veliki kofer koji je vukla. Prelazila je preko Pete avenije i teglila tu prokletu koferčinu. Jedva ga je vukla. Kad sam se približio, video sam da je to moj stari kofer, onaj koji sam nosio kad sam bio u Hutonu. Uopšte mi nije bilo jasno zašto ga tegli. "Zdravo", rekla je kad sam joj prišao. Potpuno je ostala bez daha od tog suludog kofera.

"Već sam pomislio da možda nećeš doći", rekoš. "Šta to vučeš u tom koferu? Meni ništa ne treba. Idem ovako, bez stvari, neću ni da uzimam one kofere sa stanice. Šta to vučeš?"

Spustila je kofer. "Moje stvari", rekla je. "Idem s tobom. Mogu li? Važi?"

"Šta?" rekoš. Samo što se nisam srušio kad je to rekla, kunem se. Malo mi se zavrtelo, pa sam pomislio da ću opet da se onesvestim ili nešto.

"Spustila sam se pomoćnim liftom, da me ne vidi Šarlin. Nije težak. Unutra su samo dve haljine i moje mokasine i malo veša i čarape i još neke stvari. Probaj. Nije težak. Probaj samo... Mogu li da pođem s tobom? Holdene? Mogu li? *Molim te*"

"Ne. Umukni."

Činilo mi se da ću totalno da se onesvestim. Mislim, nisam hteo da joj kažem da umukne i sve, ali činilo mi se da ću opet da se onesvestim.

"Zašto ne mogu? *Molim te*, Holdene! Neću ti smetati - samo ću da idem s tobom. Neću čak ni poneti moje haljine ako ti nećeš. Poneću samo moju..."

"Ništa nećeš poneti. Zato što ne ideš. Ja idem sam. Zato umukni."

"*Molim te*, Holdene. *Molim te*, pusti me. Biću jako, jako, jako... Nećeš čak ni..."

"*Ne ideš*. A sad umukni! Daj mi taj kofer", rekoš. Uzeo sam joj kofer. Skoro mi je došlo da je lupim. Na trenutak sam pomislio da ću da je mlatnem. Najozbiljnije.

Počela je da plače.

"Mislio sam da treba da igraš u toj školskoj predstavi. Mislio sam da

treba da budeš Benedikt Arnold u tom komadu i sve", rekoh. Rekao sam to vrlo pakosno. "Šta bi htela - da ne igraš u komadu?" To je samo još više rasplakalo. Bilo mi je drago. Odjednom sam poželeo da plače dok joj se oči bukvalno ne istoče. Gotovo sam je mrzeo. Mislim da sam je mrzeo najviše zato što ne bi igrala u tom komadu kad bi otišla sa mnom.

"Hajde", rekoh. Ponovo sam pošao uz stepenice ka muzeju. Smislio sam šta da uradim - da ostavim u garderobi taj suludi kofer koji je ponela, pa bi mogla da ga uzme u tri sata, posle škole. Znao sam da ne bi mogla da ga nosi natrag u školu. "Hajde, šta čekaš", rekao sam.

Nije, međutim, pošla uz stepenice sa mnom. Nije htela da ide sa mnom. Svejedno sam se popeo, predao kofer u garderobu, zatim se vratio dole. Još je stajala na pločniku, ali mi je okrenula leđa kad sam joj prišao. Ume ona to. Ume da ti okrene leđa kad joj tako dođe. "Nikuda ne idem. Predomislio sam se. Prestani zato da plačeš i umukni", rekoh. Smešno je bilo što nije čak ni plakala kad sam joj to rekao. Ipak, svejedno sam joj to rekao. "Hajde sad. Otpratiću te do škole. Hajde sad. Zakasnićeš."

Uopšte nije htela da mi odgovori ili nešto. Pokušao sam da je kao uhvatim za ruku, ali nije mi dala. Samo mi je okrenula leđa.

"Jesi li ručala? Jesi li već ručala?" pitao sam je.

Nije htela da mi odgovori. Samo je skinula onu crvenu lovačku kapu - onu koju sam joj dao - i bukvalno mi je bacila u lice. Onda mi je ponovo okrenula leđa. To me gotovo dotuklo, ali ništa nisam rekao. Samo sam pokupio kapu i gurnuo je u džep kaputa.

"Hajde, ej. Otpratiću te do škole", rekoh.

"Ne vraćam se u školu."

Nisam znao šta da kažem na to. Samo sam stajao.

"*Moraš* da se vratiš u školu. Ti želiš da igraš u tom komadu, zar ne? Želiš da budeš Benedikt Arnold?"

"Ne."

"Ma naravno da želiš. Itekako želiš. Hajde sad, idemo", rekoh. "Pre

svega, ja nikud ne idem, rekao sam ti. Idem kući. Idem kući čim se ti vratiš u školu. Prvo ću da odem do stanice i uzmem kofere, a onda idem pravo..."

"Rekla sam da se ne vraćam u školu. Ti radi šta god se *tebi* radi, ali ja se ne vraćam u školu", rekla je. "I zato umukni." Bilo je to prvi put kako mi je rekla da umuknem. Užasno je zvučalo. Isuse, užasno je zvučalo. Zvučalo je gore od psovke. I dalje nije htela čak ni da me pogleda, a svaki put kad bih kao spustio ruku na njeno rame ili nešto, izmakla bi se.

"Slušaj, hoćeš ili možda u šetnju?" upitao sam je. "Hoćeš li da prošetamo do Zoološkog vrta? Ako te pustim da izostaneš popodne iz škole i prošetamo malo, hoćeš li da prekineš ovo ludiranje?"

Nije htela da mi odgovori, pa sam joj ponovio. "Ako te pustim da izostaneš popodne iz škole i prošetamo malo, hoćeš li da prekineš ovo ludiranje? Hoćeš li da odeš sutra u školu, kao dobra devojčica?"

"Možda, a možda i neću", rekla je. Onda je pretrčala pravo preko ulice, uopšte ne gledajući da li idu neka kola. Ponekad je stvarno luda.

Međutim, nisam pošao za njom. Znao sam da će ona poći *za mnom*, pa sam krenuo ka Zoološkom vrtu, onom stranom ulice gde je park, a ona pošla u istom pravcu, *drugom* stranom ulice. Uopšte nije htela da pogleda ka meni, ali znao sam da me verovatno posmatra krajičkom svog šašavog oka, da bi videla kuda idem. Sve u svemu, išli smo tako sve do Zoološkog vrata. Zabrinuo sam se samo kad je naišao onaj autobus na sprat, jer nisam mogao da je vidim preko ulice. Ali, kad smo stigli do Zoološkog vrta, doviknuo sam joj: "Febo! Idemo u Zoološki! Dođi sad!" Nije htela da me pogleda, ali znao sam da me je čula i, kad sam krenuo niz stepenice u Zoološki vrt, okrenuo sam se i video je kako prelazi ulicu i ide za mnom i sve.

U Zoološkom vrtu nije bilo mnogo ljudi jer je bio neki ružan dan, ali bilo ih je malo oko bazena sa fokama. Hteo sam da prođem pored njega, ali Feba je stala i pravila se da posmatra kako hrane foke - čovek im je bacao ribu - pa sam se vratio. Smislio sam kako je to dobra prilika da se pomirim s njom i sve. Prišao sam, stao iza nje i stavio joj kao ruke na ramena, ali savila je kolena i izmakla se - stvarno ume da bude namćor ponekad. Stajala je tamo dok su hranili foke, a ja stajao odmah iza nje. Nisam joj ponovo stavio ruke na ramena ili nešto jer bi, da sam to uradio, ona *stvarno* pobegla od mene. Deca su čudna. Moraš dobro da paziš šta radiš.

Nije htela da ide pored mene kad smo otišli od foka, ali nije išla previše daleko. Išla je kao jednim krajem staze, a ja drugim. Nije bilo bogzna šta, ali bolje nego da ide na kilometar od mene, kao ranije. Pošli smo uzbrdo i malo gledali medvede s onog brdašca, ali nije bilo mnogo toga da se vidi. Samo jedan medved je bio napolju, onaj polarni medved. Onaj drugi, mrki medved, bio je u proklesnoj pećini i nije hteo da izađe. Samo mu se dupe videlo. Pored mene je stajao neki dečkić, s kaubojskim šeširom koji mu je bukvalno pao preko ušiju, i stalno govorio svome ocu: "Nateraj ga da izađe, tata. Nateraj ga da *izađe*." Pogledao sam Febu, ali nije htela da se nasmeje. Znaete kakva su deca kad se naljute. Uopšte neće da se smeju ili nešto.

Kad smo otišli od medveda, izašli smo iz Zoološkog vrta i prešli preko one uličice u parku, a onda prošli kroz jedan od onih malih tunela što uvek bazde na mokraču. To je bilo na putu za ringišpil. Feba i dalje nije htela da razgovara sa mnom ili nešto, ali sada je kao išla pored mene. Uhvatio sam je za pojas od kaputa na leđima, tek onako, ali izmakla se. Rekla je: "Skloni ruke, ako ti nije teško." Još je bila ljuta na mene. Ali ne toliko ljuta kao pre. Sve u svemu, bili smo blizu ringišpila, i već se čula ona šašava muzika koja tamo svira. Sviralo je "O, Mari!" Svirala je ista pesma kao i pre pedeset godina, kad sam *ja* bio mali. To je lepa stvar kod ringišpila - uvek svira istu pesmu.

"Mislila sam da ringišpil ne radi zimi", rekla je Feba. Bilo je to bukvalno prvi put da je rekla nešto. Verovatno je zaboravila kako bi trebalo da se ljuti na mene.

"Možda zato što će Božić", rekoh.

Ništa nije rekla na to. Verovatno se setila kako bi trebalo da se ljuti na mene.

"Hoćeš li da se provozaš?" rekoh. Znao sam da verovatno želi. Kad je bila još sasvim mala i kada smo Eli, D.B. i ja išli sa njom u park, ludovala je za ringišpilom. Nisi mogao da je skineš sa prokletog konja.

"Suviše sam velika", rekla je. Mislio sam da mi neće odgovoriti, ali odgovorila je.

"Ne, nisi. Idi. Čekaću te. Idi", rekoh. Tada smo već stigli tamo. Na ringišpilu se vozilo nekoliko dece, uglavnom sasvim mala deca, a nekoliko roditelja je čekalo ispred, sedeći na klupama i sve. Što sam uradio - otišao

sam do onog prozorčeta gde su prodavali karte, kupio Febi kartu i pružio joj. Stajala je odmah pored mene. "Evo", reko. "Čekaj malo - uzmi i ostatak tvojih para." Počeo sam da vadim ostatak para koje mi je pozajmila.

"Sačuvaj ih. Čuvaj ih za mene", rekla je. Onda je odmah dodala: "Molim te."

To stvarno može da deprimira kad ti neko kaže 'molim te'. Mislim, kad je to Feba ili neko. Baš me izdeprimiralo. Ali vratio sam novac u džep.

"Zar nećeš i ti da se voziš?" pitala me. Nekako me čudno pogledala. Videlo se da nije više *toliko* ljuta na mene.

"Možda u sledećem krugu. Gledaću te", reko. "Imaš li kartu?"

"Imam."

"Idi onda - biću tu, na ovoj klupi. Gledaću te." Otišao sam do klupe i seo, a ona se popela na ringišpil. Obišla je ceo krug. Mislim, obišla je čitav ringišpil. Onda je sela na tog velikog, smeđeg, olupanog starog konja. Ringišpil se pokrenuo, pa sam je gledao kako kruži naokolo. Vozilo se samo još petoro ili šestoro dece, a svirala je ona pesma "Dim u tvojim očima". Sviralo je pomalo komično, kao neki džez. Sva su dece pokušavala do dohvate onaj zlatni prsten, pa i Feba, i malo sam se bojao da ne padne s prokletog konja, ali ništa nisam rekao niti učinio. Tako je s decom - ako žele da dohvate zlatni prsten, treba ih pustiti da to urade, i ništa im ne govoriti. Ako padnu - pali su, ali ne valja da im se išta govori.

Kada se vožnja završila, sišla je s konja i došla do mene. "Vozi se i ti jednom, ovog puta", rekla je.

"Ne, samo ću te gledati. Mislim da ću samo da gledam", reko. Dao sam joj još nešto od njenih para. "Evo. Uzmi još neku kartu."

Uzela je novac. "Ne ljutim se više na tebe", rekla je.

"Znam. Požuri - opet će da krene."

Onda me, najednom, poljubila. Zatim je ispružila ruku i rekla: "Pada kiša. Počela je kiša."

"Znam."

Šta je onda uradila - to me stvarno oborilo - gurnula je ruku u džep mog kaputa, izvadila onu crvenu lovačku kapu i stavila mi je na glavu.

"Zar je ti *nećeš*?" rekoh.

"Možeš malo da je nosiš."

"Dobro. Ali požuri sad. Propustićeš vožnju. Ostaćeš bez konja ili nešto."

Međutim, samo je stajala pored mene.

"Jesi li ozbiljno mislio ono što si rekao? Stvarno nećeš nikuda da odeš? Hoćeš li posle stvarno da dođeš kući?" pitala me.

"Aha," rekoh. Što sam i mislio. Nisam je lagao. Stvarno sam posle toga otišao kući.

"*Požuri* sad", rekoh. "Eno polazi."

Potrčala je, kupila kartu i stigla da se vrati na ringišpil. Onda je obišla naokolo dok nije pronašla svog konja. Zatim se popela na njega. Mahnula mi je, i ja sam mahnuo njoj.

Ljudi moji, odjednom je počelo da pljušti kao ludo. Lilo je kao iz *kabla*, kunem se. Svi roditelji i majke i ostali požurili su da se sklone pod krov ringišpila, da ne pokisnu do kože ili nešto, ali ja sam još neko vreme ostao na klupi. Prilično sam pokisnuo, pogotovo vrat i pantalone. Ona lovačka kapa me stvarno štitila, u neku ruku, ali sam ipak pokisnuo. Bilo mi je svejedno. Odjednom sam osetio neviđenu sreću, gledajući Febu kako kruži naokolo. Samo što nisam počeo da kličem, toliko sam bio srećan, ako baš hoćete da znate. Ne znam zašto. Jednostavno je bila neviđeno *lepa* dok je kružila naokolo, u svom plavom kaputiću i sve. Bože, voleo bih da ste bili tamo.

To je sve što sam hteo da ispričam. Mogao bih možda da vam pričam šta sam radio kad sam stigao kući, i kako sam se razboleo i ostalo, i u koju školu treba da krenem najesen, kada izađem odavde, ali nisam raspoložen za to. Najozbiljnije. Sve me to ne zanima baš mnogo u ovom trenutku.

Mnogi me stalno pitaju, pogotovo taj psihoanalitičar odavde, da li ću da se posvetim učenju kad se idućeg septembra vratim u školu. To je, po meni, baš glupo pitanje. Mislim, otkud znaš šta ćeš da uradiš dok to ne *vратиш*? Odgovor je - ne znaš. Ja *verujem* da hoću, ali otkud znam? Baš glupo pitanje, zaista.

D.B. nije tako loš kao ostali, ali i on mi stalno postavlja gomilu nekih pitanja. Dovezao se ovamo prošle subote s tom engleskom glumicom koja igra u nekom novom filmu za koji on piše scenario. Prilično se prenevažuje, ta glumica, ali mnogo dobro izgleda. Sve u svemu, kad je jednom otišla u toalet, čak u drugo krilo zgrade, D.B. me pitao šta mislim o svemu tome što sam vam ispričao. Nisam znao šta, kog đavola, da mu kažem. Ako baš hoćete da znate, *ja i ne znam* šta da mislim o tome. Žao mi je što sam tolikim ljudima pričao sve to.

Znam samo da mi nekako *nedostaju* svi o kojima sam pričao. Čak i stari Stredleter i Ekli, na primer. Mislim da mi čak nedostaje i onaj prokleti Moris. Čudno je to. Nemojte nikad nikome ništa da pričate. Ako to uradite, odmah će početi da vam nedostaju, svi oni.

O PISCU I DELU

Džerom Dejvid Selindžer rođen je 1. januara 1919. u Njujorku, kao jedino muško dete Sola i Miriam Selindžer. Otac je bio uvoznik delikatesne robe i, po nekim izvorima, sin klivlenskog rabina, dok je majka posle udaje promenila svoje ime Marija Džilić u jevrejsko Miriam. Prva Selindžerova knjiga i jedini roman koji je objavio - *Lovac u žitu* izašao je iz štampe 16. jula 1951. Selindžeru je trebalo gotovo deset godina da napiše ovo delo, koje je izrazilo seksualne konflikte i egzistencijalne strepnje mlade generacije u posleratnoj Americi, kao i bunt protiv licemerja i laži u svetu glavnog junaka. Roman je odmah dospao u vrh liste best-selera, a Holden Kolfild postao mitska ličnost, alter-ego za mnoge generacije izgubljenih tinejdžera, ne samo u Americi, već i svuda gde je roman preveden i objavljivan. Vremenom, ova knjiga je postala sastavni deo lektire u srednjim školama širom sveta. Popularnost *Lovca u žitu* i dalje se ne smanjuje - u proteklih pedeset godina, samo u SAD štampano je preko stotinu izdanja, u ukupnom tiražu od preko deset miliona primeraka. Na listi najboljih američkih romana uvek je među prvih deset, a po mnogim anketama najbolja je knjiga ikad objavljena u Americi.

Selindžer je možda najčitaniji pisac koji je istovremeno najmanje napisao - sve u svemu, objavio je četiri knjige proze, od kojih je samo *Freni i Zui* (1961) donekle ponovila ogroman uspeh *Lovca u žitu*. Pisac je ostao veran svom junaku Holdenu. Njegov izolovani način života postao je legenda kao i njegovo delo. Još 1953. godine povukao se iz Njujorka u svoju "kolibu" u brdima Nju Hempšira, a od 1965. prestao je da objavljuje i za javnost postao "gluvonem". Do njega je, već decenijama, gotovo nemoguće dopreti.

* * *

Ovo je treći prevod romana *The Catcher in the Rye*. Prvi prevod, pod naslovom *Lovac u žitu*, uradio je Nikola Kršić ("Svjetlost", Sarajevo, 1958), dok je drugi prevod bio delo Dragoslava Andrića, pod naslovom *Lovac u raži* ("Rad", Beograd, 1979).